Un roman al poveştilor înlănţuite,
al *frumoaselor ruine* ce se agaţă de idealurile din tinereţe.

POLIROM

Jess Walter

Frumoasele ruine

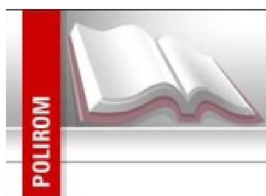
BIBLIOTECA POLIROM

Jess Walter

215

Frumoasele ruine

Cuprins

Jess Walter, Beautiful Ruins

Published by arrangement with HarperCollins Publishers, Inc

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53
ISBN ePub: 978-973-46-5062-0
ISBN PDF: 978-973-46-5063-7
ISBN print: 978-973-46-4206-9
Coperta: Carmen Parii
Foto copertă: © StevanZZ/Shutterstock.com

JESS WALTER (n. 1965) este unul dintre autorii prestigioşi ai noii generaţii de prozatori americani. Născut în Spokane, statul Washington, Walter a studiat la Eastern Washington University şi a făcut carieră în jurnalism, scriind articole, eseuri şi cronici pentru The New York Times, The Washington Post şi The Boston Globe. Ca scriitor, a publicat până în prezent şase romane şi un volum de povestiri, care au obţinut mai multe premii naţionale, l-au propulsat în atenţia criticilor literari şi au cucerit un public larg. Jess Walter a debutat în 2001 cu romanul Over Tumbled Graves, urmat de The Land of the Blind (2003), Citizen Vince (2005), The Zero (2006), The Financial Lives of the Poets (2009) şi Beautiful Ruins (2012). În 2013 a publicat volumul de proză scurtă intitulat We Live in Water, în care sunt incluse texte apărute în antologii şi reviste cu circulaţie naţională precum Harper's, Esquire, Playboy, ESPN The Magazine etc. În 2005 prozatorul a primit Premiul Edgar Allan Poe pentru cel mai bun roman al anului cu Citizen Vince, iar în 2006 s-a numărat printre finaliştii National Book Award cu The Zero. Cel mai recent roman al său, Beautiful Ruins (Frumoasele ruine), a ajuns pe prima poziţie în topul The New York Times şi a fost cotat drept una dintre cele mai bune cărţi ale anului în Esquire, The Washington Post, The New York Times şi la National Public Radio. Cărţile lui Jess Walter sunt traduse în peste treizeci de limbi, cu un succes similar cu cel avut pe plan naţional. În prezent autorul trăieşte în Spokane, în locurile sale natale.

Pentru Anne, Brooklyn, Ava şi Alec

Romanii şi-au construit cele mai mari capodopere arhitecturale ca să se lupte fiarele sălbatice în ele.
(Voltaire, Corespondenţă)

CLEOPATRA: Nu voi lăsa iubirea să-mi fie stăpân.
MARC ANTONIU: Atunci nu vei avea parte de iubire.
(Fragment din filmul-dezastru Cleopatra, 1963)

Cele patru interviuri nemaipomenite ale lui [Dick] Cavett cu Richard Burton au fost făcute în 1980… La cincizeci şi patru de ani, devenit deja o frumoasă ruină, Burton a fost hipnotizant.
(„Povestea vorbei“ de Louis Menand, The New Yorker, 22 noiembrie 2010)

1
Actriţa pe moarte

Aprilie 1962
Porto Vergogna, Italia

Actriţa pe moarte a ajuns în satul lui în singurul fel în care se putea veni direct: într-o barcă cu motor ce a intrat în golfuleţ, a trecut legănându-se pe lângă cheiul stâncos şi s-a izbit de capătul debarcaderului. Femeia a ezitat o clipă la pupa ambarcaţiunii, apoi a întins o mână subţire, cu care a apucat balustrada de mahon. Cu cealaltă şi-a îndesat pe cap pălăria cu boruri largi. De jur împrejurul ei, pe valurile sclipitoare se spărgeau cioburi de lumină.

La douăzeci de metri distanţă, Pasquale Tursi a urmărit sosirea femeii ca într-un vis. Sau, după cum avea să gândească mai târziu, ca în opusul unui vis: o răbufnire de claritate după o viaţă de somnolenţă. Pasquale s-a îndreptat de spate şi s-a oprit din ce făcea, din ce făcuse toată primăvara aceea, adică din construirea unei plaje mai la vale de goala pensione a familiei. Cufundat până la piept în apa rece a Mării Ligurice, el azvârlea pietre de mărimea unei pisici în încercarea de a întări digul şi de a împiedica valurile să-i ducă în larg micul morman de nisip pentru construcţii. „Plaja“ lui Pasquale avea o lăţime de numai două bărci pescăreşti, iar terenul de dedesubtul acestui strat subţire de nisip era rocă stratificată, dar nu exista întindere mai plată în tot satul, o umbră de aşezare denumită ironic – sau, poate, cu speranţă – Porto, în ciuda faptului că singurele bărci ce veneau şi plecau în mod regulat aparţineau celor câtorva pescari de sardine şi anşoa din sat. Restul numelui, Vergogna, însemna ruşine şi era o mărturie a începuturilor aşezării, întemeiată în secolul al

şaptesprezecelea ca loc unde marinarii şi pescarii să-şi găsească femei de o anumită… flexibilitate morală şi comercială.

În ziua când a zărit-o prima dată pe frumoasa americancă, Pasquale era cufundat până la piept în apă şi în vise, imaginându-şi micul şi pipernicitul Porto Vergogna drept o staţiune în plină înflorire şi pe el însuşi drept un om de afaceri rafinat al anilor şaizeci, un individ cu posibilităţi infinite în zorii unei modernităţi glorioase. Vedea peste tot semnele il boom-ului – valul de bunăstare şi educaţie care transforma Italia. De ce nu şi aici? Se întorsese de curând acasă după patru ani petrecuţi în tumultuoasa Florenţă şi revenise în sătucul înapoiat al tinereţii lui imaginându-şi că aduce cu el veşti esenţiale despre lumea cea mare – o eră luminoasă, plină de macchine strălucitoare, de televizoare şi telefoane, de martini-uri duble şi femei în pantaloni mulaţi, de genul de atmosferă care până atunci păruse să existe numai în filme.

Porto Vergogna era un mănunchi îngrămădit de vreo duzină de case vechi, văruite, o capelă părăsită şi unicul punct de interes comercial al aşezării – hotelul şi cafeneaua minuscule aflate în proprietatea familiei lui Pasquale –, toate înghesuite ca o turmă de capre adormite într-o cută a stâncilor abrupte. În spatele satului bolovanii se înălţau cale de două sute de metri, până la un versant de munţi negri, striaţi. Dedesubtul lui marea se întindea într-un golfuleţ pietros, arcuit ca un crevete, de unde pescarii plecau şi unde se întorceau în fiecare zi. Cum era izolat de stânci în spate şi de mare în faţă, în sat nu se putuse ajunge niciodată cu căruţa sau cu maşina, aşa că străzile, în măsura în care existau, constau în câteva poteci înguste printre case – drumeaguri pavate cu cărămidă, alei în pantă şi trepte atât de înguste, încât, dacă nu stăteai în piazza San Pietro, piaţeta cătunului, în orice altă parte a satului puteai întinde braţele în lateral şi atingeai ziduri pe ambele părţi.

În această privinţă îndepărtatul Porto Vergogna nu era foarte diferit de orăşelele neobişnuite de pe stâncile din Cinque Terre, dinspre nord, exceptând faptul că era mai mic, mai izolat şi nu atât de pitoresc. De fapt proprietarii de hoteluri şi restaurante de la nord aveau o poreclă pentru sătucul ţintuit în cuta stâncii abrupte: culo di baldracca – crăpătura curvei. Dar, în ciuda dispreţului vecinilor săi, Pasquale, la fel ca tatăl său, ajunsese la convingerea că într-o bună zi Porto Vergogna ar putea înflori la fel ca restul regiunii Levante, litoralul de la sud de Genova, care includea Cinque Terre, sau chiar ca oraşele turistice mai mari din regiunea Ponente – Portofino şi rafinata Rivieră italiană. Puţinii turişti străini care ajungeau cu barca sau pe jos în Porto Vergogna erau de obicei francezi sau elveţieni rătăciţi, dar Pasquale spera că anii şaizeci vor aduce un puhoi de americani, în frunte cu John Kennedy, preşedintele bravissimo al Statelor Unite, şi soţia sa, Jacqueline. Însă dacă satul său avea vreo şansă să devină acea

destinazione turistica primaria la care visa el, Pasquale ştia că trebuia să atragă astfel de turişti, iar pentru asta era nevoie în primul rând de o plajă.

Şi cum stătea Pasquale pe jumătate în apă, cu o piatră mare sub bărbie, barca de mahon roşiatic a intrat săltat în golfuleţul lui. Vechiul său prieten Orenzio pilota ambarcaţiunea pentru Gualfredo, înstăritul viticultor şi proprietar de hotel care controla turismul de la sud de Genova, dar a cărui şalupă sport şic, lungă de zece metri, nu ajungea decât rareori în Porto Vergogna. Pasquale urmări cum barca îşi încetineşte tangajul şi nu-i trecu nimic altceva prin cap decât să strige: „Orenzio!“ Salutul îl nedumeri pe acesta: erau prieteni de la doisprezece ani, dar nici el, nici Pasquale nu erau genul care strigă. Mai degrabă stilul lor era să se salute în tăcere, printr-o buză ridicată, printr-o sprânceană arcuită. Orenzio răspunse dând sumbru din cap. Era întotdeauna serios când avea turişti în barcă, mai ales turişti americani.

— Sunt oameni serioşi, americanii, îi explicase odată Orenzio lui Pasquale. Mai bănuitori chiar şi decât nemţii. Dacă zâmbeşti prea mult, americanii îşi închipuie că-i furi.

Azi Orenzio arăta şi mai mohorât ca de obicei. Aruncă o privire spre femeia așezată în partea din spate a bărcii, care avea o haină cafenie, lungă, strânsă în jurul taliei subţiri, o pălărie cu boruri largi, ce îi acoperea fața aproape în întregime.

Apoi femeia îi spuse ceva încet lui Orenzio, iar apa purtă cuvintele până la Pasquale. Păsărească, se gândi el în primul moment, până ce-şi dădu seama că era engleză – mai exact, engleză americană:

— Scuză-mă, ce face bărbatul acela?

Pasquale ştia că prietenul său nu avea încredere în engleza lui săracă şi avea tendinţa de a răspunde cât se putea de succint întrebărilor care i se puneau în limba aceea oribilă. Orenzio se uită înspre Pasquale, ce ținea în braţe pietroiul pentru dig, şi încercă echivalentul englezesc pentru *spiaggia* –*„beach*“ –, rostind cu o undă de nerăbdare: „Bitch“[1]. Femeia îşi ciuli urechile, ca şi când n-ar fi auzit bine. Pasquale încercă să îl ajute, murmurând că această „căţea“ era pentru turişti, *„per i turisti*“. Dar frumoasa americancă nu păru să audă.

De la tatăl său moştenise Pasquale fantezia asta cu turismul. Carlo Tursi îşi petrecuse ultimii zece ani din viaţă încercând să convingă cele cinci sate mai mari din Cinque Terre să accepte Porto Vergogna ca a şasea aşezare din şirag. *(„Sei terre*, cele şase tărâmuri“, obişnuia el să spună, „ar fi mult mai frumos. Cinque Terre e aşa de greu de pronunţat pentru turişti!“) Dar minusculul Porto Vergogna nu avea farmecul şi greutatea politică a celor cinci vecini mai mari. Aşa că, în timp ce acele cinci sate erau conectate prin linii telefonice şi, în cele din urmă, şi printr-un tunel de cale ferată şi se ghiftuiau de la turiştii sezonieri şi de la

banii lor, cel de-al şaselea se atrofia, ca un deget în plus. Cealaltă ambiţie deşartă a lui Carlo fusese de a prelungi tunelul, cu tot cu liniile acelea vitale de cale ferată, încă un kilometru, ca să lege Porto Vergogna de aşezările mai mari de pe coastă. Dar n-a reuşit şi, cum cea mai apropiată şosea trecea prin dosul viilor terasate ce mărgineau stâncile din Cinque Terre, Porto Vergogna a rămas izolat, singur în ridul lui din rocile negre, striate, numai cu marea în faţă şi potecile piezişe coborând stâncile abrupte din spate.

În ziua în care a apărut americanca luminoasă, tatăl lui Pasquale era mort de opt luni. Moartea lui Carlo fusese rapidă şi tăcută: îi plesnise un vas de sânge din creier în timp ce-şi citea unul din ziarele mult iubite. Pasquale îşi derula încontinuu în minte ultimele zece minute din viaţa tatălui său: a sorbit din espresso, a tras un fum din ţigară, a râs citind ceva în ziarul de Milano (mama lui Pasquale păstrase pagina, dar n-a găsit nimic amuzant în ea) şi apoi s-a prăbuşit în faţă, ca şi când ar fi adormit. Pasquale era la Universitatea din Florenţa când a primit vestea morţii tatălui său. După înmormântare a implorat-o pe bătrâna lui mamă să se mute la Florenţa, dar numai simpla idee a scandalizat-o.

— Ce soţie aş fi dacă l-aş părăsi pe tatăl tău numai fiindcă-i mort?

N-a mai rămas nici un dubiu – cel puţin în mintea lui Pasquale – că trebuia să stea acasă şi să aibă grijă de firava lui mamă.

Aşa că Pasquale s-a mutat înapoi în fosta lui cameră din hotel. Şi, poate din cauză că se simţea vinovat că respinsese mai demult ideea tatălui său, s-a trezit brusc că vede totul – micul han al familiei – într-o lumină complet nouă. Da, cătunul acesta putea deveni un nou fel de staţiune italiană: un refugiu american, cu umbrele pe ţărmul stâncos, aparate de fotografiat ţăcănind şi o grămadă de Kennedy peste tot! Şi ce dacă exista şi o măsură de interes personal în acest proiect de a transforma o *pensione* goală într-o staţiune de clasă mondială? Vechiul hotel era singura lui moştenire, singurul beneficiu familial într-o cultură care cerea aşa ceva.

Hotelul consta dintr-o *trattoria* – o cafenea cu trei mese –, o bucătărie şi două apartamente mici la parter, precum şi cele şase camere ale fostului bordel, plasate la etaj. Hotelul implica şi responsabilitatea de a le purta de grijă singurilor chiriaşi permanenţi, le due streghe, cele două vrăjitoare, cum le porecliseră pescarii: Antonia, mama infirmă a lui Pasquale, şi Valeria, sora ei cu păr sârmos, căpcăunul care se ocupa în cea mai mare parte de gătit atunci când nu ţipa la pescarii leneşi şi la puţinii vizitatori care nimereau întâmplător acolo.

Pasquale era cum nu se poate mai tolerant şi înghiţea excentricităţile melodramaticei sale *mamma* şi nebunei sale *zia* la fel cum îi suporta şi pe pescarii neciopliţi, care îşi târau în fiecare

dimineaţă *peschereccio* până la ţărm şi le împingeau în mare, iar găoacele mici de lemn se legănau pe valuri ca nişte boluri murdare de salată, vibrând de vrum-vrum-ul motoarelor fumegânde. În fiecare zi pescarii prindeau anşoa, sardine şi bibani-de-mare cât să le ajungă să vândă în pieţele şi restaurantele de la sud înainte să se întoarcă să bea grappa[2] şi să fumeze ţigările amare pe care şi le rulau singuri. Tatăl său se străduise întotdeauna din răsputeri să se distanţeze, laolaltă cu fiul său – descendenţi, cum pretindea Carlo, ai unei categorii respectate de negustori florentini –, de aceşti pescari grosolani.

— Uită-te la ei, îi spunea lui Pasquale din spatele vreunuia din multele ziare care soseau săptămânal cu şalupa de poştă. În vremuri mai civilizate ne-ar fi fost servitori.

Cum îşi pierduse doi fii mai mari în război, Carlo n-avea nici o intenţie să-şi lase fiul cel mic să lucreze pe bărcile de pescuit sau în fabricile de conserve din La Spezia, nici în viile terasate, în carierele de marmură din Apenini sau în orice alt loc unde un tânăr ar fi putut dobândi vreo deprindere folositoare şi s-ar fi putut dezbăra de sentimentul că e neajutorat şi stingher în lumea asta dură. În schimb, Carlo şi Antonia, care aveau deja patruzeci de ani când s-a născut Pasquale, l-au crescut ca pe un secret numai de ei ştiut şi nici chiar la universitate, la Florenţa, îmbătrâniţii săi părinţii nu l-au lăsat să meargă decât după multe insistenţe.

Când Pasquale s-a întors, după moartea tatălui său, pescarii n-au ştiut ce să creadă despre el. La început i-au pus comportamentul straniu – veşnic citea, vorbea de unul singur, măsura, deşerta saci cu nisip de construcţie pe roci şi îl grebla ca un bărbat vanitos ce-și piaptănă ultimele şuviţe de păr – pe seama durerii. Îşi întindeau plasele de pescuit şi-l priveau pe tânărul zvelt de douăzeci şi unu de ani cum rearanjează pietrele, în speranţa că va împiedica furtunile să-i spele plaja, iar ochii li se umezeau când îşi aminteau visele deşarte ale propriilor lor taţi. Dar n-a durat mult până ce pescarii au început să ducă dorul tachinării blajine la care îl supuseseră întotdeauna pe Carlo Tursi.

În cele din urmă, după ce s-au uitat câteva săptămâni cum Pasquale încearcă să-şi construiască plaja, pescarii nu s-au mai putut abţine. Într-o bună zi Tommaso cel bătrân i-a azvârlit tânărului o cutie de chibrituri şi i-a strigat:

— Uite-un scaun pentru plaja ta minusculă, Pasquale!

După săptămâni de amabilitate nefirească, zeflemeaua aceasta blândă a venit ca o uşurare, ca o descărcare a norilor de furtună de deasupra satului. Viaţa revenise la normal.

— Pasquale, am văzut ieri în Lerici o parte din plaja ta. Vrei să duc eu restul nisipului sau aştepţi să-l care curentul?

Dar o plajă era măcar ceva ce pescarii puteau pricepe. În fond, existau plaje și în Monterosso al Mare, şi în oraşele de pe Riviera

de nord, unde pescarii îşi vindeau cea mai mare parte a capturilor. Însă când Pasquale şi-a anunţat intenţia de a ciopli un teren de tenis într-un mănunchi de bolovani de pe stânci, pescarii l-au declarat pe Pasquale şi mai dus decât tatăl lui.

— Băiatul şi-a pierdut minţile, au zis ei din mica *piazza* unde-şi rulau ţigările şi-l urmăreau pe Pasquale cum ţopăie peste bolovani, marcând cu sfoară marginile viitorului teren de tenis. O familie de *pazzi*. Acuşi o să se-apuce să vorbească cu mâţele.

Cum n-avea la dispoziţie decât versanţi abrupţi de stâncă, Pasquale ştia că un teren de golf nici nu intra în discuţie. Dar în apropierea hotelului se găsea un platou natural format din trei bolovani şi socotea că dacă reuşea să le niveleze vârfurile şi să extindă cu console restul, ar putea să pună cofraje, să toarne suficient beton ca să unească bolovanii într-un dreptunghi neted şi să creeze – ca o plăsmuire înălţându-se din versanţii pietroşi – un teren de tenis care să-i anunţe pe vizitatorii ce veneau pe mare că ajunseseră într-o staţiune de mare clasă. Închidea ochii şi vedea scena aievea: bărbaţi în pantaloni albi, imaculaţi, lobând mingea pe un teren uluitor ce ieşea dintre stânci, un platou fantastic, suspendat la douăzeci de metri deasupra ţărmului, şi femei cu rochii şi pălării de vară sorbind băuturi sub umbrelele din apropiere. Aşa că săpa în continuare cu un târnăcop, cu dălţi şi ciocane, sperând să amenajeze un spaţiu suficient de mare pentru un teren de tenis. Îşi grebla stratul subţire de nisip. Azvârlea pietre în mare. Înghiţea tachinările pescarilor. Se uita din când în când să vadă ce face mama lui muribundă. Şi aştepta, ca-ntotdeauna, ca viața să vină şi să-l găsească.

După opt luni de la moartea tatălui său, la atât se reducea viaţa lui Pasquale Tursi. Iar dacă nu era întru totul fericit, nici nefericit nu era. Mai degrabă simțea că sălăşluiește pe întinderea aceea vastă și pustie dintre plictiseală şi satisfacţie, unde trăiesc majoritatea oamenilor.

Şi probabil că ar fi rămas pentru totdeauna acolo dacă n-ar fi apărut frumoasa americancă în această după-amiază însorită şi răcoroasă, pe când Pasquale se găsea la douăzeci de metri distanţă, cufundat până la piept în apă, și se uita cum barca de mahon se opreşte lângă bolarzii de lemn ai debarcaderului, cu femeia în picioare la pupa şi o adiere blândă înfiorând marea din jurul ei.

Frumoasa americancă era incredibil de subţire şi totuși avea niște rotunjimi generoase. Din locul unde stătea Pasquale în mare, cu soarele care-i sclipea femeii în spate şi vântul care-i flutura părul, ea părea să aparţină altei specii, căci era mai înaltă şi mai diafană decât orice femeie văzută vreodată. Orenzio îi întinse o mână şi, după o clipă de ezitare, ea o acceptă. El o ajută să coboare din barcă pe debarcaderul îngust.

— Mulţumesc, se auzi de sub pălărie o voce nesigură, iar apoi „*Grazie*“, dar cuvântul italian sună şoptit şi stângaci.

Făcu un pas către sat, păru să se clatine o clipă, apoi îşi recăpătă echilibrul. În acel moment îşi dădu jos pălăria ca să se uite la sat, iar Pasquale îi văzu toate trăsăturile şi fu uşor surprins că frumoasa americancă nu era… ei bine… mai frumoasă.

A, era frapantă, fără îndoială, dar nu în felul în care se aşteptase. În primul rând, era la fel de înaltă ca şi Pasquale: în jur de un metru optzeci. Iar din locul unde stătea el, trăsăturile parcă-i erau prea exagerate pentru o faţă atât de îngustă – mandibula joasă atât de pronunţată, gura atât de plină, ochii atât de rotunzi şi deschişi, că părea descumpănită. Şi se putea ca o femeie să fie prea slabă, astfel încât rotunjimile să-i pară abrupte, alarmante? Părul lung îi era prins în coadă şi pielea, uşor bronzată, întinsă peste trăsăturile care erau simultan prea ascuţite şi prea blânde – nasul prea delicat pentru o asemenea bărbie, pentru asemenea pometi înalţi, pentru ochii aceia mari şi întunecaţi. Nu, se gândi el, e frapantă, dar nu-i o mare frumuseţe.

Însă apoi ea se uită direct la el şi trăsăturile separate ale feţei aceleia aspre se îmbinară într-un tot perfect, iar Pasquale îşi aminti din studenţie cum unele clădiri din Florenţa dezamăgeau din anumite unghiuri, dar întotdeauna arătau bine în relief, ieşeau bine în fotografii. La fel e şi cu unii oameni, se gândi el. Apoi ea zâmbi şi în secunda aceea, dacă e posibil aşa ceva, Pasquale se îndrăgosti şi rămase îndrăgostit pentru tot restul vieţii – nu atât de femeie, pe care nici n-o cunoştea, ci de clipă.

Scăpă din mâini pietroiul pe care-l ţinea.

Ea se uită în altă parte – în dreapta, apoi în stânga, apoi din nou în dreapta, ca şi când ar fi căutat restul satului. Pasquale se îmbujoră, imaginându-şi ce vedea ea: vreo duzină de case de piatră mohorâte, unele dintre ele abandonate, atârnând ca nişte scoici-răţuşcă de muchia stâncii. Pisici vagaboande bântuiau prin mica *piazza*, dar în rest era linişte, bărcile fiind plecate la pescuit. Pasquale simţea genul acesta de dezamăgire când se mai rătăceau unii prin port, cu barca sau pe jos, în urma unei greşeli cartografice sau lingvistice, oameni care credeau că sunt duşi în fermecătoarele orăşele turistice Porto*venere* sau Porto*fino* şi se trezeau în acest sat pescăresc brutto numit Porto Vergogna.

— Scuze, spuse frumoasa americancă în engleză, întorcându-se iar spre Orenzio. Să ajut la bagaje? Sau e inclus în… adică… nu ştiu ce a fost achitat şi ce nu.

Sătul de engleza asta diabolică după istoria cu „*beach*“, Orenzio dădu pur şi simplu din umeri. Scund, cu urechi clăpăuge şi ochi inexpresivi, se mişca în aşa fel încât deseori le dădea turiştilor impresia că e retardat, iar aceştia erau atât de impresionaţi de capacitatea acestui idiot cu ochi blegi de a conduce o barcă cu motor, că îi dădeau bacşişuri generoase. La rândul lui, Orenzio a dedus că, cu cât se comporta mai apatic şi

cu cât ştia mai puţină engleză, cu atât mai bine va fi plătit. Aşa că se holba şi clipea tâmp.

— Deci să-mi iau eu bagajele? întrebă din nou femeia, răbdătoare și vag dezorientată.

— *Bagagli, Orenzio!* îi strigă Pasquale prietenului său, după care îi căzu fisa: femeia aceasta urma să se cazeze la hotelul lui!

Începu să înainteze cu greu prin apă înspre debarcader, lingându-şi buzele, ca să se pregătească să vorbească în engleza lui neexersată.

— Te rog, îi spuse el femeii, simţindu-şi limba ca un zgârci în gură, am onoarea şi Orenzio ţie cară bagajul. Du-te peste hotelul Privelişte A-de-cvată.

Intervenţia păru s-o deruteze pe americancă, dar Pasquale nu observă. Voia să-şi termine propoziţia cu o înfloritură şi încercă să găsească formula potrivită de adresare (Madam?), dar îşi dorea ceva mai bun. Nu stăpânise niciodată cu adevărat engleza, dar o studiase îndeajuns ca să-l încerce o teamă serioasă de dificultatea ei aleatorie, de brutalitatea fără noimă a conjugărilor ei. Era imprevizibilă ca un câine corcit. Iniţierea lui în această limbă i se datora singurului american care stătuse vreodată la el la hotel, un scriitor care venea în Italia în fiecare primăvară ca să trudească la opera vieţii sale – un roman de proporţii epice despre propriile experienţe din cel de-al Doilea Război Mondial. Pasquale încercă să-şi imagineze ce i-ar fi spus înaltul şi galantul scriitor acestei femei, dar nu găsi cuvintele potrivite şi se întrebă dacă exista în engleză vreun echivalent pentru omniprezentul *bella* din italiană: frumoasă. Făcu o încercare:

— Te rog. Vino. Frumoasa America.

Ea se uită fix la el preţ de doar o clipă – cea mai lungă clipă din viaţa lui de până atunci –, apoi zâmbi şi îşi coborî sfioasă privirea.

— Mulţumesc. E hotelul tău?

Pasquale îşi termină înaintarea plescăită prin apă şi ajunse la debarcader. Se săltă afară din valuri, scuturându-şi pantalonii de apă, şi încercă să se prezinte, făcând pe proprietarul stilat de hotel.

— Da. E-al meu.

Pasquale arătă înspre firma mică, scrisă de mână, din stânga pieţei.

— Te rog.

— Şi… ai o cameră rezervată pentru noi?

— O, da. Multe este camere. Toate este cameră pentru tine. Da.

Femeia se uită la firmă şi apoi iar la Pasquale. Vântul cald se stârnise din nou şi îi împrăştia peste faţă şuviţe din părul scăpat din coadă. Zâmbi când văzu balta formată de apa ce se scurgea de pe silueta lui subţire, apoi ridică privirea spre ochii lui albaştri ca marea şi îi spuse:

— Ai ochi frumoşi.

După aceea îşi puse pălăria înapoi pe cap şi o porni înspre mica *piazza* şi centrul cătunului, ce i se întindea în faţă.

Porto Vergogna n-avusese niciodată un *liceo* – un liceu –, astfel că Pasquale trebuise să ia barca până în La Spezia ca să meargă la şcoală. Aşa l-a cunoscut pe Orenzio, care a devenit primul său prieten adevărat. Au fost azvârliţi laolaltă în mod inevitabil: fiul timid al bătrânului proprietar de hotel şi băiatul scund şi clăpăug care-şi făcea veacul pe debarcader. Uneori Pasquale stătuse chiar cu familia lui Orenzio în săptămânile de iarnă, când era greu s-o porneşti în larg. În iarna dinainte ca Pasquale să plece la Florenţa, el şi Orenzio inventaseră un joc pe care-l jucaseră bând bere elveţiană. Stăteau faţă în faţă pe docurile din La Spezia şi-şi aruncau unul altuia injurii până ce fie rămâneau fără cuvinte, fie începeau să se repete, moment în care cel care pierdea trebuia să-şi golească halba. Acum, în timp ce sălta bagajele americancei, Orenzio se aplecă înspre Pasquale şi jucă o partidă pe sec:

— Ce ţi-a zis, nas în coaie ce eşti?

— Îi plac ochii mei, răspunse Pasquale, pierzându-şi rândul.

— Las-o baltă, pupincuristule, spuse Orenzio. N-avea cum să zică aşa ceva.

— Nu, serios, aşa a zis. S-a-ndrăgostit de ochii mei.

— Eşti un mincinos, Pasqo, şi te dai în vânt după ştremeleaguri.

— E-adevărat.

— Că te dai în vânt după ştremeleaguri?

— Nu. Ce-a zis ea despre ochii mei.

— Le-o sugi la ţapi. Tipa-i vedetă de cinema.

— Aşa cred şi eu, zise Pasquale.

— Nu, tâmpitule, chiar e actriţă de cinema. E de la compania aia americană care lucrează la filmul ăla în Roma.

— Care film?

— Cleopatra. Nu citeşti ziarele, mâncător de rahat ce eşti?

Pasquale se uită înapoi, la actriţa americană care urca treptele către sat.

— Dar are tenul prea deschis ca s-o joace pe Cleopatra.

— Elizabeth Taylor, curva aia şi hoaţa de soţi, ea e Cleopatra, răspunse Orenzio. Asta-i altă actriţă din film. Chiar nu citeşti ziarele, căcănarule?

— Ce rol are?

— De unde să ştiu? Sunt o grămadă de roluri.

— Cum o cheamă? întrebă Pasquale.

Orenzio îi întinse instrucţiunile dactilografiate care-i fuseseră înmânate. Documentul menţiona numele femeii, faptul că trebuia dusă la hotelul din Porto Vergogna şi că nota de plată urma să-i fie trimisă bărbatului care îi aranjase călătoria, Michael Deane, la Grand Hotel din Roma. Conform acelei unice foi de hârtie,

Michael Deane era „asistent special de producţie“ la „Studioul 20th Century Fox“. Iar numele femeii…

— Dee… Moray, citi Pasquale cu voce tare.

Nu-i spunea nimic, dar erau atâtea vedete americane – o grămadă de Rock Hudson, Marilyn Monroe, John Wayne –, că de fiecare dată când îşi imagina că le ştie pe toate, altcineva devenea faimos, ca şi când în America ar fi existat o fabrică unde se produceau aceste chipuri pentru marile ecrane. Pasquale privi din nou în sus, unde ea urca deja treptele din faldul stâncii, îndreptându-se spre satul care aştepta.

— Dee Moray, repetă el.

Orenzio i se uită peste umăr la hârtie.

— Dee Moray, zise Orenzio.

Numele avea ceva fascinant, căci cei doi bărbaţi nu se mai puteau stăpâni și-l tot repetau.

— Dee Moray, spuse Orenzio din nou. E bolnavă, îi zise el apoi lui Pasquale.

— Ce are?

— De unde să ştiu? Bărbatul a zis doar că-i bolnavă.

— E ceva serios?

— Nici asta nu ştiu.

Iar apoi, ca şi când s-ar fi golit de energie, ca şi când până şi el şi-ar fi pierdut interesul pentru vechiul lor joc, Orenzio adăugă încă o insultă – *un mangiaculo*, adică „un mâncător de cur“.

Pasquale o urmări pe Dee Moray, care se îndrepta către hotel călcând cu paşi mici de-a lungul cărării pietruite.

— Nu poate fi prea bolnavă, zise el. E frumoasă.

— Dar nu ca Sophia Loren, răspunse Orenzio. Sau ca Marilyn Monroe.

Mersul la cinema şi evaluarea femeilor pe care le vedeau constituise cealaltă ocupaţie a lor în iarna trecută.

— Nu, cred că are o frumuseţe mai inteligentă… ca Anouk Aimée.

— E-aşa de slabă! spuse Orenzio. Şi nici nu se compară cu Claudia Cardinale.

— Nu, se văzu nevoit să accepte Pasquale.

Claudia Cardinale era perfecţiunea întruchipată.

— Dar la faţă nu cred că-i neapărat banală.

Distincţia devenise prea subtilă pentru Orenzio.

— Un câine şchiop dac-aş aduce în satul ăsta, Pasqo, şi tot te-ai îndrăgosti de el.

În acel moment Pasquale se îngrijoră.

— Orenzio, chiar a vrut să vină aici?

Orenzio plesni hârtia din mâna lui Pasquale.

— Americanul ăsta, Deane, care a adus-o cu maşina până în La Spezia? I-am explicat că aici nu vine nimeni. L-am întrebat dacă nu se gândeşte cumva la Portofino sau la Portovenere. M-a întrebat cum e Porto Vergogna şi i-am zis că în afară de-un hotel,

totu-i pustiu. M-a întrebat dacă-i un sat liniştit. I-am zis că numai moartea-i mai liniştită de-atâta şi-atunci a zis: „Atunci ăsta-i locul".

Pasquale îi zâmbi prietenului său.

— Mulţumesc, Orenzio.

— Le-o sugi la ţapi, spuse Orenzio încet.

— Pe-asta ai zis-o deja, îi răspunse Pasquale.

Orenzio se prefăcu că termină o bere.

Apoi se uitară amândoi înspre versantul stâncii, la patruzeci de metri înălţime, unde primul client american de la moartea tatălui său încoace stătea şi examina intrarea hotelului. Uite viitorul, se gândi Pasquale.

Dee Moray se opri şi privi în jos, spre ei. Îşi scutură coada şi părul decolorat de soare i se răsfiră şi îi dansă în jurul feţei în timp ce, din piaţa satului, ea admira marea. După aceea se uită la firmă şi îşi înclină capul, ca şi când ar fi încercat să priceapă cuvintele:

HOTELUL PRIVELIŞTE ADECVATĂ

Iar apoi viitorul îşi vârî pălăria cu boruri largi sub braţ, împinse uşa, îşi aplecă puţin capul şi intră.

După ce femeia dispăru înăuntru, lui Pasquale îi trecu prin minte gândul inept că el o plăsmuise cumva, că, după anii trăiți în acest loc, după luni de doliu şi singurătate şi de aşteptare a venirii americanilor, născocise această femeie din frânturi vechi de filme şi cărţi, din artefacte pierdute şi din ruinele viselor lui, din imensa și stăruitoarea lui singurătate. Se uită înspre Orenzio, care căra bagajele cuiva, şi lumea întreagă îi păru dintr-odată extrem de improbabilă, iar timpul petrecut de noi în ea, extrem de scurt şi de himeric. Nu mai avusese niciodată o senzaţie atât de detașată şi existenţială, nu mai simţise niciodată o libertate atât de înfricoşătoare – era ca şi când ar fi plutit pe deasupra satului, pe deasupra propriului trup –, iar asta îl cutremura într-un fel pe care nu l-ar fi putut explica niciodată.

— Dee Moray, zise Pasquale Tursi dintr-odată, cu voce tare, rupând vraja propriilor gânduri.

Orenzio se uită la el. Apoi Pasquale se întoarse cu spatele şi repetă numele, de data asta numai pentru el, cu o voce mai tăcută decât o şoaptă, tulburat de suflul plin de speranţă care formase acesta cuvinte. Evident, se gândi el, viața nu-i decât o plăsmuire a imaginaţiei noastre.

2
Ultima prezentare

Recent
Hollywood, California

Înainte de răsăritul soarelui, înainte de grădinarii guatemalezi cu camionetele lor murdare şi lovite cu care veneau să îngrijească gazonul, înainte de caraibii care veneau să gătească, să cureţe şi să îmbrace, înainte de Montessori, Pilates şi Coffee Bean, înainte ca Mercedesurile şi BMW-urile să-şi scoată nasul pe străzile mărginite de palmieri şi înainte ca rechinii cu blue-tooth să-şi reînceapă interminabilele afaceri – *îmburghezirea spiritului american*[3] –, înainte de toate astea există aspersoarele: se înalță de la pământ ca să stropească colţul de nord-vest al regiunii Los Angeles, de la aeroport până la dealuri, din centru până pe plajă, pe molozul adormit al regimului instituit de industria de divertisment.

În Santa Monica aspersoarele îi şoptesc lui Claire Silver în liniştea de dinainte de răsărit a apartamentului – psss hei, pe când părul ei roşcat şi ondulat e împrăştiat pe pernă ca la o sinucidere. O cheamă iar – pss hei – şi pleoapele lui Claire încep să fluture. Trage aer în piept, se orientează, se uită înspre umărul marmorat al iubitului ei, care zace adormit pe trei sferturi din patul uriaş. Daryl lasă deschisă de multe ori fereastra din spatele patului atunci când vine târziu, iar Claire se trezeşte aşa – psss hei –, în sunetul apei care stropeşte grădina de roci de-afară. L-a întrebat pe administratorul clădirii de ce e nevoie să ude un strat de roci în fiecare zi la cinci dimineaţa (sau la orice oră, dacă-i pân-acolo), dar bineînţeles că nu aspersoarele sunt adevărata problemă.

Claire se trezeşte avidă de informaţii. Pipăie pe noptiera ticsită după BlackBerry şi trage o priză de drog digital. Paisprezece e-mailuri, şase *tweet*-uri, cinci cereri de prietenie, trei SMS-uri şi agenda – viaţa într-o palmă. Mai sunt şi chestii generale: vineri, 18 grade Celsius, în urcare până la 24. Cinci convorbiri telefonice programate pentru azi. Şase prezentări promoţionale. Apoi vede în grămada de gunoi informaţional un e-mail ce-ar putea să-i schimbe viaţa, venit de la *affinity@arc.net*. Îl deschide.

Dragă Claire,

Îţi mulţumim din nou pentru răbdarea de care ai dat dovadă pe parcursul acestei lungi proceduri. Atât Bryan, cât şi eu am fost foarte impresionaţi de competenţa ta şi de interviu, aşa că am vrea să stabilim o nouă întâlnire cu tine, ca să mai discutăm. Ai fi disponibilă să ne vedem la o cafea în dimineaţa asta?

Al dumitale,

James Pierce

Muzeul Culturii Cinematografice Americane

Claire se ridică în capul oaselor. La naiba. Îi vor oferi slujba. Sau? *Să mai discutăm?* A fost deja la interviu de două ori. Ce-ar mai avea de discutat? Asta să fie atunci? Asta să fie ziua în care va demisiona din slujba visurilor ei?

Claire este asistent şef pentru dezvoltare şi lucrează pentru legendarul producător de filme Michael Deane. Titulatura e o impostură: slujba constă doar din asistenţă, de dezvoltat nu dezvoltă nimic şi nici şeful cuiva nu este. Se îngrijeşte de capriciile lui Michael. Îi răspunde la telefoane şi e-mailuri, se duce la întâlnirile lui de sandviciuri şi cafea. Şi, mai presus de toate, citeşte în locul lui: maldăre de scenarii şi sinopsisuri, rezumate scurte şi schiţe – o droaie de materiale fără nici un viitor.

Sperase la mult mai mult când a renunţat să-şi termine doctoratul în studii cinematografice, preferând să lucreze pentru bărbatul care fusese cunoscut în anii şaptezeci şi optzeci drept „Decanul de la Hollywood“[4]. Voia să facă *filme* – filme deştepte, emoţionante. Dar când şi-a făcut ea apariţia, cu trei ani în urmă, Michael Deane se găsea în cea mai serioasă fundătură a carierei sale, fără nici un titlu recent la activ în afară de eşecul cu *Demonii nopţii*, un film independent cu zombi. În cei trei ani pe care Claire i-a petrecut acolo, Deane Productions n-a mai produs nici o peliculă. De fapt unica producţie a fost un program TV, *Hookbook,* un *reality show* şi site matrimonial de mare succes (*Hookbook.net*).

Şi, odată cu succesul monstruos al acestei corcituri abominabile de genuri, filmele au devenit doar o vagă amintire la Deane Productions. În schimb, Claire îşi petrece zilele ascultând prezentări promoţionale atât de oribile, încât îi e teamă că reuşeşte să grăbească Apocalipsa de una singură: *Viaţă de model* („Luăm şapte fotomodele şi le punem într-un cămin de băieţi!“), şi *Noaptea Nimfo* („Filmăm întâlnirile unor dependenţi de sex!“) sau *Casa piticilor beţi* („Deci avem o casă… plină de pitici beţi!“).

Michael o îndeamnă întruna să-şi ajusteze aşteptările, să lase la o parte pretenţiile elitiste, să accepte cultura aşa cum e, să-şi diversifice definiţia a ceea ce e *bun*.

— Dacă vrei să faci artă, îi place lui să-i spună, du-te și caută-ţi de lucru la *Luu-vru*.

Aşa că asta a şi făcut. Acum o lună Claire şi-a depus dosarul pentru un post anunţat pe un site, un post de „custode într-un muzeu particular al cinematografiei“. Iar acum, după aproape trei săptămâni de la interviu, impecabilii oameni de afaceri din consiliul director par să fie pe punctul de a-i oferi slujba.

Dacă decizia nu-i chiar la mintea cocoşului, nici departe nu-i: acest Muzeu al Culturii Cinematografice Americane (MCCA) pe care-l propun ei o va plăti mai bine, programul va fi mai decent şi e limpede că îşi va putea folosi mai bine masteratul de la UCLA în „Studii de arhivistică cinematografică“. În plus, crede că slujba asta i-ar putea da senzaţia că-şi foloseşte din nou creierul.

Michael îi ia în zeflemea această nemulţumire intelectuală şi insistă că ea nu face decât să trudească aşa cum se cuvine, că

orice producător petrece câţiva ani în pustie, că – în jargonul trunchiat și inimitabil al lui Michael – trebuie să „cearnă rahatul în căutare de porumb“, să-şi construiască o reputaţie cu un succes comercial (sau cu zece), astfel încât mai târziu să se poată ocupa de proiectele care-i plac. Aşa că iat-o acum la marea răscruce a vieţii: să stăruiască în cariera asta de doi bani, cu visul de a face într-o bună zi un film nemaipomenit, sau să accepte o slujbă tihnită, catalogând relicvele unor vremuri când cinematografia chiar conta?

Când se trezeşte în faţa unor astfel de decizii (facultate, iubiţi, studii postuniversitare), Claire e genul de om care face liste cu argumentele pro şi contra, caută semne, încheie târguri – şi acum încheie un târg cu ea însăşi sau cu Soarta: *Ori îmi iese azi în cale o idee bună, viabilă, pentru un film, ori îmi dau demisia.*

Evident, nu e un târg cinstit. Convins că toţi banii sunt de-acum în televiziune, de mai bine de doi ani Michael nu a agreat nici măcar un sinopsis, scenariu sau concept de film. Iar ce-i place ei el respinge pe motiv că ar fi prea scump, prea deprimant, prea de epocă, prea puțin comercial. Ca şi când toate astea nu i-ar reduce suficient şansele, astăzi e „vinerea prezentărilor surpriză“, ultima vineri din lună, pusă deoparte pentru prezentări bizare făcute de foşti amici şi colegi de-ai lui Michael, de tot felul de rataţi terminaţi, epuizaţi, din oraş. Iar în această vineri a prezentărilor surpriză atât Michael, cât şi producătorul lui asociat, Danny Roth, şi-au luat zi liberă. Astăzi – *psss hei* – are exclusivitate la toate prezentările de rahat.

Claire îşi coboară privirea înspre Daryl, care doarme în pat lângă ea. O străfulgeră un sentiment de vinovăţie, fiindcă nu i-a spus despre postul de la muzeu. În parte e din cauză că Daryl a venit acasă târziu aproape în fiecare seară şi din cauză că oricum nu au discutat prea mult în ultimul timp, dar în parte și din cauză că se gândeşte să-l părăsească şi pe el.

— Deci? zice ea încet.

Daryl emite un zgomot de om adâncit într-un somn profund – ceva între mârâit şi piuit.

— Mda, zice ea. Aşa m-am gândit şi eu.

Se ridică din pat şi se întinde, apoi o porneşte spre baie. Dar se opreşte din drum în dreptul blugilor lui Daryl, care zac ca un balerin ce se odihneşte pe jos, exact acolo unde și i-a scos – *pssss nu*, o avertizează aspersoarele, dar oare chiar are de ales: o tânără la răscruce, în căutare de semne? Se apleacă, ridică blugii, cotrobăieşte prin buzunare: şase bancnote de un dolar, monede, o cutiuţă de chibrituri şi… aha, iată!

O cartelă de abonament la ceva fermecător, denumit „SPECTACURAR: CELE MAI SOFISTICATE SPECTACOLE DE DIVERTISMENT NUD DIN SOUTHLAND“. Distracţia lui Daryl. Claire întoarce cartela pe partea cealaltă. Nu prea se pricepe ea la diferitele nuanţe ale industriei de divertisment

pentru adulţi, dar îşi imaginează că, din moment ce foloseşte cartele, SPECTACURAR nu-i tocmai Ritz-Carltonul barurilor ce oferă ţâţe goale. Ah, şi uite: Daryl mai trebuie să meargă doar de două ori ca să capete gratuit un dans în poală. Ce noroc pe capul lui! Claire pune cartela lângă Daryl, care sforăie pe perna ei, în adâncitura lăsată în urmă de capul femeii.

Apoi Claire o porneşte spre baie, incluzându-l oficial pe Daryl ca ostatic în târgul ei cu Soarta (*Scoate-mi în cale azi o idee grozavă de film, altfel iubitul amator de striptease o-ncasează!*). Vede în minte numele de pe agendă şi se întreabă dacă, prin cine ştie ce minune, se va ridica vreunul la înălţime. Şi-i imaginează ca pe nişte puncte fixe pe o hartă: cel de la nouă și jumătate mănâncă o omletă de albuşuri în Culver City în timp ce-şi repetă prezentarea, cel de la zece şi un sfert face tai-chi în Manhattan Beach, cel de la unsprezece îşi face rapid o labă la duş, în Silver Lake. Are o senzaţie de eliberare dacă se preface că decizia sa depinde de-acum de ei, că ea a făcut tot posibilul, şi Claire se simte aproape liberă, păşeşte hotărâtă și dezbrăcată în braţele capricioase ale Destinului – sau cel puţin într-un duş fierbinte.

Şi acesta e momentul în care un gând stingher şi melancolic îi trece prin mintea altfel hotărâtă, o dorinţă sau, poate, o rugăciune: ca, în tot rahatul cu care se va confrunta peste zi, să-i fie dat să audă măcar o singură… prezentare… decentă – o idee pentru un film grozav –, ca să nu trebuiască să demisioneze din singura slujbă pe care şi-a dorit-o cu adevărat în viaţă.

Afară aspersoarele împroaşcă râsete peste grădina de roci.

Tot dezbrăcat şi el, la o mie două sute de kilometri distanţă, în Beaverton, Oregon, ultima programare a zilei pentru Claire, cea de la ora patru după-masă, nu se poate hotărî cu ce să se îmbrace. La treizeci de ani încă neîmpliniţi, Shane Wheeler e înalt, subţire şi cu o înfăţişare uşor sălbatică: o faţa îngustă, încadrată de o claie de păr şaten vâlvoi şi doi perciuni drepţi şi lungi. De douăzeci de minute Shane încearcă să înjghebe o ţinută din grămada de haine azvârlite peste tot, ca un morman de frunze uscate – tricouri cu guler şifonate, tricouri fistichii la mâna a doua, cămăşi în carouri, blugi evazaţi, blugi drepţi, blugi rupţi, pantaloni eleganţi, pantaloni de pânză groasă şi pantaloni de catifea –, dar nimic nu pare să se potrivească cu nonşalanţa de genul „prea talentat ca să-mi pese“ care se gândeşte el c-ar merge pentru prima sa prezentare la Hollywood.

Shane îşi freacă absent tatuajul de pe braţul stâng – cuvântul POARTĂ trasat cu o caligrafie gangsterească migăloasă, o aluzie la pasajul preferat din Biblie al tatălui său şi, până de curând, mottoul vieţii al lui Shane: „Te poartă ca şi când ai avea credinţă şi ţi se va da“.

Viziunea lui era efectul unor ani întregi de seriale TV, de dascăli şi consilieri încurajatori, de medalii la concursuri de ştiinţă, de diplome de participare şi trofee la fotbal şi baschet, dar

mai ales rezultatul unor părinţi atenţi şi devotaţi, care şi-au crescut cei cinci copii perfecţi cu convingerea – ridicată la rangul de drept inalienabil – că atâta timp cât cred în ei înşişi, pot deveni orice-şi doresc.

Aşa că la liceu Shane s-a purtat ca şi când ar fi fost alergător de cursă lungă şi a reuşit să fie premiat de două ori, s-a purtat ca şi când ar fi fost un elev de nota zece şi a adunat note de zece, s-a purtat ca şi când ar fi avut-o în buzunar pe o anume majoretă din trupa şcolii şi ea l-a invitat la un chef, s-a purtat ca şi când ar fi fost floare la ureche să intre la Berkeley3 şi a intrat, la fel și cu frăţia Sigma Nu, care l-a acceptat, s-a purtat ca şi când ar fi vorbit italiană şi a studiat în străinătate un an, s-a purtat ca şi când ar fi fost scriitor şi a fost acceptat la masteratul de scriere creativă de la Universitatea Arizona, s-a purtat ca şi când ar fi fost îndrăgostit şi s-a însurat.

Dar în ultimul timp în această filozofie apăruseră fisuri – credinţa părea să nu mai fie suficientă – şi în perioada premergătoare divorţului cea care urma să-i fie în curând fostă soţie („Aşa m-am săturat de rahatul tău, Shane…“) a aruncat bomba: pasajul din Biblie pe care el şi tatăl lui îl citau la nesfârşit, „Te poartă ca şi când…“, nici măcar nu apărea în Biblie. În schimb, din câte îşi putea da ea seama, era luat din pledoaria finală a personajului interpretat de Paul Newman în filmul Verdictul.

Nu revelaţia în sine i-a provocat lui Shane problemele, dar vestea a părut să le explice cumva. Asta se întâmplă când scenariul vieţii îţi e semnat nu de Dumnezeu, ci de David Mamet: nu-ţi poţi găsi catedră, căsnicia ţi se destramă chiar când trebuie să începi să-ţi plăteşti împrumuturile pentru studii, iar proiectul la care ai lucrat şase ani de zile – dizertaţia de masterat, un volum de povestiri legate între ele, intitulat Legate – e respins de agentul literar pe care l-ai angajat (Agentul: Cartea asta nu se leagă. Shane: În mintea ta, vrei să spui. Agentul: În limba engleză, vreau să spun.) Divorţat, şomer şi falit, cu ambiţiile literare spulberate, Shane vedea acum decizia de a se face scriitor ca pe un ocol de şase ani în drumul spre nicăieri. Trecea prin prima depresie din viaţă și nici nu mai era în stare să se dea jos din pat acum, că obişnuita POARTĂ nu-i mai era deschisă. Mamei lui i-a revenit responsabilitatea de a-l smulge din starea asta, convingându-l să ia antidepresive şi sperând să-l salveze pe tânărul încrezător şi fără griji pe care ea şi tatăl lui îl crescuseră.

— Ascultă, de fapt nu poţi să zici c-am fost o familie foarte religioasă. Nu ne-am dus la biserică decât de Crăciun şi de Paşti. Şi ce dacă taică-tău a luat fraza aia dintr-un film de-acum treizeci de ani şi nu dintr-o carte de-acum două mii de ani? Nu înseamnă că nu-i adevărată, nu? De fapt poate-i chiar mai adevărată așa.

Însufleţit de credinţa profundă pe care mama lui o avea în el, precum şi de doza redusă de inhibitor selectiv al reabsorției de

serotonină pe care începuse s-o ia de curând, Shane a avut ceea ce s-ar putea numi o revelaţie: *În fond, nu erau filmele credinţa generaţiei lui* – adevărata ei religie? Nu era sala de cinematograf templul nostru, locul unde intrăm singuri, dar de unde ieşim după două ore împreună, cu aceeaşi trăire, aceleaşi sentimente induse, aceeaşi morală? Un milion de şcoli predau după zece milioane de programe, un milion de biserici erau lăcaşuri pentru zece mii de secte cu un miliard de predici – dar în toate mall-urile din ţară rula acelaşi film. Şi toţi mergeam să-l vedem! În vara aceea, cea pe care n-o vei uita niciodată, toate cinematografele au difuzat acelaşi ciclu de reprezentări tematice şi narative – acelaşi *Avatar*, acelaşi *Harry Potter*, acelaşi *Furios şi iute*, imagini pâlpâitoare ce ni se întipăresc în minte şi ne înlocuiesc amintirile, povestiri arhetipale care se transformă în istoria noastră comună, care ne învaţă ce să aşteptăm de la viaţă, care ne definesc valorile. Ce era asta dacă nu o religie?

În plus, filmele erau mai rentabile decât cărţile.

Aşa că Shane s-a hotărât să-şi transfere talentul la Hollywood. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să-l contacteze pe fostul său profesor de scriere literară, Gene Pergo, care se săturase să fie un profesor şi eseist ignorat şi scrisese un thriller intitulat Demonii nopţii (zombi în bolizi bântuie printr-un Los Angeles post-apocaliptic în căutare de supravieţuitori umani pe care să-i înrobească), vânduse drepturile cinematografice pentru o sumă mai mare decât tot ce câştigase într-un deceniu de carieră academică şi de publicat la edituri mici, după care îşi dăduse demisia în mijlocul semestrului. Pe vremea aceea Shane era în anul al doilea de masterat şi dezertarea lui Gene era genul de lucru care trecea drept scandalos în cadrul programului, iar atât profesorii, cât şi studenţii se arătaseră profund jigniţi de felul în care Gene se căcase peste toată catedrala literaturii.

Shane i-a dat de urmă profesorului Pergo în L.A., unde adapta pentru marele ecran a doua carte din ceea ce devenise de-acum o trilogie – Demonii nopţii 2: Străzile judecăţii (3D). Gene i-a spus că în ultimii doi ani îl contactaseră „aproape toţi studenţii şi colegii cu care am lucrat vreodată“. Cei mai scandalizaţi de abdicarea lui de la literatură au fost primii care luaseră legătura cu el. Gene i-a dat lui Shane numele unui agent de film, Andrew Dunne, şi i-a recomandat câteva titluri de cărţi de Syd Field şi Robert McKee despre scrierea scenariilor şi, partea cea mai tare, capitolul despre prezentarea de succes din autobiografia motivaţională a producătorului Michael Deane, intitulată Metoda Decanului: Cum am vândut Hollywoodul modern Americii şi cum să obţii şi tu succes în viaţă. Un pasaj din cartea lui Deane – „În încăpere nu trebuie să crezi decât în tine. TU eşti povestirea.“ – a reuşit să-i deschidă din nou lui Shane vechea POARTĂ, să-i reînvie încrederea în sine de odinioară, făcându-l să-şi perfecţioneze prezentarea, să caute apartamente în L.A., ba chiar

să-i telefoneze fostului său agent literar. (Shane: *M-am gândit că n-ar strica să ştii: am terminat-o oficial cu cărţile. Agentul: Am să le dau de ştire celor din comitetul Nobel*.)

Iar azi totul va da roade – azi, când Shane îşi va face prima prezentare în faţa unui producător de la Hollywood, dar nu în fața unui producător oarecare, ci chiar a lui Michael Deane. Sau cel puţin a asistentei lui Deane, Claire Cutare. Azi, cu ajutorul lui Claire Cutare, Shane Wheeler va face primul pas din debaraua igrasioasă a cărţilor în strălucitoarea sală de bal a cinematografiei…

De îndată ce se va hotărî cu ce să se îmbrace.

Ca la un semn, mama lui Shane strigă de jos:

— Tata e gata să te ducă la aeroport.

Cum nu primeşte nici un răspuns, încearcă din nou:

— N-ai vrea să întârzii, iubitule.

Apoi:

— Am făcut pâine prăjită.

Şi:

— Încă nu te-ai hotărât cu ce să te îmbraci?

— Vin imediat! strigă Shane şi, într-o izbucnire de exasperare – pricinuită în primul rând de el însuşi –, dă cu piciorul în maldărul de haine.

În explozia de textile care urmează, ţinuta perfectă pare să se contureze în aer: blugi uşor evazaţi, cu dungi decolorate sub buzunarele din faţă, şi o cămaşă în carouri cu platcă dublă şi capse. Merg perfect cu ghetele de motociclist cu catarame duble. Shane se îmbracă repede, se întoarce spre oglindă şi îşi rulează mânecile cât să dezvăluie doar un colţ din ultima literă a tatuajului.

— Și-acum, i se adresează Shane imaginii îmbrăcate din oglindă, hai să vindem un film.

La şapte şi jumătate dimineaţa, cafeneaua Coffee Bean, unde merge Claire, e aglomerată, căci la fiecare masă stă un scenarist alb, ursuz și cu ochelari, fiecare pereche de ochelari e aţintită la un laptop Mac Pro, iar pe fiecare Mac Pro e deschis un scenariu electronic intitulat „Versiunea finală" – la fiecare masă în afară de cea mică, din spate, unde stau doi oameni de afaceri imaculaţi, în costume gri, alături de un scaun gol, care o aşteaptă pe ea.

Claire se îndreaptă într-acolo cu paşi mari şi hotărâţi, iar fusta pe care o poartă atrage atenţia scenariştilor din Coffee Bean. Nu suportă tocurile: o fac să se simtă ca un cal potcovit. Ajunge lângă cei doi şi le zâmbeşte în timp ce aceştia se ridică s-o salute.

— Bună, James. Bună, Bryan.

Se aşază şi ei îşi cer scuze că le-a luat aşa de mult timp ca s-o contacteze, dar restul e exact cum şi-a imaginat – *CV grozav, recomandări minunate, interviu impresionant*. Au avut o şedinţă cu plenul comitetului de planificare al muzeului şi, după multe

deliberări (i-au oferit slujba altcuiva, iar persoana respectivă a refuzat, îşi dă seama Claire), au decis să-i ofere postul. Ajunși aici, James îi face un semn din cap lui Bryan, care împinge un plic gălbui înspre ea pe măsuţa rotundă. Claire ia plicul și îl deschide puţin, dar de-ajuns cât să vadă cuvintele „Acord de confidenţialitate“. Până să apuce să continue, James ridică o mână în semn de avertisment.

— Trebuie să-ţi spunem ceva înainte să citeşti oferta, zice el şi, pentru prima dată, unul dintre ei n-o mai priveşte direct în ochi: Brian se uită în jur, ca să vadă dacă nu îi ascultă cineva.

La dracu'. Claire trece rapid în revistă scenarii catastrofice: Salarul e în cocaină, trebuie mai întâi să-l omoare pe custodele interimar, e un muzeu al filmului pornografic…

În loc de toate astea, James spune:

— Claire, ce ştii despre scientologie?

Zece minute mai târziu, după ce i-a rugat s-o lase să se gândească peste weekend, Claire e la volan, în drum spre serviciu, și își spune: „Asta nu schimbă cu nimic lucrurile, așa-i?“ Mă rog, muzeul cinematografic al viselor ei nu-i decât o faţadă pentru o sectă… stai, nu-i corect. Cunoaşte câţiva scientologi şi nu duhnesc a sectă cu nimic mai mult decât luteranii înţepaţi din partea maică-sii sau evreii laici din cea a lui taică-său. Dar oare nu aşa va fi percepută toată treaba? Că a ajuns să conducă un muzeu plin de rahaturile de care Tom Cruise nu poate scăpa în nici un fel?

James a insistat că, în afară de finanţarea iniţială, muzeul nu va avea nici o legătură cu biserica, că donaţiile unor membri ai bisericii vor pune bazele colecţiei, dar că sarcina de a construi cea mai mare parte a muzeului îi va reveni ei.

— Aceasta este modalitatea bisericii de a răsplăti o industrie care de ani de zile e foarte generoasă cu membrii noştri, a zis Bryan.

Şi le plăceau la nebunie ideile ei – expoziţii interactive pe computere, concepute pentru copii, o arhivă a filmului mut, o serie de filme săptămânal, un festival de film anual. Claire oftează: dintre toate lucrurile posibile, de ce trebuiau să fie tocmai scientologii?

Claire întoarce lucrurile pe toate părţile în timp ce conduce ca un zombi, bazându-se doar pe instinctele animale primare. Naveta ei până la studio e un soi de labirint devenit a doua natură, un labirint de scurtături şi schimbări de benzi, acostamente, benzi pentru navetişti, străzi rezidenţiale, alei, piste de biciclete şi parcări, menit s-o ducă zilnic la studio în exact optsprezece minute după ce iese din apartament.

Dă din cap către paznic, intră pe poarta studioului şi parchează. Îşi ia geanta şi se îndreaptă spre birou, iar paşii par că deliberează şi ei (pleacă, stai, pleacă, stai). Michael Deane Productions îşi are sediul într-un fost bungalow de scriitor de pe

proprietatea companiei Universal, înghesuit între studiouri de sunet, birouri şi platouri de filmare. Michael nu mai lucrează pentru Universal, dar le-a adus atât de mulţi bani în anii optzeci şi nouăzeci, că au fost de acord să-l ţină prin preajmă: o coasă pe peretele fabricii de tractoare. Terenul cu biroul e inclus într-un contract de preempţiune pe care Michael l-a semnat cu ani în urmă, când avea nevoie de lichidităţi, şi care dă studioului prioritate la cumpărarea tuturor producţiile lui (care până la urmă s-au dovedit a nu fi foarte numeroase).

Ajunsă înăuntru, Claire aprinde luminile, se strecoară în spatele biroului şi îşi deschide computerul. Se duce direct la rata încasărilor de joi noaptea, la matinee şi reprezentaţii prelungite din weekend, căutând un semn de speranţă care-i va fi scăpat înainte, o schimbare de ultim moment a tendinţei generale – dar cifrele arată acelaşi lucru pe care-l arată de ani de zile: numai chestii pentru copii, numai rahaturi de continuări, ecranizări de benzi desenate, filme 3D și cu imagini generate pe computer, toate vândute în avans, toate în limitele unor previziuni algoritmice de vânzări bazate pe reacţia publicului, pe vizionările test, pe afişe, clipuri de promovare şi reacţia pieţelor străine. Filmele nu mai sunt de-acum decât nişte produse de tarabă, reclame la jucării noi, lansări pentru jocuri video. Adulţii aşteaptă trei săptămâni ca să vadă un film decent la cerere sau le urmăreşte direct de pe internet, prin abonamente smart-TV, aşa că toate evenimentele ce trec drept premiere cinematografice nu sunt decât nişte jocuri video gonflate pentru băieţii cu coaiele umflate şi iubitele lor bulimice. Filmul – prima ei iubire – e mort.

Poate determina cu exactitate ziua în care s-a îndrăgostit: 14 mai 1992, la ora unu noaptea, cu două zile înainte de a împlini zece ani, când a auzit ceva ce semăna a râs în camera de zi, a ieşit din dormitor şi şi-a găsit tatăl plângând, ţinând în mână un pahar înalt cu ceva întunecat la culoare în el și uitându-se la un film vechi la televizor – „Vino-ncoa, puiule“, iar Claire s-a aşezat lângă el şi s-au uitat în tăcere la ultimele trei sferturi din Mic dejun la Tiffany. Claire s-a minunat de viaţa pe care o vedea pe ecranul acela mic, ca şi când şi-ar fi imaginat-o ea însăși fără să-şi dea seama. În asta consta puterea filmului: era ca o senzaţie de déjà-vu. Peste trei săptămâni tatăl ei şi-a părăsit familia ca să se însoare cu ţâţoasa Leslie, fiica de douăzeci şi patru de ani a fostului său partener de la cabinetul de avocatură, dar Claire avea să rămână convinsă veșnic că Holly Golightly a fost cea care i-a furat tatăl.

Nu aparţinem nimănui şi nimeni nu ne aparţine.

A studiat filmul la o facultate mică de arte, apoi şi-a făcut masteratul la UCLA şi era pe punctul de a-şi începe doctoratul acolo când s-au întâmplat două lucruri într-o succesiune rapidă. În primul rând tatăl ei a suferit un uşor atac cerebral, care i-a relevat lui Claire mortalitatea acestuia şi, prin extensie, a ei

însăşi. În al doilea rând şi-a imaginat cum va fi viaţa ei peste treizeci de ani: o bibliotecară nemăritată într-un apartament plin de pisici botezate după regizori din Noul Val (*Godard, ia lăbuţa de pe jucăria de mestecat a lui Rivette…*).

Amintindu-şi de ambiţia ei de *Mic dejun la Tiffany*, Claire a renunțat la doctorat şi s-a aventurat dincolo de izolata lume academică, ca să încerce să facă filme, nu doar să le studieze.

A început prin a-şi căuta de lucru la una din marile agenţii de impresariat. Agentul care a intervievat-o abia dacă s-a uitat la CV-ul de trei pagini înainte de a o întreba:

— Claire, ştii ce-s alea note de lectură?

Agentul i-a vorbit ca şi când Claire ar fi avut şase ani, explicându-i că Hollywoodul e un „loc foarte aglomerat“, unde lumea e susținută de agenţi, manageri, contabili şi avocaţi. Agenţii de promovare se ocupau de imagini, asistenţii rezolvau treburi, îngrijitorii tundeau gazonul, menajerele curăţau casele, bonele creşteau copiii, plimbătorii de câini plimbau câinii. Şi în fiecare zi aceşti oameni aglomeraţi primeau maldăre de scenarii, cărţi şi proiecte de filme. Nu era logic să-i ajute cineva şi cu astea?

— Claire, îi zise agentul, îţi voi spune un secret: *pe-aici nu citeşte nimeni.*

Cum văzuse o serie de filme recente, Claire n-ar fi zis că era chiar aşa un secret.

Dar şi-a ţinut gura şi s-a angajat ca lector de manuscrise, scriind rezumate la cărţi, scenarii şi schiţe, comparându-le cu filmele de succes, dând note personajelor, dialogului şi potenţialului comercial și permiţându-le agenţilor şi clienţilor acestora să dea impresia nu doar că au citit materialul, dar au făcut chiar un seminar postuniversitar pe tema lui:

Titlu: REPRIZA A DOUA: MOARTEA
Gen: HORROR PENTRU TINERET
Intriga: Şcoala de sâmbătă se combină cu Coşmar pe strada Elm în REPRIZA A DOUA: MOARTEA, povestea unui grup de elevi nevoiți să se lupte cu un suplinitor dezaxat, care în realitate s-ar putea să fie vampir…

Apoi, după doar trei luni în noua ei slujbă, Claire citea un bestseller convenţional, un soi de halcă gotică de sentimentalism, iar când a ajuns la finalul ridicol, de tip deus ex machina (o vijelie dărâmă un stâlp de înaltă tensiune şi cablul electric îi şfichiuieşte faţa personajului negativ) …pur şi simplu l-a schimbat. A fost ceva la fel de firesc ca şi când s-ar fi aflat într-un magazin de haine, unde ar fi văzut o grămadă dezordonată de pulovere și le-ar fi aranjat. În sinopsis i-a alocat eroinei un rol în propria-i salvare şi apoi nu s-a mai gândit deloc la subiect.

Dar peste două zile a primit un telefon.

— Aici Michael Deane, a spus vocea de la celălalt capăt al firului. Ştii cine sunt?

Bineînţeles că ştia, deşi a fost surprinsă să audă că încă trăieşte: bărbatul poreclit cândva „Decanul de la Hollywood“, cel care avusese un cuvânt de spus în unele din cele mai mari filme ale sfârşitului de secol XX – toate poveştile cu mafioţi, cu monştri şi toate comediile alea romantice –, fost director de studio şi *Producător* cu P mare, venit din vremea când titulatura asta însemna un *individ important*, capricios, carierist, fustangiu şi prizând cocaină.

— Iar tu, continuă el, eşti fata de la lectură care tocmai a dres teancul de rahat legat pentru care-am plătit o sută de mii de dolari.

Şi aşa s-a trezit cu o slujbă nouă, ba chiar la un studio şi chiar pe postul de asistent şef pentru dezvoltare al lui Michael Deane, având ca sarcină să-l ajute pe Michael „să reintre dracului în joc“.

La început i-a plăcut la nebunie slujba. După speteala din postuniversitară, totul era senzaţional – întâlnirile, animaţia. În fiecare zi soseau scenarii, schiţe şi cărţi. Şi prezentările! Adora prezentările – *Deci avem un tip care se trezeşte-ntr-o bună zi şi-şi dă seama că nevastă-sa-i vampir* –, cu scriitori şi producători intrând de-a valma în birou (sticle de apă pentru toată lumea!) ca să-şi împărtăşească viziunile – *Pe generic se vede o navă extraterestră şi apoi trecem la un prim-plan cu individul ăsta care stă la un computer* –, şi prezentările i-au plăcut în continuare, chiar şi după ce şi-a dat seama că nu duc nicăieri. Prezentările astea erau un gen aparte, un soi de artă dramatică existenţială la timpul prezent. Nu conta cât de veche era povestea în sine: prezentau la timpul prezent un film despre Napoleon, despre omul preistoric, chiar şi despre Biblie: Deci îl avem pe tipul ăsta, Iisus, şi-ntr-o bună zi se scoală din morţi… ca un zombi…

Aşa că, la doar douăzeci şi opt de ani, ea lucra la un studio şi, chiar dacă nu era neapărat ce visase, făcea ce făcea toată lumea în domeniul ăsta: mergea la şedinţe, citea scenarii şi asculta prezentări, prefăcându-se că-i place tot şi găsind în acelaşi timp o sumedenie de motive să nu producă nimic. Iar apoi a urmat cel mai rău lucru cu putinţă: succesul…

Încă-i mai răsună în urechi prezentarea: *Se cheamă Hookbook. E ca un soi de Facebook video pentru agăţat. Oricine încarcă un video pe site dă automat probă pentru emisiunea TV. Îi alegem pe cei care arată cel mai bine şi vor cel mai mult să şi-o pună, le filmăm întâlnirile şi urmărim toată tărăşenia: agăţatul, despărţirile, nunţile. Partea cea mai bună: distribuţia se rezolvă de la sine. Nu trebuie să plătim nimănui nici un sfanţ!*

Michael a plasat emisiunea la un canal de televiziune prin cablu de mâna a doua şi uite-aşa a înregistrat primul succes din

ultimul deceniu: un maldăr aburind de sincronism TV/internet la care Claire nici nu poate să se uite. Michael Deane revenise! Iar Claire a înţeles de ce se străduia lumea atât de mult să NU producă nimic: fiindcă odată ce produceai ceva, deveneai acel lucru, singurul lucru de care erai capabil. Acum Claire îşi petrece zilele ascultând prezentări pentru *Înfulecă* (indivizi obezi dând năvală să mănânce mese uriaşe) şi *Damă bogată, damă săracă* (femei de vârsta a doua excitate, cărora li se aranjează întâlniri cu tineri excitaţi).

Situaţia s-a înrăutăţit atât de mult, încât Claire a început să aştepte cu nerăbdare vinerea prezentărilor surpriză, singura zi când mai are ocazia să asculte o prezentare oarecare pentru un film. Din păcate, majoritatea acestor prezentări de vineri vin din trecutul lui Michael: indivizi pe care i-a întâlnit la Alcoolicii Anonimi, cărora le datorează favoruri sau care-i datorează lui favoruri, cunoscuţi de la club, foşti parteneri de golf, foşti traficanţi de cocaină, femei cu care s-a culcat în anii şaizeci şi şaptezeci, bărbaţi cu care s-a culcat în anii optzeci, prieteni de-ai fostelor neveste şi de-ai celor trei copii legitimi sau de-ai celor trei copii mai în vârstă şi nu tocmai legitimi, copilul doctorului, copilul grădinarului, copilul tipului care se-ngrijeşte de piscină, tipul care se-ngrijeşte de piscina copilului.

Uite-l, de exemplu, pe individul programat la nouă şi jumătate: un scenarist TV cu pete hepatice care a jucat *squash* cu Michael pe vremea lui Reagan şi acum vrea să facă un *reality show* cu nepoţii lui (ale căror fotografii le înşiră mândru pe masa de conferinţe). „Ce drăguţ“, spune Claire şi „Vaai!“ şi „Ce dulce“ şi „Da, e clar că acum autismul se diagnostichează exagerat“.

Dar Claire nu se poate plânge de acest fel de prezentări decât dacă este pregătită să asculte Prelegerea despre Loialitate a lui Michael Deane, felul în care, în oraşul ăsta indiferent, Michael Deane este omul care nu-şi uită niciodată prietenii, care-i strânge tare în braţe şi-i priveşte drept în ochi: *Ştii că întotdeauna mi-a plăcut ce faci… (NUMELE PERSOANEI). Vino la mine la birou vinerea viitoare şi vorbeşte cu asistenta mea, Claire.* Apoi Michael scoate o carte de vizită, o semnează, i-o pune persoanei în mână şi uite-aşa ajunge pe listă. Deţinătorii unei cărţi de vizită semnate de Michael Deane şi-ar putea dori bilete la o premieră, numărul de telefon al unui actor anume sau un afiş semnat, dar de obicei vor acelaşi lucru ca toată lumea: să facă o *prezentare.*

Aici a face o prezentare, o ofertă de film, înseamnă a trăi. Oamenii fac oferte pentru copii lor la şcolile bune, fac oferte pentru case pe care nu şi le permit, iar când sunt prinşi în braţele cui nu trebuie, oferă explicaţii neverosimile. Spitalele oferă maternităţi, grădiniţele oferă iubire, liceele oferă succes… reprezentanţele companiilor de automobile oferă lux, consilierii – respect de sine, fetele de la masaj – finaluri fericite, cimitirele – odihnă veşnică… E un proces interminabil prezentarea asta

publicitară – interminabil, ameţitor, epuizant şi la fel de implacabil ca moartea. La fel de obişnuit ca aspersoarele de dimineaţă.

La sediul acesta o carte de vizită semnată de Michael Deane e o formă de valută forte – cu cât mai veche, cu atât mai valoroasă, după părerea lui Claire. Când programarea de la zece şi un sfert îi flutură pe sub nas o carte de vizită de pe vremea când Michael era director de studio, Claire speră că va asculta o ofertă de film, dar individul se lansează într-o prezentare de reality show atât de cumplită, încât ar putea fi chiar genială: „*Palatul paranoicilor:* întrerupem medicaţia bolnavilor psihici, îi punem într-o casă cu camere de filmat ascunse şi ne jucăm cu minţile lor: aprind lumina şi începe muzica, deschid frigiderul şi se trage apa la toaletă…“

Şi, dacă tot veni vorba de medicamente, programarea de la unsprezece şi jumătate pare să fi renunţat să şi le ia: fiul vecinului lui Michael Deane intră cu paşi mari şi apăsaţi, îmbrăcat într-o pelerină şi cu o fâşie de barbă sub bărbie, şi, fără să se uite în ochii ei, prezintă un miniserial TV despre o lume imaginară pe care a creat-o doar în mintea lui („Dacă pun ceva pe hârtie, sigur mi-o fură careva“), denumită *Tetralogia Veraglim* – Veraglim fiind un univers alternativ din a opta dimensiune, iar *Tetralogia* fiind „ca o trilogie, dar cu patru povestiri în loc de trei“. În timp ce el bălmăjeşte mai departe despre caracteristicile fizice ale acestei lumi imaginare (în Veraglim există un rege invizibil, o revoltă în desfășurare a centaurilor, iar penisurile stau erecte timp de o săptămână în fiecare an), Claire priveşte pe furiş în jos, înspre telefonul care îi vibrează în poală. Dac-ar fi încă în căutare de semne, acesta ar fi unul bun: nătângul ei iubit fără carieră şi amator de cluburi de striptease tocmai s-a trezit – la douăsprezece fără douăzeci – şi i-a trimis un SMS cu o întrebare dintr-un singur cuvânt, fără vreun semn de punctuaţie: lapte. Şi-l imaginează pe Daryl cum stă în faţa frigiderului în chiloţi, nu găseşte laptele şi îi trimite un mesaj cu întrebarea asta tâmpită. Unde-şi imaginează c-ar putea fi laptele ăsta? Îi răspunde maşina de spălat, iar în timp ce individul cu Veraglim mormăie în continuare despre fantezia lui schizoidă, Claire se întreabă dacă nu cumva Soarta îşi râde acum de ea, dacă nu cumva își bate joc de târgul pe care l-a făcut şi îi oferă cea mai groaznică vineri cu surprize din istorie – poate cea mai groaznică zi din toate punctele de vedere după întâmplarea aceea din clasa a opta, când i-a venit un ciclu nestăvilit în timpul unui meci mixt de *kickball*[5] de la ora de educaţie fizică, iar visătorul de Marshall Aiken a arătat înspre pata de pe pantalonii ei scurţi şi a ţipat la profesor „Claire sângerează“ –, fiindcă acum îi sângerează creierul, i se scurge pe masa de conferinţe în timp ce psihopatul ăsta se lansează în volumul al doilea al *Tetralogiei Veraglim (Flandor îşi*

scoate din teacă sabia-umbră!) şi pe BlackBerry-ul din poală îi pâlpâie un nou SMS de la Daryl: cereale.

Roţile avionului scârţâie şi prind pista, iar Shane Wheeler se trezeşte de la zdruncinătură şi se uită la ceas. Încă e bine. Mă rog, avionul are o oră întârziere, dar mai sunt trei ceasuri până la întâlnire şi de-acum nu mai are decât douăzeci şi trei de kilometri până la destinaţie. Cât îți poate lua să parcurgi douăzeci şi trei de kilometri cu maşina? Ajuns la poarta de debarcare, se întinde, coboară din avion şi înaintează ca în vis prin tunelul lung, cu pardoseală de gresie, al aeroportului, trece prin zona de recuperare a bagajelor şi printr-o uşă turnantă, ajunge pe un trotuar însorit, sare într-un autobuz care îl duce până la centrul de închiriat maşini, se pune la coadă laolaltă cu turiştii care se îndreaptă spre Disney (probabil toţi au văzut acelaşi cupon online de închiriat maşini în valoare de douăzeci și patru de dolari) şi, când îi vine rândul, îi întinde angajatei de la ghişeu permisul de conducere şi cardul de credit. Ea îi pronunţă numele cu atâta importanţă („Shane Wheeler?“), încât, preţ de-o iluzorie secundă, îşi imaginează că a făcut un salt în timp şi celebritate şi că ea a auzit cumva de el – dar, bineînţeles, ea nu face decât să se bucure că i-a găsit rezervarea. Trăim într-o lume a miracolelor banale.

— Aţi venit cu afaceri sau pentru distracție, domnule Wheeler?

— Pentru mântuire, răspunde Shane.

— Asigurare doriţi?

Odată ce a refuzat asigurarea, a respins propunerea de a opta pentru o categorie superioară, s-a descotorosit de GPS-ul scump şi de opţiunile de realimentare, Shane o ia din loc cu contractul de închiriere, un set de chei şi o hartă care arată de parcă ar fi fost desenată de un copil de zece ani drogat cu metamfetamină. Instalat într-un Kia roşu, Shane fixează scaunul şoferului la distanța potrivită față de volan, inspiră adânc, porneşte maşina şi repetă cuvintele cu care-şi va începe prima prezentare din viaţă: „Deci era un tip…“

După o oră a reuşit să se îndepărteze de locul unde urma să aibă întâlnirea. Maşina este blocată într-un ambuteiaj şi Shane crede chiar că se îndreaptă în direcţia greşită (GPS-ul îi pare acum o afacere nemaipomenită). Azvârle deoparte harta inutilă pe care a căpătat-o odată cu maşina şi îl sună pe Gene Pergo pe mobil. Îi răspunde robotul. Încearcă şi la agentul care i-a aranjat întâlnirea, dar asistenta acestuia îi spune „Îmi pare rău, nu-l am pe Andrew“, indiferent ce o fi însemnând asta. Înciudat, încearcă s-o sune pe maică-sa pe mobil, apoi pe taică-său şi, într-un final, sună la numărul fix de-acasă: La dracu', unde-s toţi? Următorul număr care-i vine în minte e al fostei sale soţii. Saundra e ultima persoană pe care ar vrea s-o sune acum, dar acesta-i halul de disperare în care a ajuns.

Probabil că numele îi apare în continuare în memoria telefonului, fiindcă primele ei cuvinte sunt:

— Spune-mi că suni fiindcă ai restul banilor pe care mi-i datorezi.

Asta spera să evite: toată discuția asta cu cine cui i-a distrus creditul şi cine cui i-a furat maşina – lucrurile care le-au colorat toate conversaţiile de-un an încoace. El oftează.

— Dacă chiar vrei să ştii, Saundra, sunt pe cale să-ţi fac rost de bani chiar acum.

— Iar donezi plasmă?

— Nu. Sunt în L.A. pentru o prezentare și încerc să-mi vând filmul.

Ea râde şi apoi îşi dă seama că el vorbeşte serios.

— Stai puţin. Acum scrii un film?

— Nu. Prezint un film. Prima dată îl prezinţi şi-l vinzi, apoi îl scrii.

— Nu-i de mirare că filmele-s ca curu', spune ea.

Aceasta este o replică tipică pentru Saundra: o chelneriţă cu pretenţii de poet. S-au cunoscut în Tucson, unde ea lucra la Ceaşca de Paradis, cafeneaua unde Shane mergea să scrie în fiecare dimineaţă. S-a îndrăgostit, în ordine, de: picioarele ei, râsul ei şi felul în care idealiza scriitorii şi era dispusă să-i sprijine munca.

Ea – după cum a recunoscut la final – s-a îndrăgostit în mare parte de rahaturile lui.

— Ascultă, spune Shane, ai putea să te abţii puţin de la criticile culturale şi să-mi cauţi Universal City pe MapQuest?

— Chiar ai o întâlnire la Hollywood?

— Da, spune Shane. Cu un mare producător de la un studio.

— Cu ce eşti îmbrăcat?

El oftează şi-i spune ce i-a spus Gene Pergo, că nu contează cu ce eşti îmbrăcat la o prezentare („În afara cazului în care ai în garderobă un costum anti-rahat").

— Pun pariu că ştiu ce-ai pe tine, spune Saundra şi începe să îi descrie ţinuta până la ciorapi.

Shane regretă acest apel.

— Ajută-mă doar să mă dumiresc unde merg.

— Ce titlu are filmul ăsta al tău?

Shane oftează. Trebuie să-şi aducă aminte că nu mai sunt căsătoriţi: latura ei ironică şi caustică nu mai are nici o putere asupra lui.

— *Donner!*

Saundra rămâne tăcută preţ de o clipă. Dar ştie ce-l interesează, care-i sunt obsesiile de lectură.

— Scrii un film despre canibali?

— Ţi-am mai spus, *prezint* un film ca să-l vând şi nu-i despre canibali.

Evident, se poate spune că expediţia Donner este un subiect dificil pentru un film. Dar la o prezentare cel mai mult contează *abordarea*, după cum a scris Michael Deane în des copiatul

capitol al paisprezecelea din Metoda Decanului, memoriile sale devenite text clasic de autoperfecţionare:

Ideile sunt ca sfincterele. Fiecare fund are unul. Importantă e abordarea pe care-o ai. Cu abordarea corectă, m-aş putea duce azi la Fox şi le-aş putea vinde un film despre un restaurant care servește coaie de maimuţe coapte.

Iar Shane are „abordarea“ perfectă. *Donner!* nu se va concentra pe povestea clasică a expediţiei Donner – toţi oamenii de-acolo blocaţi în tabăra aceea groaznică, degerând, murind de foame şi sfârşind prin a se mânca unii pe alţii –, ci pe destinul unui ebenist din expediţie, pe nume William Eddy, care, în fruntea unui grup format în mare parte din femei tinere, trece munţii şi ajunge la adăpost după o călătorie cumplită şi eroică, iar apoi – Atenţie, actul al treilea! –, când îşi redobândește puterile, se întoarce să-şi salveze nevasta şi copiii. Când i-a prezentat ideea la telefon agentului Andrew Dunne, Shane s-a simţit animat de forța ei. „E istoria unui triumf“, i-a spus el agentului, „o istorie eroică despre tenacitate! Curaj! Hotărâre! Iubire!“ În aceeaşi după-amiază agentul i-a aranjat o întâlnire cu Claire Silver, asistenta pentru dezvoltare a lui… atenţie… *Michael Deane!*

— Ha, spune Saundra după ce-a ascultat întreaga poveste. Şi chiar crezi că poţi vinde chestia asta?

— Da, cred, spune Shane şi e sincer.

Este un principiu conex esențial al practicii „Te POARTĂ ca şi când“, al încrederii în sine a lui Shane, de inspiraţie cinematografică: credinţa profundă a generaţiei sale în providenţa laică episodică, ideea – perfecţionată în decenii de divertisment – că, după treizeci sau şaizeci sau o sută douăzeci de minute de complicaţii, lucrurile se rezolvă cumva.

— Bine, spune Saundra, care nici acum nu e complet imună la farmecul de necontestat al iluzoriei încrederi în sine a lui Shane, şi îi dă indicaţiile de pe MapQuest.

Când Shane îi mulţumeşte, Saundra răspunde:

— Baftă azi, Shane.

— Mulţumesc, spune Shane.

Şi, ca întotdeauna, bunăvoinţa lipsită de pasiune şi absolut autentică a fostei sale soţii îl face să se simtă cel mai singur om de pe planetă.

S-a sfârşit. Ce târg tâmpit: o singură zi ca să găsească o idee grozavă pentru un film! De câte ori nu i-a spus Michael: „Noi nu lucrăm în industria filmului, ci în industria zgomotului“. Şi, da, ziua nu s-a terminat încă, dar individul de la două patruzeci şi cinci îşi zgândăreşte o zgaibă de pe frunte în timp ce prezintă un serial poliţist (Deci poliţistul ăsta – zgândăreşte zgaiba –, un poliţist zombi…) şi Claire simte că pierde ceva vital din ea, că-i moare o parte din optimism. Programarea de la ora patru (un individ pe care-l cheamă Shawn Weller…) probabil că nu va apărea, iar când se uită la ceas – patru şi zece –, Claire o face cu

ochi încețoșați, adormiți. Deci asta este. S-a terminat. Nu-i va spune nimic lui Michael despre dezamăgirea care o încearcă. Ce rost ar avea? Îi va da tăcută preavizul de două săptămâni, își va strânge lucrurile în cutii, se va strecura afară din biroul acesta și va începe o slujbă de împachetat suveniruri pentru scientologi.

Şi cu Daryl cum rămâne? Îi dă și lui papucii azi? E în stare? A mai încercat recent s-o termine cu el, dar nu îi iese niciodată. E ca și când ai tăia supă cu cuțitul – n-ai în ce să împingi. Ea zice „Daryl, trebuie să vorbim“, iar el doar zâmbește în felul acela al lui și sfârșesc prin a face dragoste. Ea bănuiește chiar că toată povestea îl și excită oarecum. Ea zice „Nu cred că lucrurile merg bine între noi“, iar el începe să-și dea jos cămașa. Ea se plânge de faptul că el frecventează cluburi de striptease și el pare doar amuzat. (Ea: „Îmi promiți că nu mai mergi?“ El: „Îți promit că nu te fac pe tine să mergi“.) Daryl nu se ceartă, nu minte, nu îi pasă. Mănâncă, respiră, fute. Cum te detașezi de cineva care e deja atât de profund detașat?

L-a cunoscut în timpul filmărilor la ceea ce probabil că va fi singurul ei film – *Demonii nopții*. Claire a avut întotdeauna o slăbiciune pentru tatuaje, iar Daryl, care avea o apariție (împleticire? poticnire?) pe post de zombi numărul 14, a scos la iveală niște brațe musculoase, acoperite cu cerneală. Până atunci Claire avusese în principal relații cu genul de indivizi sensibili și inteligenți (care făceau ca propria-i sensibilitate inteligentă să pară redundantă) și cu vreo doi șmecherași din breasla cinematografiei (a căror ambiție era ca un al doilea penis). Categoria „actor șomer“ n-o încercase încă. Dar nu cu gândul ăsta renunțase la carapacea protectoare a școlii de film: că se va înfrupta din tot ce-i visceral, lumesc? Iar la început visceralul lumesc s-a arătat la înălțimea așteptărilor (își aduce aminte cum s-a întrebat: „M-a atins măcar cineva până acum?“). Treizeci și șase de ore mai târziu, în timp ce ea zăcea în pat, după ce făcuse sex cu individul cel mai chipeș cu care se culcase vreodată (uneori îi plăcea doar să-l privească), Daryl a recunoscut, ca și când n-ar fi fost cine știe ce, că tocmai ce-l aruncase prietena lui în stradă și n-avea unde să stea. După aproape trei ani, Demonii nopții rămâne rolul cel mai bun al lui Daryl și zombi 14 rămâne o halcă masculină superbă în patul ei.

Nu, n-o va termina cu Daryl. Nu astăzi. Nu după scientologi și după bunicii mândri, nebunii, polițiștii zombi și obsedații de zgaibe. Îi va mai da o șansă lui Daryl. Se va duce acasă, îi va aduce o bere, se va cuibări pe umărul lui lat și tatuat, se vor uita împreună la te-veu' (lui îi plac camioanele alea care merg pe gheață de pe Discovery Channel) și va avea măcar această fragilă conexiune cu viața. Nu, nu-i tocmai plămada din care-s făcute visele, dar e ceva absolut american: o națiune întreagă de zombi din Demonii nopții ce traversează în goană linia orizontului, profitând din plin de belșugul de benzină pentru a ajunge acasă și

a sta cu privirea stinsă în faţa televizorului, uitându-se la *Ice Road Truckers* şi *Hookbook* pe ecranul plat de cincizeci şi cinci de ţoli (Dublu cinci, cum îi zice Daryl, Sammy *Hagar*[6]).

Claire îşi culege haina şi o porneşte spre uşă. Se opreşte, se uită peste umăr la biroul unde şi-a imaginat că va avea şansa de a realiza ceva nemaipomenit – *un vis naiv, de Holly Golightly* – şi îşi mai verifică o dată ceasul: 4.17 şi numărătoarea continuă. Ajunsă afară, încuie uşa în urma ei, inspiră adânc şi pleacă.

Ceasul din Kia închiriată a lui Shane arată şi el 4.17: a întârziat mai mult de un sfert de oră şi simte că-şi dă duhul. „Futu-i, futu-i, futu-i!“ Izbeşte cu pumnul în volan. Chiar după ce a reuşit până la urmă să întoarcă, a fost prins în câteva ambuteiaje şi a greşit ieşirea de pe autostradă. Când soseşte în sfârşit la poarta studioului, unde paznicul dă din umeri şi-l informează că destinul îl aşteaptă la cealaltă poartă, are deja douăzeci şi patru de minute întârziere şi transpiră abundent în atent aleasa *ţinută nonşalantă*. Când ajunge la poarta corectă, a întârziat douăzeci şi opt de minute – treizeci când îşi recuperează în sfârşit actul de identitate de la al doilea paznic, îşi trânteşte cu mâini tremurătoare permisul de parcare pe bord şi intră în parcare.

Shane se află acum la doar şaizeci de metri de bungalow-ul lui Michael Deane, dar iese din maşină şi o porneşte împleticit în direcţia greşită, rătăceşte printre masivele studiouri de sunet – este cel mai curat cartier de depozite din lume – şi pătrunde în cele din urmă într-un cerc format de un mănunchi de bungalow-uri şi un minibuz plin de turişti cu borsete la brâu, care fac un tur al studioului, cu aparatele de fotografiat şi telefoanele mobile ridicate şi ascultând un ghid care le spune la microfon istorii apocrife despre o vrajă demult apusă. Oamenii cu aparate de fotografiat ascultă cu răsuflarea tăiată, aşteptând să poată face vreo legătură cu propriul lor trecut (*Ce mult mi-a plăcut programul acela!*), iar când Shane se apropie împleticit de minibuz, turiştii avizi de vedete îi confruntă părul vâlvoi, perciunii laţi şi trăsăturile alungite și agitate cu miile de feţe de celebrităţi pe care le au în minte – *E un Sheen? Un Baldwin? Vreun star de la dezintoxicare?* – şi, cu toate că nu reuşesc să asocieze aspectul ciudat de atrăgător al lui Shane cu cel al vreunui personaj celebru, îi fac totuşi fotografii, pentru orice eventualitate.

Ghidul continuă să trăncănească în microfon, povestindu-le călătorilor din minibuz într-o limbă ce aduce a engleză cum o anumită scenă faimoasă de despărţire dintr-un anumit program faimos de televiziune a fost faimos filmată „chiar acolo“, iar când Shane se apropie, şoferul ridică un deget, ca să-şi poată termina povestea. Transpirat, aproape în lacrimi, pradă unui crize acute de ură de sine – cu dârzenia din POARTĂ spulberată –, Shane se trezeşte holbându-se la numele de pe ecusonul ghidului: „ANGEL“.

— Nu te supăra, spune Shane.

Angel îşi acoperă microfonul şi zice cu un accent puternic:

— Ce drac' vrei *tu*?

Angel e cam de aceeaşi vârstă cu el, aşa că Shane încearcă să recurgă la camaraderia tipică celor ce n-au împlinit încă treizeci de ani.

— Omule, sunt într-o întârziere groaznică. Mă poţi ajuta să găsesc biroul lui Michael Deane?

Întrebarea are efectul de a-l face pe un alt turist să-l fotografieze pe Shane. Angel însă nu face decât să arate smucit cu degetul mare şi porneşte minibuzul, dezvăluind un indicator pe care-l ascundea şi care arată înspre un bungalow: „MICHAEL DEANE PRODUCTIONS".

Shane se uită la ceas. De-acum e în întârziere cu treizeci şi şase de minute. *Futu-i, futu-i, futu-i.* Aleargă, întoarce în sfârşit colţul şi ajunge – dar uşa de la intrare e blocată de un bătrân cu baston. Preţ de o clipă Shane îşi imaginează că acesta ar putea fi însuşi Michael Deane, deşi agentul i-a spus că Deane nu va fi prezent la întâlnire şi că nu va avea de-a face decât cu asistenta pentru dezvoltare, Claire Cutare. Oricum, nu e Michael Deane. Nu-i decât un bătrân oarecare, de vreo şaptezeci de ani, într-un costum gri-închis, cu pălărie de fetru cenuşie, cu bastonul agăţat de braţ şi cu o carte de vizită în mână. La zgomotul ghetelor lui Shane pe asfalt, bătrânul se întoarce şi îşi scoate pălăria, dând la iveală o coamă de păr de culoarea ardeziei şi doi ochi de un albastru ciudat, deschis.

Shane îşi drege vocea.

— Intri? Fiindcă eu… eu sunt în mare întârziere.

Bărbatul întinde o carte de vizită: veche, şifonată şi pătată, cu scrisul şters. E de la alt studio, 20th Century Fox, dar numele e corect: Michael Deane.

— Eşti în locul potrivit, spune Shane.

Îşi arată propria carte de vizită Michael Deane – model mai nou.

— Vezi? Acum e la studioul ăsta.

— Da, eu mers ăsta, spune bărbatul cu un puternic accent italian – Shane îl recunoaşte din anul în care a studiat la Florenţa.

Arată spre cartea de vizită pe care scrie „20th Century Fox":

— Mi-au zis, mergi ăsta.

Arată înspre bungalow.

— Dar… e închis.

Lui Shane nu-i vine să creadă. Trece pe lângă bărbat şi încearcă uşa. Da, încuiată. Atunci s-a sfârşit.

— Pasquale Tursi, spune bărbatul, întinzând mâna.

Shane i-o strânge.

— Mare Ratat, spune el.

Claire i-a trimis lui Daryl un SMS ca să-l întrebe ce vrea la cină. Primul răspuns – *kfc* – e urmat de un al doilea mesaj:

hookbook necenzurat. Claire i-a spus lui Daryl că studioul e pe punctul de a transmite online o variantă necenzurată, mai erotică, a programului, plină de toată nuditatea şi prostia nemărginită care nu puteau fi transmise la televiziunea clasică. Foarte bine, se gândeşte ea. Se va duce înapoi la birou ca să ia programul apocaliptic al companiei pentru care lucrează, va trece pe la KFC prin *drive-through*, apoi se va cuibări lângă Daryl şi-şi va clarifica viaţa luni. Întoarce maşina, paznicul îi dă drumul înăuntru, iar ea parchează din nou în spatele bungalow-ului lui Michael. O porneşte înspre birou ca să ia DVD-urile cu materialele necenzurate, dar când ia colţul, Claire Silver vede la uşa clădirii nu una, ci două cauze pierdute tipice pentru vinerea prezentărilor surpriză. Se opreşte, gândindu-se cum ar fi să se întoarcă şi să plece.

Uneori încearcă să ghicească cine sunt cei care vin la prezentările din vinerea surprizelor şi asta face şi acum. Păr vâlvoi şi perciuni stufoşi, blugi rupţi din fabrică şi cămaşă în carouri? *Băiatul fostului traficant de cocaină al lui Michael*. Şi un bătrân cărunt, cu ochi albaştri şi costum cenuşiu? Aici e mai greu. *Un individ pe care Michael l-a cunoscut în 1965, în timp ce-l lingea cineva-n fund la o orgie acasă la Tony Curtis?*

Tânărul agitat o vede apropiindu-se.

— Claire Silver?

Nu, se gândeşte ea.

— Da, răspunde Claire.

— Eu sunt Shane Wheeler şi îmi cer mii de scuze. Traficul a fost aglomerat, m-am rătăcit şi… Există vreo şansă să mă mai primiţi?

Claire se uită neajutorată la individul mai în vârstă, care-şi scoate pălăria şi întinde cartea de vizită.

— Pasquale Tursi, spune el. Eu venit caut… pe… domnul Deane.

Minunat: două cauze pierdute. Un copil care nu ştie să se descurce în L.A. şi un italian dintr-altă eră. Amândoi bărbaţii o privesc fix şi îi întind cărţile de vizită cu numele lui Michael Deane. Claire le ia. Cum era de aşteptat, cea a tânărului este mai nouă. O întoarce pe partea cealaltă. Dedesubtul semnăturii lui Michael e un mesaj de la agentul Andrew Dunne. I-a tras-o de curând lui Andrew, nu în sensul că s-a culcat cu el – ceea ce ar fi fost scuzabil –, ci l-a rugat să oprească din circulaţie o mostră de promovare la *Dacă se potriveşte pantoful, reality show*-ul de modă al clientului său, cât timp Michael se mai gândeşte. Numai că Michael a cumpărat în schimb drepturile pentru un program rival, *Fetiş pentru pantofi*, ceea ce a ucis efectiv ideea clientului lui Andrew. Mesajul agentului spune: „Sper să-ţi placă!“ O prezentare de răzbunare: of, trebuie să fie ceva groaznic!

Cealaltă carte de vizită e un mister: cea mai veche de-a lui Michael Deane pe care-a văzut-o vreodată, mototolită şi ştearsă,

de la primul studio la care a lucrat Michael, 20th Century Fox. Ocupaţia îi atrage atenţia: publicitate? Michael și-a început cariera în publicitate? Cât de veche e cartea asta de vizită?

Sincer vorbind, după ziua pe care o avusese, dacă Daryl i-ar fi trimis orice alt mesaj în afară de *kfc* şi *hookbook necenzurat*, poate că le-ar fi spus acestor doi indivizi că jocul s-a terminat, că au pierdut căruţa milei pe ziua de azi. Dar Claire se gândeşte din nou la Soartă şi la târgul pe care l-a făcut. Descuie uşa şi îi întreabă din nou cum îi cheamă. Perciuni şleampeţi = Shane. Ochi holbaţi = Pasquale.

— Haideţi în spate, în sala de conferinţe, spune ea.

Ajunși înăuntru, se aşază sub nişte afişe ale filmelor memorabile făcute de Michael (*Atac mintal, Hoțul de iubire*). Nu are timp de amabilităţi. Aceasta e prima şedinţă de prezentări la care nu se oferă apă.

— Domnule Tursi, vreţi să începeţi?

Bărbatul se uită nedumerit în jur.

— Domnul Deane… nu e aici?

Are un accent puternic şi vorbeşte ca şi când ar mesteca fiecare cuvânt.

— Mi-e teamă că azi nu vine. Sunteţi prieteni vechi?

— Îl cunosc…

Se uită fix la tavan.

— Ah, *nel sessantadue*.

— O mie nouă sute şaizeci şi doi, spune tânărul.

Când Claire se uită curioasă la el, Shane dă din umeri.

— Am studiat un an în Italia.

Claire şi-i imaginează pe Michael şi pe bătrânul ăsta pe vremuri, rătăcind prin Roma într-o decapotabilă, culcându-se cu actriţe italiene, bând *grappa*. Acum Pasquale Tursi pare dezorientat.

— El zice… „Tu… dacă ai nevoie de ceva".

— Desigur, răspunde Claire. Promit c-am să-i dau lui Michael toate detaliile prezentării. Ce-ar fi să începeţi cu începutul?

Pasquale strânge din ochi ca şi când n-ar înţelege.

— Engleza mea… e mult timp…

— Începutul, îi spune Shane lui Pasquale. *L'inizio.*

— E vorba despre un individ care… îl îndeamnă Claire.

— O femeie, spune Pasquale Tursi. Vine în satul meu, Porto Vergogna… în…

Se uită spre Shane, cerându-i ajutorul.

— O mie nouă sute şaizeci şi doi? zice Shane din nou.

— Da. E… frumoasă. Iar eu… sunt, fac… ăă… o plajă, da? Şi tenis?

Îşi freacă fruntea. Povestea îi scapă deja printre degete.

— E… în *cinema*?

— Actriţă? întreabă Shane Wheeler.

— Da.

Pasquale Tursi dă din cap şi priveşte în gol.

Claire se uită la ceas şi încearcă din răsputeri să urnească prezentarea asta.

— Deci… o actriţă vine în satul ăsta şi se îndrăgosteşte de individul care construieşte o plajă?

Pasquale se uită din nou la Claire.

— Nu. De mine… poate, da. E… l'attimo, da?

Se uită înspre Shane, cerându-i ajutorul.

— *L'attimo che dura per sempre.*

— Clipa ce durează o veşnicie, spune Shane încet.

— Da, zice Pasquale şi dă din cap. O veşnicie.

Claire se simte pişcată de aceste cuvinte puse într-o asemenea proximitate: „clipă" şi „veşnicie". Nu tocmai la fel ca KFC şi Hookbook. Brusc, se înfurie: pe romantismul ei şi ambiţia ei prostească, pe gustul pe care-l are la bărbaţi, pe scientologii ăia caraghioşi, pe taică-său, pentru că s-a uitat la filmul ăla tâmpit şi-apoi a şters-o, pe ea însăşi, pentru că s-a întors din drum – pe ea însăşi, pentru că speră în continuare la ceva mai bun. Şi pe Michael: *Dracu' să-l ia pe Michael, cu slujba asta de căcat şi cu cărţile lui de vizită de căcat şi cu toţi prietenii lui hămesiţi şi de căcat şi cu toate căcaturile de favoruri pe care le datorează tuturor oamenilor de căcat pe care i-a futut pe vremea când futea tot ce prindea.*

Pasquale Tursi suspină.

— Era bolnavă.

Claire se înroşeşte de nerăbdare:

— Ce-avea? Lupus? Psoriazis? Cancer?

La cuvântul *cancer,* Pasquale ridică brusc privirea şi bolboroseşte în italiană:

— *Sì. Ma non è così semplice…*

Şi în acest moment puştiul Shane întrerupe:

— Ăă… domnişoară Silver? Nu cred că individul ăsta a venit să prezinte.

Iar bărbatului îi spune rar în italiană:

— *Questo è realmente accaduto? Non in un film?*

Pasquale dă din cap:

— *Sí. Sono qui per trovarla.*

— Mda, s-a întâmplat cu adevărat, îi spune Shane lui Claire.

Se întoarce iar spre Pasquale:

— *Non l'ha piú vista da allora?*

Pasquale dă din cap că nu şi Shane se întoarce spre Claire:

— N-a văzut-o pe actriţa asta de aproape cincizeci de ani. A venit s-o caute. Come si chiama? întreabă apoi Shane.

Italianul se uită la Claire, la Shane şi apoi iar la Claire.

— Dee Moray, spune el.

Iar Claire simte o smucitură în piept, o mişcare undeva mai în profunzime, o despicătură în cinismul câştigat cu greu, în această tensiune înfrigurată cu care se confruntă. Numele actriţei nu-i

spune nimic, dar bătrânul pare complet transformat de faptul că l-a rostit cu voce tare, ca şi când nu l-ar mai fi spus de ani de zile. Ceva din nume o afectează şi pe ea – povara momentului în care recunoaşte iubirea, cuvintele acelea, *clipă* şi *veşnicie* –, ca şi când ar putea simţi cincizeci de ani de dor în acel singur nume, cincizeci de ani de durere care dormitează şi în ea, care poate că dormitează în toată lumea până în momentul când iese brusc la iveală, ca acum. Iar clipa aceasta este atât de încărcată, încât Claire trebuie să-şi coboare privirea, ca să nu simtă cum lacrimile îi ard şi ei ochii, şi în acel moment se uită la Shane şi vede că simte şi el acelaşi lucru, cum numele plutește în aer preţ de-o secundă doar… între ei trei… apoi coboară lin spre podea, ca o frunză căzătoare, iar italianul îl urmăreşte cum se aşterne, și Claire speră, îşi doreşte, se roagă ca bătrânul să mai spună numele o dată, de data asta mai încet – ca să-i sublinieze importanţa, cum se face atât de des în scenarii –, dar el n-o face. Se uită doar fix la podea, unde a căzut numele, şi lui Claire Silver îi trece prin cap că a văzut mult prea multe filme la viaţa ei.

3
Hotelul Priveliște Adecvată

Aprilie 1962
Porto Vergogna, Italia

Toată ziua a aşteptat-o să coboare, dar ea şi-a petrecut acea primă după-amiază şi apoi seară singură, în camera ei de la etajul al doilea. Aşa că Pasquale şi-a văzut de treabă, care nu părea deloc să fie treabă, ci comportamentul aleatoriu al unui nebun. Nu ştia ce altceva ar fi putut face, aşa că a aruncat bolovani în sparge-valul din golfuleţ şi a cioplit mai departe la terenul de tenis, privind din când în când la obloanele văruite ale ferestrelor de la camera ei. După-amiaza târziu, când pisicile vagaboande s-au întins la soare pe stânci, o adiere răcoroasă de primăvară a început să frământe suprafaţa mării şi Pasquale s-a retras în piaţă ca să fumeze de unul singur înainte să vină pescarii şi să se apuce de băut. La Priveliște Adecvată nu se auzea nici un zgomot de sus, nici un semn că frumoasa americancă ar fi acolo, iar Pasquale îşi făcu din nou griji că-şi imaginase toată întâmplarea – barca lui Orenzio legănându-se în golfuleţ, americanca înaltă şi zveltă urcând scările înguste până la cea mai bună cameră din hotel, la etajul al doilea, deschizând obloanele ferestrelor, inspirând aerul sărat şi declarându-l „minunat“, Pasquale rugând-o să-i spună dacă era ceva „de care i-ar fi plăcut să aibă“ şi ea răspunzând cu „Mulţumesc“ şi apoi închizând uşa și lăsându-l să coboare singur scara îngustă şi întunecată.

Pasquale află cu groază că mătuşa lui, Valeria, pregătea pentru cină *ciuppin*, specialitatea ei, o ciorbă de peşte cu roşii, vin alb şi

ulei de măsline.

— Chiar vrei să-i duc unei vedete americane tocana ta de capete împuţite de peşte?

— N-are decât să n-o mănânce dacă nu-i place, zise Valeria.

Aşa că la apus, pe când pescarii îşi aduceau bărcile la adăpost, în golfuleţul de dedesubt, Pasquale urcă cu zgomot scările înguste, construite în peretele de stâncă. Bătu uşor la uşa de la etajul al doilea.

— Da? strigă americanca prin uşă.

Pasquale auzi arcurile de la pat scârţâind. Îşi drese vocea.

— Scuze de deranjare. Mănânci *antipasti* şi o zorbă, da?

— Zorbă?

Pasquale se înfurie că n-o convinsese pe mătuşa lui să nu facă ciuppin.

— Da. E o zorbă. Cu peşte şi vino. O zorbă de peşte?

— A, *ciorbă*! Nu. Nu, mulţumesc. Nu cred că pot mânca încă, răspunse ea, iar vocea i se auzi înăbuşit prin uşa închisă. Nu mă simt suficient de bine.

— Da, zise el. Înţeleg.

Coborî scările, repetând întruna în minte cuvântul „ciorbă". Mâncă el cina americancei în camera lui de la primul etaj. Ciuppin-ul era chiar bun. Ziarele tatălui său continuau să sosească o dată pe săptămână cu șalupa de poştă şi, cu toate că nu le studia așa cum o făcuse Carlo, Pasquale le răsfoi, căutând ştiri despre producţia americană *Cleopatra*. Dar nu găsi nimic.

Mai târziu auzi tropăituri în *trattoria* şi îşi făcu apariţia acolo, deşi ştia foarte bine că nu putea fi Dee Moray: nu părea să fie genul de femeie care tropăie. În schimb, ambele mese erau ocupate de pescari localnici care sperau să-i poată arunca o privire splendidei americance şi care stăteau cu pălăriile pe mese și părul lor murdar pieptănat lins pe spate. Valeria le servea ciorbă, dar pescarii îl aşteptau de fapt pe Pasquale, având în vedere că fuseseră plecaţi în larg când sosise americanca.

— Am auzit că are doi metri şi jumătate, zise Lugo, dubiosul erou de război, celebru pentru afirmaţia suspectă cum că ar fi ucis cel puţin un soldat din fiecare armată de pe teatrul de război al celui de-al Doilea Război Mondial. E uriaşă.

— Nu fi prost, zise Pasquale în timp ce le umplea paharele cu vin.

— Ce fel de ţâţe are? întrebă Lugo pe un ton serios. Sunt uriaşe şi rotunde sau cu sfârcuri ascuţite?

— Să vă zic eu ceva despre americance, spuse Tommaso cel bătrân, al cărui văr se însurase cu o americancă, ceea ce-l făcea expert şi la capitolul americance, pe lângă toate celelalte. Femeile astea nu gătesc decât o dată pe săptămână, dar înainte să se mărite, practică felaţia. Aşa că, la fel ca toate în viaţă, sunt şi bune, şi rele.

— Tu ar trebui să mănânci din troacă, aşa ca porcii! scuipă Valeria din bucătărie.

— Mărită-te cu mine, Valeria! îi strigă la rându-i Tommaso cel bătrân. Sunt prea bătrân pentru sex şi acuşi o să asurzesc cu totul. Suntem făcuţi unul pentru altul.

Pescarul care-i plăcea cel mai mult lui Pasquale, Tommaso comunistul, îşi rodea pipa. O scoase acum din gură ca să-şi dea şi el cu părerea. Se considera cinefil şi era un admirator al neorealismului italian, astfel că dispreţuia filmele americane, pe care le acuza c-ar fi declanşat oribila tendință *commedia all'italiana*, farsele caraghioase care luaseră locul cinematografiei serioase, existenţiale, de la sfârşitul anilor cincizeci.

— Ascultă, Lugo, zise el, dacă-i actriţă americană, înseamnă că poartă corset în filmele cu cowboy şi n-are talent decât la urlat.

— Foarte bine. Să vedem cum se umplu cu aer ţâţele alea mari când urlă, spuse Lugo.

— Poate că o să se întindă mâine în pielea goală pe plaja lui Pasquale, zise Tommaso cel bătrân, şi-o să-i vedem şi noi ţâţele uriaşe.

De trei sute de ani pescarii din sat se trăgeau dintr-un grup mic de tineri care crescuseră aici, taţii lăsând moştenire bărcile şi până la urmă şi casele fiilor favoriţi, de obicei întâilor născuți, care se însurau cu fetele altor pescari din susul şi josul coastei, uneori întorcându-se cu ele în Porto Vergogna. Copiii se mutau prin alte părţi, dar micul *villaggio* reuşea să păstreze un soi de echilibru şi cele vreo douăzeci de case rămâneau ocupate. După război însă, când pescuitul, ca toate cele, a devenit o industrie, pescarii n-au mai putut ţine pasul cu marile nave de pescuit motorizate care plecau din Genova în fiecare săptămână. Restaurantele cumpărau în continuare de la câţiva pescari în vârstă, pentru că turiştilor le plăcea să-i vadă pe bătrâni cum vin cu peştele prins de ei, dar era ca şi când ar fi lucrat la un parc de distracţii: nu era pescuit adevărat şi nici viitor n-avea. O întreagă generaţie de tineri din Porto Vergogna au fost nevoiţi să plece și să-şi caute de lucru în La Spezia şi Genova, ba chiar şi mai departe, sfârşind prin a munci în fabrici de conserve ori de alt fel sau învățând alte meserii. Fiul preferat nu-şi mai dorea barca de pescuit. Șase case erau deja goale, zăvorâte sau demolate și cu siguranță aveau să urmeze şi altele. În februarie fiica mai mică a lui Tommaso comunistul, Ileana, care, din păcate, avea ochi saşii, se măritase cu un profesor tânăr şi se mutase în La Spezia, iar Tommaso a fost îmbufnat zile întregi după aceea. Şi într-o dimineaţă răcoroasă de primăvară, pe când îi privea pe bătrânii pescari cum îşi târşâiesc, bombănind, picioarele către bărci, Pasquale a avut o revelaţie: era singura persoană sub patruzeci de ani din tot satul.

Pasquale îi lăsă pe pescari în *trattoria* şi se duse s-o vadă pe mama lui, care trecea printr-una din perioadele ei negre şi de două săptămâni refuza să se mai dea jos din pat. Când deschise uşa, o văzu întinsă cu faţa în sus, cu părul sârmos şi cărunt lipit de pernă, cu braţele încrucişate pe piept şi având pe chip expresia placidă, cadaverică, pe care-i plăcea să şi-o exerseze.
— Ar trebui să te scoli, *mamma*. Vino şi mănâncă cu noi.
— Nu azi, Pasqo, zise ea hârâit. Azi sper să mor.
Inspiră adânc şi deschise un ochi.
— Mi-a zis Valeria că a venit un american la hotel.
— Da, *mamma*.
Îi inspectă rănile făcute de la statul în pat, dar mătuşa lui le dăduse deja cu pudră.
— Femeie?
— Da, *mamma*.
— Atunci americanii lui taică-tău au sosit în sfârşit.
Se uită înspre fereastra întunecată.
— A zis că vor veni şi iată-i. Să te însori cu femeia asta şi să te duci în America, să-ţi faci un teren de tenis ca lumea.
— Nu, *mamma*. Ştii că n-aş…
— Pleacă până nu te omoară şi pe tine locul ăsta, cum l-a omorât pe taică-tău.
— Nu te-aş părăsi niciodată.
— Nu-ţi face griji din pricina mea. Eu o să mor cât de curând şi-o să mă duc să stau cu taică-tău şi bieţii tăi fraţi.
— Nu eşti pe moarte, spuse Pasquale.
— Pe dinăuntru sunt moartă deja, îi răspunse ea. Ar trebui să mă arunci în mare şi să mă îneci, ca pe mâţa aia bătrână şi bolnavă a ta.
Pasquale se îndreptă de spate.
— Mi-ai zis că pisica a fugit. Cât am fost plecat la universitate.
Ea îi aruncă o privire cu coada ochiului.
— E o zicală.
— Nu. Nu-i o zicală. Nu există o asemenea zicală. Mi-aţi înecat pisica, tu şi tata, cât am fost eu la Florenţa?
— Sunt bolnavă, Pasqo! De ce mă chinuieşti?
Pasquale se duse înapoi la el în cameră. În timpul nopţii auzi paşi la etajul al doilea când americanca s-a dus la baie, dar a doua zi dimineaţa femeia a rămas la ea în încăpere, aşa că Pasquale şi-a continuat lucrul la plajă. Când s-a întors la hotel la prânz, mătuşă-sa Valeria îl informă că Dee Moray coborâse să ia un espresso, o felie de cozonac şi o portocală.
— Ce-a zis? întrebă Pasquale.
— De unde să ştiu? Limba aia afurisită. Parcă i-ar sta un os în gât.
Pasquale urcă tiptil treptele şi ascultă la uşă, dar Dee Moray nu făcea nici un zgomot.

Ieşi afară şi coborî spre plaja lui, dar nu-şi putu da seama dacă nu cumva curentul mai furase din nisip. Urcă înapoi și merse dincolo de hotel, până la bolovanii unde-şi demarcase terenul de tenis. Soarele era sus, deasupra coastei, adumbrit de fâşii subţiri de nori, care coborau plafonul cerului şi-l făceau pe Pasquale să se simtă ca sub un clopot de sticlă. Se uită în jos, la ţăruşii care-i delimitau viitorul teren de tenis, şi se simţi cuprins de ruşine. Chiar dacă ar *putea* să construiască nişte cofraje destul de înalte, cât să cuprindă cimentul necesar pentru a-i netezi suprafaţa – la o înălțime de aproape doi metri pe marginile cu bolovani –, şi ar reuşi să pună o parte din teren în consolă, astfel încât să se prelungească dincolo de stâncă, tot ar trebui să dinamiteze o latură a stâncii, ca să niveleze colţul de nord-est. Se întrebă dacă n-ar putea construi un teren de tenis mai mic. Pe care, eventual, să se joace cu rachete mai mici.

Tocmai îşi aprinsese o ţigară, vrând să se gândească la această posibilitate, când văzu barca de mahon a lui Orenzio apărând de după promontoriul din susul coastei, lângă Vernazza. O urmări cum încearcă să taie linia valurilor şi îşi croieşte drum de-a lungul ţărmului şi îşi ţinu respiraţia când barca trecu pe lângă Riomaggiore. Când aceasta se apropie, văzu că în barcă se mai aflau doi oameni în afară de Orenzio. Să fi fost alţi americani care veneau la hotel? Ar fi fost prea frumos ca să fie adevărat. Bineînţeles, barca va trece, probabil, pe lângă el, îndreptându-se spre minunatul Portovenere sau dincolo de promontoriu, înspre La Spezia. Dar în acel moment ambarcaţiunea încetini şi o coti în golfuleţul lui îngust.

Pasquale începu să coboare de pe terenul de tenis, săltând din bolovan în bolovan. În cele din urmă o luă în jos pe poteca îngustă până la mal, dar încetini când văzu că în barcă, alături de Orenzio, nu se aflau turişti, ci doi bărbaţi: Gualfredo, ticălosul de proprietar de hoteluri, şi un individ imens, pe care Pasquale nu-l mai văzuse niciodată. Orenzio legă barca, iar Gualfredo şi individul cel uriaş coborâră.

Gualfredo era fălcos, chel și cu o mustaţă răsucită imensă. Celălalt bărbat, uriaşul, părea cioplit în granit. În barcă Orenzio privea în jos, ca şi când n-ar fi putut suporta să-l privească pe Pasquale în ochi.

Când Pasquale se apropie, Gualfredo îi întinse mâinile.

— Deci e adevărat. Băiatul lui Carlo Tursi se întoarce, devenit bărbat, ca să aibă grijă de crăpătura curvei.

Pasquale dădu din cap sumbru şi ceremonios.

— Bună ziua, signor Gualfredo.

Nu-l văzuse niciodată pe ticălosul de Gualfredo în Porto Vergogna, dar povestea lui era bine-cunoscută de-a lungul coastei: mama lui avusese o legătură amoroasă de durată cu un bancher bogat din Milano şi, ca să-i cumpere tăcerea, bărbatul îi

dăduse pungaşului de fiu al femeii acţiuni la mai multe hoteluri din Portovenere, Chiavari şi Monterosso al Mare.

Gualfredo zâmbi.

— Ai o actriţă americană în bordelul ăla dărăpănat?

— Da, spuse Pasquale. Avem câteodată şi clienţi americani.

Gualfredo se încruntă, iar mustaţa păru că-i apasă faţa şi gâtul butucănos. Se uită înspre Orenzio, care se prefăcea că verifică motorul bărcii.

— I-am spus lui Orenzio că, probabil, e o greşeală. E evident că femeia asta trebuia să ajungă la hotelul meu din Portovenere. Dar el pretinde că ea chiar a vrut să vină în acest – se uită în jur – sat.

— Da, zise Pasquale, preferă liniştea.

Gualfredo se apropie.

— Pasquale, nu vorbim aici de vreun ţăran elveţian în vacanţă. Americanii ăştia aşteaptă servicii la un nivel pe care tu nu-l poţi oferi. Mai ales americanii care lucrează în cinematografie. Ascultă-mă: eu fac asta de mult timp. Ar fi păcat să strici reputaţia regiunii Levante.

— E pe mâini bune, spuse Pasquale.

— Atunci nu vei avea nimic împotrivă dacă vorbesc cu ea. Doar ca să mă asigur că nu e nici o greşeală la mijloc.

— Nu poţi, zise Pasquale un pic prea repede. Acum doarme.

Gualfredo se uită din nou în barcă, la Orenzio, şi întoarse apoi ochii săi inexpresivi spre Pasquale.

— Sau poate că mă ţii departe de ea pentru că a fost fraierită de doi prieteni vechi, care au profitat de faptul că femeia abia dacă știe câteva cuvinte în italiană și au convins-o să vină la Porto Vergogna în loc de Portovenere, cum intenţionase iniţial.

Orenzio deschise gura, vrând să protesteze, dar Pasquale i-o luă înainte:

— Nici vorbă de aşa ceva. Uite, revino, te rog, mai târziu, când nu se odihneşte, şi întreab-o ce vrei, dar acum nu te las s-o deranjezi. E bolnavă.

Vârfurile mustăţii lui Gualfredo schiţară un zâmbet şi acesta arătă înspre uriaşul de lângă el:

— Îl cunoşti pe *signor* Pelle de la asociaţia de turism?

— Nu.

Pasquale încercă să-l privească pe uriaş în ochi, dar aceştia erau ca nişte vârfuri de ac pe faţa aceea cărnoasă. Haina de la costumul argintiu stătea să-i plesnească pe trupul voluminos.

— În schimbul unei mici taxe anuale şi al unui impozit rezonabil, asociaţia de turism oferă beneficii tuturor hotelurilor legal constituite: transport, publicitate, reprezentare politică…

— *Sicurezza*, orăcăi *signor* Pelle.

— A, da, mulţumesc, *signor* Pelle. Siguranţă, spuse Gualfredo şi jumătate din mustaţa stufoasă i se ridică într-un rânjet.

Protecţie.

Pasquale ştia că n-are rost să întrebe „Protecţie pentru ce?" Era clar că signor Pelle oferea protecţie împotriva lui signor Pelle.

— Tata n-a pomenit niciodată nimic de impozitul ăsta, spuse Pasquale, iar Orenzio îi aruncă o privire rapidă de avertisment.

Pasquale încerca să înţeleagă această chestiune inevitabilă pentru cei ce făceau afaceri în Italia şi să decidă care din numeroasele taxe de protecție și șpăgi trebuiau neapărat plătite şi care puteau fi ignorate fără probleme.

Gualfredo zâmbi.

— O, tatăl tău a plătit! O taxă anuală, precum şi o mică taxă pe noapte pentru fiecare client străin… pe care n-am colectat-o întotdeauna, pentru că, sincer vorbind, nu ne-am gândit c-ar apărea vreun client străin în crăpătura curvei.

Dădu din umeri.

— Zece la sută. O nimica toată. Majoritatea hotelurilor adaugă taxa la nota de plată a turiştilor.

Pasquale îşi drese vocea.

— Şi dacă nu plătesc?

De data asta Gualfredo nu mai zâmbi. Orenzio ridică privirea către Pasquale, iar pe faţă i se citi din nou o expresie sumbră de avertisment. Pasquale îşi încrucişă braţele, ca să le oprească din tremurat.

— Dacă-mi daţi nişte acte pentru taxa asta, o s-o plătesc.

Gualfredo nu zise nimic preţ de o clipă lungă. În cele din urmă râse şi privi în jur. I se adresă lui Pelle:

— *Signor* Tursi ar dori nişte acte.

Pelle păşi încet înainte.

— Foarte bine, spuse Pasquale, furios pe el însuşi pentru că a cedat atât de repede. N-am nevoie de acte.

Dar îşi dorea să-l fi silit pe bruta de Pelle să facă mai mult de un pas. Se uită peste umăr, ca să se asigure că obloanele americancei erau închise şi că femeia nu-i văzuse laşitatea.

— Revin într-o clipă.

O porni în sus, pe pantă, către hotel, cu obrajii arzându-i. Nu ţinea minte să se mai fi simţit vreodată atât de ruşinat. Mătuşă-sa Valeria urmărea scena din bucătărie.

— *Zia,* zise Pasquale, i-a plătit tata vreo taxă din asta lui Gualfredo?

Valeria, care nu-l plăcuse niciodată pe tatăl lui Pasquale, pufni batjocoritor:

— Bineînţeles.

Pasquale numără banii la el în cameră şi o porni înapoi spre port, încercând să-şi stăpânească furia. Când ajunse, îi găsi pe Pelle şi Gualfredo întorși cu faţa spre mare, iar pe Orenzio stând în barcă, cu braţele încrucişate.

Lui Pasquale îi tremură mâna când întinse banii. Gualfredo îl bătu uşor cu palma peste faţă, ca pe un copil drăguţ.

— O să ne întoarcem mai târziu să vorbim cu ea. Calculăm atunci taxele şi impozitele restante.

Pasquale roşi din nou, dar îşi ţinu gura. Gualfredo şi Pelle urcară în barca de mahon şi Orenzio o împinse în larg fără să se uite la Pasquale. Ambarcaţiunea săltă o clipă pe valuri, apoi motorul înfundat îşi găsi vocea şi bărbaţii o porniră cu zgomot înapoi de unde veniseră.

Pasquale stătea îmbufnat pe veranda hotelului. Era o noapte cu lună plină şi pescarii erau în larg, profitând de lumina lunii ca să captureze cât mai mult din volumul de pește din primăvară. Pasquale se aplecă peste balustrada de lemn pe care tot el o construise, fumând, derulându-şi din nou în minte neplăcuta întrevedere cu Gualfredo şi uriaşul Pelle şi imaginându-şi replici pline de curaj („Ia-ţi taxa şi foloseşte-ţi limba de viperă ca să i-o bagi amicului tău în curul lui unsuros, Gualfredo!"), când auzi uşa deschizându-se şi închizându-se. Se uită peste umăr şi o văzu pe frumoasa americancă. Purta niște pantaloni negri mulaţi şi un pulover alb. Părul îi era despletit, cu şuviţe blonde şi castanii, ce îi atârnau drepte până sub umeri. Ţinea ceva în mână. Pagini dactilografiate.

— Mă primeşti şi pe mine? întrebă ea în engleză.

— Da. E onoarea mea, spuse Pasquale. Te simţi bine, nu?

— Mai bine, mulţumesc. Am avut nevoie de somn. Se poate?

Întinse mâna şi iniţial Pasquale nu știu sigur ce voia să spună. În cele din urmă începu să se scotocească prin buzunare după tabacheră. O deschise şi ea luă o ţigară. Pasquale le mulţumi mâinilor lui că s-au supus fără să tremure în momentul în care a aprins un chibrit şi i l-a întins.

— Îţi mulţumesc că vorbeşti englezeşte, zise ea. Italiana mea e groaznică.

Se sprijini de balustradă, trase adânc în piept şi expiră fumul cu un oftat.

— *Ufffff.* Chiar am avut nevoie de-aşa ceva, spuse ea.

Îşi examină ţigara din mână.

— Tare.

— Sunt spaniole, zise Pasquale şi apoi nu mai rămase nimic de spus. Trebuie să întreb: tu ales să vii aici, da, la Porto Vergogna? întrebă el în cele din urmă. Nu Portovenere sau Portofino?

— Nu, acesta e locul, îi răspunse ea. Urmează să mă întâlnesc cu cineva aici. A fost ideea lui. Sper să ajungă mâine. Înţeleg că satul acesta e liniştit şi… discret?

Pasquale dădu din cap, spuse „O, da" şi-şi notă în minte să încerce să găsească cuvântul dis-creet în dicţionarul englez-italian al tatălui său. Spera că înseamnă romantic.

— A, am găsit asta în camera mea. În scrin.

Îi întinse lui Pasquale teancul ordonat de hârtii pe care le adusese jos: *Surâsul paradisului*. Era primul capitol dintr-un

roman scris de singurul client american pe care-l mai avusese hotelul, scriitorul Alvis Bender, care-şi aducea în fiecare an mica lui maşină de scris şi o grămadă de indigouri noi pentru două săptămâni în care stătea să bea și, ocazional, să scrie. Lăsase o copie a primului capitol la hotel, ca să-l buchisească Pasquale şi tatăl lui.

— E pagini dintr-o carte, spuse Pasquale. De un american, da?… Un scriitor. El venit la hotel. Fiecare an.

— Crezi c-ar avea ceva împotrivă? Nu mi-am adus nimic de citit şi, din câte-am văzut, toate cărţile pe care le ai aici sunt în italiană.

— E OK, cred, da.

Ea luă paginile, le răsfoi şi le aşeză pe balustradă. Rămaseră amândoi tăcuţi preţ de câteva minute, uitându-se la felinarele din depărtare, ale căror răsfrângeri săltau laolaltă pe suprafața mării ca două şiraguri de lumini.

— E frumos, spuse ea.

— Mda, zise Pasquale, dar apoi şi-l aminti pe Gualfredo spunând că femeia n-ar fi trebuit să fie acolo. Te rog, zise el, aducându-şi aminte de un vechi dicţionar de expresii. Întreb cazarea?

Cum ea nu răspunse, el adăugă:

— Ai satisfacţie, da?

— Am… scuză-mă, ce…?

Tânărul îşi umezi buzele, vrând să repete expresia:

— Mă încerc să spun…

Femeia îi veni în ajutor.

— Aha! Satisfacţie, spuse ea. Cazare. Da. Totul e foarte bine, domnule Tursi.

— Te rog… Eu sunt pentru tine Pasquale.

Ea zâmbi.

— OK, Pasquale. Şi eu sunt pentru tine Dee.

— Dee, zise Pasquale, dând din cap şi zâmbind.

Simplul fapt că-i rostea numele i se părea ceva neîngăduit şi ameţitor, iar cuvântul îi scăpă din nou de pe buze:

— Dee.

Şi în acel moment îşi dădu seama că trebuie să spună şi altceva, altfel va sfârşi stând acolo toată noaptea și repetând fără încetare „Dee“.

— Camera ta e aproape de la toaleta, da, Dee?

— Foarte convenabil, răspunse ea. Mulţumesc, Pasquale.

— Cât vei sta?

— Eu… nu ştiu. Prietenul meu are nişte treburi de terminat. Sper că va veni mâine şi apoi vom hotărî. Ai nevoie de cameră pentru altcineva?

Şi, cu toate că Alvis Bender trebuia să sosească şi el în curând, Pasquale zise rapid:

— A, nu! Este nimeni altcineva. Numai a ta.

Era linişte. Răcoare. Apa clipocea.

— Ce anume fac acolo? întrebă ea, arătând cu ţigara înspre luminile ce dansau pe apă.

Dincolo de dig pescarii îşi legănau felinarele peste marginea bărcilor, păcălind peştii să mănânce în aceste zori false, iar apoi îşi aruncau năvoadele în apă, înspre bancurile de peşti ce dădeau năvală.

— Pescuiesc, răspunse Pasquale.

— Pescuiesc noaptea?

— Uneori noaptea. Dar mai mult ziua.

Pasquale făcu greşeala să se uite în ochii aceia mari. Nu mai văzuse niciodată un astfel de chip, un chip care arăta atât de diferit în funcţie de unghiul din care îl priveai – lung şi cabalin din profil, deschis şi delicat din faţă. Se întrebă dacă acesta era motivul pentru care era actriţă: acea capacitate de a avea mai multe chipuri. Îşi dădu seama că se holbează şi trebui să-şi dreagă glasul şi să îşi mute privirea.

— Şi luminile? întrebă ea.

Pasquale se uită în larg. Acum, că-i atrăsese ea atenţia, priveliştea era într-adevăr destul de frapantă: felul în care felinarele de pescuit pluteau deasupra imaginilor lor răsfrânte în marea întunecată.

— Pentru… este…

Scormoni după cuvinte.

— Să facă peşte să… Ei… ăăăă…

Se izbi de un zid din minte şi mimă cu mâinile un peşte înotând spre suprafaţă.

— Urce.

— Lumina atrage peştele la suprafaţă?

— Da, spuse uşurat Pasquale. Suprafaţă. Da.

— Ei bine, e foarte frumos, zise ea din nou.

Pasquale auzi câteva cuvinte scurte din spatele lor şi apoi un „Şşşşt“ de la fereastra de lângă terasă, unde mama şi mătuşa lui Pasquale stăteau, probabil, ghemuite în întuneric, ascultând o conversaţie pe care nici una din ele nu o pricepea.

O mâţă vagaboandă, chioara cea neagră şi furioasă, se culcă lângă Dee Moray. O scuipă când femeia se întinse spre ea, aşa că Dee Moray îşi retrase mâna. Apoi se uită fix la ţigara din cealaltă mână şi râse de ceva îndepărtat.

Pasquale îşi imagină că râde de ţigările lui.

— Sunt scumpe, zise el suspicios. Spaniole.

Ea îşi dădu părul pe spate.

— A, nu. Mă gândeam cum stau oamenii degeaba ani de zile, aşteptând să le înceapă viaţa. Nu? Ca la un film. Ştii ce vreau să zic?

— Da, zise Pasquale, care îi pierduse şirul vorbelor după „stau oamenii“, dar era atât de vrăjit de felul în care îşi scuturase părul

blond, translucid, şi de tonul ei intim, încât ar fi fost de acord şi să i se smulgă unghiile şi să i se servească la masă.

Ea zâmbi.

— Aşa cred şi eu. Ştiu că m-am simţit aşa. Ani de zile. Aveam impresia că sunt un personaj dintr-un film şi că acţiunea avea să înceapă cu adevărat în orice clipă. Dar mi se pare că unii oameni aşteaptă la nesfârşit şi abia la final îşi dau seama că viaţa a trecut pe lângă ei în timp ce ei o aşteptau să înceapă. Înţelegi ce vreau să spun, Pasquale?

Evident că înţelegea ce vrea să spună! Exact aşa se simţea şi el – ca şi când ar fi fost la cinematograf, aşteptând să înceapă filmul.

— Da! răspunse el.

— Nu-i aşa? întrebă ea. Şi de fapt când începe viaţa? Adică partea interesantă, acţiunea? Totul se întâmplă atât de repede…

Îşi trecu privirea peste faţa lui şi Pasquale se îmbujoră.

— Poate nici nu-ţi vine să crezi… poate te trezeşti că ai rămas pe dinafară, doar privind, ca atunci când te uiţi la necunoscuţi care iau masa într-un restaurant elegant…

De-acum îl pierduse din nou.

— Da, da, răspunse el oricum.

Ea râse uşor.

— Mă bucur tare mult că înţelegi ce vreau să spun. Imaginează-ţi, de exemplu, că eşti o actriţă dintr-un orăşel de provincie care vrea să joace în filme şi primul rol pe care-l capeţi e în Cleopatra? Ţi-ar veni să crezi una ca asta?

— Da, răspunse Pasquale, mai sigur pe el, fiindcă prinsese cuvântul „Cleopatra“.

— Serios? râse ea. Ei bine, mie nu.

Pasquale se crispă. Dăduse răspunsul greşit.

— Nu, încercă el.

— Vin dintr-un orăşel din statul Washington.

Arătă din nou împrejur cu ţigara:

— Evident, nu chiar atât de mic. Dar suficient de mic ca s-ajung să fiu cineva în el. Acum mi se pare jenant. Șefa echipei de majorete. Prinţesă la târgul anual al ținutului.

Râse de ea însăşi.

— După ce am terminat liceul, m-am mutat la Seattle ca să fac actorie. Viaţa părea inevitabilă, ca şi ieşitul din apă. Nu trebuia decât să-mi ţin respiraţia şi să mă ridic la suprafaţă. Unde m-ar aştepta celebritatea sau fericirea sau… nu ştiu…

Coborî privirea.

— Ceva.

Pasquale rămăsese însă fixat pe un cuvânt pe care nu era sigur că-l auzise bine. „Prinţesă“? Crezuse că americanii n-au monarhie, dar dacă aveau… ce însemna pentru hotelul lui că stătea o prinţesă în el?

— De când mă ştiu, toată lumea mi-a zis: „Du-te la Hollywood… actriţă trebuie să te faci“. Jucam la teatrul local şi au strâns bani ca să pot pleca. Ce vrei mai mult de-atât?

Trase din nou din ţigară.

— Poate voiau să scape de mine.

Se aplecă înspre el, pornită pe confesiuni:

— Am avut… un soi de relaţie cu un actor de-acolo. Era însurat. A fost o prostie.

Se uită în gol şi apoi râse.

— N-am mai spus asta nimănui, dar sunt cu doi ani mai în vârstă decât cred ei. Tipul care-a făcut distribuţia pentru Cleopatra… I-am zis că am douăzeci de ani. Dar eu de fapt am douăzeci şi doi.

Răsfoi paginile dactilografiate la indigo ale romanului lui Alvis Bender, ca şi cum în ele s-ar fi aflat propria-i viaţă.

— Oricum foloseam un nume nou, aşa că mi-am zis: De ce să n-am şi altă vârstă? Dacă le dai vârsta reală, stau acolo, în faţa ta, și fac tot felul de calcule oribile, încercând să-şi dea seama câţi ani mai ai în cinematografie. N-aş fi suportat aşa ceva.

Dădu din umeri şi lăsă iar romanul din mână.

— Crezi c-am făcut o greşeală?

Avea cincizeci la sută şanse să dea răspunsul corect.

— Da?

Ea păru dezamăgită de răspuns.

— Mda, presupun că ai dreptate. Până la urmă chestiile astea ies întotdeauna la iveală. Asta detest cel mai mult la mine. Vanitatea. Poate că de-aia…

Nu-şi termină gândul. Trase în schimb un ultim fum din ţigară, azvârli chiştocul pe terasa de lemn şi îl strivi cu talpa pantofului.

— E foarte uşor să vorbească omul cu tine, Pasquale, spuse ea.

— Da, am plăcere să vorbesc cu tine, zise el.

— Şi eu. Şi eu am plăcere.

Se desprinse de balustradă, îşi cuprinse umerii cu braţele şi se uită din nou înspre felinarele pescarilor. Cu braţele înfăşurate în jurul ei, deveni şi mai înaltă, şi mai subţire. Părea să se gândească la ceva. Şi apoi zise încet:

— Ţi-au spus că sunt bolnavă?

— Da. Prietenul meu Orenzio, el îmi zice asta.

— Ţi-a spus ce am?

— Nu.

Ea îşi atinse pântecele.

— Ştii cuvântul cancer?

— Da.

Din păcate, ştia cuvântul. Cancro în italiană. Pasquale se uită fix la ţigara aprinsă.

— E bine, nu? Doctorii. Pot…

— Nu cred, răspunse ea. E o formă foarte gravă. Mi-au zis că pot, dar eu cred că încearcă să-mi atenueze şocul. Am vrut să ţi-o

spun ca să-ţi explic de ce vorbesc… franc. Ştii cuvântul ăsta, „franc“?

— Sinatra? zise Pasquale, întrebându-se dacă el era bărbatul pe care-l aştepta.

Ea râse.

— Nu. Mă rog, „franc“ seamănă cu Frank, dar înseamnă şi… direct, onest.

Onest Sinatra.

— Când am aflat cât e de grav… am hotărât că din acel moment voi spune numai ce gândesc, că nu-mi va mai păsa de politeţe sau de ce-ar putea gândi lumea despre mine. Pentru o actriţă e mare lucru să refuze să trăiască prin ochii altora. E aproape imposibil. Dar e important să nu mai irosesc nici o clipă spunând lucruri pe care nu le cred. Sper că nu te deranjează.

— Nu, răspunse Pasquale încet și se simți ușurat când își dădu seama din reacţia ei că nimerise din nou răspunsul corect.

— Bine. Atunci noi doi o să avem o înţelegere. Vom face şi vom spune exact ce simţim. Şi la naiba cu ce crede lumea despre asta. Dac-avem chef să fumăm, fumăm, dac-avem chef să înjurăm, înjurăm. Cum îţi sună?

— Place foarte mult, spuse Pasquale.

— Bine.

Apoi ea se aplecă şi-l sărută pe obraz, iar când buzele femeii îi atinseră obrazul aspru, Pasquale simţi că i se taie respiraţia şi îşi dădu seama că tremură exact așa cum tremurase când îl ameninţase Gualfredo.

— Noapte bună, Pasquale zise ea.

Apucă foile romanului lui Alvis Bender şi o porni înspre uşă, dar se opri să se uite la firmă: HOTELUL PRIVELIŞTE ADECVATĂ.

— Cum Dumnezeu aţi găsit numele ăsta pentru hotel?

Cutremurat încă de sărut și neştiind sigur cum să explice numele, Pasquale arătă pur şi simplu înspre manuscrisul din mâna ei:

— El.

Ea dădu din cap şi se uită din nou roată la satul minuscul, la rocile şi stâncile din jur.

— Pot să te întreb, Pasquale… cum e… să trăieşti aici?

Iar de data asta Pasquale nu ezită deloc, ci găsi imediat cuvântul potrivit.

— Singuratic, spuse el.

Tatăl lui Pasquale, Carlo, se trăgea dintr-o familie de proprietari de restaurant cu tradiţie din Florenţa şi fusese întotdeauna convins că fiii lui îi vor călca pe urme. Dar băiatul cel mare, Roberto cel chipeş și cu părul ca pana corbului, a visat să zboare, iar în ajunul celui de-al Doilea Război Mondial s-a dus să se înroleze în regia aeronautica. Roberto a reuşit într-adevăr să

zboare – de trei ori, înainte ca şubredului avion de vânătoare Saetta să i se blocheze motoarele deasupra Africii de Nord şi să cadă din văzduh ca o pasăre împuşcată. Jurând să se răzbune, celălalt fiu al familiei Tursi, Guido, s-a înrolat voluntar la infanterie, lăsându-l pe Carlo pradă unei furii disperate.

— Dacă vrei într-adevăr să te răzbuni, lasă-i în pace pe englezi şi du-te de-l omoară pe mecanicul care l-a lăsat pe frate-tău să piloteze găleata aia ruginită de rahat! i-a zis el.

Dar Guido nu s-a lăsat şi a plecat în camioanele corpului expediţionar de elită al armatei a opta, trimis de Mussolini ca dovadă că Italia va face tot ce-i stă în putinţă ca să-i ajute pe nazişti să invadeze Rusia. („Iepuraşi porniţi să vâneze un urs negru", a zis Carlo.)

În timp ce-şi consola soţia după moartea lui Roberto, Carlo, care avea patruzeci şi unu de ani, a mai izbutit cumva să producă o ultimă sămânţă bună şi i-a sădit-o Antoniei, care avea treizeci şi nouă de ani. Iniţial acesteia nu i-a venit să creadă că e însărcinată, iar după aceea a presupus că e ceva temporar (pierduse câteva sarcini după primele două). Apoi, pe măsură ce pântecele i s-a umflat, Antonia a început să vadă în această sarcină din vreme de război un semn sigur de la Dumnezeu că Guido va supravieţui. Pe micul bambino miracolo cu ochi albaştri l-a botezat Pasquale, echivalentul italian pentru Paşte, ca să cinstească acest târg făcut cu Dumnezeu: că năpasta violenţei care pustia lumea îi va cruţa restul familiei.

Dar Guido a murit şi el, împuşcat în gât pe întinderile îngheţate ale carnajului de la Stalingrad din iarna anului 1942. Doborâţi de-acum de durere, părinţii lui Pasquale n-au mai vrut decât să se ascundă de lume şi să-şi protejeze fiul miracol de toată această nebunie. Prin urmare, Carlo le-a vândut unor veri partea care i se cuvenea din afacerea familiei şi a cumpărat minuscula Pensione di San Pietro din locul cel mai îndepărtat pe care l-a putut găsi: Porto Vergogna. Şi acolo s-au ascuns ei de lume.

Din fericire, familia Tursi pusese deoparte majoritatea banilor obţinuţi din vânzarea proprietăţilor din Florenţa, deoarece de pe urma hotelului nu scoteau mare lucru. Din când în când mai apăreau câțiva italieni şi alţi europeni rătăciţi, iar mica trattoria cu trei mese era un loc de întâlnire pentru familiile tot mai mici de pescari din Porto Vergogna, dar uneori treceau luni de zile până să apară niște clienţi adevăraţi. Apoi, în primăvara lui 1952, în golfuleţ s-a ivit o barcă taximetru, iar din ea a păşit un tânăr american înalt şi chipeş, cu o mustaţă îngustă şi un păr șaten și lucios. Bărbatul era evident băut şi fuma un trabuc subţire când a pus piciorul pe debarcader, cu o singură valiză şi o maşină de scris portabilă. S-a uitat în jur la sat, s-a scărpinat în cap şi a spus într-o italiană surprinzător de fluentă: Qualcuno sembra aver rubato la tua città – „Se pare că ţi-a furat cineva oraşul". S-a

prezentat familiei Tursi drept „Alvis Bender, scrittore fallito ma ubriacone di successo“ – scriitor ratat, dar beţiv de succes – şi s-a instalat pe terasă timp de şase ore, bând vin şi discutând despre politică, istorie şi, în cele din urmă, despre cartea pe care n-o scria.

Pasquale avea unsprezece ani şi, în afara excursiilor sporadice la rudele din Florenţa, tot ce ştia despre lume provenea din cărţi. I se părea incredibil să cunoască un scriitor în carne şi oase. Toată viaţa şi-o petrecuse în acest sătuc, protejat de părinţi, şi era fascinat de americanul înalt şi vesel, care dădea impresia că fusese peste tot, că ştia tot. Pasquale se aşeza la picioarele scriitorului şi îi punea întrebări:

— Cum e America? Cum e să fii în avion? Care e cea mai bună maşină?

Şi, într-o bună zi:

— Despre ce e cartea ta?

Alvis Bender îi întinse băiatului paharul de vin.

— Du-te, umple-l şi o să-ţi spun.

Când Pasquale se întoarse cu vinul, Alvis se lăsă pe spate şi îşi mângâie mustaţa subţire.

— Cartea mea e despre felul cum toată istoria şi tot progresul umanităţii nu fac decât să ne arate că moartea e sensul vieţii, scopul ei profund.

Pasquale îl auzise pe Alvis ţinându-i astfel de discursuri tatălui său.

— Nu, zise el. Despre ce este? Ce se întâmplă?

— Corect. Piaţa cere o poveste.

Alvis mai luă o înghiţitură de vin.

— Prea bine. Cartea mea este despre un american care luptă în Italia în timpul războiului, îşi pierde cel mai bun prieten şi încetează să mai iubească viaţa. Bărbatul se întoarce în America, unde speră să predea literatură şi să scrie o carte despre decepţia prin care a trecut. Dar nu face altceva decât să bea, să se frământe şi să umble după femei. Nu-i în stare să scrie. Poate din cauză că se simte vinovat că el e încă în viaţă, în vreme ce prietenul lui a murit. Iar sentimentul de vinovăţie devine uneori un soi de invidie – prietenul său a lăsat în urmă un copil mic –, iar mai târziu, când bărbatul merge în vizită la fiul prietenului său, tânjeşte să fie şi el o amintire nobilă, nu epava obscenă în care s-a transformat. Bărbatul îşi pierde slujba de profesor şi se întoarce la firma de vânzări auto a familiei. Bea, se frământă şi umblă după femei. Ajunge la concluzia că singura modalitate de a-şi scrie vreodată cartea şi de a-şi alina durerea este să se întoarcă în Italia, locul care deţine secretul tristeţii lui, dar care nu se lasă descris de la distanţă – ca un vis pe care nu şi-l aduce aminte foarte bine. Aşa că în fiecare an bărbatul îşi petrece două săptămâni în Italia ca să lucreze la carte. Numai că uite ce se întâmplă, Pasquale – şi n-ai voie să spui nimănui despre asta,

fiindcă asta e întorsătura secretă: nici măcar în Italia nu scrie de fapt la carte. Bea. Se frământă. Umblă după femei. Şi stă de vorbă într-un sătuc cu un băiat inteligent despre romanul pe care nu-l va scrie niciodată.

Se lăsă tăcerea. Lui Pasquale cartea i se părea plictisitoare.

— Cum se termină?

Alvis Bender se uită fix vreme îndelungată la paharul de vin.

— Habar n-am, Pasquale, zise el în cele din urmă. Tu cum crezi c-ar trebui să se termine?

Tânărul Pasquale se gândi cu atenţie la întrebare.

— Ei bine, în loc să se întoarcă în America în timpul războiului, ar trebui să se ducă în Germania şi să încerce să-l omoare pe Hitler.

— Aha! zise Alvis Bender. Da. Exact asta se întâmplă, Pasquale. Se îmbată la un chef şi toată lumea îi spune să nu se urce la volan, dar el face o scenă urâtă de tot atunci când pleacă, se suie în maşină şi îl calcă pe Hitler din greşeală.

Pasquale nu era de părere că moartea lui Hitler trebuia să fie un accident. Strica tot suspansul. Sugeră plin de bunăvoință:

— Sau ar putea să-l împuşte cu o armă automată.

— Şi mai bine, spuse Alvis. Protagonistul nostru face o scenă urâtă atunci când pleacă de la chef. Toată lumea îi spune că e prea beat ca să umble cu o puşcă automată. Dar el insistă şi, din greşeală, îl împuşcă pe Hitler.

Când i se părea că Bender îl ia peste picior, Pasquale schimba subiectul.

— Ce titlu are cartea ta, Alvis?

— Surâsul paradisului, îi răspunse americanul. E din Shelley.

Şi se strădui să-i traducă: „Valurile cu-al lor clipocit picoteau liniştit,/ Norii plecaseră la joacă,/ Iar prin păduri şi prin adânc/ Se-ntindea al paradisului surâs“.

Pasquale stătu o vreme și se gândi la poezie. Le onde andavano sussurrand, valurile cu-al lor clipocit – asta pricepea. Dar titlul, Surâsul paradisului – il sorriso del paradiso –, i se părea greşit. Nu-şi imagina raiul drept un loc zâmbitor. Dacă toţi cei care comit păcate de moarte ajung în iad şi cei cu păcate veniale, aşa ca el, ajung în purgatoriu, atunci raiul era, probabil, plin numai cu sfinţi, preoţi, călugăriţe şi copilaşi botezaţi care au murit înainte de-a apuca să facă vreun rău.

— În cartea ta de ce surâde paradisul?

— Nu ştiu.

Bender dădu vinul pe gât şi îi întinse iar lui Pasquale paharul gol.

— Poate fiindcă în cele din urmă l-a omorât cineva pe ticălosul ăla de Hitler, zise el.

Pasquale se ridică să mai aducă vin. Dar începu să-şi facă griji: poate că totuşi Bender nu glumea.

— Nu cred că moartea lui Hitler ar trebui să fie un accident, zise el.

Alvis îi zâmbi istovit băiatului.

— Totul e un accident, Pasquale.

În toţi anii aceia Pasquale nu ţinea minte ca Alvis să fi scris vreodată mai mult de câteva ore. Uneori se întreba dacă-şi despacheta măcar maşina de scris. Dar se întorcea an după an şi în 1958, anul în care Pasquale a plecat la facultate, Bender îi dădu în cele din urmă lui Carlo primul capitol din roman. Şapte ani. Un capitol.

Pasquale nu pricepea de ce Alvis venea la Porto Vergogna, din moment ce nu părea să lucreze cine știe ce.

— Din toate locurile de pe lumea asta, de ce vii tocmai aici?

— Coasta asta e un izvor de inspiraţie pentru scriitori, spuse Alvis. Petrarca a inventat sonetul nu departe de-aici. Byron, James, Lawrence – toţi au venit aici ca să scrie. Aici a inventat Boccaccio realismul. Shelley s-a înecat prin apropiere, la numai câţiva kilometri de locul unde soţia lui a inventat romanul de groază.

Pasquale nu înţelegea ce vrea să spună Alvis Bender când zicea că scriitorii aceştia „inventau". După mintea lui, inventatorii erau oameni ca Marconi din Bologna, care inventase radioul. Odată ce prima poveste a fost spusă, ce mai era de inventat?

— Excelentă întrebare.

De când îşi pierduse catedra de la universitate, Alvis era veşnic în căutare de ocazii să ţină prelegeri, iar în Pasquale, adolescentul retras, şi-a găsit un public dispus să-l asculte.

— Imaginează-ţi că adevărul e un lanţ de munţi uriaşi, cu vârfurile veşnic învăluite în ceaţă. Scriitorii explorează aceste adevăruri, căutând mereu noi cărări înspre vârfuri.

— Deci poveştile sunt cărări? întrebă Pasquale.

— Nu, răspunse Alvis. Poveştile sunt tauri. Scriitorii ajung la maturitate plini de energie şi simt nevoia să alunge poveştile vechi din turmă. Un taur domneşte o vreme peste turmă, dar apoi îşi pierde vigoarea şi taurii tineri preiau puterea.

— Poveştile sunt tauri?

— Nu.

Alvis Bender sorbi din pahar.

— Poveştile sunt naţiuni, imperii. Pot dăinui la fel de mult ca Roma antică sau la fel de puţin ca al Treilea Reich. Naţiunile-poveşti se înalţă şi decad. Guvernele se schimbă, modele vin şi trec, iar ele continuă să-şi cucerească vecinii. La fel ca Imperiul Roman, epopeea s-a întins secole la rând peste tot în lume. Romanul s-a ivit odată cu Imperiul Britanic… dar stai… ce se înalţă acolo, în America? Filmul?

Pasquale rânji.

— Iar când o să te întreb dacă poveştile sunt imperii, o să-mi spui…

— Poveştile sunt oameni. Eu sunt o poveste, tu eşti o poveste… tatăl tău e o poveste. Poveştile noastre merg în toate direcţiile, dar uneori, dacă avem noroc, poveştile noastre se unesc într-una singură şi, pentru o vreme, suntem mai puţin singuri.

— Dar tot nu mi-ai răspuns la întrebare, zise Pasquale. De ce vii aici?

Bender îşi contemplă vinul din mână.

— Un scriitor are nevoie de patru lucruri pentru a ajunge faimos, Pasquale: ambiţia, dezamăgirea şi marea.

— Nu sunt decât trei.

Alvis îşi termină vinul.

— Dezamăgirea o treci de două ori.

Dacă, încins de prea mult vin, Alvis îl trata pe Pasquale ca pe un frate mai mic, Carlo Tursi nutrea pentru american o afecţiune similară. Cei doi bărbaţi stăteau până târziu, bând şi având conversaţii paralele, fără să se asculte cu atenţie unul pe altul. Pe măsură ce anii '50 treceau şi suferinţa provocată de război se estompa, Carlo a început să gândească din nou ca un om de afaceri şi i-a împărtăşit lui Alvis ideile sale despre felul cum voia să atragă turişti în Porto Vergogna – cu toate că Alvis insista că turismul va distruge locul.

— Toate oraşelele din Italia au fost cândva înconjurate de ziduri medievale, perora Alvis. Până în ziua de azi, în vârful aproape tuturor dealurilor din Toscana se înalţă zidurile cenuşii ale câte unui castel. În vremuri de restrişte ţăranii se adăposteau în spatele acestor ziduri, unde erau feriţi de bandiţi şi armate. În mai toată Europa ţărănimea a dispărut acum treizeci, patruzeci de ani, dar nu şi în Italia. În cele din urmă, după două războaie, aşezările au început să se reverse în câmpiile şi văile din afara zidurilor cetăţii. Dar odată cu zidurile care cad, decade şi cultura italiană, Carlo. Italia devine la fel ca orice alt loc, năpădită de cei care caută „experienţa italiană".

— Da, zise Carlo. Exact de asta vreau eu să profit!

Alvis arătă înspre stâncile colţuroase de deasupra şi din spatele lor:

— Dar aici, pe coasta asta, zidurile au fost înălţate de Dumnezeu – sau de vulcani. Nu le poţi dărâma. Şi nu poţi construi dincolo de ele. În satul ăsta n-au cum să existe mai mult de câteva cochilii pe stânci. Dar într-o bună zi s-ar putea să fie ultimul loc italian din toată Italia.

— Exact, zise Carlo, ameţit de vin. Și atunci turiştii vor da năvală aici, nu, Roberto?

Se lăsă tăcerea. Alvis Bender avea exact vârsta pe care ar fi avut-o fiul cel mai mare al lui Carlo dacă nu s-ar fi prăbuşit cu lada aia zburătoare în Africa de Nord. Carlo oftă, iar vocea i se auzi ascuţită şi slabă:

— Scuză-mă. Evident, am vrut să spun „Alvis“.

— Aşa e, zise Alvis şi îl bătu pe bătrân pe umăr.

Pasquale s-a dus de multe ori la culcare pe fundalul conversaţiei dintre tatăl său şi Alvis şi peste câteva ore, când se trezea, îi găsea tot pe terasă, cu scriitorul dezbătând cine știe ce subiect obscur. („Aşadar, canalizarea e cea mai mare realizare a omului, Carlo. Evacuarea rahatului – încununarea tuturor invenţiilor şi luptelor şi împerecherilor.“) În cele din urmă însă Carlo reuşea să aducă discuţia înapoi la turism şi să-l întrebe pe unicul său client american cum ar putea face Pensione di San Pietro mai atractivă pentru americani.

Alvis Bender îndura aceste conversaţii, dar de obicei sfârşea prin a-l implora pe Carlo să nu schimbe nimic.

— Nu va mai trece mult până când coasta asta va fi distrusă. Ce ai tu aici e cu adevărat magic, Carlo. Izolare adevărată. Şi frumuseţe naturală.

— Deci voi trâmbiţa toate lucrurile astea… poate cu un nume englezesc? Cum zici *L'albergo numero uno, tranquillo, con una bella vista del villaggio e delle scogliere*?

— Hotelul numărul unu, liniştit, cu vedere minunată înspre sat şi stânci, zise Alvis Bender. Frumos. Numai că s-ar putea să fie cam lung. Şi sentimental.

Carlo întrebă ce voia să spună prin *sentimentale.*

— Vorbele şi emoţiile sunt valute simple. Dacă le umflăm, îşi pierd valoarea, la fel ca banii. Ajung să nu mai însemne nimic. Dacă folosești „frumos“ ca să descrii un sandvici, cuvântul nu mai are nici o noimă. De la război încoace, nu mai e loc de limbaj pompos. Vorbele şi sentimentele sunt de-acum mici – clare şi precise. Umile, ca visele.

Carlo Tursi i-a luat sfatul în serios. Aşa că în 1960, pe când Pasquale era la facultate, Alvis Bender a sosit în vizita-i anuală. A urcat treptele spre hotel şi l-a găsit pe Carlo plesnind de mândrie în faţa pescarilor nedumeriţi şi a noii firme, scrisă în engleză: „Hotelul Priveliște Adecvată“.

— Ce înseamnă asta? întrebă unul din pescari. Bordel gol?

— Vista adeguata, zise Carlo, traducându-le.

— Ce fel de idiot zice că vederea de la hotelul lui e numai adecvată? spuse pescarul.

— *Bravo*, Carlo, zise Alvis. E perfect.

Frumoasa americancă vomita. Din camera lui întunecată, Pasquale o auzi cum varsă la etaj. Aprinse lumina şi îşi luă ceasul de pe comodă. Era ora patru noaptea. Se îmbrăcă fără zgomot şi urcă scările întunecate şi înguste. Când mai avea numai patru trepte până să ajungă pe palier, o văzu cum se sprijinea de cadrul uşii, încercând să-şi tragă răsuflarea. Avea pe ea o cămaşă de noapte albă și subţire, ce se oprea la câţiva centimetri deasupra genunchilor. Picioarele îi erau atât de imposibil de lungi şi de

netede, încât Pasquale nu mai putu înainta. La faţă era aproape la fel de albă ca şi cămaşa ei de noapte.

— Îmi cer scuze, Pasquale, îi spuse femeia. Te-am trezit.

— Nu, în regulă, zise el.

Femeia se întoarse iar spre chiuvetă, cuprinsă din nou de senzaţia de vomă, dar nu mai avea nimic în stomac şi se chirci de durere.

Pasquale dădu să urce restul treptelor, dar apoi se opri, amintindu-şi cum Gualfredo spusese că Porto Vergogna şi hotelul Privelişte Adecvată nu erau dotate corespunzător pentru turiştii americani.

— Trimitez după doctor, zise el.

— Nu, răspunse ea. Sunt OK.

În acelaşi moment însă se apucă dintr-o parte şi se prăbuşi la pământ.

— Ahhh!

Pasquale o ajută să se urce înapoi în pat, apoi se repezi pe scări în jos şi ieși din hotel. Cel mai apropiat medic se afla la trei kilometri de-acolo, în Portovenere. Era un domn dottore în vârstă şi foarte amabil, un văduv pe nume Merlonghi, care vorbea bine englezește şi vizita satele de pe stânci o dată pe an, ca să-i consulte pe pescari. Pasquale ştia exact pe care dintre pescari să-l trimită după doctor: pe Tommaso comunistul, a cărui soţie deschise uşa şi se dădu la o parte. Tommaso îşi puse bretelele şi acceptă însărcinarea cu o seriozitate plină de mândrie, dându-şi jos şapca şi declarând că nu-l va dezamăgi pe Pasquale.

Pasquale se întoarse la hotel, unde mătuşă-sa Valeria era la Dee Moray în cameră şi îi ține părul în timp ce aceasta se apleca peste un lighean mare. Cele două femei arătau ridicol una lângă alta – Dee Moray cu pielea ei perfectă şi palidă şi părul de un blond strălucitor, iar Valeria cu fire de mustaţă ieşindu-i din faţa aspră şi părul ca un ghem de sârmă.

— Trebuie să bea nişte apă, ca să aibă ce scuipa, spuse Valeria.

Pe noptieră, lângă paginile cărţii lui Alvis, se găsea un pahar cu apă.

Pasquale începu să traducă ce spusese mătuşa lui, dar Dee Moray părea să fie înţeles cuvântul acqua, căci se întinse după pahar şi îl bău dintr-odată.

— Îmi cer scuze pentru tot deranjul, spuse ea.

— Ce zice? întrebă Valeria.

— Îşi cere scuze pentru deranj.

— Spune-i că hainele astea de noapte sunt nişte zdrenţe de curvă, zise Valeria. Pentru asta trebuie să-şi ceară scuze, că-mi ispiteşte nepotul ca o curvă.

— N-o să-i spun una ca asta!

— Spune-i scroafei ăsteia să plece, Pasqo.

— Ajunge, zia!

— Dumnezeu a îmbolnăvit-o, pentru că Lui nu-i plac curvele de doi bani în cămăşi de noapte minuscule.

— Taci din gură, nebună bătrână!

Dee Moray urmărise dialogul.

— Ce zice? întrebă ea.

— Ăăă…

Pasquale înghiţi în sec.

— Îi pare rău că eşti bolnavă.

Valeria îşi împinse buza de jos în faţă, aşteptând.

— I-ai spus curvei ce-am zis?

— Da, îi răspunse Pasquale mătuşii lui. I-am zis.

În încăpere se lăsă tăcerea. Dee Moray închise ochii şi tremură, cuprinsă de un nou val de greaţă, iar spinarea i se cambră în timp ce încerca să vomite.

Când se linişti, Dee Moray respiră adânc.

— Mama ta e drăguţă.

— Nu e mama mea, spuse Pasquale în engleză. E mătuşa mea. Zia Valeria.

Valeria îi urmări în timp ce vorbeau în engleză şi i se păru suspect că-şi aude numele.

— Sper că n-o să te însori cu curva asta, Pasquale.

— Zia…

— Maică-ta crede c-o să te însori cu ea.

— Ajunge, zia!

Valeria dădu încet la o parte părul din ochii frumoasei americance.

— Ce are?

— Cancro, răspunse încet Pasquale.

Dee Moray nu-şi ridică privirea.

Valeria păru că se gândeşte la asta. Îşi muşca interiorul obrazului.

— Ah, zise ea în cele din urmă. Se va face bine. Spune-i curvei că se va face bine.

— Nu pot să-i spun una ca asta.

— Spune-i!

Valeria se uită gravă la Pasquale.

— Spune-i că atâta timp cât nu pleacă din Porto Vergogna, o să se simtă bine.

Pasquale se întoarse către mătuşa lui:

— Ce tot spui tu acolo?

Valeria îi întinse din nou lui Dee paharul cu apă.

— Aici nu moare nimeni. Copiii mici şi bătrânii, da, dar Dumnezeu n-a luat niciodată din satul ăsta un om care e-n stare să plodească. Există un blestem vechi de tot care apasă peste locul acesta: curvele or să piardă mulţi copii, dar or să trăiască până la adânci bătrâneţi cu păcatele lor. Odată ce ieşi din copilărie în Porto Vergogna, eşti osândit să trăieşti cel puţin patruzeci de ani. Hai. Spune-i.

O plesni uşor pe frumoasa americancă peste braţ şi dădu din cap înspre ea.

Dee Moray urmărise conversaţia fără să înţeleagă nimic, dar îşi dădu seama că bătrâna încerca să comunice un lucru important.

— Ce se întâmplă? întrebă ea.

— Nimic, zise Pasquale. Poveşti vrăjitoreşti.

— Ce? insistă Dee Moray. Spune-mi. Te rog.

Pasquale oftă. Se frecă la tâmple.

— Zice… că tinerii nu moare în Porto Vergogna… nimeni nu moare tânăr aici.

Dădu din umeri şi încercă să alunge cu un zâmbet superstiţiile demente ale bătrânei.

— Poveste e veche… *stregoneria*… poveste de vrăjitoare.

Dee Moray se întoarse şi se uită direct la mustaţa şi negii de pe faţa Valeriei. Bătrâna dădu din cap şi o bătu uşor pe Dee peste mână.

— Dacă pleci din satul ăsta, o să ai parte de-o moarte de curvă, oarbă şi însetată, scărpinându-ţi fofoloanca uscată şi moartă, spuse Valeria în italiană.

— Mulţumesc foarte mult, răspunse Dee Moray în engleză.

Lui Pasquale i se făcu rău.

Valeria se aplecă şi îi vorbi răstit musafirei:

— *E smettila di mostrare le gambe a mio nipote, puttana.*

Şi nu-ţi mai arăta picioarele în faţa lui nepotu-meu, curvă ce eşti.

— La fel, spuse Dee Moray şi îi strânse mâna Valeriei. Mulţumesc.

A mai trecut o oră până când Tommaso comunistul s-a întors la hotel, cu barca legănându-i-se în port. Ceilalţi pescari erau deja în larg: răsărea soarele. Tommaso îl ajută pe bătrânul doctor Merlonghi să păşească pe debarcader. În *trattoria* Valeria pregătise o masă de erou pentru Tommaso, care îşi scoase iar şapca şi pe care importanţa misiunii primite îl amuţise cu totul. Dar i se făcuse foame şi acceptă mâncarea cu mândrie. Bătrânul doctor purta un sacou de lână, dar nu și cravată. Din urechi îi ieşeau smocuri de păr cărunt. Îl urmă pe Pasquale în sus pe scări şi abia dacă mai sufla când ajunseră în camera lui Dee Moray de la etajul al doilea.

— Îmi cer scuze că v-am deranjat în asemenea măsură, spuse ea. Adevărul e că acum chiar mă simt ceva mai bine.

Engleza doctorului era mai fluentă decât a lui Pasquale.

— Nu e nici un deranj să consult o tânără frumoasă.

I se uită în gât şi îi auscultă inima cu stetoscopul.

— Pasquale mi-a spus că ai cancer la stomac. Când ai fost diagnosticată?

— Acum două săptămâni.

— La Roma?

— Da.
— Au folosit un endoscop?
— Un ce?
— E un instrument nou. Ţi-au vârât un tub pe gât ca să fotografieze cancerul, nu?
— Ţin minte că doctorul s-a uitat acolo jos cu o lanternă.
Doctorul îi palpă abdomenul.
— Trebuia să mă duc la tratament în Elveţia. Poate or să folosească „scopul“ ăla acolo. Au vrut să merg acum două zile, dar eu am venit în schimb aici.
— De ce?
Dee se uită înspre Pasquale.
— Mă întâlnesc aici cu un prieten. El a ales locul ăsta, pentru că e liniştit. După aceea poate voi merge în Elveţia.
— Poate?
Doctorul îi ausculta pieptul, palpând şi pipăind.
— De ce poate? Tratamentul e în Elveţia, trebuie să te duci acolo.
— Mama a murit de cancer…
Se opri şi îşi drese vocea.
— Aveam doisprezece ani. Cancer la sân. Tratamentul, mai degrabă decât boala în sine, a fost greu de suportat. N-o să uit niciodată. A fost…
Înghiţi un nod şi nu-şi mai termină propoziţia.
— I-au tăiat sânii… şi tot a murit. Tata zicea mereu că ar fi fost mai bine s-o aducă acasă şi s-o lase să stea pe terasă… să se bucure de apusurile de soare.
Doctorul îşi lăsă stetoscopul să cadă. Se încruntă.
— Da, tratamentele pentru cancer pot face sfârşitul mai rău. Nu e uşor. Dar fiecare zi e mai bine. În Statele Unite sunt… progrese. Radiaţie. Medicamente. E mai bine acum decât cu mama ta, da?
— Şi șansele de vindecare pentru cancerul de stomac? Au crescut cumva?
Doctorul zâmbi uşor.
— La ce doctor ai fost în Roma?
— Crane. American. A lucrat pe platou. Bănuiesc că e cel mai bun.
Doctorul Merlonghi dădu din cap:
— Da. Sigur aşa e.
Îi puse stetoscopul pe abdomen şi ascultă.
— Te-ai dus la doctor fiindcă ai avut dureri şi ţi-a fost greaţă?
— Da.
— Dureri aici?
Îi puse mâna pe piept şi Pasquale tresări de gelozie.
Ea dădu din cap:
— Da, arsuri.
— Şi…

— Lipsă de poftă de mâncare. Oboseală. Dureri musculare. Scurgeri.
— Da, spuse doctorul.
Ea se uită înspre Pasquale.
— Şi alte lucruri.
— Am înţeles, zise doctorul.
Apoi se întoarse spre Pasquale şi îl rugă în italiană:
— Ai putea să aştepţi puţin afară, Pasquale?
El dădu din cap şi ieşi cu spatele din încăpere. Rămase afară, pe hol, pe treapta cea mai de sus, și le ascultă şuşotelile. Peste câteva minute doctorul ieşi. Părea tulburat.
— E grav? E pe moarte, doctore?
Ar fi groaznic, se gândi Pasquale, dacă primul lui turist american ar muri la hotel – mai ales o actriţă de cinema. Și dacă era într-adevăr un soi de prinţesă? Apoi se ruşină că-i trec prin minte astfel de gânduri egoiste.
— Credeţi c-ar trebui s-o duc într-un oraş mai mare, unde să fie îngrijită cum se cuvine?
— Nu cred că e în vreun pericol iminent.
Merlonghi părea preocupat.
— Cine-i bărbatul acesta, Pasquale? Cel care a trimis-o aici.
Pasquale se repezi pe scări în jos şi se întoarse cu foaia de hârtie sosită împreună cu Dee Moray.
Doctorul Merlonghi citi documentul, care avea o adresă de facturare la Grand Hotel din Roma, pe numele „Michael Deane, asistent special de producţie pentru 20th Century Fox". Întoarse foaia şi văzu că pe verso nu scria nimic. Apoi ridică privirea.
— Pasquale, ştii ce simptome ar avea o tânără care suferă de cancer la stomac?
— Nu.
— Ar avea dureri în esofag, greaţă, lipsă de poftă de mâncare, vărsături, poate şi un abdomen mărit. Pe măsură ce boala ar evolua sau cancerul s-ar întinde, ar fi afectate și alte sisteme. Intestinele. Tractul urinar. Rinichii. Chiar şi menstruaţia.
Pasquale clătină din cap. Biata femeie.
— Da, toate astea pot fi simptome ale cancerului de stomac. Dar uite care-i problema mea: când s-ar găsi în faţa unor asemenea simptome, ce doctor ar decide – fără o endoscopie sau o biopsie – că femeia suferă de cancer la stomac în loc să pună un diagnostic mai banal?
— Cum ar fi?
— Cum ar fi… o sarcină.
— O sarcină? se miră Pasquale.
Doctorul îi făcu semn să tacă.
— Credeţi că e…?
— Nu ştiu. E prea devreme ca să se audă bătăile inimii şi are simptome acute. Dar dacă la mine ar veni o pacientă tânără care se plânge de greţuri, distensie abdominală, arsuri la stomac şi

lipsa menstruaţiei… nu ştiu. Cancerul de stomac e extrem de rar la femeile tinere. O sarcină, zâmbi medicul, nu-i chiar așa de rară.

Pasquale îşi dădu seama că vorbeau în şoaptă, deşi Dee Moray n-avea cum să înţeleagă italiana.

— Staţi puţin. Adică s-ar putea să nu aibă cancer?

— Nu ştiu ce are. E clar că are boala în familie. Şi poate că doctorii americani au teste care la noi încă n-au ajuns. Ce vreau să spun e că n-aş putea ajunge la concluzia că o persoană are cancer bazându-mă doar pe aceste simptome.

— I-aţi spus asta?

— Nu.

Doctorul părea cu gândul în altă parte.

— Nu i-am spus nimic. În fond, a trecut prin multe şi nu vreau să-i dau speranţe deşarte. Când vine bărbatul ăsta s-o vadă, poate încerci să-l întrebi. Pe…

Se uită din nou la hârtie.

— Michael Deane ăsta.

Era ultima întrebare pe care Pasquale ar fi vrut să i-o pună unui american din industria cinematografică.

— Încă ceva.

Doctorul puse mâna pe braţul lui Pasquale.

— Nu ţi se pare ciudat, Pasquale? Filmul se face la Roma şi ei o trimit aici?

— Au vrut un loc liniştit, cu vedere la mare, zise Pasquale. Am întrebat dacă s-au gândit la Venere, dar pe hârtie scria Vergogna.

— Da, desigur. N-am vrut să sugerez că ăsta n-ar fi un loc bun, Pasquale, spuse doctorul Merlonghi, detectând tonul bănuitor din vocea lui Pasquale. Dar un oraş ca Sperlonga e aproape la fel de liniştit, e tot pe malul mării şi e mult mai aproape de Roma. Aşa că de ce aici?

Pasquale dădu din umeri.

— Mătuşă-mea zice că tinerii nu mor niciodată în Porto Vergogna.

Doctorul râse politicos.

— Vei şti mai multe după vizita acestui bărbat. Dacă ea mai e aici săptămâna viitoare, roagă-l pe Tommaso comunistul s-o aducă la mine la cabinet.

Pasquale dădu din cap. Apoi el şi doctorul deschiseră uşa camerei lui Dee Moray. Dormea, cu părul ei blond înfoiat ca untul bătut pe perna de sub cap. Ţinea în braţe bolul mare pentru pasta, iar pe perna de alături se aflau paginile imprimate cu indigo ale cărţii lui Alvis Bender.

4
Surâsul paradisului

Aprilie 1945

Lângă La Spezia, Italia
de Alvis Bender

Apoi a venit primăvara şi, odată cu ea, sfârşitul războiului meu. Generalii cu creioanele lor de ceară invitaseră prea mulţi soldaţi şi acum trebuiau să ne dea ceva de făcut, aşa că am străbătut în marş toată Italia, până la ultimul centimetru. Toată primăvara aceea am mărşăluit prin întinderile calcaroase de coastă de la poalele Apeninilor, iar odată ce drumul a fost liber, în sus, înspre Genova, pe dealurile pătate cu verde, prin sate sfărâmate ca brânza uscată, ale căror pivniţe scuipau la suprafaţă italieni soioşi şi slăbănogi. Sfârşitul unui război – ce formalitate oribilă! Ne lamentam în faţa tranşeelor şi buncărelor abandonate. De ochii celorlalţi, ne comportam ca şi când ne-am fi dorit o bătălie. Dar în sinea noastră ne bucuram că nemţii se retrăgeau mai repede decât puteam noi mărşălui de-a lungul acelui front în dezintegrare, Linea Gotica.

Ar fi trebuit să mă bucure simplul fapt că eram în viaţă, dar mă cuprinsese cea mai adâncă jale din tot războiul meu şi mă simţeam singur, înfricoşat şi extrem de conştient de barbaria ce mă înconjura. Însă adevărata problemă era sub mine: picioarele mă trădaseră. Copitele mele ude, roşii, bolnave, picioarele mele infectate, dureroase, trecuseră în tabăra cealaltă, trădând cauza. Până să mi se răzvrătească picioarele, în timpul războiului meu nu m-am gândit decât la trei lucruri – sex, mâncare şi moarte – şi m-am gândit la ele în fiecare secundă a marşului. Dar când a venit primăvara, fanteziile mi s-au transformat cu totul în vise despre ciorapi uscaţi. Tânjeam după ciorapi uscaţi. Râvneam, jinduiam, halucinam că după război voi găsi o minunată pereche de ciorapi groşi şi îmi voi vârî picioarele bolnave în ei, că voi muri de bătrâneţe, cu picioare bătrâne şi uscate.

În fiecare dimineaţă generalii cu creioane de ceară declanșau tiruri de artilerie care izbeau înspre nord, în timp ce noi mărşăluiam în echipamentul de ploaie ud leoarcă prin burniţa şfichiuitoare și persistentă. Eram cu două zile în urma unităţilor avansate de luptă – divizia 92, cea a soldaţilor de culoare, şi cele două batalioane de japonezi nisei din lagăre, bărbaţi de nădejde, aduşi de creioanele de ceară ca să ducă luptele grele de pe latura vestică a Liniei Gotice. Noi eram chiulangiii, cei care curăţam rămăşiţele, care soseam la ore sau chiar zile întregi după ce soldaţii de culoare şi japonezii deschiseseră calea, beneficiarii satisfăcuţi ai prejudecăţilor grosolane ale generalilor. Unitatea noastră era una de recunoaştere/spionaj, cu

specialişti calificaţi: ingineri, tâmplari, detaşament funerar, precum şi traducători din italiană, ca mine şi bunul meu prieten, Richards. Ordinele noastre de misiune erau să venim în urma unităţilor avansate până la marginea satelor ocupate şi distruse, să ajutăm la îngroparea cadavrelor şi să împărţim bomboane şi ţigări în schimbul informaţiilor primite de la bătrânele înspăimântate şi copiii care vor mai fi rămas. Ideea era să culegem de la aceste năluci detalii despre nemţii care se retrăgeau: aşezarea minelor, amplasarea trupelor, depozitele de armament. Abia de curând creioanele de ceară ne ceruseră să înregistrăm şi numele bărbaţilor care fugiseră de fascişti ca să lupte alături de noi, în unităţile de partizani comunişti de pe dealuri.

— Deci urmează comuniştii, bombăni Richards, a cărui mamă italiancă îl învăţase limba pe când era copil şi astfel îl scutise de luptele grele de peste ani. De ce nu ne pot lăsa să terminăm războiul ăsta înainte să înceapă cu planurile pentru următorul?

Eu şi Richards eram mai în vârstă decât camarazii noştri de pluton: el, un caporal de douăzeci şi trei de ani, eu, un fruntaş de douăzeci şi doi, amândoi cu ceva facultate. Richards şi cu mine nu puteam fi deosebiţi nici după înfăţişare, nici după comportament: eu – un blond deşirat din Wisconsin, coproprietar al reprezentanţei de automobile a lui taică-meu, el – un blond deşirat din Cedar Falls, Iowa, coproprietar, împreună cu fraţii lui, al unei firme de asigurări. Dar în timp ce eu nu aveam acasă decât un şir de foste iubite, o ofertă să predau engleza şi vreo doi nepoţi dolofani, Richards avea o soţie iubitoare şi un fiu, care abia aşteptau să-l revadă.

În Italia anului 1944 nici o informaţie nu era prea neînsemnată pentru mine şi Richards. Raportam câte franzele rechiziţionaseră nemţii şi câte pături luaseră partizanii, iar eu am scris două paragrafe despre un biet soldat german cu constipaţie cronică, vindecată de un leac din ulei de măsline şi făină de oase făcut de-o babă. Oricât de jalnice ar fi fost îndatoririle astea, ne dădeam toată silinţa, deoarece alternativa era să turnăm var peste cadavre şi să le îngropăm.

Evident că la finalul războiului meu existau mize mai mari (am auzit zvonuri despre lagăre de coşmar şi despre felul cum creioanele de ceară împărţeau lumea în două), dar pentru mine şi pentru Richards războiul consta în marşuri chinuite, în care, uzi leoarcă, urcam şi coboram coamele dealurilor pe drumuri de ţară, până la marginea satelor bombardate, și apoi interogatorii scurte ale ţăranilor jegoşi şi cu priviri goale, care cerşeau mâncare de

la noi. Norii se iviseră în noiembrie, iar acum era martie şi parcă toată perioada fusese o ploaie continuă. În acel martie am mărşăluit de dragul mărşăluitului, nu din vreun motiv tactic, ci din cauză că o armată udă până la piele care nu mărşăluieşte începe să pută ca o tabără de vagabonzi. Sudul Italiei era deja eliberat în proporţie de două treimi, asta dacă prin eliberare se înţelege că era tocat mărunt de armate care nu voiau decât să bombardeze cele mai frumoase clădiri, monumente şi biserici, ca şi când arhitectura ar fi fost adevăratul lor duşman. În curând nordul avea să fie şi el un maldăr de moloz eliberat. Am mărşăluit în susul acelei cizme ca o femeie care-şi rulează ciorapul pe picior.

În timpul unui asemenea raid de rutină mi-a venit ideea să mă împuşc. Şi, în timp ce mă gândeam unde să-mi trag glonţul, am întâlnit-o pe fată.

Urcaserăm pe un drumeag pentru măgari: două dâre prin buruieni. Pe vârful deluşoarelor şi în fundul văilor se iţeau sate, pe marginea drumurilor zăceau bătrâne înfometate şi cu ochi holbaţi, copiii priveau de la ferestrele caselor distruse ca în nişte portrete moderniste, înrămaţi în cercevele crăpate, fluturând cârpe gri și întinzând mâinile după ciocolată: Dolci, per favore. Dulciuuuuri. Ameriiii-can?

Un val de prundiş măturase toate aceste sate, zdrobind totul o dată la intrare şi încă o dată la ieşire. Noaptea ne instalam tabăra la marginile acestor târguri brăzdate, în şoproane strâmbe, în carcasele gospodăriilor abandonate, în ruinele vechilor imperii. În fiecare seară, înainte să mă târăsc în sacul de dormit, îmi scoteam încet bocancii, îmi dădeam jos ciorapii şi îi înjuram, îi imploram şi îi atârnam disperat de câte un par dintr-un gard, un pervaz sau un băţ de cort. În fiecare dimineaţă mă trezeam cuprins de optimism, îmi puneam ciorapii uscaţi pe picioarele uscate, după care avea loc un soi de reacţie chimică ce-mi transforma picioarele în creaturi jilave, larvare, care-mi devorau sângele şi oasele. Sergentul de la aprovizionare, un tânăr compătimitor, cu osatură fină, despre care Richards era convins că i se pusese pata pe mine („Ştii ceva?“ i-am zis lui Richards. „Dacă-mi drege picioarele, o să i-o sug până i se topeşte.“), îmi tot dădea perechi noi de ciorapi şi pudră de picioare, dar creaturile acelea perfide găseau veşnic o modalitate să se întoarcă. În fiecare dimineaţă dădeam bocancii cu pudră, îmi puneam ciorapi noi, uscaţi, mă simţeam mai bine, făceam un pas şi apoi simţeam cum lipitorile hămesite mi se înfruptă din degete. Dacă nu făceam ceva cât de curând, aveau să mă omoare.

În ziua în care am întâlnit-o pe fată hotărâsem că îndurasem îndeajuns şi-mi făcusem curaj să acţionez: D.A., descărcare accidentală – direct într-una din copitele mele răzvrătite. Aveam să fiu trimis acasă, în Madison, ca să locuiesc cu părinţii, aveam să fiu un invalid fără laba piciorului, ce ascultă la radio meciurile de baseball ale celor de la Cubs şi le spune nepoţilor o poveste tot mai elaborată despre felul cum și-a pierdut piciorul (Am călcat pe o mină, salvându-mi tovarăşii de pluton).

În ziua aceea urma să mărşăluim până într-un sat proaspăt eliberat, ca să-i interogăm pe supravieţuitori (Bomboa-neee, ameriiiii-can! Dolci, per favore!), să le cerem ţăranilor să-şi trădeze nepoţii comunişti, să întrebăm dacă, în timp ce-o luau la goană, nemţii nu menţionaseră cumva unde s-ar ascunde, să zicem, Hitler. Cum mergeam în marş spre sătucul ăsta de pe deal, am trecut pe lângă cadavrul în putrefacţie al unui soldat german, întins, chiar lângă şosea, peste un soi de capră de dulgherie improvizată, pe jumătate terminată, făcută din crengi noduroase de copac.

Cam atât am văzut din nemţi în primăvara aceea: cadavre lăsate în urmă de soldaţi hârșiți sau de partizani şi mai hârșiți, a căror muncă o respectam în chip superstiţios. Nu că noi am fi fost doar nişte turişti: văzuserăm şi un pic de acţiune. Da, dragi nepoţi anoşti, unchiul vostru a avut ocazia să tragă cu mitraliera de 30 în direcţia duşmanului, iar după fiecare glonț în partea cealaltă se ridicau niște nori mici de praf. E greu să-mi dau seama câţi bulgări de pământ am nimerit; e de-ajuns să spun doar că eram o ameninţare mortală pentru sol, duşmanul său cel mai de temut. A, să nu uit că am avut parte şi de nişte atacuri. La începutul primăverii pierduserăm doi oameni atunci când tunurile de 88 de milimetri ale nemţilor au început să bombardeze drumul spre Seravezza şi încă trei într-un oribil schimb de focuri de nouă secunde undeva lângă Strettoia. Dar acestea erau excepţii, izbucniri înfricoşate de teroare orbitoare. Evident, am văzut eroism şi am auzit poveştile eroice ale altor soldaţi, dar în războiul meu noi tindeam să ajungem la bătălii prea târziu, când nu mai erau decât nişte enigme macabre, la fel ca asta, lăsate în urmă ca nişte brutale exerciţii de ilogică. (Construia neamţul o capră de dulgherie când i s-a tăiat gâtul? Sau asta ținea de sentința lui: să i se taie gâtul peste o capră pe jumătate terminată? Sau era un gest simbolic ori cultural, un cavaler azvârlit pe cal? Sau o simplă coincidenţă, o capră ce se nimerise pur şi simplu în locul unde căzuse neamţul?) Dezbăteam astfel de probleme ori de câte ori dădeam peste asemenea ghicitori de carne: Cine luase capul santinelei partizanilor? De ce

bebeluşul era îngropat cu capul în jos într-o ladă de grâne? Judecând după miros şi după activitatea insectelor, această ghicitoare de carne nemţească de pe capra de dulgherie depășise cu două zile momentul unei îngropări decente şi am sperat că dacă nu-l băgăm în seamă, comandantul nostru – locotenentul Bean, un idiot cu strungăreață – nu ne va ordona să ne ocupăm de cadavrul acela fezandat.

Trecuserăm cu bine de leş şi de operaţiunea de îngropare, când eu m-am oprit brusc din mers şi am trimis vorbă în faţă că mă voi ocupa de cadavrul purulent. Aveam, evident, motivele mele. Cineva luase deja bocancii neamţului şi insul fusese cu siguranță văduvit de însemne, decorații și de tot ce-ar mai fi putut deveni un trofeu decent, bun de arătat nepoţilor din Rockport de Ziua Recunoştinţei („Asta-i linguriţa de luptă a lui Hitler, luată de la un hun ucigaş pe care l-am omorât folosindu-mă numai de bietele mele picioare goale“), dar, dintr-un motiv oarecare, mortul mai avea încă şosete în picioare. Şi atât de tare mă înnebunise disconfortul pe care-l simțeam la picioare, că şosetele acelui mort mi se păreau salvatoare: două teci curate, cu țesătură deasă, care păreau să-i acopere picioarele ca nişte cearșafuri într-o cameră de hotel de patru stele. După duzinile de perechi de şosete de schimb aliate primite grație bunăvoinţei mărinimosului meu sergent de aprovizionare, m-am gândit să-mi încerc norocul şi cu ciorapii Axei.

— Ce idee bolnavă, mi-a zis Richards când i-am spus că mă întorc după şosetele cadavrului.

— Păi, sunt bolnav! am recunoscut eu.

Dar înainte să apuc să mă reped spre picioarele mortului, tistul ăla idiot, locotenentul Bean, s-a apropiat călare şi ne-a zis că un alt pluton dăduse peste un cadavru îndopat cu mine, aşa că ultimele ordine ne cereau să nu ne mai ocupăm de înmormântări. A trebuit să las în urmă ceea ce părea a fi cea mai caldă, mai uscată şi mai curată pereche de ciorapi din Europa și să mărşăluiesc încă patru kilometri în acele bestii leoarcă şi înţepătoare, ajunse la stadiul de pupă matură. Şi asta le-a pus capac la toate. Mă săturasem. I-am zis lui Richards:

— În seara asta o fac. Leziune autoprovocată. În seara asta mă împuşc în picior.

Richards mă auzise văicărindu-mă de zile întregi şi credea că numai gura-i de mine, că eram la fel de capabil să mă împuşc în picior cum eram să levitez.

— Nu fi tâmpit, mi-a răspuns el. Războiul s-a terminat.

Tocmai de aceea totul era absolut perfect, i-am zis. Cine m-ar fi putut bănui de ceva acum? Mai demult s-ar fi putut ca o rană la picior să nu fie suficientă ca să fiu trimis

acasă, dar acum, că toată tărăşenia se apropia de final, eram mulţumit cu şansele pe care le aveam.

— O s-o fac.

Richards mi-a cântat în strună:

— Foarte bine. Fă-o. Îţi urez să sângerezi până crăpi la pârnaie.

— Moartea e de preferat acestei dureri.

— Atunci dă-l naibii de picior şi împuşcă-te în cap.

Ne opriserăm chiar înainte de intrarea într-un sat şi ne instalaserăm în dărâmăturile unui hambar vechi de pe o coamă de deal acoperită cu viță-de-vie. Richards şi cu mine am plasat un post de observaţie într-o curmătură care ne servea drept adăpost. Stăteam acolo cu el şi dezbăteam în ce parte a piciorului ar trebui să trag, cu aceeaşi lejeritate cu care cineva ar discuta unde să ia prânzul, când de pe drumul de sub noi s-a auzit un râcâit. Richards şi cu mine ne-am uitat unul la altul în tăcere. Mi-am apucat carabina, m-am întins până la marginea curmăturii şi mi-am lăsat privirea să alunece de-a lungul drumului până ce am văzut apropiindu-se silueta unei…

Fete? Nu. A unei femei. Tinere. De nouăsprezece ani? Douăzeci şi doi? Douăzeci şi trei? Nu mi-am putut da seama în lumina amurgului, dar am văzut că e frumoasă şi că părea să meargă în pas săltat, de una singură, pe cărarea aceasta îngustă de pământ, cu părul castaniu, ridicat şi prins la spate, și cu o faţă ce se îngusta înspre bărbie, dezvăluind deasupra obrajilor îmbujoraţi o pereche de ochi încadraţi de smocuri de gene negre ca două dâre de fum gros. Nu era înaltă, dar în gamba rănită a Italiei nimeni nu era înalt. Nu părea lihnită de foame. Avea un şal înfăşurat peste rochie şi mă doare că nu-mi amintesc culoarea acelei rochii, dar cred că era un albastru spălăcit, cu corole galbene de floarea-soarelui, deşi nu pot garanta că aşa a fost, numai că aşa o ţin eu minte (şi mi se pare dubios că în memoria mea toate femeile din Europa, fiecare curvă, bunică şi fătucă peste care am dat poartă aceeaşi rochie albastră cu flori ale soarelui galbene).

— Stai! a strigat Richards.

M-a pufnit râsul. Pe drumul de sub noi se ivise o arătare şi Richards nu-i în stare să spună decât „Stai“? Dacă mi-aş fi avut minţile în cap şi nu obsesia picioarelor mele chinuite, l-aş fi direcționat către întrebarea mai existenţială a Bardului[7]*, „Cine-i acolo?“, şi i-am fi interpretat fetei întregul Hamlet.*

— Nu trageţi, americani buni, a răspuns fata de pe cărare într-o engleză impecabilă.

Neştiind sigur de unde venise acel „Stai“, tânăra s-a adresat copacilor de pe ambele părţi ale drumului şi apoi

micii curmături din faţa ei.

— Merg s-o văd pe mama.

A ridicat mâinile şi ne-am ridicat şi noi pe deal, deasupra ei, cu puştile rămase în continuare în poziție de tragere. Ea a lăsat mâinile jos şi ne-a spus că o cheamă Maria şi că e din satul de peste deal. În ciuda unui uşor accent, engleza ei era mai bună decât a majorităţii băieţilor din unitatea noastră. Zâmbea. Numai când vezi un zâmbet din acela, îţi dai seama cât de mult ţi-a lipsit. Iar eu nu mă puteam gândi decât ce mult trecuse de când nu mai văzusem o fată zâmbind pe un drum de ţară.

— Drumul e blocat. Va trebui să ocoleşti, a spus Richards, arătând cu puşca în spate, înspre direcţia din care venise fata.

— Da, bine, a răspuns ea, apoi a întrebat dacă drumul spre vest era liber.

Richards i-a răspuns că da.

— Vă mulţumesc, ne-a zis fata şi a pornit-o înapoi pe drum. Dumnezeu să binecuvânteze America.

— Aşteaptă! i-am strigat. Te conduc eu.

Mi-am dat jos căptuşeala de lână a căștii şi mi-am netezit părul pe spate cu scuipat.

— Nu fi idiot, a zis Richards.

M-am întors cu lacrimi în ochi.

— Dă-o dracului, Richards, o conduc pe fata asta acasă!

Evident, Richards avea dreptate. Eram un idiot. Părăsirea postului însemna dezertare, dar în momentul acela eram dispus să-mi petrec restul războiului meu la pârnaie, numai s-o pot conduce doi metri pe fata aia.

— Te rog, lasă-mă să plec, am spus. Îţi dau ce vrei tu.

— Lugerul, a răspuns Richards fără urmă de ezitare.

Ştiam că asta îmi va cere. Tânjea după Lugerul ăla la fel de mult cum tânjeam eu după ciorapi uscaţi. Îl voia ca amintire pentru fiul lui. Şi cum l-aş fi putut condamna? Şi eu mă gândisem la fiul pe care nu-l aveam când cumpărasem Lugerul dintr-o mică piaţă în aer liber de lângă Pietrasanta. Cum nu mă aştepta nici un fiu acasă, m-am gândit c-o să-l arăt iubitelor mai îndrăzneţe şi amărâţilor de nepoţi după prea multe pahare de whisky, când aveam să mă prefac că nu vreau să vorbesc despre războiul meu, dar apoi aveam să scot Lugerul ruginit din birou şi să le povestesc puturoşilor ălora cum m-am luptat să-l smulg din mână unui neamţ nebun care-mi omorâse şase oameni şi mă împuşcase în picior. Piaţa neagră a trofeelor de război nemţeşti depindea de astfel de născociri: nemţi flămânzi şi în retragere îşi dau armele stricate şi însemnele militare italienilor flămânzi pentru un codru de pâine, iar italienii flămânzi, la rândul lor, le vând pe post de trofee unor

americani ca mine şi Richards, flămânzi după dovezi ale propriului nostru eroism.

Din păcate, Richards n-a mai apucat să-i dea Lugerul băiatului său, deoarece, cu şase zile înainte să plecăm spre casă – eu ca să ascult la radio meciurile celor de la Cubs, el la nevastă şi copil –, a avut parte de-o moarte lipsită de glorie, fiind doborât de o infecţie căpătată într-un spital de campanie după o operaţie de apendice perforat. După ce s-a internat, cu febră şi dureri de stomac, nici măcar nu l-am mai văzut, tâmpitul de locotenent informându-mă doar că a murit („Ah, Bender. Mda. Fii atent. Richards a murit.“) – ultimul şi cel mai bun dintre prietenii pe care i-am pierdut în războiul meu. Iar dacă acesta a fost sfârşitul războiului lui Richards, ofer eu următorul epilog: un an mai târziu, m-am trezit că trec cu maşina prin Cedar Falls, Iowa, că parchez în faţa unui bungalow cu o verandă de cărămidă, pe care fâlfâie un drapel american, că-mi scot pălăria şi sun la uşă. Nevasta lui Richards era scundă şi pătrăţoasă şi i-am spus cea mai bună minciună la care m-a dus mintea şi anume că a murit cu numele ei pe buze. I-am dat băiatului cutia în care aveam Lugerul, spunându-i că tati îl luase de la un soldat neamţ. Şi, în timp ce mă uitam la zulufii aceia roşcaţi, tânjeam după propriul meu fiu, după moştenitorul pe care nu-l voi avea niciodată, după cineva care să răscumpere viaţa pe care îmi planificam deja s-o irosesc. Iar când puştiul irezistibil de dulce al lui Richards m-a întrebat dacă taică-său fusese „curajos în război“, i-am spus cu toată sinceritatea: „Tatăl tău a fost omul cel mai curajos pe care l-am întâlnit vreodată“.

Şi chiar așa a fost, pentru că în ziua când am întâlnit-o pe fată, curajosul Richards a zis:

— Du-te liniştit. Poţi să-ţi ţii Lugerul. Te acopăr eu. Numai să-mi povesteşti după aia.

Dacă în această spovedanie plină de frică şi durere din războiul meu m-am prezentat cumva ca lipsit de vitejie, vreau să ofer următoarea dovadă a inimii mele de cavaler: n-aveam nici cea mai mică intenţie să mă ating de fata aceea. Şi trebuia ca Richards să ştie asta, că riscam moartea şi dezonoarea nu ca să mi-o pun, ci pur şi simplu ca să mă plimb noaptea pe o cărare cu o fată frumoasă, să simt din nou acea dulce normalitate.

— Richards, i-am zis. Nu mă ating de ea.

Cred că şi-a dat seama că spun adevărul, pentru că a părut îndurerat.

— Pentru numele lui Dumnezeu, atunci lasă-mă pe mine să merg cu ea.

L-am bătut pe umăr, mi-am luat puşca şi-am alergat pe drumeag ca s-o ajung din urmă. Mergea repede şi, când am

dat peste ea, se trăsese pe marginea drumului. De aproape arăta mai în vârstă decât îmi imaginasem: probabil că avea vreo douăzeci şi cinci de ani. S-a uitat bănuitoare la mine. Am liniştit-o cu şarmul meu bilingv: Scusi, bella. Fare una passeggiata, per favore?

A zâmbit.

— Da. Poţi să mă însoţeşti, a răspuns ea în engleză.

A încetinit pasul şi m-a apucat de braţ.

— Dar numai dacă încetezi să te mai ştergi la cur cu limba mea.

Ah! Iubire, nu alta.

Mama Mariei crescuse trei băieţi şi trei fete în satul acela. Tatăl îi murise la începutul războiului şi cei trei fraţi ai ei fuseseră înrolaţi la şaisprezece, cincisprezece şi – ultimul – la doisprezece ani, fiind târâţi să sape tranşee italiene şi, mai târziu, fortificaţii nemţeşti. Se ruga ca măcar unul din fraţi să-i fi scăpat cu viaţă undeva la nord de ce mai rămăsese din Linea Gotica, dar n-avea prea mari speranţe. Maria mi-a povestit pe scurt istoria sătucului ei de pe timpul războiului, stors ca un burete de către Mussolini de toţi tinerii pe care-i avea, apoi stors iar de partizani şi încă o dată de nemţii în retragere, până ce n-a mai rămas nici un bărbat între opt şi cincizeci şi cinci de ani, în timp ce satul fusese bombardat, mitraliat şi jupuit de hrană şi provizii. Maria studiase engleza la o şcoală confesională şi, când a început invazia, şi-a găsit de lucru ca infirmieră la un spital de campanie american. Era plecată cu săptămânile, dar întotdeauna se întorcea în sat, ca să vadă ce fac mama şi surorile ei.

— Când toate astea se vor termina, am întrebat, ai vreun tânăr de treabă cu care să te măriţi?

— A existat un băiat, dar mă îndoiesc că mai e în viaţă. Nu, când toate astea se vor termina, o să am grijă de mama. E o văduvă căreia i s-au luat cei trei fii. Când ea nu va mai fi, poate o să-mi găsesc vreun american care să mă ducă la New York. O să locuiesc în Empire State Building, o să mănânc în fiecare seară îngheţată în restaurante de lux şi o să mă îngraş.

— Te duc eu în Wisconsin. Poţi să te îngraşi acolo.

— Ah, Wisconsin! a spus ea. Brânza şi păşunile.

Şi-a fluturat mâna în dreptul feţei, ca şi când Wisconsin s-ar fi aflat doar dincolo de desişul de la marginea drumului.

— Vaci, ferme şi Madison, luna deasupra râului şi universitatea Bursucilor[8]2. Iarna e frig, dar vara e plin de ţărănci frumoase, cu cozi împletite şi obraji îmbujoraţi.

Putea oferi acelaşi gen de descriere pentru oricare stat, deoarece mulţi americani din spitalul unde lucra îi

povestiseră despre locurile de unde se trăgeau, deseori înainte să moară.

— Idaho? Lacuri adânci şi munţi înalţi, păduri nesfârşite şi ţărănci frumoase, cu cozi împletite şi obraji îmbujoraţi.

— Mie nu-mi trebuie o ţărancă, am spus eu.

— O să-ţi găseşti una după război, mi-a răspuns ea.

I-am zis că după război vreau să scriu o carte.

Și-a înclinat curioasă capul.

— Ce fel de carte?

— Un roman. Despre toate astea. Poate un roman comic.

A devenit serioasă. Să scrii o carte e o chestie importantă, a zis ea, nu o glumă.

— O, nu, i-am spus. N-am nici cea mai mică intenţie să glumesc cu lucrurile astea. Nu mă refeream la genul acela de comic.

M-a întrebat ce alt fel de comic exista şi n-am ştiut ce să-i răspund. Satul ei se vedea deja, un mănunchi de umbre cenuşii aşezate ca o bască pe dealul întunecat din faţa noastră.

— Genul de comic care în acelaşi timp te și întristează, i-am zis.

S-a uitat la mine într-un fel ciudat şi chiar atunci din tufişurile din faţa noastră a ţâşnit o pasăre sau un liliac şi am tresărit amândoi. Am cuprins-o pe Maria pe după umeri. Şi nu pot să spun cum s-a întâmplat, dar dintr-odată ne-am trezit că suntem lângă drum, că eu sunt pe spate şi ea e peste mine într-un crâng de lămâi, cu fructele necoapte deasupră-mi ca nişte pietre suspendate. I-am sărutat buzele şi obrajii şi gâtul, iar ea mi-a descheiat pantalonii şi mi-a apucat-o în palme, frecându-mă abilă cu o mână moale şi mângâindu-mă cu cealaltă, ca şi când ar fi citit despre această manevră într-un manual militar ultrasecret. Şi a făcut o treabă excepţional de bună, mult mai bună decât reuşisem eu vreodată, astfel că n-a durat mult până ce am început să scot niște fornăieli, iar ea s-a lipit de mine şi am adulmecat lămâii şi pământul şi pe ea şi lumea a dispărut când ea s-a mişcat şi m-a aţintit, ca o nevastă de ţăran ce direcţionează un jet de lapte de vacă, înspre lămâile necoapte, departe de rochia ei frumoasă, şi toate astea s-au petrecut în mai puţin de un minut, astfel că ea n-a trebuit nici măcar să-şi desfacă funda din păr.

— Poftim, a zis fata.

Până și în ziua de azi acest cuvânt rămâne cel mai frumos, cel mai trist, cel mai groaznic lucru pe care l-am auzit vreodată. Poftim.

Am început să plâng.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat ea.

— Mă dor picioarele, a fost tot ce i-am putut răspunde.

Dar bineînţeles că nu din cauza picioarelor plângeam. Şi, cu toate că eram copleşit de recunoştinţă pentru Maria şi de regret, de nostalgie şi de uşurare fiindcă eram încă în viaţă după ce trecuse atât de mult din războiul meu, nici acestea nu erau motivele pentru care plângeam. Plângeam pentru că, evident, nu eram prima brută pe care Maria o uşurase atât de eficient şi delicat cu mâinile.

Plângeam deoarece în spatele vitezei şi îndemânării ei, în spatele măiestriei cu care stăpânea tehnica exista, fără îndoială, un trecut teribil. Era o manevră învățată după alte întâlniri, cu alţi soldaţi, în care fusese împinsă la pământ şi nu putuse să-i potolească numai cu mâinile.

Poftim.

— Of, Maria… am exclamat. Îmi pare rău.

Şi, în mod clar, nu eram nici prima brută care plângea în faţa ei, fiindcă a ştiut exact ce să facă, şi-a desfăcut nasturii de sus de la rochia albastră şi mi-a pus capul între sânii ei, şoptindu-mi „Şşşş, Wisconsin, şşşş“, iar pielea îi era atât de catifelată şi dulce ca untul, atât de udată de lacrimile mele, încât am plâns şi mai tare, iar ea a zis „Şşşş, Wisconsin, şşşş“ și eu mi-am îngropat faţa între sânii aceia ca şi când pe pielea ei aş fi fost acasă, ca şi când acolo se întindea Wisconsinul, şi acela a rămas până în ziua de azi locul cel mai minunat în care am fost, valea aceea îngustă şi brăzdată dintre dealurile alea frumoase. După o clipă m-am oprit din plâns şi am reuşit să-mi redobândesc un dram de demnitate, iar peste cinci minute, după ce i-am dat toţi banii şi toate ţigările mele, după ce i-am jurat iubire eternă şi i-am promis că mă voi întoarce, m-am dus şchiopătând înapoi la postul de pază, insistând în faţa dezamăgitului Richards, cel mai bun prieten al meu, care avea să moară în curând, că nu făcusem altceva decât s-o conduc acasă.

Doamne, viaţa asta-i un lucru rece şi sfărâmicios! Dar altceva n-avem. În noaptea aceea, când m-am vârât în sacul de dormit, nu mai eram eu însumi, ci o coajă golită, o pleavă.

Au trecut anii şi tot pleavă sunt, tot în acel moment mă găsesc, tot în acea zi în care s-a terminat războiul meu, ziua în care am înţeles, după cum sunt sigur că înţeleg toţi supravieţuitorii, că a fi viu nu înseamnă a trăi.

Poftim.

Un an mai târziu, după ce i-am dat Lugerul fiului lui Richards, m-am oprit la un băruleț din Cedar Falls, la unul din cele şase milioane de pahare pe care le-am băut de-atunci încoace. Barmaniţa m-am întrebat ce fac în oraş şi i-am spus:

— Îmi vizitez băiatul.

Apoi m-a întrebat despre fiul meu, acel imaginar copil cuminte al cărui principal defect era că nu exista. I-am spus că-i un puşti de treabă şi că-i adusesem un suvenir din război. A fost curioasă. Ce? m-a întrebat. Ce lucru important adusesem acasă din război pentru fiul meu? Ciorapi, i-am răspuns eu.

Dar până la urmă doar atât am adus acasă din războiul meu, doar această poveste tristă despre felul cum am supravieţuit, în timp ce un om mai bun a murit. Despre felul cum, sub o creangă răsucită de lămâi, pe un drumeag de pământ de lângă satul R., o fată care încerca cu disperare să nu fie violată de mine mi-a făcut o labă fantastică de douăzeci de secunde.

5
O producţie Michael Deane

Recent
Hollywood Hills, California

Decanul de la Hollywood stă tolănit într-o pijama de mătase pe un şezlong de pe terasă, sorbind limonadă cu ginseng şi uitându-se peste vârfurile copacilor la luminile strălucitoare din Beverly Hills. În poală are deschis un manuscris, continuarea la *Demonii nopţii (EXTERIOR LOS ANGELES – NOAPTE: Un Pontiac Trans Am negru trece în viteză pe lângă muzeul Getty în flăcări*). Claire, asistenta lui, a declarat scenariul drept „prost chiar şi după nişte standarde de rahat“ şi, cu toate că e adevărat că etalonul ei critic e mult prea înalt, de data aceasta, având în vedere profiturile în scădere din industria filmului şi rateul de toată jena cu *Demonii nopţii 1*, Michael se vede nevoit să fie de acord.

Deşi e o privelişte la care se uită de douăzeci de ani, i se pare cumva nouă în după-amiaza aceasta târzie, când soarele se prelinge peste dealurile verzi şi sticloase. Michael oftează cu satisfacţia unui om revenit în vârf. E extraordinar câte se pot schimba într-un an. Nu cu mult timp în urmă încetase să mai vadă frumuseţea acestei privelişti – din toate punctele de vedere. Începuse să se teamă că venise sfârşitul – nu moartea (bărbaţii din familia Deane nu răposau înainte de nouăzeci de ani), ci ceva mult mai grav: căderea în desuetudine. S-a trezit într-o fundătură teribilă: nu mai produsese ceva care să miroasă a succes de aproape un deceniu, singura performanţă recentă – de orice fel – fiind prima parte din *Demonii nopţii*, mai degrabă o contraperformanţă. Trecuse, de asemenea, prin dezastrul provocat de memoriile sale, când avocaţii editurii au decis că volumul pe care voia să-l scrie era „defăimător“, „îi servea propriul interes“ şi „era imposibil de verificat“, iar editorul a angajat un scriitor

din umbră care să transforme textul într-un amestec ciudat de autobiografie şi manual de autoperfecționare.

Părea să-i fi trecut vremea şi Michael era pe punctul de a deveni unul din bătrânii aceia care bântuie prin restaurantul de la clubul de golf Riviera, mâncând supă şi trăncănind despre Doris Day şi Darryl Zanuck. Dar s-a dovedit că vechea magie a lui Deane nu se epuizase cu totul. De aceea iubeşte el acest oraş şi această meserie: o idee simplă, o prezentare bună, şi ai intrat iar în joc. Nici măcar n-a înţeles pe de-a-ntregul proiectul căruia îi datora revenirea, acest Hookbook (doar se preface că pricepe tot farafastâcul ăsta computerist-bloggerist-twitterist), dar şi-a dat seama după reacţiile lui Danny, partenerul lui de producţie, şi mai ales ale lui Claire, asistenta lui constipată şi imposibil de mulţumit, că era o chestie majoră. Aşa că a făcut ce ştia el cel mai bine: l-a promovat de i-au sărit fulgii.

Iar acum numele lui Michael Deane apare din nou pe toate listele cu persoane importante din oraş, pe toate listele cu cei cărora li se trimit automat scenarii nesolicitate şi videoclipuri de prezentare. De fapt cea mai mare problemă a sa în momentul de faţă este aranjamentul inițial pe care îl făcuse, în disperare de cauză, cu studioul și care îi dă acestuia dreptul de preempţiune la (precum şi un procent semnificativ din) tot ce face Michael. Din fericire, avocaţii săi sunt de părere că au găsit o portiţă de scăpare şi Michael a început deja să caute un spaţiu pentru birouri în altă parte. Numai gândul de a fi din nou pe cont propriu îl face deja să se simtă iar de treizeci de ani, provocându-i o furnicătură de excitare în poală.

Sau stai… să fie pastila pe care a luat-o acum o oră? O, da, iat-o, își face efectul conform indicațiilor: dedesubtul scenariului, terminaţii nervoase decrepite şi celulele endoteliale eliberează în corpul cavernos monoxid de azot, care stimulează sinteza de guanozină monofosfat ciclic, întărind celulele din muşchiul neted, bine folosit, şi irigând cu sânge bătrânul țesut spongios.

Scenariul i se ridică în poală precum steagul de la Iwo Jima.

— Salutare.

Michael pune scenariul lângă limonadă, pe masa de pe terasă, se ridică şi o porneşte spre casă, în căutarea lui Kathy.

Cu pantalonii de la pijamaua de mătase întinşi, el trece cu paşi târşâiţi pe lângă piscina în trepte, tabla de şah în mărime naturală, iazul cu crapi japonezi, mingea de gimnastică şi rogojina de yoga ale lui Kathy, masa toscană de exterior, din fier forjat. O zăreşte pe nevasta numărul patru, îmbrăcată în pantaloni de yoga şi un tricou strâmt, prin uşa deschisă a bucătăriei. Profită din plin de efectul protuberant al ultimei investiţii făcute în ea, sacii de silicon vâscos de ultimă generaţie implantaţi în cavităţile retromamare, între ţesutul mamar şi muşchiul pectoral, pentru a reduce contracţiile capsulare şi cicatricile, înlocuind foştii saci de silicon, care se lăsaseră uşor.

E foarte cald.

Kathy îi tot spune să nu mai umble târşâit – „Te face să pari de o sută de ani“ – şi Michael îşi aminteşte să-şi ridice picioarele când păşeşte. Ea tocmai s-a întors cu spatele la el când Michael intră în bucătărie pe uşa glisantă, lăsată deschisă.

— Mă scuzaţi, domnişoară, îi spune el soţiei lui, aşezându-se în aşa fel încât ea să-i vadă băţul de cort din pantaloni. Aţi comandat pizza pe vatră?

Dar Kathy are căştile alea infernale în urechi şi nu l-a văzut sau auzit – ori, poate, doar se preface. În momentele proaste din ultimii doi ani Michael a sesizat o urmă de condescendenţă în atitudinea ei, o răbdare de soră medicală la datorie în vocea ei. Kathy a atins punctul magic de „jumătate din vârsta lui“ – treizeci şi şase de ani, comparativ cu cei şaptezeci şi doi ai lui, căci Michael se specializase târziu în relaţiile cu femei de treizeci şi ceva de ani. E scandalos când un bărbat de vârsta lui dă iama printre fetele de douăzeci de ani, dar nimeni nu strâmbă din nas când femeia e deja trecută de treizeci, aici poţi să ai o sută de ani, să te combini cu o tipă de treizeci şi să rămâi respectabil. Din păcate, Kathy e şi cu doisprezece centimetri mai înaltă decât el, iar această diferenţă e cu adevărat insurmontabilă. Uneori îi răsare în minte o imagine neplăcută a partidelor lor de sex, în care el se precipită peste relieful ei deluros ca un spiriduş desfrânat.

Dă ocol mesei şi se aşază în aşa fel încât ea să-i vadă agitaţia din pantalonii de pijama. Femeia ridică privirea, apoi şi-o coboară, apoi o ridică din nou. Îşi dă jos căştile.

— Bună, iubitule. Care-i treaba?

Înainte ca el să apuce să-i spună ce e evident, telefonul mobil al lui Michael începe să vibreze, săltând pe masa dintre ei. Kathy îi împinge telefonul bâzâitor şi, dacă n-ar beneficia de un sprijin medicamentos, lipsa ei de interes i-ar pune lui Michael în pericol starea de acum.

El se uită la numărul de pe ecran. Claire? La cinci fără un sfert, într-o vineri cu prezentări surpriză, despre ce-ar putea fi vorba? Asistenta lui e deşteaptă brici, iar Michael are convingerea superstiţioasă că această Claire s-ar putea să posede şi acea calitate rară care e norocul – doar că îşi face singură viaţa grea. Fata se stresează din orice, îşi analizează încontinuu atât propria persoană, cât şi aşteptările, progresul, sentimentul propriei valori. E epuizant. Michael, care are un soi de al şaselea simţ când vine vorba de aşa ceva, bănuieşte chiar că-şi caută altă slujbă şi acesta este, probabil, motivul pentru care ridică un deget înspre Kathy şi răspunde la telefon:

— Claire, ce s-a întâmplat?

Claire bate câmpii, sporovăieşte, chicoteşte. „Dumnezeule“, se gândeşte el. Fata asta, cu gusturile ei burgheze de neclintit, cu sictirul şi falsul ei cinism. Veşnic o previne în privinţa

cinismului: e la fel de ușor de sfâșiat ca un costum de doi bani. E o cititoare nemaipomenită, dar îi lipseşte limpezimea rece de care e nevoie în producţia de film. „Nu-mi place“, are ea obiceiul să spună despre idei, de parcă plăcerea ar avea ceva de-a face cu toată povestea. Danny, partenerul de producţie al lui Michael, a poreclit-o pe Claire „Piţigoi“ – de la piţigoii cu care minerii coborau în mine ca să-i avertizeze dacă existau scurgeri de gaze – şi sugerează, numai pe jumătate în glumă, s-o folosească pe post de barometru invers: „Dacă îi place lui Piţigoi, nu ne băgăm“. De exemplu, chiar dacă a recunoscut că Hookbook e o idee tare, Claire l-a implorat să nu-l producă. (Claire: *După toate filmele pe care le-ai produs, chiar vrei să fii cunoscut pentru c-ai făcut chestii de-astea?* Michael: *Vreau să fiu cunoscut pentru c-am făcut bani*.)

La telefon Claire e mai incoerentă şi mai spăsită ca niciodată. Bălmăjește încontinuu despre vinerea prezentărilor surpriză, despre un italian bătrân şi un scriitor care, din întâmplare, îi vorbeşte limba, iar Michael dă s-o întrerupă, „Claire…“, dar fata nu se opreşte nici măcar cât să respire. „Claire“, zice el din nou, dar asistenta lui nu-l bagă în seamă.

— Italianul caută o fostă actriţă pe care o cheamă – şi Claire rosteşte un nume care îi taie lui Michael respiraţia pentru un moment – …Dee Moray?

Lui Michael Deane i se înmoaie picioarele sub el. Telefonul îi cade din mâna dreaptă pe masă, în timp ce degetele de la stânga se reped să-l apuce. Numai reflexele rapide ale lui Kathy îl ajută să nu se prăbușească de tot la podea, să nu se izbească, poate, cu capul de masă şi să se tragă astfel în ţeapa propriei erecţii.

— Michael! Ce ai? întreabă Kathy. Altă comoţie?

Dee Moray.

Deci aşa sunt fantomele, se gândeşte Michael. Nu siluete albe care-ţi bântuie visele, ci nume de demult, rostite la telefonul mobil.

Îi face semn soţiei să-l lase în pace şi apucă telefonul de pe masă.

— Nu-i nici un atac, Kathy, dă-mi drumul.

Se concentrează pe respiraţie. Atât de rar i se întâmplă unui om să-şi poată cuprinde dintr-odată toată viaţa! Dar iată-l pe Michael Deane, cu erecţia lui amplificată de medicamente, agățându-se strâns de pijamaua de mătase în bucătăria deschisă a casei sale din Hollywood Hills, ţinând în mână un mic telefon fără fir şi străbătând cu vocea cincizeci de ani:

— Nu te mişca de-acolo. Ajung imediat.

Prima impresie pe care o lasă Michael Deane e a unui om construit din ceară – sau, poate, îmbălsămat prematur. După atâţia ani, ar fi probabil imposibil de reconstituit seria de tratamente faciale, cure de balneoterapie, băi de nămol, proceduri

cosmetice, liftinguri şi copci, implanturi de colagen, retuşuri fără spitalizare, bronzări, injecţii cu Botox, chisturi şi tumori îndepărtate şi injecţii cu celule stem care au făcut ca un bărbat de şaptezeci şi doi de ani să aibă faţa unei filipineze de nouă ani.

E suficient să spunem că, atunci când îl întâlnesc pentru prima dată pe Michael, mulţi rămân cu gura căscată, incapabili să-şi ia ochii de la faţa aceea lucioasă, vag verosimilă. Uneori îşi înclină capul, ca să aibă o perspectivă mai bună, iar Michael ia această fascinaţie morbidă drept atracţie sau respect sau surpriză că un om de vârsta lui poate arăta aşa de bine, şi această confuzie elementară îl îndeamnă să fie şi mai agresiv în lupta împotriva procesului de îmbătrânire. Nu e vorba doar de faptul că arată tot mai tânăr cu fiecare an care trece – asta e ceva normal aici –, e vorba de faptul că se transformă cumva pe sine însuşi, devenind o cu totul altă fiinţă, iar această transformare sfidează orice tentativă de a o explica. A încerca să-ţi imaginezi cum arăta Michael Deane cu cincizeci de ani în urmă, în postura de bărbat tânăr în Italia, pornind de la înfăţişarea lui de acum e ca şi cum ai sta pe Wall Street și ai încerca să înţelegi topografia insulei Manhattan de dinainte de sosirea olandezilor.

În timp ce acest individ bizar se apropie cu pași târşâiți de el, lui Shane Wheeler nu-i vine să creadă că spiridușul lăcuit din fața lui e faimosul Michael Deane.

— Acesta e…

— Da, spune scurt Claire. Încearcă să nu te holbezi.

Dar asta e ca şi cum i-ai cere cuiva să nu se ude în timpul unei ploi torenţiale. Mai ales când umblă târşâit, contrastul e pur şi simplu prea puternic, de parcă faţa unui copil ar fi fost grefată pe trupul unui bărbat pe moarte. Pe deasupra, mai e și îmbrăcat ciudat, în pantaloni de pijama de mătase şi o haină lungă de lână, care îi acoperă cea mai mare parte a trunchiului. Dacă n-ar şti că se află în faţa unuia dintre cei mai faimoşi producători de la Hollywood, Shane ar zice că are de-a face cu un nebun scăpat de la balamuc.

— Îmi mulţumesc că m-ai sunat, Claire, zice Michael Deane când ajunge lângă ei.

Arătă spre uşa bungalow-ului:

— Italianul e înăuntru?

— Da, răspunde ea. I-am spus că ne întoarcem imediat.

Claire nu l-a auzit niciodată pe Michael atât de zguduit. Încearcă să-şi imagineze ce vor fi având cei doi de împărţit, de-l afecta pe Michael în asemenea măsură încât l-a făcut să telefoneze din maşină, ca să-i ceară lui Claire şi „traducătorului" să-l aştepte afară, ca el să se poată aduna un pic înainte de a-l vedea pe Pasquale.

— După atâţia ani, spune Michael.

De obicei vorbeşte grăbit şi sacadat, ca un gangster din anii patruzeci care-şi precipită propoziţiile. Dar acum vocea îi pare

încordată, nefirească – deşi chipul îi rămâne remarcabil de impasibil și placid.

Claire face un pas în față și îl apucă pe Michael de braţ.

— Michael, te simţi bine?

— Da, mă simt bine.

Şi abia atunci se uită înspre Shane.

— Tu trebuie să fii traducătorul.

— Mda. Mă rog, am studiat un an la Florenţa, aşa că vorbesc puţin italiana. Dar de fapt sunt scriitor. Am venit să prezint o idee de film. Shane Wheeler.

Pe faţa lui Michael Deane nu se citeşte nici un semn că şi-ar da măcar seama că Shane vorbeşte aceeaşi limbă ca şi el.

— În fine. Mă bucur să vă cunosc, domnule Deane. Mi-a plăcut foarte mult cartea dumneavoastră.

Michael Deane se zbârleşte la menționarea autobiografiei sale, pe care editorul şi scriitorul din umbră au transformat-o într-un abecedar pentru prezentări promoţionale la Hollywood. Se răsuceşte înapoi spre Claire:

— Ce-a zis italianul… exact?

— După cum ţi-am spus la telefon, nu foarte multe, răspunde Claire.

Michael Deane se uită din nou la Shane, ca şi când lui Claire i-ar fi putut scăpa ceva din traducere.

— Păi, spune Shane, uitându-se înspre Claire, a zis doar că v-a cunoscut în 1962. Şi apoi ne-a povestit despre actriţa aceea care a sosit în satul lui, Dee…

Michael ridică mâna, ca să-l împiedice pe Shane să rostească tot numele. Apoi se uită iar la Claire, aşteptând-o să continue, de parcă ar fi sperat să găsească nişte răspunsuri în această ştafetă verbală.

— Iniţial, spune Claire, am crezut că prezintă o povestire despre o actriţă venită în Italia. A zis că e bolnavă. Şi l-am întrebat ce are.

— Cancer, zice Michael Deane.

— Da, asta a spus.

Michael Deane dă din cap.

— Vrea bani?

— N-a pomenit nimic de bani. A zis că vrea s-o găsească pe actriţă.

Michael îşi trece o mână prin părul cărunt, regenerat artificial şi ondulat. Arată cu capul înspre bungalow.

— Şi acum e înăuntru?

— Da, i-am spus că mergem să te luăm. Michael, despre ce e vorba aici?

— Despre ce? Despre tot.

O măsoară pe Claire de sus până jos, la tocuri.

— Claire, ştii care e adevăratul meu talent?

Claire nu poate scorni un răspuns satisfăcător la o astfel de întrebare şi, din fericire, Michael nici nu-l aşteaptă.

— Văd ce vor oamenii. Am un soi de privire care radiografiază dorinţa. Dacă-ntrebi un tip ce-şi doreşte să vadă la televizor, o să-ţi spună că ştiri. Operă. Filme străine. Dar când îi pui televizorul în casă, la ce se uită? La pule supte şi accidente de maşină. Să deducem de-aici că ţara e plină de perverşi mincinoşi? Nu. Îşi doresc să-şi dorească ştiri şi operă. Dar nu asta îşi doresc. Ce fac eu e să mă uit la o persoană – îşi îngustează ochii şi se uită din nou la hainele lui Claire – şi să văd până în străfundul dorinţei ei, să văd ce îşi doreşte cu adevărat. Dacă un regizor nu vrea să accepte un proiect şi insistă că nu e din cauza banilor, mă duc şi-i fac rost de mai mulţi bani. Dacă un actor spune că vrea să lucreze în State, ca să fie aproape de familie, îi găsesc de lucru în străinătate, ca să poată pleca de lângă familie. Acest talent m-a slujit timp de aproape cincizeci de ani…

Nu termină ce are de spus. Inspiră adânc pe nas şi-i zâmbeşte lui Shane, ca şi când tocmai şi-ar fi amintit că e acolo.

— Toate poveştile alea despre cum oamenii îşi vând sufletul… nu le înţelegi cu adevărat decât când îmbătrâneşti puţin.

Claire e şocată. Michael nu meditează niciodată în felul ăsta, nu se descrie niciodată drept „bătrân“ sau „mai bătrân“. Cu o oră în urmă tânăra ar fi zis că dacă există ceva cu adevărat remarcabil în privinţa lui Michael, atunci e faptul că acesta, o persoană cu un trecut atât de bogat, nu priveşte niciodată în urmă, nu pomeneşte niciodată starletele pe care le-a cucerit sau filmele pe care le-a făcut, nu se îndoieşte niciodată de el însuşi, nu se plânge niciodată de cultura care se schimbă, de moartea filmelor, de genul de lucruri pe care ea şi restul lumii le deplâng încontinuu. Îi place şi lui ce-i place culturii, viteza ei de nestăvilit, promiscuitatea ei indolentă, dezertările şi devierile ei, capacitatea ei neabătută de a deveni din ce în ce mai superficială. Din punctul lui de vedere, cultura nu poate greşi. Nu te lăsa cuprinsă de cinism, îi spune el întruna lui Claire, crede în tot. E un rechin care înoată necontenit înainte în cultură, înspre viitor. Şi, cu toate astea, iată-l acum privind în gol, ca şi când s-ar uita direct în trecut, un om cutremurat de ceva ce s-a întâmplat acum cincizeci de ani. Mai inspiră o dată adânc şi dă din cap înspre bungalow.

— OK, zice el. Sunt gata. Să mergem.

Pasquale Tursi îşi îngustează ochii şi se holbează la Michael Deane. E posibil să fie acelaşi bărbat? Sunt cu toţii în biroul lui Michael, el s-a strecurat abil în spatele mesei de lucru, Pasquale şi Shane stau pe canapea, iar Claire, pe un scaun pe care l-a târât înăuntru. Michael şi-a lăsat haina groasă pe el şi chipul îi e impasibil, dar se foieşte puţin, simțindu-se incomod pe propriul lui scaun.

— Mă bucur să te văd din nou, prietene, îi spune Michael lui Pasquale, dar afirmaţia lui sună ciudat de nesincer. A trecut atâta vreme…

Pasquale dă pur şi simplu din cap. Apoi se întoarce spre Shane şi întreabă încet:

— *Sta male?*

— Nu, răspunde Shane şi încearcă să se gândească în ce fel să-i spună lui Pasquale că Michael Deane nu e bolnav, ci a suferit numeroase operaţii şi intervenții. *Molto*… ăă… *ambulatori*.

— Ce i-ai spus? întreabă Michael.

— Păi, ăăă… a zis că arătaţi bine şi i-am explicat că pur şi simplu aveţi grijă de dumneavoastră.

Michael îi mulţumeşte şi apoi îi spune lui Shane:

— Îl întrebi, te rog, dacă vrea bani?

Pasquale tresare violent la auzul cuvântului „bani". Pare uşor dezgustat.

— Nu. Venit… să găsesc… Dee Moray.

Michael Deane dă din cap, oarecum îndurerat.

— Habar n-am unde e, spune el. Îmi pare rău.

Apoi se uită la Claire, ca şi cum i-ar cere ajutorul.

— Am căutat-o pe Google, zice Claire. Am încercat diferite variante ale numelui, m-am uitat și pe IMDb la distribuţia pentru *Cleopatra*… N-am găsit nimic.

— Nu, spune Michael, muşcându-şi buza. N-aveai cum să găseşti ceva. Nu era numele ei adevărat.

Îşi freacă din nou faţa fără riduri, se uită la Pasquale şi se întoarce spre Shane:

— Tradu, te rog, pentru mine. Spune-i că-mi pare rău pentru felul în care m-am comportat atunci, demult.

— *Lui è dispiaciuto*, zice Shane.

Pasquale dă uşor din cap, confirmând cuvintele, deși fără să le accepte. Orice se va fi întâmplat între aceşti doi bărbaţi, se gândeşte Shane, a fost ceva foarte serios. Apoi se aude un bâzâit şi Claire îşi duce telefonul mobil la ureche. Răspunde şi spune calm în aparat:

— Va trebui să te duci să-ţi cumperi singur puiul.

Toţi cei trei bărbaţi se holbează la ea. Claire termină convorbirea cu un clic.

— Scuze, spune ea, apoi deschide gura, dând să explice, dar se răzgândeşte.

Michael se uită iarăși la Pasquale şi apoi din nou la Shane.

— Spune-i c-am s-o găsesc. Că măcar atâta pot să fac.

— *Egli vi aiuterà a* … ăăă… *trovarla*.

Pasquale dă pur şi simplu iarăși din cap.

— Spune-i c-o s-o fac de îndată, că voi considera o onoare faptul că pot fi de ajutor… şi o şansă de a ispăşi, de a închide cercul și-a încheia istoria pe care am stârnit-o cu atât de mulţi ani

în urmă. Şi, te rog, spune-i că n-am avut nici cea mai mică intenţie să fac cuiva vreun rău.

Shane se freacă la tâmple şi privirea lui se mută de la Michael la Claire.

— Nu ştiu cum să… Adică… Ăăă… *Lui vuole fare il bene*.

— Atâta tot? întreabă Claire. Michael a spus cincizeci de cuvinte. Tu ai zis vreo patru.

Shane se simte jignit de critică.

— V-am spus, nu sunt traducător. Nu ştiu cum să spun toate astea. Am zis pur şi simplu „Vrea să facă bine acum“.

— Nu, e bine, spune Michael.

Se uită admirativ la Shane şi, preț de o clipă, lui Shane îi trece prin minte că s-ar putea folosi de tărăşenia asta cu tradusul ca să obţină un contract pentru un scenariu.

— Exact asta vreau să fac, spune Michael. Vreau să fac bine. Da.

Apoi Michael se întoarce spre Claire:

— De-acum înainte asta este prioritatea noastră numărul unu, Claire.

Shane urmăreşte totul fascinat, nevenindu-i să creadă. Azi-dimineaţă era în subsolul părinţilor săi. Acum se află în biroul lui Michael Deane (biroul acelui Michael Deane!), în timp ce legendarul producător îi latră ordine asistentei lui pentru dezvoltare. Cum ar spune profetul Mamet, „Te poartă ca şi când…“ Lasă-te dus de val. Ai încredere şi lumea reacţionează la această încredere, îţi răsplăteşte credinţa.

Michael Deane scoate dintr-un sertar un clasor vechi cu cărţi de vizită şi începe să-l răsfoiască în timp ce vorbeşte cu Claire.

— Îl pun pe Emmett Byers să se ocupe imediat de asta. Te rog, instalează-i pe domnul Tursi şi pe traducător la un hotel.

— Auziţi, spune Shane Wheeler, surprinzându-se chiar şi pe el însuşi. V-am mai spus: eu nu sunt traducător. Sunt scriitor.

Se întorc cu toţii înspre el şi, preţ de o clipă, Shane îşi pune la îndoială voinţa şi îşi aduce aminte de perioada întunecată prin care tocmai a trecut. Înainte de ea, Shane Wheeler a ştiut întotdeauna că e menit să înfăptuiască lucruri măreţe. Toată lumea i-a spus-o – nu numai părinţii, ci şi necunoscuţii – şi, cu toate că n-a rupt tocmai gura târgului la facultate şi în Europa şi la masterat (toate făcute pe banii părinților, după cum îi plăcea Saundrei să sublinieze), n-a avut nici o îndoială că va reuși în viață.

Dar când i s-a destrămat căsnicia, Saundra (şi acritura de consilier conjugal care i-a luat vădit partea) a descris o cu totul altă imagine: un fiu ai cărui părinţi n-au spus niciodată „Nu“, care nu i-au cerut niciodată să pună mâna pe ceva acasă sau să-şi găsească o slujbă, care au intervenit ori de câte ori a intrat în vreun bucluc (dovada A: altercaţia cu poliţia mexicană din vacanţa de primăvară), care l-au sprijinit financiar mult timp

după ce n-ar mai fi trebuit s-o facă. Iată-l ajuns la aproape treizeci de ani, fără să fi avut vreodată o slujbă adevărată. Iată-l, după şapte ani de la terminarea facultăţii şi doi ani de la terminarea masteratului, bărbat însurat, şi maică-sa îi trimite încă în fiecare lună bani pentru haine. („Dar îi place să-mi cumpere haine“, a argumentat Shane. „N-ar fi crud din partea mea s-o fac să înceteze?“)

În acea ultimă lună blestemată de căsnicie, pe parcursul a ceea ce lui i s-a părut a fi o autopsie pe viu a bărbăției sale, Saundra a încercat să-l facă să se simtă „mai bine“ insistând că nu e întru totul vina lui: făcea parte dintr-o generaţie eşuată, de tineri cocoloşiţi de părinţii lor – în special de mamele lor –, educați să aibă o siguranță de sine nejustificată de nimic, crescuți într-o bulă de afecţiune exagerată, într-un incubator trist de realizări false.

„Bărbaţii ca tine n-au fost nevoiți să lupte niciodată, aşa că n-ai nimic de luptător în tine“, i-a spus ea. „Bărbaţii ca tine cresc molâi şi neajutoraţi“, i-a spus ea. „Bărbaţii ca tine sunt viţei de lapte.“

Iar ce-a făcut în continuare Shane cel de lapte i-a îndreptățit spusele Saundrei: după o ceartă deosebit de aprigă, atunci când Saundra s-a dus la serviciu, el a plecat de-acasă, luând maşina pe care o cumpăraseră împreună, şi a pornit-o spre Costa Rica şi spre o slujbă pe o plantaţie de cafea despre care auzise de la nişte prieteni. Dar maşina s-a stricat în Mexic, Shane s-a întors la Portland lefter şi fără maşină şi s-a mutat înapoi la părinţii lui.

Între timp a ajuns să-şi regrete comportamentul şi i-a cerut iertare Saundrei, trimiţându-i din când în când cecuri pentru partea ei din maşină (în mare parte bani primiţi de ziua lui de la bunici) şi promiţându-i că în curând o va achita în întregime.

Lucrul cel mai dureros din declamația despre viţelul de lapte (cum denumise el izbucnirea Saundrei) nu era faptul că era adevărată – căci asta nu putea fi contestat. Da, Saundra avea dreptate și era conştient de asta. Îngrozitor era că nu fusese conştient de asta înainte. După cum îi spusese Saundra pe un ton uluit: „Mi se pare că tu chiar crezi în tâmpeniile tale“. Şi aşa era. Chiar credea în tâmpeniile lui. Iar acum, după ce ea spulberase totul… chiar nu mai credea.

În primele luni de după divorţ Shane s-a simţit pustiit şi singur în umilinţa lui. Lipsit de vechea încredere în talentele lui ce se pârguiau încet, s-a simţit debusolat, în derivă, şi s-a cufundat într-o depresie.

Și din această cauză – cum îşi dă acum seama – trebuie să profite din plin de această a doua şansă, să demonstreze că acel POARTĂ n-a fost pur şi simplu un motto sau un tatuaj, nici o iluzie infantilă, ci adevărul. El nu e un viţel de lapte. E taur, un bărbat în devenire, un învingător.

În sediul Michael Deane Productions din bungalow-ul studioului, Shane inspiră adânc, își mută privirea de la Claire

Silver la Michael Deane şi înapoi, după care spune, cu cât i-a mai rămas din vechea încredere inspirată de Mamet:

— Am venit aici ca să prezint o idee de film. Şi nu mai traduc o vorbă până nu m-ascultaţi.

6
Picturile din peşteră

Aprilie 1962
Porto Vergogna, Italia

Poteca îngustă era cioplită în peretele de piatră printr-o serie de zigzaguri trasate pe buza stâncii din spatele satului, ca o ghirlandă împrejurul unui tort de mireasă. Pasquale păşea atent pe vechiul drum de capre şi se uita întruna în urmă, ca să se asigure că Dee era în spatele lui. Aproape de vârf, cărarea fusese spălată de ploile violente din iarna aceea şi când drumul de pământ lăsă loc rocii dezgolite, Pasquale se întinse în spate, apucând mâna caldă a lui Dee. În dreptul ultimei cotituri, pe versant fusese plantat un surprinzător pâlc de portocali: şase copaci noduroşi, câte trei de fiecare parte, legaţi de piatră cu sârmă, ca să nu-i doboare vântul peste margine.

— Este numai un pic rămas, spuse Pasquale.

— E în regulă, răspunse ea şi îşi croiră drum pe ultima bucată de potecă, cu muchia stâncii aflată acum chiar deasupra capetelor lor şi Porto Vergogna iţindu-se dintre stânci la şaizeci de metri dedesubtul lor.

— Te simţi rău? Stop sau mergem? întrebă Pasquale peste umăr.

Deja îi venea mai uşor să vorbească în engleză.

— Nu, hai să mergem mai departe. E plăcut să te plimbi în aer liber.

Au ajuns în cele din urmă pe culmea stâncii şi au rămas pe marginea de piatră de deasupra satului, cu prăpastia deschizându-se sub picioarele lor: vântul vâjâia, marea fremăta, spuma învăluia pietrele de dedesubt.

Dee stătea lângă margine, atât de fragilă, încât lui Pasquale îi veni s-o apuce, de teamă c-o va lua vântul.

— E superb, Pasquale, spuse ea.

Cerul era de un senin vaporos dincolo de o dâră subţire de nor, iar albastrul spălăcit contrasta cu marea mai întunecată.

Pe culme, dealurile erau străbătute de un păienjeniş de cărări. Pasquale arătă înspre una din ele, care ducea către nord-vest, luând-o în susul coastei.

— Încolo, Cinque Terre.

Apoi arătă înspre est, sub ei, deasupra dealurilor dinspre golf.

— Încolo, Spezia.

În cele din urmă se întoarse spre sud şi-i arătă cărarea pe care urmau s-o pornească ei: tăia dealurile încă un kilometru înainte să coboare din nou în valea colțuroasă şi nelocuită ce se întindea în lungul ţărmului.

— Portovenere, încolo. Uşor la început, apoi greu. Numai pentru capre e cărarea dinspre Venere.

Ea îl urmă pe Pasquale pe porţiunea mai uşoară – o serie de zigzaguri în susul şi-n josul dealurilor povârnite. Acolo unde se întâlneau cu marea, stâncile fuseseră cioplite de valurile care se spărgeau de ţărm, dar aici, sus, terenul era mai prietenos. Chiar şi aşa, de câteva ori Dee şi Pasquale au fost nevoiți să se apuce de copaci încovoiaţi şi liane ca să coboare dealurile abrupte şi să urce povârnișurile aspre. Dee se opri în vârful unei movile stâncoase, în dreptul rămăşiţelor unei fundaţii de piatră, nişte ruine şlefuite de vreme şi vânt până ce ajunseseră să arate ca nişte colţi tociţi.

— Ce-a fost aici? întrebă ea, dând tufărişul la o parte de pe piatra netedă.

Pasquale înălţă din umeri. Timp de un mileniu tot felul de armate au folosit aceste vârfuri ca să scruteze marea. Existau atât de multe ruine aici sus, încât el nici nu le mai observa. Uneori rămăşiţele acestor foste garnizoane îi provocau o tristeţe surdă. Când te gândeai că doar atâta rămăsese dintr-un întreg imperiu… un om ca el ce putea lăsa în urmă? O plajă? Un teren de tenis pe-o bucată de stâncă?

— Hai, spuse el, mai un pic este.

Mai înaintară cincizeci de metri şi Pasquale îi arătă punctul unde cărarea începea să coboare spre Portovenere, cale de încă un kilometru și ceva. Apoi, luând-o pe Dee de mână, bărbatul părăsi cărarea, se căţără peste nişte bolovani, îşi croi drum prin tufăriş, după care ajunseră pe un vârf care oferea o privelişte uluitoare a coastei în ambele direcţii. Lui Dee i se tăie respiraţia de-atâta frumuseţe.

— Hai, zise din nou Pasquale şi coborî pe un platou stâncos.

După o scurtă ezitare, Dee îl urmă şi ajunseră la ceea ce voia el să-i arate: un dom mic de beton de aceeaşi culoare ca şi stâncile şi bolovanii din jur. Numai forma sa regulată şi cele trei fante lungi, dreptunghiulare, pentru mitraliere trădau faptul că era făcut de mâna omului: o cazemată pentru mitraliere de pe vremea celui de-al Doilea Război Mondial.

Pasquale o ajută să se caţere în vârful ei, în timp ce vântul îi dansă lui Dee prin păr.

— E de pe vremea războiului? întrebă ea.

— Da, răspunse Pasquale. Peste tot încă este război. Era să vadă vapoarele.

— Pe-aici au fost lupte?

— Nu.

Pasquale arătă cu mâna spre stâncile din spatele lor.

— Prea…
Se încruntă. Voia să spună din nou „singuratic“, dar nu era cuvântul potrivit.
— *Isolato?* întrebă el în italiană.
— Izolat?
— Sì, da, zâmbi Pasquale. Singurul război aici e băieţii când se fac că împuşcă bărci.
Betonul cazematei fusese turnat peste bolovanii din spatele ei, astfel încât nu era vizibilă de sus, iar din vale arăta ca orice altă piatră. Cazemata răsărea din botul dealului, avea trei ferestre orizontale deschise, iar înăuntru se aflase un cuib de mitralieră cu o deschidere de 280 de grade înspre golful crestat din Porto Vergogna la nord-vest şi, mai încolo, înspre ţărmul pietros şi stâncile mai puţin abrupte de după Riomaggiore, ultimul sat al regiunii Cinque Terre. La sud munţii coborau înspre satul Portovenere şi dincolo de el, spre insula Palmaria. De ambele părţi marea spumega în jurul promontoriilor pietroase, iar stâncile abrupte se înălţau în izbucniri verzi de pini ponosiţi, pâlcuri de pomi fructiferi şi începuturile brăzdate ale viilor din Cinque Terre. Tatăl lui Pasquale avea obiceiul să spună că oamenii din vremurile vechi îşi imaginaseră că această coastă era marginea pământului plat.
— E minunat, spuse ea, stând în picioare pe cazemata abandonată.
Pasquale se bucură că-i plăcea.
— E loc bun de gândit, da?
Ea îi întoarse zâmbetul.
— Şi la ce te gândeşti tu aici sus, Pasquale?
Ce întrebare ciudată. La ce se gândeşte omul, oriunde s-ar afla? Când era copil, de-aici de sus şi-a imaginat restul lumii. Acum de cele mai multe ori se gândea la prima lui iubire, Amedea, pe care o lăsase în urmă, în Florenţa, revedea filmul ultimei zile petrecute împreună cu ea şi se întreba ce altceva i-ar mai fi putut spune. Dar câteodată gândurile care-i treceau prin minte aici sus erau de altă natură: gânduri despre timp, despre locul lui în lume – gânduri mari, tăcute, despre care i-ar fi fost greu să vorbească şi în italiană, darmite în engleză. Cu toate acestea, voia să încerce.
— Mă gândesc… toţi oamenii din lume… şi eu sunt numai unul, da? zise Pasquale. Şi uneori văd luna aici… da, este pentru toţi… toată lumea se uită la lună. Da? Aici, în Firenze, în America. Pentru toţi oamenii, tot timpul, aceeaşi lună, da?
Şi-o imagină pe frumoasa Amedea privind luna de la fereastra îngustă a casei părinteşti din Florenţa.
— Uneori luna asta la fel e ceva bun. Dar uneori… mai trist. Da?
Dee se uită fix la el preţ de o clipă, timp în care încercă să priceapă ce voia să spună.

— Da, spuse ea în cele din urmă. Aşa cred şi eu.

Se întinse spre el şi îl apucă strâns de mână.

Pasquale se simţea epuizat de efortul de a vorbi în engleză, dar și mulţumit de faptul că reuşise să comunice ceva abstract şi personal după două zile de „Cum e camera?“ şi „Mai zorbă?“

Dee se uită în susul coastei. Pasquale ştia că se uită după barca lui Orenzio şi o asigură că de-acolo de sus o vor putea vedea. Ea se aşeză, rezemându-se pe genunchi și uitându-se fix înspre nord-est, unde solul era mai bun decât în stâncosul Porto Vergogna, iar stâncile în trepte erau tivite cu şiruri paralele de viţă-de-vie.

Pasquale arătă în jos, înspre sat:

— Vezi stânca asta? Eu construi teren de tenis acolo.

Ea rămase perplexă.

— Unde?

— Acolo.

Urcaseră şi merseseră o jumătate de kilometru spre sud, aşa că Pasquale abia dacă mai zărea grămada de bolovani de dincolo de sat.

— Va fi *primo* tenis.

— Stai puţin. Pui un teren de tenis… pe stânci?

— Pentru făcut hotelul meu *destinazione primaria*, da? Foarte luxos.

— Dar nu văd unde ai loc să construiești un teren de tenis.

El se apropie mai mult şi întinse braţul, iar ea îşi turti obrazul de umărul lui, ca să privească de-a lungul mâinii lui în direcţia arătată și ca să se asigure că se uită unde trebuie. Pasquale simţi un şoc electric în umăr, unde îl atinsese obrazul ei, şi i se tăie din nou respiraţia. Crezuse că educaţia amoroasă de care beneficiase datorită Amedeei îl lecuise de agitaţia pe care o simţea de obicei în preajma fetelor, dar iată-l tremurând din nou ca un copil.

Ei nu-i venea să creadă.

— Construieşti un teren de tenis acolo?

— Da. Fac pietrele… drepte.

Îşi aminti cuvântul de care avea nevoie.

— *Consolă*, da? Va fi foarte faimos, cel mai bun tenis din regiunea Levante, terenul *numero uno* înălţându-se din mare.

— Dar… mingile nu vor zbura pur şi simplu peste margine?

Se uită la ea, apoi la bolovani şi înapoi, întrebându-se dacă Dee ştia cum se joacă sportul ăsta.

— Nu. Jucătorii lovesc mingea.

Îşi îndepărtă mâinile una de alta:

— De partea asta şi de partea asta.

— Da, dar când ratează…

El doar se uită fix la ea.

— Ai jucat vreodată tenis, Pasquale?

Sportul… ei, ăsta era un subiect delicat. Deşi pentru familia lui era înalt, având peste un metru optzeci, în copilărie nu făcuse nici

un sport. Multă vreme acesta a fost motivul principal al neîncrederii în sine.

— Văd multe poze, zise el. Şi iau măsuri dintr-o carte.

— Dacă jucătorul dinspre mare nu reuşeşte să lovească… nu vor zbura mingile în valuri?

Pasquale îşi frecă bărbia şi reflectă.

Ea zâmbi.

— Ai putea pune nişte garduri înalte.

Pasquale se uita înspre mare, imaginându-şi-o acoperită cu mingi de tenis ce săltau pe valuri.

— Da, zise el. Un gard… da. Bineînţeles.

Era un imbecil.

— Sunt sigură că va fi un teren minunat, spuse ea şi privi iarăși în larg.

Pasquale se uită la profilul ascuţit al lui Dee, la părul ei şfichiuit de vânt.

— Bărbatul care vine azi îl iubeşti?

Întrebarea îl surprinse și pe el şi, când ea se întoarse, îşi coborî privirea.

— Sper… e OK întreb asta.

— O, bineînțeles.

Dee inspiră adânc şi apoi expiră aerul din piept.

— Din păcate, cred că da. Deşi n-ar trebui s-o fac. Nu e genul de bărbat de care să te îndrăgosteşti.

— Şi… el e îndrăgostit?

— O, da, zise ea. Şi el e îndrăgostit de el.

Lui Pasquale i-a trebuit o clipă ca să înţeleagă, dar a fost încântat de gluma ei.

— Ah! spuse el. Foarte amuzant.

O nouă rafală îi zbârli părul tinerei şi Dee şi-l netezi cu mâna pe cap.

— Pasquale, am citit povestirea pe care am găsit-o în cameră, a scriitorului aceluia american.

— Cartea… e bună, da?

Mama lui Pasquale nu-l plăcuse niciodată pe Alvis Bender la fel de mult ca Pasquale şi tatăl său. Dacă individul era un scriitor atât de grozav, spunea ea, cum se face că în opt ani n-a scris decât un singur capitol?

— E tristă, spuse Dee şi îşi duse mâna la piept.

Pasquale nu-şi putu desprinde privirea de pe degetele acelea frumoase, desfăcute peste vârfurile sânilor lui Dee Moray.

— Îmi pare rău, spuse el, dregându-şi vocea, că găsit povestea tristă în hotelul meu.

— O, nu, e bine scrisă! zise ea. Are un soi de deznădejde care m-a făcut să mă simt mai puţin singură cu propria mea deznădejde. Înţelegi ce vreau să spun?

Pasquale dădu nesigur din cap.

— Filmul la care lucram, Cleopatra, este despre cât de distrugătoare poate fi forţa iubirii. Dar poate că despre asta vorbesc toate poveștile.

Îşi luă mâna de pe piept.

— Pasquale, tu ai fost îndrăgostit vreodată?

El se simţi cum tresare.

— Da.

— Cum o chema?

— Amedea, răspunse el, întrebându-se cât timp trecuse oare de când spusese ultima oară „Amedea" cu voce tare.

Era uluit de puterea pe care o avea acel nume simplu.

— O mai iubeşti?

Dintre toate greutățile pe care le presupunea vorbitul într-o altă limbă, asta era cea mai teribilă.

— Da, spuse în cele din urmă Pasquale.

— De ce nu eşti cu ea?

Pasquale răsuflă, surprins de ascuţimea durerii simțite la baza coastelor. În cele din urmă răspunse doar atât:

— Nu-i uşor, nu?

— Nu, spuse ea şi se uită în zare, înspre un fuior îndesat de nori albi care tocmai începeau să perleze orizontul. Nu e uşor.

— Vino. Mai un lucru.

Pasquale se îndreptă spre colţul îndepărtat al cazematei, acolo unde aceasta se contopea cu bolovanii colţuroşi de pe versantul stâncii. Dădu la o parte crengi, împinse în lături pietre şi dezvălui o deschidere îngustă, dreptunghiulară, în acoperişul de beton. Se strecură înăuntru şi se lăsă în jos. Coborât pe jumătate în adăpost, se uită pe acoperiş şi văzu că Dee încă nu se mişcase.

— Nu pericol, spuse Pasquale. E OK. Hai.

Îşi dădu drumul în cazemată şi peste o clipă Dee Moray se strecură şi ea prin deschizătura îngustă, aterizând lângă el.

Înăuntru era întuneric, aerul era puţin îmbâcsit, iar la colţuri trebuiau să se aplece puţin, ca să nu izbească tavanul de beton cu capul. Era dimineața devreme și soarele nu intra decât prin cele trei fante pentru mitraliere, care aruncau dreptunghiuri distorsionate de lumină pe podeaua cazematei.

— Uite, spuse Pasquale, apoi scoase din buzunar o cutie de chibrituri, aprinse un singur băț şi îl apropie de unul din pereţii de beton din fundul cazematei.

Dee se îndreptă spre flacăra pâlpâitoare a chibritului. Peretele era acoperit de picturi: cinci fresce pictate impecabil pe beton, una lângă alta, ca şi când s-ar fi aflat într-o galerie rudimentară. Pasquale mai aprinse un chibrit şi i-l dădu, iar ea se apropie şi mai tare de perete. Artistul pictase în jurul tablourilor ceva ce semăna cu nişte rame de lemn şi, cu toate că picturile fuseseră făcute pe beton şi vopseaua se decolorase şi crăpase, era evident că autorul avea talent. Prima frescă reprezenta un peisaj marin – coasta sălbatică de dedesubtul cazematei, valurile învolburându-

se pe stânci și o mână de acoperişuri în colţul din dreapta, închipuind Porto Vergogna. Următoarele două erau portretele solemne a doi soldaţi germani foarte diferiţi. Iar ultimele două erau niște portrete identice ale aceleiaşi fete. Timpul şi intemperiile spălaseră culorile, lăsând în urmă nuanţele șterse ale unei străluciri iniţiale, un fir de apă ce se infiltrase în cazemată deteriorase peisajul marin, unul din portretele soldaţilor avea o crăpătură mare şi întinsă, iar o fisură străbătea colţul primului portret al fetei. În rest însă operele de artă erau remarcabil de bine conservate.

— Mai târziu soarele, el vine prin ferestrele astea.

Pasquale arătă înspre fantele pentru mitraliere din peretele cazematei.

— Face pictarea… parcă vie. Fata, e molto bella, da?

Dee se uita fix, cu gura deschisă.

— O, da.

Chibritul i se stinse şi Pasquale mai aprinse unul. Îi puse lui Dee o mână pe umăr şi arătă înspre cele două picturi din mijloc, portretele celor doi soldaţi.

— Pescarii zic că doi soldaţi nemţi stau aici în război, pentru păzit marea, da? Unul, el a pictat zidul.

Dee se apropie şi mai mult, ca să se uite la portretele soldaţilor. Unul era un băiat tânăr, cu bărbia teşită şi capul înălţat mândru, cu tunica încheiată până la gât şi privirea întoarsă într-o parte. Celălalt era cu câţiva ani mai în vârstă, avea cămaşa descheiată, privirea aţintită drept în faţă şi o expresie melancolică inconfundabilă pe chip, ce se putea distinge în ciuda vopselei decolorate de pe perete.

— Acesta a fost pictorul, zise ea încet.

Pasquale se aplecă, apropiindu-se de ea.

— De unde ştii?

— Pur şi simplu arată ca un artist. Şi ne priveşte fix. Probabil că s-a uitat în oglindă în timp ce şi-a pictat propriul chip.

Dee se întoarse, făcu câţiva paşi şi privi marea de dedesubt prin fanta de mitralieră. Apoi reveni lângă picturi.

— E fantastic, Pasquale. Mulţumesc.

Îşi acoperi gura, ca şi când ar fi fost gata să izbucnească în plâns, apoi se răsuci spre el.

— Imaginează-ţi că eşti artistul acesta şi creezi aici sus capodopere… pe care nu le va vedea nimeni. Mi se pare cumva trist.

Se întoarse spre zidul pictat. Pasquale aprinse încă un chibrit, i-l întinse şi ea studie încă o dată peretele… marea învolburându-se pe stânci, cei doi soldaţi şi, la urmă, cele două portrete ale fetei: în semiprofil, pictată de la brâu în sus – două portrete clasice. Dee se opri la aceste ultime tablouri. Pasquale crezuse întotdeauna că cele două portrete ale fetei sunt identice, dar Dee spuse:

— Uite. La ăsta ceva n-a fost în regulă. L-a retuşat. După o fotografie, pun pariu.
Pasquale veni lângă ea. Dee îi arătă.
— În ăsta nasul e puţin prea oblic şi ochii îi sunt căzuţi.
Da, îşi dădu seama Pasquale, avea dreptate.
— Probabil c-a iubit-o foarte mult, zise ea.
Se întoarse şi, la flacăra pâlpâitoare a chibritului, lui Pasquale i se păru că femeia are lacrimi în ochi.
— Crezi c-a reuşit să ajungă înapoi acasă și s-o vadă?
Erau suficient de aproape ca să se sărute.
— Da, şopti Pasquale. O vede din nou.
Aplecată în cazemata strâmtă, Dee stinse chibritul, se apropie de el şi îl îmbrăţişă.
— Doamne, sper să ai dreptate! şopti ea în întuneric.

La ora patru dimineața, Pasquale încă se mai gândea la momentul trăit în cazemata întunecată. Ar fi trebuit oare s-o sărute? Nu sărutase în toată viaţa lui decât o singură femeie, pe Amedea, şi, la drept vorbind, ea îl sărutase prima. Poate c-ar fi încercat dacă n-ar fi fost umilinţa pe care o simţea încă din cauza terenului de tenis. De ce nu se gândise că mingile vor zbura de pe stâncă? Poate din cauză că în fotografiile pe care le văzuse el nu se găsea nici una cu mingi care treceau dincolo de jucători. Cu toate acestea, se simţea ridicol. Îşi imaginase tenisul ca pe ceva pur estetic. Nu-şi dorise un teren de tenis, ci un tablou cu un teren de tenis. Evident, în lipsa unui gard, chiar şi jucătorii ar fi putut să alerge dincolo de marginea terenului şi să cadă în mare. Dee Moray avea dreptate. Un gard înalt era destul de uşor de construit. Ştia însă că un gard înalt avea să distrugă viziunea pe care o avusese întotdeauna, cea cu un teren plat suspendat deasupra mării, ieşind dintre bolovanii de pe faţada stâncii, o platformă în consolă perfectă, plină cu jucători în echipament alb și femei sorbind băuturi sub umbrele. Dacă i-ai pune în spatele gardurilor, nu i-ar vedea nimeni din bărcile care se apropie pe mare. Un gard de sârmă ar fi mai potrivit, dar ar strica perspectiva jucătorilor spre mare şi ar fi urât, ca o închisoare. Cui i-ar plăcea un teren de tenis *brutto*?
Bărbatul pe care-l aştepta Dee Moray n-a venit în seara aceea şi Pasquale s-a simţit întru câtva vinovat, ca şi când mica lui dorinţă ca bărbatul să se înece ar fi fost ridicată la rangul de rugăciune şi ar fi devenit realitate. Când s-a lăsat seara, Dee Moray s-a retras la ea în cameră, iar în zori i s-a făcut iarăşi cumplit de rău şi nu s-a putut da jos din pat decât ca să vomite. Când nu i-a mai rămas nimic în stomac, din ochi au început să-i curgă lacrimi, şi-a arcuit spatele, şi-a tras nasul şi s-a prăbuşit pe jos. Nu a vrut ca Pasquale s-o vadă cum se chinuie să vomite, aşa că el a rămas pe hol, cu mâna întinsă pe după uşă, ținând-o pe-a ei. Pasquale o auzea pe mătuşă-sa începând să se mişte jos.

Dee inspiră adânc.

— Spune-mi o poveste, Pasquale. Ce s-a întâmplat când pictorul s-a întors la femeia aceea?

— Se însoară şi au cincizeci de copii.

— Cincizeci?

— Poate şase. El devine pictor faimos şi de fiecare dată când pictează femeie, pictează pe ea.

Dee Moray vomită din nou şi când reuși să vorbească iar, zise:

— Nu mai vine, nu-i aşa?

Era ciudat şi intim – mâinile li se atingeau, dar capetele le erau în încăperi separate. Puteau vorbi. Puteau să se ţină de mână. Dar nu-şi puteau vedea feţele unul altuia.

— Vine, spuse Pasquale.

— De unde ştii, Pasquale? şopti ea.

— Ştiu.

— Dar cum?

El închise ochii şi se concentră să vorbească în engleză, apoi şopti de după colţ:

— Pentru că dacă tu mă aştepţi… mă târâsc în genunchi de la Roma să te văd.

Ea îl strânse de mână şi încercă iar să vomite.

Bărbatul nu apăru nici în ziua aceea. Şi, oricât de mult îşi dorea s-o ţină pe Dee Moray pentru el, Pasquale începu să se enerveze. Ce fel de om trimitea o femeie bolnavă într-un sat pescăresc îndepărtat şi apoi o lăsa baltă acolo? Îi trecu prin minte să se ducă în La Spezia şi de-acolo să dea telefon la Grand Hotel, dar voia să-l privească pe ticălos în ochii lui reci.

— Mă duc la Roma azi, îi zise el.

— Nu, Pasquale. E în regulă. Când o să mă simt mai bine, o să plec pur şi simplu în Elveţia. Poate că mi-a lăsat vorbă acolo.

— Trebuie oricum merg la Roma, minţi el. Îl găsesc pe Michael Deane ăsta şi spun că aştepţi aici.

Ea se uită în gol preţ de o clipă, după care zâmbi.

— Mulţumesc, Pasquale.

Pasquale îi lăsă instrucţiuni precise Valeriei despre felul cum să aibă grijă de americancă. S-o lase să doarmă, să n-o silească să mănânce ce nu vrea să mănânce şi să nu-i ţină predici despre hainele ei de noapte minuscule. Dacă îi e rău, să trimită după doctorul Merlonghi. Apoi îşi vârî capul în camera mamei lui, care stătea trează în pat şi îl aştepta.

— Mă întorc mâine, *mamma*, zise el.

— O să-ți facă bine să ai copii cu o femeie aşa înaltă şi sănătoasă, cu asemenea sâni, îi replică ea.

Pasuale îl rugă pe Tommaso comunistul să-l ducă cu barca cu motor până în La Spezia, de unde avea un tren spre Florenţa, apoi mai departe, până la Roma, ca să îl bruftuluiască pe Michael Deane, acest individ îngrozitor, care era în stare să lase baltă în felul ăsta o femeie bolnavă.

— Ar trebui să merg cu tine la Roma, spuse Tommaso în timp ce tăiau valurile agitate de un vânt uşor şi înaintau spre sud.

Micul motor exterior al lui Tommaso pufăia în apă şi gemea când ieşea din ea, în timp ce Tommaso pilota din spate, uitându-se încruntat la linia ţărmului, iar Pasquale stătea ghemuit în faţă.

— Americanii ăștia cu filmele sunt nişte porci.

Pasquale încuviinţă.

— Să expediezi aşa o femeie şi dup-aia să uiţi de ea…

— Îşi bat joc de arta adevărată, spuse Tommaso. Iau tristeţea profundă a lumii şi o transformă într-un circ cu grăsani care cad în plăcinte cu frişcă. Ar trebui să-i lase numai pe italieni să facă filme, dar în schimb prostia lor se răspândeşte ca o boală de curve printre marinari. *Commedia all'italiana!* Ptiu.

— Mie îmi plac westernurile americane, zise Pasquale. Îmi plac cowboy-ii.

— Ptiu, spuse din nou Tommaso.

Pe Pasquale îl preocupa altceva.

— Tommaso, Valeria zice că în Porto Vergogna nu mor decât pruncii şi bătrânii. Zice că americanca n-o să moară atâta timp cât rămâne aici.

— Pasquale…

— Nu, Tommaso… Ştiu că-s numai povești vrăjitorești. Dar nu ştiu pe nimeni care să fi murit tânăr aici.

Tommaso îşi potrivi şapca pe cap și medită o vreme.

— Taică-tău câţi ani a avut?

— Şaizeci şi trei, spuse Pasquale.

— Pentru mine asta nu înseamnă bătrân, zise Tommaso.

Înaintară spre La Spezia, şerpuind printre pescadoarele din golf.

— Tommaso, tu ai jucat vreodată tenis? întrebă Pasquale.

Ştia că în timpul războiului Tommaso fusese închis o vreme într-un lagăr de lângă Milano şi avusese parte de multe experienţe.

— Am avut ocazia să-l urmăresc.

— Jucătorii ratează des mingile?

— Jucătorii mai buni nu ratează aşa de mult, dar fiecare punct se încheie când cineva ratează sau trimite mingea în fileu ori în afara terenului. E ceva inevitabil.

În tren Pasquale tot la tenis se gândea. Fiecare punct se încheie când cineva ratează. I se părea atât nemilos, cât şi, într-un fel, realist. Era ciudat ce efect avusese asupra minţii lui faptul că în ultimul timp încercase să vorbească în engleză. Îi amintea de poezia pe care o studiase la facultate, despre cuvintele ce își pierdeau și își dobândeau sensul, suprapunându-se peste imagini, ca un ecou straniu al ideilor din spatele vorbelor pe care le foloseau oamenii. De exemplu, când o întrebase pe Dee Moray dacă bărbatul pe care ea îl iubea simţea acelaşi lucru, ea îi

răspunsese imediat că da, bărbatul se iubea şi el. Era o glumă extrem de încântătoare şi mândria provocată de faptul că o înţelesese în engleză i se păruse atât de ciudat de semnificativă. Voia să-şi tot repete în minte conversaţia aceea scurtă. Şi conversaţia despre picturile din cazemată… fusese palpitant să vadă ce îşi imaginase ea: tânărul soldat singuratic, cu fotografia fetei.

În același compartiment cu el mai erau două femei, care stăteau una lângă alta şi citeau două exemplare din aceeaşi revistă de cinema, aplecându-se una către cealaltă şi sporovăind despre articolele pe care le citeau. La fiecare câteva minute una dintre ele ridica privirea spre el şi zâmbea. În restul timpului îşi citeau revistele împreună: una dintre ele arăta spre o fotografie a unei vedete de cinema, iar cealaltă o comenta. „Brigitte Bardot? Acum e frumoasă, dar se va îngrăşa.“ Vorbeau tare, probabil ca să acopere zgomotul trenului.

Pasquale ridică şi el privirea dinspre ţigară şi se surprinse întrebându-le pe femei:

— Scrie ceva în revistă despre o actriţă pe care-o cheamă Dee Moray?

Femeile încercau de o oră să-i atragă atenţia. Acum se uitară una la alta şi cea mai înaltă îi răspunse:

— E englezoaică?

— Americancă. E în Italia pentru filmările la Cleopatra. Nu cred că e o vedetă importantă, dar mă întrebam dacă scrie ceva despre ea în revistă.

— Joacă în *Cleopatra?* întrebă femeia mai scundă şi apoi răsfoi revista până ce găsi fotografia unei brunete uluitor de frumoase – categoric mai atrăgătoare decât Dee Moray –, pe care i-o arătă lui Pasquale. Cu Elizabeth Taylor?

Titlul de sub fotografia lui Elizabeth Taylor promitea detaliile unui „Şocant scandal american!“.

— A distrus căsnicia lui Eddie Fisher cu Debbie Reynolds, îi dezvălui femeia mai înaltă.

— Foarte trist. Debbie Reynolds… spuse cealaltă. Are doi copii.

— Da, şi acum Elizabeth Taylor îi dă papucii şi lui Eddie Fisher. Are o aventură cu actorul britanic Richard Burton.

— Bietul Eddie Fisher!

— Eu aș zice, bietul Richard Burton. Femeia asta e un monstru.

— Eddie Fisher a zburat cu avionul până la Roma ca să încerce s-o recucerească.

— Soţia lui are doi copii! E mai mare ruşinea.

Pasquale era uimit de cât de multe ştiau femeile astea despre actori. Parcă vorbeau despre propriile familii, nu despre nişte vedete de film britanice şi americane pe care nu le întâlniseră niciodată. Femeile își pasau subiectul de la una la alta,

sporovăind acum despre Elizabeth Taylor şi Richard Burton. Pasquale regreta că nu continuase să le ignore. Chiar se aşteptase să ştie ceva despre Dee Moray? Ea îi spusese lui Pasquale că de fapt Cleopatra era primul ei film. Cum să fi auzit femeile astea de ea?

— Richard Burton ăsta e o javră. Eu, una, nici nu m-aş uita la el.

— Ba da, te-ai uita.

Femeia îi zâmbi lui Pasquale.

— Da, aşa e.

Și amândouă se chirciră de râs.

— Elizabeth Taylor a fost deja măritată de patru ori! îi spuse femeia mai înaltă lui Pasquale, căruia îi venea să sară din tren ca să scape de această conversaţie.

Cele două îşi dădeau replica una alteia ca într-un meci de tenis în care nici un jucător nu rata.

— Richard Burton a fost şi el însurat, spuse cealaltă femeie.

— Ea e un şarpe.

— Un şarpe frumos.

— Felul în care se comportă o face ordinară. Bărbaţii pot să vadă asemenea lucruri.

— Bărbaţii nu-i văd decât ochii.

— Bărbaţii văd ţâţe. E ordinară!

— N-are cum să fie ordinară cu ochii ăia…

— E scandalos! Americanii ăştia se poartă ca nişte copii.

Pasquale se prefăcu că e cuprins de un acces de tuse.

— Mă scuzaţi, zise el.

Se ridică şi părăsi tuşind vagonul trăncănitoarelor, apoi se opri să se uite pe fereastră. Se apropiau de gara Lucca şi întrezări o imagine a domului de cărămidă şi marmură. Pasquale se întrebă dacă, odată ajuns la Florenţa, va avea suficient timp între trenuri ca să facă o plimbare.

Ajuns în Florenţa, Pasquale îşi aprinse o ţigară şi se rezemă de gardul de fier forjat din piazza Massimo d'Azeglio, vizavi de casa Amedeei, dar ceva mai la vale. Probabil că familia ei tocmai luase cina. Aceasta era ora la care tatălui Amedeei îi plăcea să-şi scoată la plimbare familia. Bruno, soţia lui şi cele şase fiice frumoase (asta dacă n-o măritase pe vreuna dintre ele în cele zece luni cât lipsise Pasquale din Florenţa) o porneau unul lângă altul pe stradă, făceau o dată turul pieţei, apoi se întorceau acasă. Bruno era tare mândru să facă paradă de fetele lui – ca de nişte cai scoşi la mezat, cum i se păruse întotdeauna lui Pasquale –, așa că bătrânul mergea cu capul lui mare şi chel dat pe spate şi cu o expresie extrem de încruntată şi serioasă pe chip.

Pe înserat soarele răzbise printre nori după o zi mohorâtă şi întregul oraş părea să fi ieşit la plimbare. Pasquale fumă, uitându-se la cupluri şi familii, până când, după câteva minute, aşa cum

se aşteptase, fetele Montelupo apărură de după colţ – Amedea şi încă două, surorile sale cele mai mici. Mai trebuiau să fie încă trei fete între cele mici şi Amedea, care era cea mai mare, dar probabil că între timp se măritaseră. Lui Pasquale i se tăie respiraţia când o văzu pe Amedea: era aşa de frumoasă! Apoi de după colţ apăru Bruno, împreună cu doamna Montelupo, care împingea căruciorul. Când îl văzu, Pasquale icni și respiraţia i se descărcă într-un oftat adânc. Așadar, iată-l.

Stătea rezemat de acelaşi stâlp de care se rezemase la începutul relaţiei cu Amedea. Stătea acolo și aştepta semnul ei. Simţea în piept aceeaşi agitaţie de odinioară şi exact în clipa aceea ea ridică privirea, îl văzu, se opri brusc şi întinse mâna, dând să se sprijine de perete. Pasquale se întrebă dacă ea se uita la stâlpul lor în fiecare zi, fie şi după atâta timp. Ignorându-i prezenţa, surorile Amedeei înaintară fără ea, apoi Amedea îşi reluă şi ea plimbarea. Pasquale îşi scoase pălăria – a doua parte a vechiului lor semnal. Pe partea cealaltă a străzii o văzu pe Amedea dând din cap că nu. Pasquale îşi puse pălăria înapoi pe cap.

Cele trei fete mergeau în faţă: Amedea cu mica Donata şi mica Francesca. În spatele lor veneau Bruno şi soţia lui, cu bebeluşul în cărucior. Un cuplu tânăr se opri să se uite la bebeluş. Vocile lor traversară piaţa şi ajunseră până la urechile lui Pasquale.

— Ce mare e, Maria! spuse femeia.

— Aşa şi trebuie. Mănâncă la fel de mult ca taică-său.

Bruno râse mândru.

— Micul nostru miracol flămând, zise el.

Femeia se întinse spre cărucior ca să-i ciupească obrajii copilului.

— Mai lasă-le ceva de mâncare şi surorilor tale, micuţule Bruno.

Surorile Amedeei se întorseseră să se uite la cuplul care lăuda copilul, dar Amedea rămase cu privirea aţintită înainte, fixată pe cealaltă parte a străzii, ca şi când Pasquale ar fi dispărut dacă ea l-ar fi scăpat din ochi.

Pasquale se simţi silit să se uite în altă parte.

Femeia care-l admira pe micul Bruno se întoarse spre sora cea mai mică a Amedeei, care avea doisprezece ani.

— Şi-ţi place să ai un frate mai mic, Donata?

Fetișcana răspunse că da.

Cele două începură o conversaţie mai intimă. După aceea Pasquale nu auzi decât frânturi din discuțiile de peste drum – despre ploi şi despre vremea caldă care stătea să vină.

Apoi cuplul o porni mai departe, iar familia Montelupo îşi termină tura în jurul pieţei şi se lăsară înghiţiţi, unul câte unul, de poarta înaltă de lemn a casei lor înguste, pe care Bruno o închise solemn în urma lor. Pasquale rămase locului, fumând. Îşi consultă ceasul: mai avea destul timp până la ultimul tren spre Roma.

Peste zece minute Amedea traversă strada cu paşi mari şi cu braţele încrucişate pe piept, ca şi când i-ar fi fost frig. Pasquale nu fusese niciodată în stare să citească în frumoşii ei ochi căprui de sub sprâncenele acelea negre. Erau atât de fluizi, parcă mereu gata să plângă, astfel că şi atunci când era furioasă – ceea ce se întâmpla deseori –, ochii ei păreau întotdeauna gata să ierte.

— Bruno? zise Pasquale când Amedea era încă la câţiva paşi distanţă. I-ai lăsat să-l boteze *Bruno*?

Ea veni direct la el.

— Ce cauţi aici, Pasquale?

— Am vrut să te văd. Şi pe el. Poţi să mi-l aduci?

— Nu fi tâmpit!

Tânăra întinse mâna, îi luă ţigara, trase din ea şi expiră fumul pe la colţul gurii. Aproape că uitase cât de micuță era Amedea – atât de subţire şi de sprintenă! Era cu opt ani mai în vârstă decât el şi se mişca cu o uşurinţă senzuală misterioasă, ca de animal. Încă se mai simţea ameţit în preajma ei… Cât de firesc obişnuia să-l tragă de mână până la el în apartament (colegul lui de cameră era plecat în timpul zilei), să-l trântească pe pat, să-i descheie pantalonii, să-şi ridice fusta şi să se aşeze pe el! Mâinile lui îi căutau talia, ochii i se cufundau în ochii ei, iar Pasquale se gândea: „Aici, asta – asta e lumea toată“.

— Nu pot măcar să-mi văd băiatul? zise din nou Pasquale.

— Poate mâine-dimineaţă, când tata e la birou.

— N-am să mai fiu aici mâine-dimineaţă. Diseară iau trenul spre Roma.

Ea dădu din cap, dar nu spuse nimic.

— Deci… pretinzi pur şi simplu că-i fratele tău? Şi nimănui nu i se pare ciudat că maică-ta a mai făcut un copil… la doisprezece ani după ultimul?

— Habar n-am ce-şi închipuie lumea, răspunse istovită Amedea. Tati m-a trimis să stau cu sora mamei în Ancona şi-au explicat oamenilor că am grijă de ea, fiindcă-i bolnavă. Mama s-a îmbrăcat în haine de gravidă şi a zis că se duce să nască la Ancona. După o lună ne-am întors cu frăţiorul meu.

Dădu din umeri, ca şi când n-ar fi fost cine știe ce.

— Minune.

Pasquale nu ştia ce să spună.

— Cum a fost?

— Naşterea?

Amedea se uită în lături.

— A fost ca şi când ai căca o găină.

Se uită iar la el şi zâmbi.

— Acum nu mai e chiar aşa de rău. E un copil tare dulce. Uneori, când toată lumea doarme, îl iau în braţe şi-i şoptesc: „Eu sunt mama ta, puiule“.

Înălță uşor din umeri.

— Alteori aproape că uit şi ajung să cred că-i frate-meu.

Lui Pasquale i se făcu iarăși rău. Parcă vorbeau de o idee, de o abstracţiune, nu de un copil, de *copilul lor*.

— E o nebunie! Cum să te comporți în halul ăsta în 1962? Nu-i corect.

Chiar în timp ce spunea toate astea, ştia că, probabil, pare ridicol, din moment ce nu contribuia deloc la creşterea copilului. Amedea nu spuse nimic, îl ţintui doar cu privirea şi îşi îndepărtă un fir de tutun de pe limbă. *Am încercat să te iau de nevastă*, aproape că spuse Pasquale, dar se răzgândi. Sigur că ea ar fi râs, din moment ce asistase la … „peţitul“ lui.

Amedea mai fusese logodită o dată, la şaptesprezece ani, cu fiul bogat, dar cu ochi de broscoi, al partenerului tatălui ei de la compania de investiții imobiliare. Când s-a răzvrătit împotriva măritişului cu un bărbat de două ori mai în vârstă decât ea, tatăl ei a fost furios: fata își dezonorase familia, iar dacă n-avea de gând să se mărite cu acest pretendent întru totul acceptabil, atunci n-o să se mai mărite niciodată. Avea de ales: sau se ducea la mănăstire, sau rămânea acasă şi avea grijă de părinţii ei, care îmbătrâneau, şi de viitorii copii ai surorilor ei măritate. Foarte bine, a zis Amedea, atunci va fi doica familiei. N-avea nevoie de soţ. Ulterior, enervat de prezenţa ei sfidătoare şi ursuză în casă, tatăl ei i-a dat voie să-şi ia o slujbă de secretară la universitate. Deja lucra acolo de şase ani, alinându-şi câteodată singurătatea cu câte un amant din rândul profesorilor, când, la douăzeci şi şapte de ani, a ieşit la o plimbare şi a dat peste Pasquale, care avea nouăsprezece ani şi învăţa pe malurile fluviului Arno. S-a oprit lângă el, iar când Pasquale a ridicat privirea, i-a zâmbit şi i-a spus: „Bună, ochiosule“.

De la bun început l-au atras nebuneşte energia ei neobosită şi zveltă, isteţimea ei subversivă. În prima zi tânăra i-a cerut o ţigară, dar el i-a răspuns că nu fumează.

— Trec pe-aici în fiecare miercuri, în caz că vrei să te apuci, a spus ea.

Peste o săptămână a trecut iar pe-acolo. Pasquale a sărit în picioare şi i-a oferit o ţigară, cu mâinile tremurându-i în timp ce scotea pachetul din buzunar. I-a aprins ţigara, iar ea a arătat înspre cărţile deschise pe jos: o carte de poezii şi un dicţionar englez. El i-a explicat că avea ca temă să traducă poezia „Amore e Morte“.

— Marele Leopardi, a zis ea şi s-a aplecat să-i ridice caietul.

A citit ce tradusese până în acel moment: *„Fratelli, a un tempo stesso, Amore e Morte/ ingenerò la sorte“* – „Fraţilor, timpul e acelaşi, Iubirea şi Moartea/ soiuri zămislite“.

— Bravo, a zis ea, cântecul ăsta l-ai golit de muzică.

I-a dat înapoi caietul, i-a spus „Mulţumesc pentru ţigară“ şi a plecat mai departe.

Săptămâna următoare, când Amedea a apărut pe malul fluviului, Pasquale o aştepta cu o ţigară şi cu caietul, pe care ea l-

a luat fără o vorbă şi a citit cu voce tare în engleză: „Gemeni născuţi laolaltă/ Amorul şi Moartea, zămisliţi de soartă“. I-a înapoiat caietul, a zâmbit şi l-a întrebat dacă avea un apartament prin apropiere. După mai puţin de zece minute ea îi descheia pantalonii – prima fată pe care o sărutase vreodată, ca să nu mai vorbim de sex. În următoarele optsprezece luni s-au întâlnit la el în apartament de două ori pe săptămână, după-amiaza. N-au petrecut nici o noapte împreună şi ea i-a explicat că n-avea de gând să iasă niciodată în lume cu el. Nu era iubita lui, a insistat ea. Era profesoara lui. Avea să-l ajute cu studiile, să-l înveţe să fie un amant bun, să-i dea sfaturi despre cum să vorbească cu fetele, cum să le abordeze, ce să nu spună. (Când el insista că nu-l interesau alte fete, că n-o voia decât pe ea, Amedea râdea.) A râs, de asemenea, de primele lui încercări stângace de a face conversaţie.

— Cum se poate ca ochii ăştia frumoşi să aibă atât de puţine de spus?

L-a antrenat cum să prindă privirea cuiva, cum să respire adânc şi să-şi cântărească vorbele în loc să răspundă prea iute. Evident, lecţiile lui preferate erau acelea pe care i le dădea pe salteaua de pe podea: cum să-şi folosească mâinile, cum să evite să ejaculeze prea repede. După câteva lecţii reuşite, într-o zi ea s-a rostogolit de pe el şi a spus:

— Sunt o profesoară nemaipomenită. Ce noroc pe femeia cu care o să te însori!

Pentru el după-amiezile acelea au fost ameţitoare şi fluide şi ar fi continuat la fel tot restul vieţii: să meargă la şcoală şi să ştie că, de două ori pe săptămână, frumoasa Amedea venea să-l instruiască. Odată, după o întâlnire deosebit de intimă, a făcut greşeala să-i spună „Ti amo“, „Te iubesc“, iar ea l-a împins furioasă, s-a ridicat şi a început să se îmbrace.

— Nu poţi să spui asta aşa, pur şi simplu, Pasquale. Vorbele astea au o putere imensă. Aşa ajung oamenii să se căsătorească.

Şi-a tras bluza pe ea.

— Să nu mai spui niciodată aşa ceva după sex, ai înţeles? Dacă simţi nevoia s-o spui, du-te şi uită-te la fată dimineaţa devreme, când îi miroase gura şi nu e machiată… Uită-te la ea cum stă pe veceu… ascult-o când vorbeşte cu prietenii… du-te în vizită la mama ei păroasă şi la surorile ei piţigăiate… iar dacă tot mai simţi nevoia să spui o asemenea tâmpenie, atunci Dumnezeu să te-ajute.

Amedea i-a spus atât de des că n-o iubea cu adevărat, că era doar o reacţie la prima lui experienţă sexuală, că era prea bătrână pentru el, că nu se potriveau, că proveneau din clase diferite, că el avea nevoie de o fată de vârsta lui – şi era atât de convinsă de părerile ei –, încât Pasquale n-a avut nici un motiv să se îndoiască de ea.

Iar apoi, într-o zi nenorocită, a venit la el acasă şi i-a spus fără nici o introducere:

— Sunt însărcinată.

A urmat o tăcere cumplită, timp în care Pasquale a trecut printr-un moment de confuzie (*Însărcinată a zis*?), urmat de unul de neîncredere (*Dar am avut grijă aproape de fiecare dată*) şi apoi de altul în care a aşteptat ca ea să-i spună ce să facă – așa cum o făcea întotdeauna –, astfel că până şi-a revenit destul ca să vorbească (*Cred că ar trebui să ne căsătorim*), trecuse atât de mult timp, încât Amedea cea mândră de sfidătoare n-a făcut altceva decât să-i râdă în faţă.

Che ragazzino! Ce puşti. Nu învăţase nimic? Chiar credea că-l va lăsa să-şi irosească viaţa aşa? Şi chiar dacă ar fi vrut cu adevărat să se însoare – ceea ce, evident, nu voia –, îşi imagina oare că ea se va mărita vreodată cu un băiat fără nici un sfanţ, dintr-un sătuc oarecare? Chiar credea că tatăl ei va accepta ca familia lui să se facă de râs în halul ăsta? Şi chiar dacă tatăl ei şi-ar fi dat consimţământul – ceea ce n-ar fi făcut niciodată –, chiar credea că ea avea să ia de soţ un asemenea puşti aiurit şi neisprăvit, un puşti pe care-l sedusese din plictiseală? Ultimul lucru de care avea lumea nevoie era încă un soţ incapabil. Şi-a tot ţinut-o aşa până ce Pasquale n-a mai avut încotro şi-a mormăit „Da, ai dreptate" – şi a crezut că așa și e. Acesta fusese de la bun început mecanismul atracţiei lor reciproce… maturitatea ei sexuală şi uşurinţa copilărească cu care era el de acord cu toate. Ea avea dreptate, s-a gândit el. Nu putea creşte un copil când el însuși era încă un copil.

Acum, după aproape un an, în piaţa de vizavi de casa masivă a familiei ei, Amedea zâmbi obosit şi se întinse iar după ţigara lui.

— Mi-a părut rău când am auzit de tatăl tău. Mama ta cum e?

— Nu e bine. Vrea să moară.

Amedea dădu din cap.

— Să fii văduvă e, probabil, îngrozitor de greu. M-am gândit să vin în vizită la *pensione* cândva. Cum e?

— E frumos. Acum construiesc o plajă. Voiam să construiesc şi un teren de tenis, dar s-ar putea să nu încapă.

Îşi drese vocea.

— Am… Am acum un client din America. O actriţă.

— De cinema?

— Da. Joacă în *Cleopatra*.

— Liz Taylor cumva?

— Nu, alta.

Ea adoptă tonul pe care-l folosea când îl sfătuia cum să se poarte cu alte fete:

— Şi e frumoasă?

Pasquale reacţionă ca şi când nu s-ar fi gândit prea mult la asta până în acel moment.

— Nu foarte.

Amedea întinse mâinile ca şi când ar fi ţinut în ele nişte pepeni:

— Dar are sâni mari, nu? Baloane uriaşe? Dovleci?

Mâinile i se îndepărtară şi mai mult de trup.

— Zepeline?

— Amedea, spuse el simplu.

Ea îi râse în nas.

— Am ştiut întotdeauna că o să ai mare succes, Pasquale.

Tonul acela era oare batjocoritor? Ea vru să-i înapoieze ţigara, dar el îi făcu semn cu mâna s-o păstreze şi scoase alta pentru el. Şi au stat acolo fără să vorbească, fumându-şi fiecare ţigara, până ce din a Amedeei nu mai rămase decât scrumul şi ea zise că trebuie să se întoarcă în casă. Pasquale îi răspunse că, oricum, şi el trebuie să prindă trenul.

— Baftă cu actriţa aia a ta, zise Amedea şi zâmbi, ca şi când vorbise serios.

Apoi țâșni în stilul ei degajat până peste drum, se uită o dată în urmă şi se îndepărtă. Pasquale simţi că-l gâdilă ceva în gât – nevoia de a striga după ea –, dar îşi ţinu gura, căci habar n-avea ce ar fi putut să-i spună.

7
Gustul cărnii de om

1846
Truckee, California

Deci era un tip… un rotar pe nume William Eddy, bun familist, chipeş, cinstit, dar fără şcoală. E anul 1846, iar William e însurat şi are doi copii mici. Dar e sărac lipit, aşa că atunci când se iveşte ocazia să meargă să-şi caute norocul în California, nu stă pe gânduri. A merge în Vest e marea ambiţie a oamenilor din acele vremuri. Aşa că Eddy se alătură unui convoi de căruţe care pleacă din Missouri spre California. Pe genericul de început îi vedem pe William Eddy şi pe soţia lui cea tânără şi frumoasă pregătindu-se de călătorie şi împachetându-şi avutul sărăcăcios în coliba lor din scânduri şi lut.

Camera de filmat înaintează de-a lungul unui şir de căruţe încărcate cu tot ce au şi alături de care merg vitele. Convoiul se întinde cale de opt sute de metri în afara oraşului, iar copiii şi câinii aleargă pe lângă căruţe. În faţa convoiului vedem scris „CALIFORNIA SAU CALICIA“. Camera se mută pe partea din spate a căruței din frunte, unde scrie „EXPEDIŢIA DONNER“.

Convoaiele erau denumite întotdeauna după familiile cele mai importante, dar în acest convoi doar despre William Eddy se poate spune că-i un pionier cât de cât decent, bun

vânător, priceput căutător de urme şi modest cum nu se poate. În prima noapte de călătorie bărbaţii din familiile mai înstărite se întâlnesc să discute despre traseu şi William vine la foc ca să spună că e îngrijorat: au pornit târziu şi nu e deloc sigur de ruta asta pe care au apucat-o. E redus însă la tăcere de cei mai înstăriţi şi se întoarce la căruţa lui peticită din coada convoiului.

Primul act e numai acţiune, decădere – necazuri. Abia ce-au pornit, că pionierii dau de vreme rea şi roţile de la căruţe încep să li se strice. Grupul are şi un personaj negativ, un zdrahon de imigrant neamţ pe nume Keseberg, care a fraierit un cuplu în vârstă să meargă cu căruţa lui, dar odată ce au părăsit lumea civilizată, Keseberg le fură tot avutul celor doi bătrâni şi-i dă jos din căruță, silindu-i să meargă pe jos. William Eddy e singurul care-i primeşte pe cei doi la el.

Convoiul ajunge la jumătatea drumului, în Utah, răsfirat şi cu o întârziere de câteva săptămâni. Noaptea indienii dau iama prin vitele expediţiei. William Eddy e cel mai bun vânător, aşa că face rost de hrană pe traseu. Dar ghinionul şi vremea rea continuă să-i chinuie şi se văd nevoiţi să plătească pentru că au apucat-o pe acest traseu îndoielnic atunci când ajung pe întinderile marelui lac sărat și totul se destramă. Panoramăm peste solul acesta uscat şi crăpat: şirul de căruţe se întinde cale de kilometri, vitele încep să cadă moarte la pământ, coloniştii se văd siliţi să traverseze chinuit deşertul, familie după familie, caii înaintează orbeşte şi totul prefigurează disoluția societății, toată lumea se sălbăticește, mai puţin William Eddy, care-şi păstrează demnitatea umană și îi ajută pe cei din jur să străbată pustiul.

În cele din urmă ajung în Nevada, dar e deja octombrie şi ei au o întârziere de multe săptămâni faţă de orice alt grup de pionieri care a mai încercat să treacă munţii. Ninsorile încep de obicei pe la mijlocul lui noiembrie, aşa că mai au la dispoziție câteva săptămâni ca să traverseze lanţul muntos Sierra Nevada şi să ajungă în California. Dar trebuie să se grăbească. Înaintează pe jos şi în căruţe toată noaptea, sperând să răzbească.

Acum suntem sus, printre nori. Dar nu sunt nori pufoşi. Sunt întunecaţi şi ameninţători, mormane de prevestiri negre. Acestea sunt Fălcile noastre şi norii sunt rechinul. Avem în prim-plan un singur fulg de zăpadă. Îl urmărim în căderea prin văzduh şi vedem cum i se alătură alţi fulgi. Mari. Grei. Privim cum acest prim fulg cade şi se aşază în cele din urmă pe braţul lui William Eddy, care e murdar şi nebărbierit. Iar William Eddy înţelege ce se întâmplă. Privirea i se ridică încet spre cer.

Au ajuns prea târziu. Ninsorile s-au pornit cu o lună mai devreme. Expediţia Donner e deja în munţi şi zăpada e orbitoare – de-acum cad nu doar fulgi, ci perdele de omăt, ce fac înaintarea îngrozitor de grea. De fapt imposibilă. În cele din urmă ajung în valea din munţi şi, chiar în faţa lor, iat-o: trecătoarea, o deschidere îngustă între doi pereţi de stâncă, atât de amăgitor de-aproape. Dar nămeţii au deja trei metri şi caii se afundă până la piept. Căruţele se împotmolesc. De cealaltă parte a trecătorii se află California. Căldura. Siguranţa. Numai că ei au ajuns prea târziu. Munţii sunt de netrecut din pricina zăpezii. Se găsesc într-o căldare dintre două culmi muntoase. Nu pot înainta, nu se pot întoarce. Uşile s-au închis de ambele părţi.

Cei nouăzeci de oameni care fac parte din expediţie se împart în două grupuri. Grupul mai mare, cel al lui Eddy, e mai aproape de trecătoare, lângă un lac, în timp ce al doilea grup, în care se află familia Donner, e cu vreo trei kilometri în urmă. Ambele grupuri se grăbesc să construiască adăposturi – trei şandramale în tabăra de lângă lac şi două mai în spate. La prima tabără, cea de lângă lac, William Eddy a construit un şopron pentru nevastă-sa şi cei doi copii, un băieţel şi o fetiţă, şi i-a lăsat şi pe alţii să se adăpostească în el. Cocioabele astea nu sunt decât nişte scânduri sprijinite de peretele muntelui şi acoperite cu piei. Ninsorile continuă. Oamenii îşi dau seama repede că n-au destulă mâncare ca să le ajungă toată iarna, aşa că încep să porţioneze vitele care le-au mai rămas. Apoi se stârneşte un viscol şi cade aşa de multă zăpadă, încât atunci când pionierii ies, îşi dau seama că vacile le sunt îngropate. Înfig beţe în nămeţi, încercând să-şi găsească vitele moarte. Acestea însă pur şi simplu au dispărut. Iar zăpada continuă să cadă. Focurile din adăposturile lor topesc neaua din jur, aşa că în curând se văd nevoiţi să construiască trepte în zăpada ce le înconjoară coşmeliile, în timp ce ziduri albe de şase metri le încercuiesc şoproanele, din care nu se mai văd decât dârele de fum ce se ridică dinspre focuri. Zilele trec îngrozitor, chinuitor. Timp de două luni oamenii trăiesc pe fundul acestor gropi, în nămeţi, supravieţuind din raţii la limita inaniţiei. Încearcă să vâneze, dar nimeni nu-i în stare să doboare vreun animal, în afară de…

William Eddy. Slăbit de foame, el continuă să iasă în fiecare zi şi reuşeşte să vâneze nişte iepuri, ba chiar şi o căprioară. Mai înainte familiile înstărite au refuzat să-şi împartă vitele cu el, Eddy însă îşi împarte puţinul vânat cu toată lumea. Dar hrana asta se epuizează şi ea pe măsură ce vânatul coboară dincolo de zona înzăpezită. Apoi, într-o bună zi, Eddy descoperă urme. O porneşte disperat după ele

şi se trezeşte la mulți kilometri distanţă de tabără. Sunt urme de urs. Ajunge din urmă animalul, ridică vlăguit puşca… trage… şi îl nimereşte! Dar ursul se întoarce şi se repede asupra lui. N-apucă să-şi reîncarce arma şi, aproape mort de foame, se vede nevoit să se folosească de patul puştii ca să se lupte cu ursul. Până la urmă omoară în bătaie cu mâinile goale animalul rănit.

Târăşte ursul înapoi în tabără, unde lumea devine din ce în ce mai disperată. William Eddy spune întruna „Trebuie să formăm un grup şi să-l trimitem după ajutor", dar nimeni altcineva nu-i destul de zdravăn ca să plece, iar el, evident, îşi face prea multe griji pentru familia lui ca s-o pornească la drum. Dar acum vânatul a coborât de pe munte şi zăpada continuă să cadă, așa că într-o seară discută în cele din urmă cu soţia sa, care la începutul filmului e o femeie tăcută, o persoană care a îndurat viaţa mai mult decât a trăit-o. Acum ea trage adânc aer în piept.

— Will'm, zice ea, trebuie să-i aduni pe cei care mai sunt în putere şi să mergeţi. După ajutor.

El protestează, dar ea îi răspunde:

— Pentru copiii noştri. Te rog!

Ce poate să facă?

Şi dacă singura modalitate de a-i salva pe cei iubiţi e… să-i laşi în urmă?

În acest moment pionierii şi-au mâncat toţi caii şi măgarii, ba chiar şi animalele de companie. Îşi fac supă din şei, din pături şi piele de pantofi, din orice poate da cât de cât un gust zăpezii topite. Familia lui William Eddy nu mai are decât câteva bucăţi de carne de urs. El nu are de ales. Caută voluntari. N-au mai rămas decât şaptesprezece oameni destul de zdraveni ca s-o pornească în această încercare: doisprezece bărbaţi şi băieţi şi cinci femei tinere. Îşi improvizează rachete de zăpadă din hamuri şi frâie şi o iau din loc. Imediat doi dintre băieţi se întorc, din cauză că nămeţii sunt prea înalți. Chiar şi cu rachete, ceilalţi se afundă jumătate de metru la fiecare pas.

Eddy e în fruntea celor cincisprezece şi se zbat din răsputeri. Le trebuie două zile numai ca să ajungă la trecătoare. Când îşi fac tabăra în prima noapte, Eddy caută în rucsac şi parcă simte o lovitură de pumn în stomac, căci îşi dă seama că nevastă-sa i-a împachetat restul de carne de urs. Nu sunt decât câteva bucăţi, dar altruismul ei îl dă gata. A renunțat la porţia ei pentru el. Se uită în urmă şi nu reuşeşte să zărească decât o dâră de fum înălţându-se din tabăra de unde au plecat.

Şi dacă singura modalitate de a-i salva pe cei iubiţi e… să-i laşi în urmă?

O pornesc mai departe. Cei cincisprezece merg zile în şir, înaintând încet peste culmi abrupte şi văi înzăpezite. Vijeliile îi orbesc şi-i opresc din drum. Au nevoie de zile întregi ca să parcurgă câteva mii de metri. Fără altă hrană în afară de cele câteva îmbucături din carnea de urs a lui Eddy, îşi pierd puterile. Unul din bărbaţi, Foster, spune că de-acum cineva dintre ei trebuie să se sacrifice ca să-i hrănească pe ceilalți şi ei sugerează să tragă la sorţi. William Eddy spune că dacă e să fie sacrificat careva, atunci acelei persoane trebuie să-i fie dată o şansă. Ar trebui să aleagă doi bărbaţi şi să-i lase să se lupte până la moarte. Se oferă să fie el unul dintre bărbaţi. Dar nimeni altcineva nu se clinteşte din loc. Într-o dimineaţă un bărbat mai în vârstă şi un băiat sunt găsiţi morţi de foame. Ceilalți n-au de ales. Fac un foc şi se înfruptă din carnea tovarăşilor lor.

Dar nu insistăm asupra acestui aspect. Asta e – pur şi simplu. Când aude de expediţia Donner, lumea se gândeşte imediat la canibalism, dar majoritatea supravieţuitorilor au spus că asta n-a fost mare lucru… Frigul, disperarea, aceştia sunt adevărații duşmani. Înaintează zile întregi. Numai datorită lui William Eddy nu se cufundă cu totul în haos. Mai mor şi alţi bărbaţi, cei rămaşi mănâncă şi ei ce pot şi grupul merge mai departe, până ce nu mai rămân decât nouă – patru dintre cei zece bărbaţi şi toate cele cinci femei. Doi dintre bărbaţii încă în viaţă sunt călăuze indiene. Foster, celălalt bărbat alb, vrea să-i împuşte pe indieni şi să-i mănânce. Dar Eddy nu-l lasă şi-i previne pe indieni, care reuşesc să scape înainte ca Foster să-i omoare. Când acesta află, îl atacă pe Eddy, dar femeile potolesc cearta.

Şi de ce bărbaţii mor, iar femeile supravieţuiesc? Pentru că femeile au în corp mai multă grăsime din care să trăiască şi sunt mai uşoare, aşa că au nevoie de mai puţină energie ca să meargă prin zăpadă. E cea mai mare ironie: muşchii îi omoară pe bărbaţi.

Optsprezece zile. Atât durează marşul expediţiei de salvare. Timp de optsprezece zile se împleticesc prin troiene de doisprezece metri, iar gheaţa e atât de tare, încât le crapă pielea. Când coboară în cele din urmă dincolo de limita zăpezilor, sunt şapte schelete în zdrenţe. Văd o căprioară în pădure, dar William Eddy e prea slăbit ca să-şi poată înălţa puşca. Ţi se rupe inima: William Eddy vede în cele din urmă vânat, încearcă să pună puşca la umăr şi nu reuşeşte. Îşi lasă pur şi simplu arma să cadă. Şi merge mai departe. De hrănit se hrănesc cu scoarţa de pe copaci şi cu ierburi sălbatice, precum căprioarele. Şi atunci William Eddy vede o spirală de fum înălţându-se dintr-un sătuc indian. Dar ceilalţi sunt pur şi simplu prea slăbiţi ca să se

mai mişte, aşa că William Eddy îi lasă în urmă şi pleacă singur mai departe.

Reţineţi, toate astea se întâmplă înainte de goana după aur din 1849 şi de adevăratul boom din California. Practic, statul este pustiu. San Francisco e un orăşel de câteva sute de oameni şi se cheamă Yerba Buena. Acum avem în prim-plan o colibă de la poalele munţilor. Camera de filmat se îndepărtează ca s-o vedem mai bine: paşnică şi bucolică, cu un pârâu curgându-i prin faţă şi câteva petice de zăpadă. Lărgim panorama, ca să arătăm că aceasta e singura oază de civilizaţie pe o rază de mulţi kilometri. Iar acolo, în colţul cadrului, se află doi indieni care sprijină o siluetă. Acum ne apropiem din nou şi vedem între indieni o creatură sfrijită, practic un schelet cu o barbă vâlvoi, desculţ, în zdrenţe deşirate, ce merge împleticit spre colibă…

…e William Eddy! Fermierii îi aduc nişte apă. Puţină făină, fiindcă stomacul său chircit nu poate suporta altceva. Ochii i se umplu de lacrimi.

— Mai sunt şi alţii… într-un sat indian din apropiere, le spune el. Şase.

Un grup o porneşte la drum. A reuşit. Din cei cincisprezece care au plecat după ajutor, William Eddy i-a adus pe Foster şi pe cele cinci femei la adăpost şi le-a spus fermierilor despre oamenii rămaşi în munţi.

Dar povestea nu s-a terminat. Actul întâi – expediţia în munţi; actul al doilea – coborârea şi izbăvirea; actul al treilea – operaţiunea de salvare. Eddy a lăsat în munţi şaptezeci de oameni care aşteaptă ajutor. Se adună o echipă de salvare: patruzeci de oameni conduşi de colonelul Woodworth, un cavalerist grăsan şi încrezut. Eddy şi Foster sunt prea slăbiţi ca să participe, dar Eddy se trezeşte o clipă în pat, cât să vadă zeci de bărbaţi trecând călare pe lângă cabana asta din Vestul Sălbatic.

Peste câteva zile, când în cele din urmă îi scade febra, întreabă despre echipa de salvare. Fermierii îi spun că oamenii lui Woodworth și-au așezat tabăra la numai două zile distanţă, aşteptând să se potolească un viscol. Un grup mai mic, de numai şapte indivizi, a reuşit să ajungă la expediţia Donner, dar aproape că au pierit în trecătoare şi n-au reuşit să salveze de-acolo decât vreo duzină de oameni, din pricina zăpezii adânci şi a slăbiciunii pionierilor blocați în munţi. Chiar şi salvarea s-a dovedit o operațiune periculoasă: câţiva au murit pe drum, pe când traversau munţii. După o pauză lungă, William Eddy întreabă:

— Şi familia mea?

Fermierul clatină din cap.

— Îmi pare rău. Nevastă-ta şi fiică-ta erau deja moarte. Băiatul e încă în viaţă, dar e prea mic ca să poată merge prin trecătoare. L-au lăsat în tabără.

William Eddy se ridică din pat. Trebuie să plece. Fostul său duşman, Foster, a lăsat şi el în urmă un fiu şi acceptă să-l însoţească pe Eddy, deşi amândoi sunt încă slăbiţi.

Când ajung la tabăra aflată la câţiva kilometri distanţă de trecătoare, Woodworth îi spune lui Eddy că e prea periculos să încerce traversarea, din pricina unui viscol de primăvară, dar Eddy nici nu vrea să audă. Le oferă oamenilor lui Woodworth douăzeci de dolari pentru fiecare copil pe care îl vor căra prin trecătoare. Câţiva soldaţi se învoiesc, o pornesc la drum… şi aproape că sunt ucişi când străbat trecătoarea pe care tocmai ce-au traversat-o cu câteva săptămâni înainte. În cele din urmă Eddy, Foster şi o mână de bărbaţi ajung, abia ţinându-se pe picioare, înapoi în tabăra Donner. E o scenă de coşmar. Trupuri sfârtecate în zăpadă… bucăţi atârnând ca nişte cârnaţi la măcelărie. Duhoarea… disperarea… Supravieţuitorii costelivi nu mai arată a oameni. William Eddy abia dacă-şi mai poate aduna puterile ca să se îndrepte spre coliba pe care a construit-o cu luni în urmă și în care el şi Foster şi-au lăsat familiile.

Fiul lui Foster e încă în viaţă! Foster plânge în timp ce-şi ia în braţe copilul. Dar Eddy… a ajuns prea târziu. Fiul lui a murit cu câteva zile în urmă. William Eddy şi-a pierdut întreaga familie. Este cuprins de furie şi se îndreaptă ameninţător către personajul negativ, Keseberg, care s-ar putea să fi mâncat copiii, acest bărbat care nu e decât un animal. Eddy își coboară privirea la bestie. Face un pas înspre bărbat, dă să-l omoare… dar nu e în stare. Se prăbuşeşte la pământ şi se uită din nou fix la cer, acelaşi cer din care a căzut acel prim fulg de zăpadă. Şi apoi capul îi coboară între mâini. Foster se apropie, vrând să-l ucidă el pe Keseberg, dar din grămada de pe jos care e William Eddy se aude o voce.

— Lasă-l, îi spune el lui Foster.

Pentru că Eddy ştie că acest rău sălăşluieşte în noi toţi, că până la urmă toţi suntem niște animale.

— Lasă-l în pace, spune el.

William Eddy a… supravieţuit, atâta tot. Iar în timp ce el priveşte spre orizont, noi ne dăm seama că, poate, ăsta e singurul lucru la care putem spera cu toţii. Să supravieţuim. Prins la răscrucea violentă dintre istorie, suferinţă şi moarte sigură, omul îşi dă seama că e lipsit de orice putere, că toată încrederea pe care o are în sine nu e decât deşertăciune… o himeră. Aşa că face şi el ce poate, se zbate, luptă împotriva zăpezii şi a vântului şi a propriilor nevoi animalice – şi la asta se reduce o viaţă. În numele

familiei, iubirii, simplei decenţe, un om bun se înverşunează împotriva naturii şi cruzimii sorţii, dar e o luptă pe care n-o poate câştiga. Orice iubire e la fel şi e copleşitoare – frumuseţea sfâşietoare a esenţei umane. Iubim. Ne străduim. Murim singuri.

Pe această întindere înzăpezită de pe ecran vedem cum o sută cincizeci de ani trec în zece secunde – apar şinele de tren, apoi se construiesc şosele, apoi case, primele maşini încep să circule prin trecătoarea Truckee înspre Tahoe şi apoi apare o autostradă. Acest loc, cândva de nestrăbătut, devine de-acum o simplă porţiune de autostradă ca oricare alta şi ne confruntăm cu uşurinţa perfidă a călătoriei din ziua de azi, dar aparatul de filmat se ridică şi vedem pădurea, iar adevărul despre omenire nu s-a schimbat cu nimic. Aceşti copaci, acest munte, chipul de nepătruns al naturii, al morţii.

Şi, la fel de rapid cum a apărut, autostrada dispare: un vis, o halucinaţie, o plăsmuire din mintea distrusă a unui om frânt. Nu-i decât o trecătoare îndepărtată de munte din anul 1847. În jurul lui, o tăcere de moarte. Se lasă seara. Iar William Eddy se îndepărtează călare, singur.

8
Grand Hotel

Aprilie 1962
Roma, Italia

Pasquale a dormit agitat într-un albergo mic şi scump de lângă gara mare. Se întrebă cum reuşeau să doarmă cei care stăteau la hotelurile astea romane, cu tot zgomotul din jur. Se sculă devreme, îşi puse pantalonii, cămaşa, cravata şi sacoul, bău o caffè şi apoi luă un taxi până la Grand Hotel, unde stăteau oamenii de film americani. Fumă o ţigară pe Treptele Spaniole şi se pregăti sufleteşte. Vânzătorii îşi instalau tarabele cu flori şi turiştii mişunau deja încoace şi încolo, cu hărţi împăturite în mâini şi aparate de fotografiat atârnate la gât. Pasquale se uită la numele de pe hârtia pe care i-o dăduse Orenzio şi îl rosti rar, ca să nu-l stâlcească.

Îl caut pe… Michael Deane. Michael Deane. Michael Deane.

Pasquale nu mai fusese niciodată în interiorul hotelului Grand. Dincolo de porțile de mahon i se dezvălui cel mai ornamentat vestibul pe care-l văzuse vreodată: pardoseală de marmură, fresce florale pe tavan, candelabre de cristal, lucarne cu vitralii reprezentând sfinţi, păsări şi lei morocănoşi. Îi veni greu să asimileze tot ce vedea şi trebui să facă un efort ca să nu se holbeze ca un turist, ci să pară serios şi concentrat. Avea o treabă importantă cu ticălosul de Michael Deane. Lumea forfotea în

vestibul – grupuri de turişti şi oameni de afaceri italieni în costume negre şi cu ochelari. Pasquale nu văzu nici o vedetă de cinema, dar adevărul e că nici n-ar fi fost în stare să recunoască una. Se odihni o clipă, sprijinindu-se de un leu alb, sculptat, însă a cărui faţă era atât de umană, încât Pasquale nu se simţi în largul lui şi o porni spre recepţie.

Ajuns acolo, îşi scoase pălăria şi îi întinse recepţionerului bucata de hârtie cu numele lui Michael Deane. Deschise gura, dând să rostească propoziţia pregătită dinainte, dar recepţionerul se uită la hârtie şi arătă înspre o uşă ornată de la capătul holului.

— La capătul coridorului.

Pe uşa înspre care arăta recepţionerul ieşea şerpuind un şir lung de oameni.

— Am treabă cu omul acesta, cu Deane. E acolo? îl întrebă Pasquale pe recepţioner.

Bărbatul arătă doar cu mâna şi se uită în altă parte.

— La capătul coridorului.

Pasquale îşi croi drum până în spatele cozii de la capătul holului. Se întrebă dacă toată lumea asta avea treabă cu Michael Deane. Poate că individul ținea actriţe bolnave pitite prin toată Italia. Tânăra ce stătea la rând în faţa lui Pasquale era atrăgătoare: păr şaten, drept, picioare lungi, cam de aceeaşi vârstă cu el, douăzeci şi doi sau douăzeci şi trei de ani. Era îmbrăcată într-o rochie strâmtă şi frământa agitată între degete o ţigară neaprinsă.

— Ai un foc? întrebă ea.

Pasquale aprinse un chibrit şi i-l întinse. Ea îşi făcu palma căuş şi trase din țigară.

— Aşa emoţii am! Dacă nu fumez acum, va trebui să mănânc un tort întreg. Dup-aia o să fiu la fel de grasă ca soră-mea şi nici n-or să se mai uite la mine.

Pasquale se uită dincolo de ea, de-a lungul şirului de oameni, şi distinse o sală de bal bogat decorată, cu stâlpi mari și auriţi în colţuri.

— Ce-i cu coada asta? întrebă el.

— Altfel nu se poate, răspunse femeia. Poţi încerca să intri la studio sau unde-or fi filmând în ziua respectivă, dar cred că până la urmă toate cozile duc în acelaşi loc. Nu, cel mai bine e să faci ce-ai făcut, adică să vii direct aici.

— Încerc să-l găsesc pe bărbatul ăsta, spuse Pasquale.

Îi arătă hârtia cu numele lui Deane scris pe ea.

Tânăra se uită la hârtie şi apoi îi arătă și ea una, pe care scria numele altcuiva.

— Nu contează, zise ea. Până la urmă toate cozile duc în acelaşi loc.

În spatele lui Pasquale se aşezară şi alţi oameni la rând. Coada ducea la o măsuţă unde erau aşezaţi un bărbat şi o femeie care aveau în faţă câteva foi capsate. Poate că bărbatul era Michael Deane. Bărbatul şi femeia puneau tuturor persoanelor de la coadă

câte o întrebare sau două, după care fie îi trimiteau înapoi de unde veniseră, fie le spuneau să stea într-un colţ sau să iasă pe altă uşă, care părea să dea spre exterior.

Când îi veni rândul tinerei celei frumoase, îi luară hârtia, o întrebară câţi ani are, de unde e şi dacă vorbeşte englezeşte. Ea răspunse că are nouăsprezece ani, e din Terni şi da, vorbeşte „engleză molto bine“. O rugară să spună ceva.

— *Baby, baby*, zise ea în ceva care aducea a engleză. Te iubesc, *baby*. Tu eşti *my baby*.

Au trimis-o să aştepte în colţ. Pasquale observă că toate tinerele atrăgătoare erau trimise în acelaşi colţ. Ceilalţi erau trimişi afară. Când îi veni și lui rândul, îi arătă bărbatului de la măsuţă hârtia cu numele lui Michael Deane, iar acesta i-o înapoie.

— Dumneata eşti Michael Deane? întrebă Pasquale.

— Buletinul? zise bărbatul în italiană.

Pasquale îi întinse actul de identitate.

— Îl caut pe omul acesta, pe Michael Deane.

Bărbatul ridică privirea, apoi răsfoi paginile pe care le avea în faţă, iar într-un final scrise numele lui Pasquale pe una din ultimele foi, care era plină cu alte zeci de nume scrise de mâna bărbatului.

— Ceva experienţă? întrebă el.

— Poftim?

— Experienţă actoricească.

— Nu, eu nu sunt actor. Încerc să-l găsesc pe Michael Deane.

— Vorbeşti engleza?

— Da, zise Pasquale în engleză.

— Spune ceva.

— Bună, zise el în engleză. Ce mai faci?

Bărbatul păru interesat.

— Spune ceva amuzant, zise el.

Pasquale se gândi o clipă, apoi spuse în engleză:

— Eu întreb dacă-l iubeşte şi ea spune da. Eu întreb dacă… şi el îndrăgostit. Ea zice da, el iubeşte pe el.

Bărbatul nu zâmbi, dar spuse „OK“ şi îi înapoie buletinul lui Pasquale, împreună cu un cartonaş cu un număr înscris pe el. Numărul era 5410. Arătă spre uşa pe care ieşise aproape toată lumea, în afară de fetele frumoase.

— Autobuzul numărul patru.

— Nu, eu încercat să găsesc…

Dar bărbatul trecuse deja la următoarea persoană din rând.

Pasquale urmă şirul şerpuitor până afară, unde se găsea o coloană de autobuze. Urcă în al patrulea, care era aproape plin cu bărbaţi de vârste cuprinse între douăzeci şi patruzeci de ani. Peste câteva minute le văzu pe femeile frumoase urcând într-un autobuz mai mic. După ce mai urcară câţiva bărbaţi, uşa autobuzului său se închise cu un scârţâit, motorul porni cu un

huruit şi autobuzul o luă din loc. Au fost duşi prin oraş până la o zonă din centro pe care Pasquale n-o ştia și unde autobuzul se opri. Bărbaţii coborâră încet. Neştiind ce altceva să facă, Pasquale îi urmă.

Merseră pe o alee şi intrară pe o poartă pe care scria „CENTURIONI“. Şi, într-adevăr, dincolo de gardul înalt erau o mulțime de centurioni romani costumaţi care fumau, mâncau panini, citeau ziare şi discutau. Erau sute de astfel de indivizi îmbrăcaţi în armuri şi cu suliţe în mână. Nu se vedea nici urmă de camere de filmat sau echipe de operatori, numai bărbaţi în costume de centurion, cu ceasuri la mână şi pălării de fetru pe cap.

Deşi se simţea uşor ridicol, Pasquale urmă şirul de bărbaţi care nu erau costumaţi încă. Rândul ducea la o clădire mică, unde li se lua măsura tuturor.

— Este vreun şef pe-aici? îl întrebă Pasquale pe bărbatul din faţa lui.

— Nu. Tocmai asta-i grozav.

Individul îşi descheie sacoul şi-i arătă lui Pasquale cinci cartonaşe cu numere din cele care se dădeau la hotel.

— Stau întruna la coadă. Idioţii mă plătesc de fiecare dată. Nici măcar nu capăt vreun costum. Aproape că-i prea uşor.

Bărbatul îi făcu cu ochiul.

— Dar eu nici n-ar trebui să fiu aici, spuse Pasquale.

Individul râse.

— Nu-ţi face griji. N-or să te prindă. Oricum nu vor filma azi. Va ploua sau cuiva nu-i va conveni lumina sau după vreo oră o să vină cineva să zică „Doamna Taylor e bolnavă din nou“ şi ne vor trimite acasă. Nu filmează decât o dată la cinci zile, asta în cel mai bun caz. În timpul ploilor am cunoscut un tip pe care l-au plătit de şase ori în fiecare zi numai ca să vină. S-a dus în toate locurile de adunare pentru figuranţi şi a căpătat bani la fiecare dintre ele. Până la urmă s-au prins şi l-au dat afară. Şi știi ce-a făcut? A furat un aparat de filmat şi l-a vândut unei companii cinematografice italiene, Și ei ştii ce-au făcut? L-au vândut înapoi americanilor la preţ dublu. Ha!

În timp ce înaintau, un bărbat în costum de tweed venea înspre ei de-a lungul şirului. Era însoţit de o femeie cu o mapă. Bărbatul vorbea în engleză cu izbucniri rapide şi furioase, spunându-i femeii cu mapa ce să scrie. Ea dădea din cap şi făcea întocmai. Uneori scotea oamenii din rând, iar aceştia plecau bucuroşi. Când ajunse la Pasquale, bărbatul se opri şi se aplecă foarte mult înspre el. Pasquale se lăsă pe spate.

— Câţi ani are?

Pasquale răspunse în engleză înainte ca femeia să apuce să traducă:

— Am douăzeci şi doi de ani.

Bărbatul îl apucă acum pe Pasquale de bărbie şi îi întoarse faţa în aşa fel încât să-l poată privi direct în ochi.

— De unde ai ochii ăştia albaştri, amice?

— Mama, ea are ochi albaştri. E din Liguria. Sunt mulţi ochi albaştri.

Bărbatul o întrebă pe interpretă „Sclav?“ şi apoi îi zise lui Pasquale:

— Vrei să fii sclav? Aş putea să-ţi plătesc mai mulţi bani. Poate chiar şi mai multe zile.

Înainte ca Pasquale să apuce să-i răspundă, bărbatul îi zise femeii:

— Trimite-l să fie sclav.

— Nu, spuse Pasquale. Aşteptaţi.

Scoase din nou hârtia şi îi vorbi în engleză bărbatului în costum de tweed:

— Eu numai încerc să găsesc pe Michael Deane. În hotelul meu este o americancă. Dee Moray.

Bărbatul se întoarse cu totul înspre Pasquale:

— Ce-ai zis?

— Eu numai încerc să găsesc…

— Dee Moray ai zis?

— Da. E la mine la hotel. De-asta vin să găsesc pe Michael Deane ăsta. Ea tot aşteaptă pe el şi el nu vine. E foarte bolnavă.

Bărbatul se uită la bucata de hârtie şi apoi în ochii femeii.

— Dumnezeule, noi am auzit că Dee s-a dus în Elveţia, la tratament!

— Nu. Ea venit la hotelul meu.

— Și-atunci, omule, ce naiba cauţi printre figuranţi?

O maşină l-a dus înapoi la Grand Hotel şi Pasquale a rămas în vestibul, unde s-a uitat cum scapără lumina reflectată într-un candelabru de cristal. În spatele lui se găseau scările şi la fiecare câteva minute cineva le cobora agale, ca şi când apariţia sa urma să stârnească aplauze. Tot la fiecare câteva minute ţârâiau şi lifturile, dar după el tot nu veni nimeni. Pasquale fuma şi aştepta. Îi trecu prin minte să se ducă în încăperea de la capătul coridorului şi să întrebe pe cineva unde-l putea găsi pe Michael Deane, dar se temea să nu-l urce iar în vreun autobuz. Au trecut douăzeci de minute. Apoi încă douăzeci. În cele din urmă o tânără atrăgătoare se apropie de ele. De astfel de femei nu păreau să ducă lipsă aici.

— Domnul Tursi?

— Da.

— Domnul Deane îşi cere scuze că v-a lăsat să aşteptaţi atât de mult. Veniţi, vă rog, cu mine.

Pasquale o urmă la lift şi liftierul îi duse la etajul al treilea. Coridoarele erau late şi bine luminate şi Pasquale se jenă la gândul că Dee Moray lăsase acest hotel frumos pentru mica lui

pensione, cu scara ei îngustă, unde nu fusese destul loc nici pentru un tavan de înălţime normală, aşa că zidarul se folosise pur şi simplu de bolovani, îngemănând zidul cu tavanul de stâncă, de parcă o peşteră i-ar fi devorat încet hotelul.

O urmă pe femeie într-un apartament cu uşile dintre camere larg deschise. În apartament părea să se desfăşoare un volum mare de muncă – lumea vorbea la telefon şi dactilografia de parcă acolo se înfiinţase o mică întreprindere. Pe o masă lungă se găsea mâncare şi nişte italience tinere şi frumoase se învârteau prin jur, oferind cafea. Pasquale observă că una dintre ele era fata pe care o întâlnise la coadă. Dar ea îi evită privirea.

Pasquale a fost condus în viteză prin apartament şi apoi afară, pe o terasă care dădea înspre biserica Trinità dei Monti. Se gândi iar la Dee Moray, cum admirase ea priveliştea pe care i-o oferea camera ei, și se simți rușinat.

— Vă rog să luaţi loc. Michael va veni imediat.

Pasquale se aşeză pe un scaun de fier forjat de pe terasă, iar în spatele lui zgomotul mașinilor de scris și al conversaţiilor continuă. Fumă. Mai aşteptă patruzeci de minute. Apoi femeia cea atrăgătoare reveni. Sau era alta?

— Mai durează câteva minute. Doriți nişte apă în timp ce aşteptaţi?

— Da, vă rog, spuse Pasquale.

Dar apa nu apăru nici ea. De-acum trecuse de ora unu. Pasquale încerca deja de mai bine de trei ore să-l găsească pe Michael Deane. Îi era sete şi foame.

Mai trecură douăzeci de minute şi femeia reveni.

— Michael vă aşteaptă jos, în hol.

Pasquale tremura – nu ştia nici el dacă de furie sau de foame – când se ridică s-o urmeze iar și străbătu apartamentul, apoi coridorul, urcă iar în lift şi coborî în vestibul. Iar acolo, aşezat pe canapeaua unde stătuse el cu o oră în urmă, se găsea un bărbat mult mai tânăr decât îşi imaginase Pasquale, la fel de tânăr ca el, un american cu ten deschis la culoare, palid şi cu părul moale, castaniu-roşcat. Îşi rodea unghia de la degetul mare al mâinii drepte. Era destul de chipeş, în stilul acela american spălăcit, dar îi lipsea soiul de calitate pe care Pasquale ar fi atribuit-o bărbatului aşteptat de Dee Moray. Poate că nu există un bărbat destul de bun pentru ea, se gândi el.

Bărbatul se ridică.

— Domnule Tursi, zise el în engleză. Eu sunt Michael Deane. Înţeleg c-ai venit să discutăm despre Dee.

Iar ce s-a întâmplat în continuare l-a surprins până şi pe Pasquale. Nu mai făcuse aşa ceva din noaptea aceea în care, cu ani în urmă, în La Spezia, pe când avea şaptesprezece ani, unul din fraţii lui Orenzio îi pusese la îndoială bărbăţia, dar în acel moment se apropie şi îi trase un pumn lui Michael Deane – drept în piept, dintre toate locurile posibile. Nu mai lovise niciodată pe

nimeni în piept, nu mai văzuse pe nimeni lovind pe cineva în piept. Se auzi un bufnet înfundat, pe el îl duru tot braţul, iar Deane căzu înapoi pe canapea, pliat ca o husă pentru haine.

Pasquale stătea în picioare deasupra bărbatului încovoiat, tremurând şi zicându-şi în gând: „Ridică-te. Ridică-te şi luptă, dă-mi ocazia să te pocnesc din nou". Însă, încetul cu încetul, furia lui Pasquale începu să se domolească. Se uită în jur. Nu mai văzuse nimeni lovitura. Probabil păruse că Michael Deane s-a aşezat înapoi pe canapea. Pasquale se trase puţin în spate.

După ce-şi recăpătă suflul, Deane se îndreptă, se uită în sus, făcu o grimasă şi zise:

— Ufff! La naiba!

Apoi tuşi.

— Bănuiesc că-ţi închipui c-am meritat-o.

— De ce o laşi singură aşa? E speriată. Şi bolnavă.

— Ştiu. Ştiu. Ascultă, îmi pare rău că s-a-ntâmplat aşa.

Deane tuşi din nou şi îşi frecă pieptul. Se uită precaut în jur.

— Putem discuta afară?

Pasquale dădu din umeri şi o porniră spre ieşire.

— Gata cu pumnii, bine?

Pasquale consimţi. Ieşiră din hotel şi se îndreptară spre Treptele Spaniole. Piaţa era plină şi vânzătorii îşi strigau preţurile la flori. Pasquale flutură mâna, dându-i la o parte, în timp ce înaintară prin piaţă.

Michael Deane continua să-şi frece pieptul.

— Cred că mi-ai rupt ceva.

— *Mi dispiace*, mormăi Pasquale, deşi nu-i părea rău.

— Cum e Dee?

— E bolnavă. Eu aduc doctor din La Spezia.

— Şi doctorul tău… a consultat-o?

— Da.

— Înţeles.

Michael Deane dădu încruntat din cap şi începu să-şi roadă din nou unghia.

— Atunci presupun că nu trebuie să ghicesc ce ţi-a spus doctorul.

— El cerut doctorul ei. Să vorbească.

— Vrea să vorbească cu doctorul Crane?

— Da.

Pasquale încercă să-şi reamintească în detaliu conversaţia, dar ştia că i-ar fi fost imposibil s-o traducă.

— Ascultă, trebuie să ştii că n-a fost ideea doctorului Crane. A fost ideea mea.

Michael Deane se trase în spate, de parcă s-ar fi aşteptat ca Pasquale să-l lovească din nou.

— Doctorul Crane n-a făcut altceva decât să-i explice că simptomele pe care le are sunt compatibile cu cancerul. Ceea ce e adevărat.

Pasquale nu era sigur c-a înţeles.

— Vii s-o iei acum? întrebă el.

Michael Deane nu îi răspunse imediat, ci se uită roată prin piață.

— Ştii ce-mi place mie la locul acesta, domnule Tursi?

Pasquale se uită la Treptele Spaniole, la scările care urcau precum etajele unui tort de nuntă către biserica Trinità dei Monti. Pe treptele de lângă ei o tânără stătea aplecată în față și citea o carte rezemată pe genunchi, în timp ce prietena ei desena într-un caiet de schițe. Treptele erau pline de astfel de oameni care citeau, făceau fotografii şi purtau conversaţii intime.

— Îmi place că italienii îşi cunosc interesul. Îmi place că nu se sfiesc să ceară exact ce vor. Americanii nu sunt aşa. Noi ne învârtim în jurul cozii. Înţelegi ce vreau să spun?

Pasquale nu înţelegea. Dar nici nu voia să o recunoască, aşa că dădu doar din cap.

— Noi doi trebuie să ne explicăm poziţiile. Eu, evident, mă aflu într-o situaţie foarte dificilă, iar dumneata mi-ai putea fi de ajutor.

Lui Pasquale îi venea greu să se concentreze pe aceste cuvinte fără noimă. Nu-şi putea imagina ce văzuse Dee Moray la acest bărbat.

Ajunseseră la Fontana della Barcaccia, „Fântâna vechii bărci“, arteziana din mijlocul pieţei. Michael Deane se sprijini de ea.

— Ştii povestea fântânii acesteia, cu barca scufundată?

Pasquale se uită la barca sculptată în mijlocul fântânii şi la apa care ţâşnea prin mijlocul ei.

— Nu.

— Nu seamănă cu nici o altă sculptură din oraş. Peste tot vezi obiecte din astea serioase, solemne, dar cel de-aici e comic, ridicol. După părerea mea, asta îl face să fie opera de artă cea mai autentică din oraş. Înţelegi ce vreau să spun, domnule Tursi?

Pasquale nu ştiu ce să răspundă.

— Cu mult timp în urmă, în timpul unei inundaţii, fluviul a luat cu el o barcă şi a azvârlit-o aici, unde se află acum fântâna. Artistul a încercat să surprindă natura aleatorie a dezastrului. Iar mesajul pe care vrea să-l transmită e că uneori nu există nici o explicaţie pentru ceea ce se întâmplă. Uneori o barcă se iveşte pur şi simplu pe stradă. Şi, oricât ar părea de ciudat, n-ai încotro şi trebuie să te confrunţi cu faptul că, dintr-odată, pe stradă există o barcă. Ei bine… asta-i poziţia în care mă aflu eu aici, la Roma, lucrând la acest film. Diferenţa e că nu-i doar o singură barcă. Fiecare nenorocită de stradă e plină de rahaturile astea de bărci.

Pasquale iar n-avea nici cea mai vagă idee ce voia să spună omul ăsta.

— Poate, după părerea dumitale, ce i-am făcut lui Dee e ceva crud. Nu te contrazic: dintr-o anumită perspectivă, aşa şi e. Dar

eu pur şi simplu trebuie să mă ocup de toate dezastrele care se ivesc, unul câte unul.

Acestea fiind spuse, Michael Deane scoase un plic din sacou. I-l vârî în mână lui Pasquale.

— Jumătate e pentru ea. Şi cealaltă jumătate e pentru dumneata, pentru ce-ai făcut până acum şi pentru ce sper că vei putea face de-acum încolo pentru mine.

Puse o mână pe braţul lui Pasquale.

— Chiar dacă m-ai atacat, am să te consider prieten, domnule Tursi, şi am să te tratez ca pe un prieten. Dar dacă aflu că i-ai dat mai puţin de jumătate din bani sau că ai mai spus cuiva despre toate astea, nu-ţi voi mai fi prieten. Şi nu vrei una ca asta.

Pasquale îşi smuci braţul. Bărbatul acesta îngrozitor îl acuza pe el de necinste? Îşi aminti de cuvântul pe care-l folosise Dee şi zise:

— Te rog! Eu sunt franc!

— Da, bine, spuse Michael Deane, ridicându-şi mâinile, ca şi când s-ar fi temut că Pasquale îl va lovi din nou.

Apoi îşi îngustă ochii şi se apropie.

— Vrei francheţe? Pot şi eu să fiu franc. Am fost trimis să salvez filmul acesta, care-i pe moarte. E singura mea îndatorire. Această îndatorire n-are nici o dimensiune morală. Nu e nici bună, nici rea. E pur şi simplu datoria mea să curăţ bărcile de pe străzi.

Se uită în altă parte.

— Evident, doctorul dumitale are dreptate. Am indus-o în eroare pe Dee ca s-o expediem de-aici. Nu sunt mândru de ce am făcut. Te rog să-i spui că doctorul Crane n-ar fi trebuit să aleagă cancerul de stomac. N-a vrut s-o sperie. Ştii cum sunt doctorii – aproape prea analitici. A ales cancerul pentru că simptomele se potrivesc cu cele ale unui început de sarcină. Dar trebuia să fie doar o chestie de o zi sau două. De aceea urma să plece în Elveţia. Există acolo un medic specializat în sarcini nedorite. E sigur. Discret.

Pasquale se afla la câţiva paşi în spate. Deci era adevărat. Chiar era însărcinată.

Michael Deane reacţionă la expresia de pe chipul lui Pasquale.

— Uite, spune-i, te rog, cât de rău îmi pare!

Apoi bătu uşor cu palma plicul din mâna lui Pasquale.

— Spune-i… că aşa se întâmplă uneori lucrurile. Şi că îmi pare sincer rău. Dar trebuie să se ducă în Elveţia, aşa cum a sfătuit-o doctorul Crane. Medicul de acolo se va ocupa de tot. S-a plătit totul.

Pasquale se holba la plicul din mâinile lui.

— A, şi mai am ceva pentru ea!

Americanul vârî mâna în acelaşi buzunar al sacoului şi scoase trei fotografii mici, pătrate. Păreau să fi fost luate pe platoul de filmare – pe fundalul uneia dintre ele se vedea o echipă de

cameramani – şi, cu toate că erau de dimensiuni reduse, Pasquale o văzu clar pe Dee Moray în toate trei. Purta un soi de rochie lungă, diafană, stătea alături de o altă femeie și ambele o flancau pe o a treia, o brunetă frumoasă, care se afla în prim-planul fotografiilor. În cea mai reuşită dintre poze Dee şi bruneta erau aplecate pe spate şi râdeau în hohote, fiind surprinse de fotograf într-o clipă de naturaleţe.

— Acestea sunt fotografii de platou, spuse Michael Deane. Le folosim ca să fim siguri că aranjamentul pentru cadrul următor e corect. Costumele, coafura… să fim siguri că nimeni nu-şi pune ceasul la mână. M-am gândit că lui Dee i-ar plăcea să le aibă.

Pasquale se uită atent la fotografia de sus. Dee Moray îşi pusese mâna pe braţul celeilalte femei şi râdeau cu atâta poftă, încât Pasquale ar fi dat orice să ştie ce era aşa de amuzant. Poate că era aceeaşi glumă pe care i-o spusese şi lui, despre bărbatul acesta care se iubea prea mult.

Deane se uita şi el la fotografia de sus.

— Are o fizionomie interesantă. Sincer să fiu, la început n-am remarcat asta. M-am gândit că Mankiewicz şi-a pierdut minţile când a distribuit o blondă în rol de doamnă de onoare egipteană. Dar are o calitate aparte…

Michael Deane se aplecă mai tare spre el:

— Şi aici nu mă refer numai la sâni. Mai e ceva în plus… un soi de autenticitate. E o actriţă adevărată fata asta!

Deane îşi alungă gândul şi se uită iar la fotografia de sus.

— Va trebui să filmăm din nou scenele în care apare Dee. Nu sunt foarte multe. Ba întârzieri, ba ploi, ba probleme sindicale, apoi s-a îmbolnăvit Liz şi apoi Dee. Când am trimis-o de-aici, mi-a spus că e dezamăgită, fiindcă nu va şti nimeni niciodată că a jucat în filmul ăsta. Aşa că m-am gândit că va dori pozele astea.

Michael Deane dădu din umeri.

— Bineînţeles, asta era pe vremea când credea că e pe moarte.

Cuvântul „moarte" rămase suspendat în aer.

— Ştii, spuse Michael Deane, mi-am imaginat că până la urmă îmi va telefona şi că vom râde amândoi de toată istoria asta. Că va fi o poveste amuzantă pe care doi oameni şi-o vor împărtăşi peste ani, că, poate, vom fi chiar…

Nu-şi termină gândul şi zâmbi uşor.

— Dar una ca asta nu se va întâmpla. O să vrea să-mi taie coaiele. Dar te rog… spune-i că după ce-i trece furia, dacă rămâne cooperantă, o să-i fac rost de orice rol vrea când o să ne întoarcem cu toţii în State. Îi spui, te rog? Poate deveni vedetă dacă asta vrea.

Pasquale simţi că i se face rău. Încerca din răsputeri să nu-l pocnească din nou pe Michael Deane și tocmai se întreba ce fel de bărbat părăsește o femeie gravidă, când îşi dădu seama de un lucru atât de evident, încât îl izbi direct în piept şi-i tăie respiraţia. Nu mai avusese niciodată un gând atât de fizic, ca o

lovitură în stomac: „Iată-mă aici, furios pe acest bărbat care a părăsit o femeie gravidă…“

În timp ce propriul meu fiu creşte crezând că maică-sa îi e soră.

Pasquale se înroşi. Îşi aminti cum se ghemuise pe cuibul de mitralieră şi-i spusese lui Dee Moray: „Nu-i uşor“. Dar era. Era foarte uşor. Exista un soi de bărbat care fugea de o astfel de responsabilitate. El şi Michael Deane erau soiul acela de bărbaţi. Era la fel de îndreptățit să-l lovească pe bărbatul acesta cum era să se pocnească pe sine însuşi. Pasquale se simţi cuprins de greaţa propriei ipocrizii şi îşi duse mâna la gură.

Cum Pasquale nu zicea nimic, Michael Deane se uită în spate, la Fontana della Barcaccia, şi se încruntă.

— Probabil asta e lumea în care trăim.

Şi apoi Michael Deane o luă din loc, îndepărtându-se prin mulţime și lăsându-l pe Pasquale sprijinit de fântână. Acesta deschise plicul greu. Era plin cu bani, mai mulţi bani decât îi fusese dat să vadă vreodată – un teanc de bancnote americane pentru Dee şi lire italiene pentru el.

Pasquale puse fotografiile în plic şi îl închise. Se uită de jur împrejur. Era o zi înnorată. Treptele Spaniole erau pline de oameni care se odihneau, dar cei din piaţă şi de pe stradă se mişcau hotărâți, cu viteze diferite, dar în linii drepte, precum o mie de gloanţe trase într-o mie de direcţii dintr-o mie de arme diferite. Toţi aceşti oameni care se deplasau cum credeau ei de cuviinţă… toate aceste istorii, toţi aceşti indivizi neajutoraţi, bolnavi, cu trădările şi inimile lor întunecate – Asta e lumea în care trăim –, se învârteau în jurul lui, vorbind, fumând şi făcând fotografii, iar Pasquale simţi cum împietreşte şi îi trecu prin minte că, poate, îşi va petrece tot restul vieţii stând acolo, la fel ca fântâna aceea veche cu barca naufragiată. Trecătorii vor arăta înspre statuia bietului sătean care a venit plin de naivitate la oraş ca să discute cu americanii care fac filme, înspre bărbatul care a încremenit în timp în clipa când i-a fost dezvăluită propria slăbiciune de caracter.

Iar Dee… ei ce-o să-i spună? Avea să blameze în faţa ei caracterul bărbatului pe care ea îl iubea, al acestei vipere de Deane, când Pasquale era şi el un exemplar din aceeaşi specie? Îi scăpă un geamăt şi îşi acoperi gura.

Chiar în clipa aceea simţi o mână pe umăr. Pasquale se întoarse. Era o femeie, interpreta care mersese mai devreme de-a lungul rândului de centurioni figuranţi.

— Tu eşti tipul care ştie unde e Dee? întrebă ea în italiană.

— Da, răspunse Pasquale.

Femeia se uită în jur şi apoi îl strânse pe Pasquale de braţ.

— Te rog, vino cu mine. Ştiu pe cineva care ar vrea tare mult să discute cu tine.

9
Încăperea

Recent
Universal City, California

> *Încăperea e totul. Când eşti în Încăpere, afară nu mai există nimic. Cei care-ţi ascultă prezentarea nu pot să iasă din Încăpere, la fel cum nu pot să nu ejaculeze când ajung la orgasm. TREBUIE să te asculte până la capăt. Încăperea e tot ce există.*
>
> *Marea ficţiune spune adevăruri neştiute. Marele film merge mai departe. Marele film înfrumuseţează Adevărul. În fond, ce Adevăr a încasat vreodată 40 de milioane de dolari în primul weekend de la lansare? Ce Adevăr a fost vândut în patruzeci de teritorii străine în doar şase ore? Cine stă la coadă să vadă continuarea la Adevăr?*
>
> *Dacă povestea ta înfrumuseţează Adevărul, o vei vinde în Încăpere. Vinde-o în Încăpere şi-o să capeţi un Contract. Capătă un Contract şi lumea te aşteaptă ca o mireasă ce tremură în patul conjugal.*

(Fragment din capitolul 14 al volumului *Metoda Decanului: Cum am vândut Hollywoodul modern Americii şi cum să obţii şi tu succes în viaţă*, de Michael Deane)

În Încăpere Shane Wheeler simte euforia promisă de Michael Deane. Vor produce *Donner!*. N-are nici o îndoială. Michael Deane este echivalentul domnului Miyagi, iar el tocmai i-a lustruit maşina[9]. Michael Deane este echivalentul lui Yoda, iar el tocmai a ridicat nava spaţială din mocirlă. Shane a reuşit. Nu s-a mai simţit niciodată atât de plin de viaţă. Îşi doreşte ca Saundra să fi fost acolo, ca să-i vadă reprezentaţia – sau părinţii lui. Chiar dacă la început a avut unele emoţii, n-a fost niciodată mai sigur de ceva cum e de faptul că a rupt gurile cu prezentarea asta.

În Încăpere domneşte o linişte adecvată. Shane aşteaptă. Bătrânul Pasquale e cel care rupe primul tăcerea. Îl bate pe Shane pe braţ şi spune:

— *Penso è andata molto bene.*

Cred că a mers foarte bine.

— *Grazie*, domnule Tursi.

Shane aruncă priviri rapide prin încăpere. Michael Deane e absolut impenetrabil, dar Shane nici nu ştie sigur dacă pe chipul lui mai poate apărea vreo expresie omenească. Pare însă adâncit în gânduri, cu mâinile zbârcite împreunate în dreptul chipului neted şi arătătoarele unite în faţa buzelor într-un V răsturnat. Shane îl examinează îndeaproape: cumva una dintre sprâncene e mai înălțată decât cealaltă? Sau e doar aranjată aşa?

Apoi Shane se uită în dreapta lui Michael Deane, unde Claire Silver are o expresie bizară pe faţă. Ar putea fi un zâmbet (i-a

plăcut!) sau o grimasă (Doamne, e posibil să nu-i fi plăcut?), dar dac-ar fi să-i găsească o denumire, probabil că ar opta pentru „perplexitate îndurerată“.

Deocamdată nimeni nu spune nimic. Toate îndoielile de sine din ultimul an i se strecoară din nou în suflet lui Shane și el începe să se întrebe dacă nu cumva s-a înşelat în privinţa Încăperii… când dinspre Claire Silver se aude un zgomot. Un zumzăit pe nas, ca un motor slab care porneşte.

— Canibali, zice ea şi apoi îşi pierde cu totul stăpânirea de sine şi izbucneşte într-un râs de nestăvilit, copleşitor, ascuţit, frenetic şi ţiuitor.

Întinde o mână spre Shane.

— Îmi… îmi pare rău, nu e… doar că e…

Şi apoi se lasă cu totul pradă hohotelor de râs, se dezintegrează în ele.

— Îmi pare rău, spune Claire din nou când e în stare să vorbească. Zău că da. Doar că…

Şi acum hohotul începe iar, parcă şi mai ascuţit.

— De trei ani aştept o prezentare bună… şi când am în cele din urmă parte de ea, despre ce e vorba? Despre un cowboy – îşi acoperă gura, străduindu-se să-și înăbușe râsul – a cărui familie e devorată de un neamţ grăsun.

Se ţine cu mâinile de burtă.

— Nu e cowboy, bombăne Shane, simţind cum se micșorează, se zbârceşte, moare. Şi n-am arăta canibalismul.

— Nu, nu, îmi pare rău, spune Claire cu răsuflarea tăiată. Îmi pare rău…

Îşi acoperă iar gura şi îşi închide ochii strâns, dar tot nu se poate opri din râs.

Shane se uită pe furiş la Michael Deane, dar bătrânul producător doar priveşte în gol, adâncit în gânduri, în timp ce Claire grohăie pe nas…

Iar Shane simte cum îi iese din corp ultima suflare de aer. De-acum a devenit bidimensional – o caricatură plată a sinelui său zdrobit. Aşa s-a simţit în ultimul an, în timpul depresiei, şi-şi dă acum seama c-a fost o prostie să creadă, fie și doar pentru un minut, că ar putea să-şi redobândească vechea credinţă din POARTĂ – chiar și în noua ei formă, mai umilă. Acel Shane a dispărut, e mort. E un cotlet de viţel.

— Dar… e o poveste bună, bolboroseşte el şi se uită la Michael Deane, cerșindu-i ajutorul.

Claire ştie regula: nici un producător nu recunoaşte vreodată că *nu* îi place o prezentare, fiindcă poate se vinde până la urmă în altă parte şi ajungi să pari un idiot că ai scăpat ocazia. Întotdeauna găseşti altă scuză: „Piaţa nu e potrivită pentru aşa ceva“ sau „Seamănă prea mult cu un alt proiect la care lucrăm acum“ sau, dacă ideea e cu adevărat îngrozitoare, „Pur şi simplu nu merge la noi“. Dar după ziua de azi, după ultimii trei ani, după

tot ce s-a întâmplat… chiar nu se mai poate abţine. Toate reacţiile încăluşate în cei trei ani de idei ridicole şi prezentări tâmpite răbufnesc în aceste hohote înlăcrimate, care o lasă fără suflu. Un *thriller istoric* plin de efecte speciale despre *cowboy-i canibali*? Trei ore de suferinţă şi degradare, numai ca să afli că fiul eroului a ajuns… *desert*?

— Îmi pare rău, icnește ea cu greu, dar nu se poate opri din râs.

„Îmi pare rău“ – cuvintele astea par să-l trezească în cele din urmă pe Michael Deane dintr-un soi de transă. Îi aruncă o privire iritată asistentei lui şi-şi coboară mâinile de la bărbie.

— Claire. Te rog. Ajunge.

Apoi se uită la Shane Wheeler şi se apleacă în faţă peste birou:

— Îmi place la nebunie.

Claire mai râde de câteva ori, dar cu un hohot muribund. Își şterge lacrimile de la ochi şi vede că Michael vorbeşte serios.

— E perfect, spune el. Este exact genul de film pe care am vrut să-l fac la începutul carierei.

Claire se prăbuşeşte înapoi în scaun, uluită, chiar jignită – mai mult decât şi-ar fi imaginat că e posibil.

— E genial, spune Michael, din ce în ce mai entuziasmat de idee. O epopee încă nespusă despre confruntarea cu greutățile vieții pe pământ american.

Acum se întoarce spre Claire:

— Hai să facem imediat un pact de opţiune. Vreau să-l duc la studio.

Se întoarce spre Shane:

— Dacă accepți, vom face un pact de opţiune de şase luni, timp în care eu încerc să aranjez cu studioul… să zicem pentru zece mii de dolari? Evident, asta doar ca să ne asigurăm drepturile de exploatare pentru un preţ de achiziţionare mai mare în caz că ideea e dezvoltată mai departe. Dacă oferta ţi se pare acceptabilă, domnule…

— Wheeler, spune Shane, găsind cu greu suficient aer ca să-şi rostească propriul nume. Da, reuşeşte el să rostească, zece mii e o sumă… ăăă… acceptabilă.

— Ei bine, domnule Wheeler, a fost o prezentare pe cinste. Ai multă energie. Îmi aminteşti puțin de mine când eram tânăr.

Shane își mută privirea de la Michael Deane la Claire, care e acum palidă, şi înapoi la Michael.

— Vă mulţumesc, domnule Deane. V-am devorat pur şi simplu cartea.

Michael tresare din nou de neplăcere când aude de cartea lui.

— Mda, se vede, zice el, iar buzele i se deschid, dezvăluindu-i dinţii strălucitori într-un soi de zâmbet. Poate că ar fi trebuit să mă fac profesor, ce zici, Claire?

Un film despre expediţia Donner? Michael devenit *profesor*? Claire rămâne de-acum cu totul fără grai. Se gândeşte la târgul pe

care l-a făcut cu ea însăşi – *O zi, o idee pentru un film* – şi îşi dă seama că Soarta chiar îşi bate joc de ea. E îndeajuns de neplăcut că trebuie să încerce să trăiască în această lume stupidă şi cinică, dar dacă Soarta îi spune că nici măcar nu pricepe regulile lumii… ei bine, una ca asta ea nu mai poate suporta. Într-o lume nedreaptă oamenii se pot descurca, dar atunci când lumea devine arbitrară şi inexplicabilă, totul se duce de râpă.

Michael se ridică şi se întoarce din nou către perplexa lui asistentă pentru dezvoltare:

— Claire, te rog să stabileşti o întâlnire la studio săptămâna viitoare – cu Wallace, Julie… toată lumea.

— Ai de gând să te duci cu ideea asta la studio?

— Da. Luni dimineaţă tu, eu, Danny şi domnul Wheeler mergem să prezentăm *Expediţia Donner*.

— Ăăă, titlul e doar *Donner!*, intervine Shane. Cu semn de exclamare.

— Şi mai bine, spune Michael. Domnule Wheeler, poţi să faci prezentarea asta şi săptămâna viitoare? Exact așa cum ai făcut-o azi?

— Bineînţeles, răspunde Shane. Da.

— Bine atunci.

Michael îşi scoate telefonul mobil.

— Şi, domnule Wheeler, dacă tot vei fi aici în weekend, am putea să te rugăm să ne ajuţi cu domnul Tursi? Te putem plăti pentru traducere şi te cazăm la un hotel. Iar luni ne punem să-ţi facem rost de-un contract de film. Cum îţi sună?

— Bine? îndrăznește Shane.

Îi aruncă o privire lui Claire, care arată şi mai şocată decât el.

Michael deschide un sertar de la birou şi începe să caute ceva.

— Ah, domnule Wheeler, înainte de a pleca… ai putea, te rog, să-l mai întrebi ceva pe domnul Tursi?

Michael îi zâmbeşte din nou lui Pasquale.

— Întreabă-l…

Trage adânc aer în piept şi se bâlbâie puţin, ca şi când asta e partea mai grea pentru el.

— Mă întreb dacă ştie cumva dacă Dee… ce încerc să spun este… a existat vreun copil?

Dar Pasquale n-are nevoie de această traducere. Vâră mâna într-un buzunar interior al sacoului şi extrage de-acolo un plic. Din el scoate o carte poştală veche, îngălbenită, şi i-o întinde cu grijă lui Shane. Pe faţa cărţii poştale se vede imaginea de un albastru estompat a unui bebeluş. „E BĂIAT!“ scrie pe ilustrată. Pe verso, ilustrata îi este adresată lui Pasquale Tursi, la hotelul Privelişte Adecvată, Porto Vergogna, Italia. Tot pe verso e şi un mesaj caligrafiat cu grijă:

Dragă Pasquale,

Mi se pare nedrept că n-am apucat să ne luăm rămas-bun. Dar poate că unele lucruri sunt menite doar unui anumit loc şi timp. Oricum, îţi mulţumesc.
Aceeaşi, Dee.
P.S.: L-am botezat Pat, după tine.

Cartea poştală trece pe la toți cei prezenţi. Când ajunge la el, Michael zâmbeşte distant.
— Dumnezeule. Un băiat.
Dă din cap.
— Mă rog, evident că acum nu mai e un băiat. Un bărbat. Ar trebui să aibă… Dumnezeule! Cât? Patruzeci şi ceva?
Îi înapoiază ilustrata lui Pasquale, care o vâră cu grijă înapoi în sacou.
Michael se ridică din nou şi îi întinde mâna lui Pasquale.
— Domnule Tursi. Vom duce asta la bun sfârşit – dumneata şi cu mine.
Pasquale se ridică şi cei doi îşi strâng încurcați mâinile.
— Claire, instalează-i pe aceşti domni într-un hotel. Am să contactez un detectiv particular şi ne întâlnim cu toții mâine.
Michael îşi aranjează haina groasă peste pantalonii de pijama.
— Acum trebuie să mă întorc acasă, la doamna Deane.
Se întoarce spre Shane şi îi întinde mâna:
— Domnule Wheeler, bun venit la Hollywood.
Michael iese din încăpere înainte să apuce Claire să se ridice. Ea le spune lui Shane şi Pasquale că revine într-o clipă, fuge după şeful ei și îl ajunge din urmă pe aleea din faţa bungalow-ului.
— Michael!
Producătorul se întoarce, cu chipul limpede şi lucios sub lampadarul ornamental.
— Da, Claire, ce e?
Ea se uită peste umăr, ca să se asigure că Shane n-a ieșit după ea.
— Pot să găsesc alt traducător. Nu-i nevoie să-l duci de nas pe bietul om.
— Despre ce vorbeşti?
— Expediţia Donner?
— Da, îşi îngustează el ochii. Ce-i cu ea, Claire?
— Expediţia *Donner*?
El o privește fix.
— Michael, vrei să-mi spui că ţi-a plăcut prezentarea aia?
— Vrei să-mi spui că ţie nu?
Claire roşeşte. Adevărul e că prezentarea lui Shane a avut toate ingredientele: a fost convingătoare, emoţionantă, plină de suspans. Da, se prea poate să fi fost o prezentare grozavă – pentru un film care nu putea fi făcut niciodată: o epopee western fără focuri de armă şi fără vreo poveste amoroasă, un

lacrimofestin de trei ore, care se termină cu personajul negativ mâncând copilul protagonistului.

Claire își dă capul pe spate.

— Deci ai să te duci luni dimineață la studio și ai să încerci să vinzi un film istoric de cincizeci de milioane de dolari despre canibalism în Vestul Sălbatic.

— Nu, spune Michael și buzele îi alunecă din nou de pe dinți în acel facsimil de zâmbet. Luni dimineață mă duc la studio și încerc să vând un film de optzeci de milioane de dolari despre canibalism în Vestul Sălbatic.

Se întoarce și pleacă iar mai departe.

Claire strigă după șeful ei:

— Și copilul actriței! E al tău, nu-i așa?

Michael se întoarce încet și o măsoară din cap până-n picioare.

— Ai o calitate cu adevărat rară, Claire. Știi asta? Intuiție autentică.

Zâmbește.

— Spune-mi, cum a mers interviul?

Claire e șocată. Chiar când începe să-l vadă pe Michael ca pe un soi de caricatură, de relicvă, acesta își scoate din nou la iveală puterile dintotdeauna.

Coboară privirea la pantofii ei cu toc, la fusta pe care o poartă azi – haine de interviu.

— Mi-au oferit slujba. Custode la un muzeu al cinematografiei.

— Și ai de gând să accepți?

— Nu m-am hotărât încă.

Michael dă din cap.

— Uite, zău că am nevoie de sprijinul tău în weekendul ăsta. Săptămâna viitoare, dacă tot mai vrei să pleci, o să înțeleg. Ba chiar o să te ajut. Dar în weekendul ăsta vreau să stai cu ochii pe italian și pe traducător. Ajută-mă să trec de prezentarea asta luni dimineață și să-i găsesc pe actriță și pe copil. Poți să faci asta pentru mine, Claire?

Claire dă din cap:

— Bineînțeles, Michael.

Apoi, încet:

— Deci… este? Copilul tău?

Michael râde, coboară privirea și apoi și-o ridică iar.

— Știi zicala despre cum succesul are o mie de tați și eșecul, numai unul?

Ea dă din nou din cap.

El își strânge iar haina pe lângă el.

— În sensul ăla, s-ar putea ca ticălosul ăsta mic să fie singurul copil pe care l-am avut vreodată.

10
Turneul din Marea Britanie

August 2008
Edinburgh, Scoţia

Un puşti irlandez sfrijit care s-a izbit de umărul lui Pat Bender într-un bar din Portland – aşa a început totul.

Pat s-a întors şi a văzut un ten palid, a văzut dinţi cu strungăreață şi freză de superman, a văzut ochelari negri și un tricou cu formaţia Dandy Warhols.

— De trei săptămâni sunt în America şi ştii ce urăsc cel mai tare? întrebă puştiul. Spaarturile[10] voastre afurisite.

Dădu din cap înspre meciul echipei de baseball Mariners de pe ecranul unui televizor cu sonorul amuţit din bar.

— De fapt poate că reuşeşti să-mi explici ceva ce nu prea înţeleg despre *bees-bol*.

Înainte ca Pat să apuce să răspundă în vreun fel, puştiul strigă „*Tootul!*" şi se strecură în separeul lui Pat.

— Eu sunt Joe, zise el. Recunoaşte, americanii nu se pricep la nici un *spaart* pe care nu l-au inventat.

— Adevărul e, spuse Pat, că eu, unul, nu mă pricep nici la sporturile americane.

Asta păru să-l amuze şi să-l satisfacă pe Joe, care arătă înspre tocul de chitară al lui Pat, aşezat lângă el în separeu ca o iubită plictisită.

— Şi cânţi la Larrivée-ul ăsta?

— Vizavi, zise Pat. Peste-o oră.

— Serios? Eu sunt un soi de organizator de concerte în cluburi, spuse Joe. Ce fel de muzică îţi place să cânţi?

— Ratată, în mare parte, îi răspunse Pat. Am fost cândva solistul unei formaţii. The Reticents.

Nici un răspuns. Pat se simţi ruşinat de tentativa lui. Şi cum să descrie ce făcea acum, ceva ce începuse ca un număr acustic şi narativ – ca şi programul acela de demult, *Storytellers* –, dar după un an se transformase într-un soi de monolog comico-muzical, un Spalding Gray[11] cu chitară?

— Ei bine, îi spuse el lui Joe, stau pe un scaun şi cânt puţin. Spun nişte povestioare amuzante, mărturisesc multe rahaturi şi, o dată la câteva luni, fac şi pe ginecologul amator după spectacol.

Şi aşa a început totul – ideea de principiu a unui turneu în Marea Britanie. La fel ca toate celelalte momente importante din sordida şi neglijabila carieră a lui Pasquale „Pat" Bender, nici măcar n-a fost ideea lui. A fost a lui Joe, care s-a aşezat în partea din spate a sălii pe jumătate pline a clubului, râzând la „Duşapocalipsa", cântecul lui Pat despre mirosul greu al trupelor de improvizaţie, hohotind la monologul lui Pat despre asemănarea dintre textele drogate care însoţeau albumele trupei lui și un meniu de restaurant chinezesc, fredonând alături de toată lumea refrenul la „De ce sunt toboșarii atât de-al pracului de droşti?".

Joe ăsta avea ceva magnetic. În oricare altă seară Pat s-ar fi concentrat la tipa de la masa din faţă, ai cărei chiloţi albi străfulgerau stroboscopic de sub fustă, dar a auzit tot timpul hohotele de cal ale lui Joe, mai mari decât puştiul, iar când a ajuns la partea mai sumbră şi mai intimă a spectacolului – drogurile şi despărţirile –, Joe s-a arătat profund afectat, ba chiar și-a scos ochelarii şi s-a şters la ochi în timpul refrenului la cântecul cel mai emoţionant al lui Pat, „Lydia“.

Da, e-un clişeu vechi de când lumea: eşti prea bună pentru mine,
Nu-i vina ta, ci a mea,
Dar, Lydia, iubito… ce-ai zice dacă ăsta ar fi
Singurul adevăr căpătat de la mine…

La final puştiul nu s-a mai oprit din laude. Numărul lui Pat era diferit de tot ce văzuse el vreodată: amuzant, sincer şi inteligent, cu muzica şi comentariile comice completându-se perfect.

— Şi cântecul ăla, „Lydia“… la naiba, Pat!

Aşa cum îşi imaginase Pat, „Lydia“ îi stârnise lui Joe nostalgia după o fată pe care nu reuşise s-o uite şi s-a simţit obligat să-i spună întreaga istorie, pe care în cea mai mare parte Pat o ignoră. Indiferent cât de mult râdeau la restul spectacolului, tinerii se emoţionau întotdeauna la cântecul acela şi la modul în care descria sfârşitul unei relaţii, iar Pat era mereu surprins de felul în care confundau respingerea amară şi rece a negaţiei romantice („Am existat măcar vreodată/ În faţa ochilor căprii“) cu un cântec de iubire.

Joe a început imediat să îi explice lui Pat cum trebuie să concerteze el la Londra. La miezul nopţii a părut o discuţie prostească, la unu noaptea a devenit interesantă, la două, plauzibilă, iar pe la patru şi jumătate, în timp ce fumau iarba lui Joe şi ascultau cântece de demult ale trupei The Reticents în apartamentul lui Pat din partea de nord-est a Portlandului („Fute-m-aş, Pat, e genial! Cum de n-am auzit niciodată de voi?“), ideea se transformase în plan: toată gama de dificultăţi din viaţa lui Pat – bani, femei, carieră – va fi rezolvată de această sintagmă simplă: *turneu în Marea Britanie*.

Joe a zis că Londra şi Edinburgh ar fi perfecte pentru comedia muzicală inteligentă şi îndrăzneaţă a lui Pat – un tur prin niște cluburi intime şi pe la festivaluri de comedie organizate de agenţi entuziaşti şi vânători de talente pentru televiziune. Ora cinci dimineaţa în Portland era unu după-amiaza în Edinburgh, aşa că Joe a ieşit să dea un telefon şi s-a întors entuziasmat: unul din organizatorii festivalului Fringe din Edinburgh şi-a amintit de The Reticents şi a spus că are un loc eliberat în ultimul moment. Totul era aranjat. Pat nu trebuia decât să ajungă din Oregon la Londra, iar Joe avea să se ocupe de restul: cazare, masă, transport

şi şase săptămâni garantate de spectacole plătite, cu posibilitatea de a avea şi mai multe. S-au strâns mâini, s-au bătut spinări şi Pat şi-a petrecut dimineaţa contactându-şi elevii şi contramandând lecţiile pe luna în curs. Nu se mai simţise atât de entuziasmat de când avea douăzeci de ani. Iată-l pornind din nou la drum, după vreo douăzeci şi cinci de ani de la debut. Bineînţeles, uneori fanii de demult erau dezamăgiţi când îl vedeau – nu doar din cauză că fostul solist al trupei The Reticents se ocupa acum de comedia muzicală (şi aici ignorau distincţia nuanţată pe care o făcea Pat când susţinea că e *monologhist* comico-muzical), ci pur şi simplu din cauză că Pat Bender mai era în viaţă, că nu adoptase traiectoria cadavrului superb. Lucru ciudat, simpla supravieţuire a unui muzician îl făcea suspect, ca şi când nebunia din perioada de glorie n-ar fi fost decât prefăcătorie. Pat încercase să compună un cântec despre acest sentiment straniu, intitulat „Îmi pare foarte rău că sunt aici“, dar melodia s-a împotmolit în fanfaronada aia de drogat şi nu a cântat-o niciodată.

Dar acum se întreba dacă faptul că supravieţuise nu avusese totuşi un sens: o a doua şansă să realizeze ceva… MĂREŢ. Cu toate acestea, oricât de entuziast era, chiar în timp ce le scria e-mailuri puţinilor prieteni cărora le mai putea cere bani („o ocazie nemaipomenită“… „şansa pe care o aştept de mult“), Pat n-a putut amuţi cu totul o voce care încerca să-l aducă iar cu picioarele pe pământ: *Ai patruzeci şi cinci de ani şi-o iei din loc ca un puşti de douăzeci, închipuindu-ţi că vei deveni celebru în Europa?*

Pe vremuri avertismentele de genul ăsta şi le imagina rostite de vocea mamei lui, Dee, care în tinereţe încercase să devină actriţă şi care simțea impulsul de a tempera ambiţia fiului cu propria ei deziluzie. „Întreabă-te doar atât“, avea ea obiceiul să-i spună când Pat voia să se alăture unei trupe, să părăsească o trupă, să dea afară pe cineva din trupă, să se mute la New York, să plece din New York. „Faci toate astea de dragul artei… sau e vorba de altceva?“

„Ce întrebare tâmpită!“ i-a spus el în cele din urmă. „Întotdeauna e vorba de altceva. Arta este despre altceva! Întrebarea asta tâmpită este despre altceva!“

Dar de data asta Pat n-a auzit vocea mamei lui avertizându-l. A auzit-o pe a Lydiei, aşa cum sunase ultima dată când o văzuse, la câteva săptămâni după cea de-a patra despărţire. În ziua aceea s-a dus la ea acasă, şi-a cerut din nou scuze şi a promis că renunţă la alcool. Pentru prima dată în viaţă, i-a zis el, vedea lucrurile clar. Reuşise deja să se lase de aproape toate obiceiurile care ei nu-i plăceau şi avea să termine treaba dacă aşa o putea face să revină la el.

Lydia era diferită de toate femeile pe care le cunoscuse vreodată – deşteaptă, amuzantă, stăpânită şi timidă. Şi frumoasă, deşi ea nu-şi dădea seama, şi în asta consta cheia atracţiei pe care

o exercita: în faptul că arăta cum arăta fără a fi conștientă de asta, fără să se înfrumuseţeze. Alte femei erau ca nişte cadouri de care era întotdeauna dezamăgit când le despacheta, dar Lydia era ca o taină teribil de frumoasă dedesubtul rochiilor lăbărţate şi a şepcii ei proletare cu cozoroc lăsat. Ultima dată când a văzut-o, Pat i-a dat şapca jos încet. S-a uitat în ochii aceia cafenii. „Iubito“, i-a spus el, „mai mult decât de muzică, de băutură, de orice altceva, de tine am eu nevoie“.

În ziua aceea Lydia s-a uitat fix la el cu ochii umeziţi de regret. Şi-a luat şapca înapoi cu blândeţe. „Doamne, Pat“, a zis ea încet. „Ascultă-te numai ce spui. Parcă eşti dependent de epifanii.“

Irlandezul Joe avea în Londra un amic pe care-l chema Kurtis, un huligan hip-hop imens şi chel, şi au stat laolaltă în apartamentul înghesuit din Southwark, pe care Kurtis îl împărţea cu iubita lui palidă, Umi. Pat nu mai fusese niciodată la Londra. De fapt nu fusese în Europa decât o singură dată, într-o excursie cu liceul pe care maică-sa i-o aranjase pentru că voia ca el să vadă Italia. N-a mai ajuns la destinaţie: o fată din Berlin şi-un vârf de cocaină l-au expediat acasă mai devreme pentru tot felul de încălcări ale regulamentului excursiei şi ale codului comportamental uman. Apoi au tot vorbit de-un turneu în Japonia cu The Reticents – de fapt atât de mult, încât a devenit o glumă a trupei – dar când li s-a ivit singura şansă adevărată, Pat şi Benny au ezitat şi au refuzat să cânte în deschidere la penibilii de la Stone Temple Pilots. Aşa că asta avea să fie prima dată când concerta în afara Americii de Nord.

— Portland, a zis palida Umi când l-a cunoscut. Ca şi The Decemberists.

Lui Pat i se mai întâmplase acelaşi lucru în anii nouăzeci, când le spunea newyorkezilor că e din Seattle, iar aceştia mormăiau „Nirvana“ sau „Pearl Jam“, şi atunci Pat trebuia să scrâşnească din dinţi şi să pretindă că e într-o oarecare cârdăşie cu trupele alea de nou-veniţi fandosiţi şi împuţiţi, cu cămăşile lor de flanelă. Era interesant cum Portland, frăţiorul mai nătâng al Seattle-ului, dobândise o etichetă similară de cool pe scena muzicii alternative.

Ideea era ca la Londra Pat să debuteze într-un club dintr-un subsol, Troupe, unde Kurtis lucra ca bodyguard. Însă când Pat a ajuns la Londra, Joe a hotărât că era mult mai bine să înceapă în Edinburgh, fiindcă astfel putea să-şi perfecţioneze spectacolul şi se putea folosi de recenziile de la festivalul Fringe ca să-şi pregătească terenul pentru scena londoneză. Aşa că Pat a pregătit o versiune mai scurtă şi mai amuzantă a spectacolului său, un monolog de treizeci de minute punctat de şase cântece. („Salut, numele meu e Pat Bender şi dacă vă par cumva cunoscut, este din cauză că am fost cândva solistul unei trupe din acelea despre care discutau prietenii voştri snobi ca să arate ce gusturi muzicale obscure aveau. Iar dacă nu ăsta-i motivul, atunci poate că ne-am

pus-o în vreo budă de club pe undeva. În orice caz, îmi cer scuze că n-am mai dat nici un semn de viaţă.“)

Și-a exersat reprezentaţia în apartament, în faţa lui Joe şi a prietenilor lui. Plănuia s-o lase mai moale cu chestiile deprimante şi să elimine din varianta prescurtată singurul cântec serios, „Lydia“, dar Joe a insistat să-l includă. I-a explicat că era „pivotul emoţional al întregii şandramale“, aşa că Pat l-a păstrat şi, când l-a cântat în apartament, Joe şi-a dat iar jos ochelarii şi s-a şters la ochi. După repetiţie, Umi s-a arătat la fel de entuziastă ca şi Joe de șansele spectacolului. Până şi tăcutul, meditativul Kurtis a recunoscut că e „destul de bun“.

Apartamentul din Londra avea ţevile la vedere şi o mochetă veche, putrezită, iar în săptămâna cât a stat acolo, Pat nu s-a simţit deloc acasă, în mod cert nu în aceeaşi măsură ca Joe, care stătea toată ziua degeaba cu Kurtis, în chiloţi boxeri de un gri murdar, și se droga. S-a dovedit că Joe fusese puţin cam îndrăzneț când se descrisese drept organizator de concerte: era mai degrabă un soi de parazit/traficant de haşiş, iar la apartament veneau din când în când oameni care cumpărau marfă de la el. După câteva zile alături de puștanii ăştia, pentru Pat diferenţa de vârstă de douăzeci de ani s-a accentuat, de la referințele muzicale şi treningurile lor şleampete până la faptul că dormeau până târziu, nu făceau niciodată duş şi nu păreau să-şi dea seama că e unsprezece şi jumătate, iar ei sunt tot în chiloţi.

Pat nu putea dormi mai mult de câteva ore, aşa că în fiecare dimineaţă o ştergea pe când ceilalți încă dormeau. A străbătut oraşul pe jos, încercând să şi-l întipărească în mintea-i încețoșată, dar mereu se rătăcea pe străzile şi aleile sale înguste, cotite, cu numele lor care se schimbau brusc şi artere principale ce sfârşeau în fundături. Cu fiecare zi ce trecea, Pat se simţea tot mai dezorientat – nu atât de Londra, cât de incapacitatea lui de a asimila oraşul, de lista lui de nemulţumiri, demnă de un bătrân ursuz: De ce nu-s în stare să mă prind unde sunt sau în ce direcţie să mă uit când trec strada? De ce-s monedele atât de ilogice? Toate trotuarele sunt aşa de aglomerate? De ce e totul aşa de scump? Cum era lefter, Pat nu putea face altceva decât să se plimbe şi să admire – în principal muzeele gratuite, care, încetul cu încetul, l-au copleşit: sală după sală de picturi la Galeria Naţională, relicvele de la Muzeul Britanic, toate exponatele de la muzeele Victoria şi Albert. Lua supradoze de cultură.

Apoi, în ultima zi la Londra, Pat a nimerit la Tate Modern, în holul uriaş şi gol, şi a fost copleşit de îndrăzneala artei, de dimensiunile muzeului. Era ca şi când ar fi încercat să absoarbă oceanul sau cerul. O fi fost din cauza lipsei de somn, dar s-a simţit cutremurat fizic, aproape îngreţoşat. La etaj a rătăcit prin colecţia de picturi suprarealiste şi s-a simţit destrămat de geniul obraznic şi opac al expresiei lor artistice: Bacon, Magritte şi mai ales Picabia, care, conform legendelor explicative din galerie,

împărţise lumea în două categorii simple, rataţi şi necunoscuţi. Era un gândac sub lupă, cu arta concentrată într-un punct fierbinte şi orbitor pe craniul lui nedormit.

Când a ieșit din muzeu, Pat respira greu, gata să facă un atac de panică. Nici afară n-a fost cu nimic mai bine. Podul Millennium, acest ecou al erei spaţiale, intra ca o lingură în gura catedralei St. Paul, iar Londra, amestecându-şi tonurile, epocile şi stilurile în mod nesăbuit, îl dezorienta şi mai mult pe Pat cu aceste juxtapuneri masive și îndrăzneţe: modernism alături de neoclasicism alături de stilul Tudor alături de zgârie-nori.

La celălalt capăt al podului Pat a dat peste un mic cvartet: un violoncel, două viori, un pian electric – nişte puşti care cântau Bach deasupra Tamisei pentru mărunţiş. A stat şi a ascultat, încercând să-şi recapete respiraţia, dar uluit de dexteritatea lor degajată, de măiestria lor simplă. Dumnezeule, dacă muzicienii de pe stradă puteau cânta aşa… el ce căuta aici? Întotdeauna se simţise nesigur pe calitățile sale de instrumentist. Putea să zdrăngănească alături de oricine la chitară şi să fie dinamic pe scenă, dar Benny era adevăratul muzician. Compuseseră sute de cântece împreună, dar cum stătea pe stradă şi îi asculta pe aceşti patru tineri cântând cu dezinvoltură muzică clasică, Pat şi-a văzut dintr-odată cele mai bune cântece drept nişte nimicuri ironice, nişte comentarii teribiliste la muzica adevărată, nişte simple glume. Dumnezeule, crease Pat vreodată ceva… frumos? Muzica pe care o cântau copiii ăştia era ca o catedrală veche de sute de ani. Munca de-o viaţă a lui Pat avea graţia şi trăinicia unei rulote. Pentru el muzica fusese întotdeauna o fandoseală, o reacţie de copil șucărit la adresa graţiei estetice. Îşi petrecuse toată viaţa băgându-şi picioarele în frumuseţe. Acum se simţea găunos, strident – ratat şi necunoscut. Un nimic.

Apoi Pat a făcut ceva ce nu mai făcuse de ani de zile. Pe când se întorcea la apartamentul lui Kurtis, a văzut un magazin şic, o vitrină mare şi roşie pe care scria Reckless Records, şi, după ce s-a prefăcut o vreme că se uită în jur, l-a întrebat pe vânzător dacă aveau ceva de trupa The Reticents.

— A, da! zise vânzătorul, iar faţa lui ciupită se destinse când recunoscu numele. Sfârşitul anilor optzeci, începutul anilor nouăzeci… un soi de *punk soft-pop*.

— N-aş zice *soft*…

— Mda, unul din grupurile alea *grunge*.

— Nu, au fost mai înainte…

— Mă rog, probabil n-avem nimic de ei, zise vânzătorul. Noi vindem chestii, cum să spun… mai relevante.

Pat i-a mulţumit şi a ieşit din magazin.

Probabil acesta a fost motivul pentru care Pat şi-a pus-o cu Umi când a ajuns înapoi la apartament. Sau poate faptul că era singură și în chiloţi, fiindcă Joe şi Kurtis plecaseră să vadă un meci de fotbal la un bar.

— Pot să m-aşez? a întrebat Pat, iar ea şi-a întins picioarele peste marginea canapelei, după care el s-a uitat fix la triunghiul mic al chiloţilor ei şi în curând se pipăiau pe dibuite, la fel de stângaci ca şi traficul londonez (Umi: „Nu trebuie să-i spunem lui Kurty despre asta“), până şi-au găsit ritmul şi în cele din urmă, cum mai făcuse de atâtea ori, Pat Bender s-a futut până ce a revenit la viaţă.

După aceea au stat pur și simplu, atingându-se numai cu picioarele, iar Umi i-a pus o sumedenie de întrebări personale, exact precum cineva întreabă despre consumul de combustibil al unei maşini pe care tocmai a încercat-o. Pat a răspuns sincer, fără să se arate foarte deschis. *Fusese căsătorit vreodată? Nu. Nici măcar pe-aproape?* Nu, nu chiar. *Dar atunci ce-i cu cântecul acela, „Lydia“? N-a fost ea iubirea vieţii lui?* Pat era uluit de ce auzeau oamenii în cântecul acela. *Iubirea vieţii lui?* A fost o vreme când crezuse asta. Și-a amintit de apartamentul în care stătuseră în Alphabet City, făcând grătare pe balconaș şi rezolvând cuvinte încrucişate duminica dimineaţa. Dar ce spusese Lydia după ce îl prinsese cu altă femeie? „Dacă mă iubeşti cu adevărat, atunci felul în care te comporţi e şi mai groaznic. Înseamnă că eşti plin de cruzime.“

Nu, i-a spus Pat lui Umi, Lydia n-a fost iubirea vieţii lui. Doar o fată ca oricare alta.

Aşa au mers, de-a-ndăratelea, de la intimitate la taifas. De unde era? Seattle, deşi locuise câţiva ani în New York şi de curând în Portland. Fraţi sau surori? Nu. Numai el şi mama lui. Şi taică-său? Nu l-a cunoscut niciodată prea bine. A avut o reprezentanţă auto. A vrut să fie scriitor. A murit când Pat avea patru ani.

— Îmi pare rău. Atunci probabil că eşti al naibii de apropiat de mama ta.

— De fapt a trecut mai bine de un an de zile de când n-am mai vorbit cu ea.

— De ce?

Şi dintr-odată a rememorat rahatul acela de ședință de consiliere: Lydia şi maică-sa în capătul celălalt al încăperii *(Suntem îngrijorate, Pat* şi *Trebuie să termini cu asta)*, refuzând să se uite în ochii lui. Lydia o cunoscuse mai întâi pe maică-sa, prin intermediul teatrului local din Seattle, şi, spre deosebire de majoritatea prietenelor lui, a căror dezamăgire era în întregime legată de felul în care comportamentul lui le afecta pe ele, Lydia s-a plâns în numele mamei lui Pat: cum o ignora el luni în șir (până ce avea nevoie de bani), cum nu-şi respecta promisiunile pe care i le făcea, cum nu-i înapoiase încă banii luaţi. Nu poţi continua aşa, îi spunea Lydia, că o omori… În mintea lui Pat „o“ se referea de fapt la amândouă. Ca să le facă fericite, Pat se lăsase de toate, mai puţin de băutură şi marijuana, iar el şi Lydia au mai târât-o un an împreună, până ce s-a îmbolnăvit maică-sa.

Privind în urmă însă, relaţia lor probabil că s-a terminat la acea consiliere, în clipa în care Lydia s-a plasat de partea maică-sii în încăperea aceea.

— Unde e acum? a întrebat Umi. Maică-ta.

— În Idaho, a spus istovit Pat. Într-un orăşel numit Sandpoint. E directoarea unei trupe de teatru de-acolo.

Apoi, surprinzându-se şi pe el, a adăugat:

— Are cancer.

— O, îmi pare rău!

Umi i-a spus că tatăl ei avea limfom non-Hodgkin.

Pat ar fi putut cere detalii, aşa cum făcuse şi ea, dar a zis doar:

— Nasol.

— Un pic.

Umi se uită fix în podea.

— Frate-meu îmi tot spune cât de curajos este. „Tata-i aşa de curajos! Luptă cu atâta curaj!“ De fapt e-o mizerie a dracului.

— Mda.

Pat nu se simţea în largul lui.

— Ei bine.

A considerat că se scursese destulă conversaţie postcoitală, cel puţin conform standardelor americane. Nu ştia sigur care ar fi rata de schimb britanică.

— Ei bine, atunci…

S-a ridicat.

Ea l-a urmărit cum se îmbracă.

— Faci asta tot timpul, a zis ea.

O afirmaţie, nu o întrebare.

— Nu mai mult ca alţii, a răspuns Pat.

Ea a râs.

— Asta-mi place la voi, tipii care arătaţi bine. Ce, eu? Să fac sex?

Dacă Londra era un oraş străin, Edinburgh era o altă planetă.

Au luat trenul, iar Joe a adormit în secunda în care au plecat din gara King’s Cross, aşa că Pat n-a putut decât să-şi imagineze ce-ar putea fi lucrurile pe care le vedea pe geam – cartiere cu sârme de rufe, ruine măreţe în depărtare, lanuri de grâne şi mănunchiuri de roci bazaltice pe coastă, care l-au făcut să se gândească la defileul fluviului Columbia de-acasă.

— Aşa deci, spuse Joe peste patru ore şi jumătate, când se trezi, adulmecă aerul şi se uită în jur, în timp ce trenul intra în gara Edinburgh.

Au ieşit din gară într-o vale adâncă, ce avea un castel în stânga şi zidurile de piatră ale unui oraş renascentist în dreapta. Festivalul Fringe era mai mare decât se aşteptase Pat. Fiecare lampadar şi stâlp erau acoperite cu afişe mici ce anunțau un spectacol, iar străzile colcăiau de oameni: turişti, hipsteri, spectatori de vârstă mijlocie şi artişti de toate felurile imaginabile – în primul rând comici, dar şi actori, muzicieni cu reprezentaţii

individuale, în perechi şi în trupe de improvizaţie, o întreagă serie de mimi şi păpuşari, jongleri cu torţe aprinse, monociclişti, magicieni, acrobaţi şi mulți alții, încât Pat nici nu le mai putu ține socoteala – statui însufleţite, indivizi îmbrăcaţi ca nişte costume pe umeraşe, gemeni dansând break… un festival medieval transformat în bizarerie.

La sediul festivalului, un cretin arogant, cu mustaţă şi un accent şi mai puternic decât al lui Joe, plin de inflexiuni ritmate şi „r"-uri graseiate, le-a explicat că Pat trebuia să-şi promoveze singur spectacolul şi că onorariul lui urma să fie doar jumătate din ce-i promisese Joe, Joe replicase că o anumită Nicole îi asigurase onorariul acela, Mustăcilă răspunsese că Nicole nu-şi putea „asigura nici propriul cur", Joe se întorsese spre Pat şi îi zisese să nu-şi facă griji, că n-o să-i ia comision, iar Pat rămase surprins că avusese de gând s-o facă.

Când ieșiră și o porniră spre locul unde erau cazaţi, Pat cercetă cu atenţie totul. Zidurile oraşului erau ca nişte versanţi stâncoşi, cu partea cea mai veche – Mila Regală – pornind de la castel şi unduind la vale ca un râuleț de piatră cubică printr-un canion de edificii din piatră acoperite de funingine. Zarva festivalului se împrăştia în toate direcţiile, clădirile fuseseră golite ca să facă loc scenelor şi microfoanelor, iar numărul de artişti disperați l-a deprimat teribil pe Pat.

Pat şi Joe au fost cazaţi într-o încăpere la demisol, în apartamentul unui cuplu mai vârstnic.

— Zi ceva amuzant! a spus soţul saşiu când l-a cunoscut pe Pat.

În seara aceea Joe l-a dus pe Pat la locul reprezentaţiei – în susul unei străzi, în josul unei alei, printr-un bar aglomerat și apoi pe o altă alee, până la o uşă îngustă şi înaltă, cu o clanţă rotundă şi ornată în mijloc. O femeie indiferentă, cu o mapă cu clamă în mâini, l-a condus pe Pat în culise – o debara cu hidranţi şi mopuri –, iar Joe i-a explicat că adesea publicul din Edinburgh se urnea încet, dar se aduna repede, că existau zeci de recenzenţi cu greutate şi că, odată ce începeau să curgă recenziile – „N-ai cum să nu capeţi patru stele" –, aveau să urmeze şi mulţimile. După un minut femeia cu mapa l-a anunţat, Pat a intrat pe după colţ şi a fost întâmpinat cu o brumă de aplauze – „Ce-i mai puţin decât o brumă?" și-a zis el –, fiindcă în sală nu erau decât şase oameni, împrăştiaţi printre cele patruzeci de scaune pliante, iar trei din cei şase erau Joe şi cuplul în vârstă la care stăteau.

Însă Pat avusese parte la viaţa lui de destule săli goale şi pe asta o dădu gata, improvizând chiar o bucată nouă înainte de „Lydia": „Le-a spus amicilor că m-a descoperit cu altă femeie. Cum adică a descoperit? Ce-a descoperit, un leac pentru poliomielită? Le-a spus oamenilor că m-a prins făcând sex, de parcă l-ar fi prins pe Carlos Şacalul. Adică poţi să-l prinzi pe bin

Laden dacă vii acasă şi-l găseşti punându-şi-o cu cineva la tine-n pat".

Pat a simţit ceva ce mai observase şi altădată: că admiraţia unui public mic putea fi profundă. Îi plăcea felul cum subliniau britanicii prima silabă din „excelent" şi a stat treaz toată noaptea cu un Joe şi mai entuziast ca el, discutând cum să promoveze spectacolul.

A doua zi Joe îi arătă lui Pat niște afișe mici și niște foi volante ce anunţau reprezentaţia. În partea de sus era plasată o poză cu Pat cu chitara în mână, sub titlul Pat Bender: Nu mă pot abţine!, însoţit de sloganul „Unul din muzicienii de comedie cei mai extravaganţi ai Americii!" şi de calificativul „Patru stele" primit de la ceva care se chema „The Riot Police". Pat mai văzuse astfel de fluturaşi la alți artişti de la festival, dar… „Nu mă pot abţine"? Şi rahatul ăsta cu „Unul din cei mai… ai Americii"? Toate spectacolele trebuiau să afişeze chestii de-astea, îi explică Joe. Lui Pat nici măcar nu-i plăcea să fie numit „muzician de comedie". Nu făcea un număr de parodie în genul lui „Weird" Al Yankovic3. Scriitorilor li se permitea să fie impertinenţi şi serioşi în acelaşi timp. La fel şi producătorilor de film. Dar muzicienii trebuiau să fie nişte marţafoi serioşi – Te iubesc, draga mea! şi Pacea e soluția. Ducă-se dracului!

Joe s-a enervat pe Pat pentru prima dată, iar obrajii lui palizi s-au făcut roz.

— Ascultă. Aşa se face, Pat. Ştii cine-i The Riot Police? Eu! Eu ţi-am dat patru stele.

Azvârli un afiș înspre Pat.

— Eu am plătit pentru toate astea, fir-ar al dracului!

Pat oftă. Ştia că e o altă lume, o altă epocă – în ziua de azi trupele trebuie să scrie bloguri, să-şi facă reclamă, să fie pe Twitter şi dracu' mai ştie ce. La naiba, Pat nici măcar n-avea telefon mobil. Nici în State nu mai puteai fi un artist tăcut și meditativ. Fiecare muzician trebuia să fie de-acum propriul său agent publicitar – o grămadă de tâmpiţi ce se promovau încontinuu, anunţându-şi fiecare băşină pe internet. Mai nou rebel însemna un puşti care şi-a petrecut toată ziua făcând filmuleţe cu el băgându-şi piese de lego în fund și apoi le-a pus pe YouTube.

— Lego în fund, râse Joe. Pe-asta trebuie s-o foloseşti pe scenă.

În după-amiaza aceea au ieşit pe stradă ca să împartă fluturaşii. La început a fost degradant şi penibil, exact cum îşi imaginase Pat, dar s-a tot uitat la Joe şi l-a impresionat energia înfrigurată a tânărului său prieten – „Haideţi să vedeţi numărul care i-a dat pe spate-n State!" –, aşa că Pat s-a străduit şi el, concentrându-se pe femei. „Trebuie să vii", zicea el, lansându-și privirea seducătoare şi vârând un fluturaş în mâinile femeii. „Cred c-o să-ţi placă." În seara aceea la spectacol au apărut optsprezece spectatori, incluziv

recenzentul unei chestii numite The Laugh Track, care i-a dat lui Pat patru stele şi – Joe i-a citit încântat – a scris pe blog că „fostul solist al trupei-cult The Reticents oferă un monolog muzical care e cu adevărat inedit: îndrăzneţ, sincer, amuzant. E un veritabil mizantrop comic“.

În seara următoare au venit douăzeci şi nouă de oameni, inclusiv o fată îmbrăcată în pantaloni negri mulați, care n-arăta deloc rău și care după spectacol a rămas să fumeze iarbă cu el. Pat i-a tras-o pe hidranții din debaraua-culise.

Se trezi cu Joe aşezat în faţa lui pe un taburet de bucătărie, gata îmbrăcat şi cu braţele încrucişate.

— Ai fuutut-o pe Umi?

Dezorientat, Pat crezu că se referă la fata rămasă cu el după reprezentaţie.

— O cunoşti?

— La Londra, pulă idioată! Te-ai culcat cu Umi?

— Aa! Da.

Pat se ridică.

— Kurtis ştie?

— Kurtis? Ea mi-a spus! M-a întrebat dac-ai pomenit ceva de ea!

Joe îşi smulse ochelarii de pe nas şi se şterse la ochi.

— Ţii minte că după ce-ai cântat „Lydia“ în Portland, ţi-am spus că sunt îndrăgostit de iubita celui mai bun prieten al meu… Umi. Ţii minte?

Pat îşi amintea că Joe îi vorbise de cineva, iar acum, că-i spunea asta, parcă-i suna cunoscut și numele, dar fusese atât de entuziasmat de posibilitatea unui turneu britanic, încât nu îl ascultase cu atenţie.

— Kurtis şi-o bagă în fiecare păsărică din East End – ca şi pulă ăla din cântecul tău –, iar eu nu i-am suflat o vorbă lui Umi, deoarece Kurt e amicul meu. Și tu, cu prima ocazie…

Rozul din obraji i se transformă într-un roşu-aprins şi ochii i se umplură de lacrimi.

— O iubesc pe fata aia, Pat!

— Joe, îmi pare rău. Habar n-am avut că simţi aşa.

— Dar de cine-ai crezut că vorbesc?

Joe îşi trânti ochelarii înapoi pe nas şi ieşi din cameră cu paşi apăsaţi.

Pat rămase acolo o vreme, simţindu-se cu adevărat oribil. Apoi se îmbrăcă şi ieşi pe străzile ticsite ca să-l caute pe Joe. Ce îi spusese, „ca şi pulă ăla din cântecul tău“? Doamne, Joe credea că melodia aia era un soi de parodie? Apoi îi trecu prin minte un gând teribil: Dumnezeule… oare chiar era? Oare era şi el o parodie?

Pat l-a căutat pe Joe toată după-amiaza. A încercat chiar şi la castel, care era ticsit de turişti ce făceau poze, dar nici urmă de Joe. A coborât iar în New Town, apoi a urcat pe Calton Hill, o

colină domoală, plină de monumente distorsionate, ridicate în diferite perioade din trecutul Edinburgh-ului. Întreaga istorie a oraşului era o încercare de a cuceri o poziţie mai bună, o bucată mai înaltă de pământ, pe care să se ridice construcții şi mai înalte – turle şi turnuri şi coloane, toate cu scări înguste și spiralate în vârf –, şi dintr-odată Pat văzu omenirea în acelaşi fel: o încercare disperată nu numai de a ajunge mai sus, de a repera duşmanii şi de a controla ţăranii, ci poate chiar mai mult de-atâta – de a construi ceva, de a lăsa o urmă, de a-i face pe alţii să vadă… că ai fost cândva acolo sus, pe scenă. Şi totuși ce rost avea? Oamenii aceia nu mai erau, nu mai rămăsese nimic din ei, doar molozul sfărâmat al rataţilor şi necunoscuţilor.

În seara aceea la spectacol au venit patruzeci de oameni: primul ținut cu casa închisă. Dar Joe nu era nicăieri. „M-am plimbat azi prin Edinburgh şi-am ajuns la concluzia că toată arta şi arhitectura nu înseamnă altceva decât nişte câini care se pișă pe copaci“, zise Pat. Era la începutul reprezentaţiei şi deja devia periculos de la scenariu. „Toată viaţa… am presupus că sunt menit să fiu celebru, că sunt menit să fiu… mare. Ce-i aia? Celebritatea.“ Se aplecă peste chitară, se uită la chipurile care aşteptau şi speră laolaltă cu ele că urma să fie amuzant. „Lumea întreagă e bolnavă… toţi simțim nevoia asta penibilă de a fi văzuţi. Suntem o adunătură de copii mici şi amărâţi care se străduiesc să atragă atenţia. Iar eu sunt cel mai rău dintre toţi. Dacă viaţa ar avea o temă… Ştiţi ce zic? O filozofie. Un motto? Al meu ar fi: *Trebuie să fie o greşeală, am fost menit să fiu mai mare de-atât.“*

De unde apăreau reprezentaţiile de rahat? Pat nu avea de unde să știe dacă avusese parte de mai multe rateuri decât alţi artişti, dar reprezentaţii de rahat trântise întotdeauna, cu regularitate. În cazul trupei The Reticents părerea unanimă era că scoseseră un album grozav (*The Reticents*), unul bun (*Manna*) şi o tâmpenie pompoasă, imposibil de ascultat (*Metronome*). Şi avuseseră reputaţia că sunt imprevizibili pe scenă, deşi asta fusese o chestie intenţionată – sau cel puţin inevitabilă: cu el trăgând cocaină la greu timp de câţiva ani, Benny băgând heroină şi Casey Millar îmbătându-se criță la concerte, cum ar fi putut să nu fie inegali? Dar nimeni nu voia consecvenţă. Tocmai asta și era ideea, să readucă imprevizibilul pe scenă – fără mixaje la sintetizator, fără plete, fără machiaj efeminat, fără rahaturi pseudo-anxioase de fandosiţi în cămăși de flanelă. Şi chiar dacă e adevărat că The Reticents n-au reuşit niciodată să depăşească statutul de trupă-cult de club, măcar n-au devenit nişte făţarnici șmecheri, care să se autopromoveze și să cânte balade rock. Au rămas autentici, cum se spunea, pe vremea când a rămâne autentic însemna ceva.

Dar chiar şi cu The Rets uneori pur şi simplu nimerea o reprezentaţie de rahat. Nu din pricina drogurilor, a certurilor sau

a experimentelor cu ecoul din difuzoare – uneori pur şi simplu erau de rahat.

Şi asta s-a întâmplat în ziua în care s-a certat cu Joe şi în noaptea în care un recenzent de la *The Scotsman* a venit să vadă spectacolul *Pat Bender: Nu mă pot abţine!*. Pat a ratat aranjamentul muzical de la „De ce sunt toboşarii atât de-al pracului de droşti", apoi a încercat să se scoată cu nişte mormăieli comice penibile din anii optzeci despre cum în America se spune „scotch", dar în Scoţia se spune „whisky", și mai era și banda de scotch, care era doar bandă, timp în care lumea se holba la el de parcă ar fi zis „Da, poţi să ştii că-i bandă, căcănar ce eşti". Şi abia a reuşit să cânte „Lydia", imaginându-şi că toată lumea vede prin el, că toată lumea în afară de el înţelege cântecul.

A simţit acea tranziţie stânjenitoare când un public care în mod normal îl încuraja să fie amuzant şi emoţionant – doar suntem toţi în aceeaşi oală – începea să-i poarte pică pentru stângăcie. O bucată netestată şi, aparent, nu foarte amuzantă despre fundurile masive ale scoţiencelor – „ca nişte saci cu drob de miel sunt fetele astea – catâri de drob, cară pe furiş cârnaţi din inimă şi ficat în pantaloni" – n-a îmbunătățit deloc lucrurile. Până şi chitara i-a sunat strident lui Pat.

A doua zi dimineaţa, tot nici urmă de Joe. Gazdele lui Pat îi lăsaseră la uşă un exemplar din *The Scotsman*, deschis la recenzia lui de o stea. A citit până la cuvintele „vulgar", „dezlânat" şi „furios", după care a lăsat ziarul din mână. În seara aceea la spectacol au venit opt oameni, iar apoi lucrurile s-au desfăşurat cam cum şi-a imaginat. În seara următoare, cinci oameni. Joe nicăieri. Mustăcilă a trecut pe la scenă ca să-i spună lui Pat că nu i se mai înnoiește contractul săptămânal. Pe scena lui, la ora lui şi în camera în care locuia urma să vină un ventriloc. Managerul lui Pat îi încasase deja cecul, a mai spus Mustăcilă. Pe Pat îl apucă râsul când și-l imagină pe Joe în drum spre Londra cu cele cinci sute de lire ale lui.

— Bun, și eu cum ajung acasă? îl întrebă Pat pe bărbatul cu mustaţă.

— În State? întrebă individul pe nas. Ăăă… nu ştiu. Îţi pluteşte chitara?

Singurul lucru bun cu care se alesese Pat din perioada sa întunecată era o oarecare abilitate de a supravieţui pe stradă. Nu se îndeletnicise niciodată cu aşa ceva mai mult de câteva săptămâni la rând, dar se simţea ciudat de calm când se gândea ce-ar putea face acum. În Edinburgh existau mai multe straturi de interpreţi: numele mari, profesioniştii mai mici și mai slab plătiţi, aşa ca Pat, amatorii, aspiranţii care cântau în cadrul a ceea ce ei numeau „Free Fringe" şi, în cele din urmă, sub aceştia, dar puţin deasupra cerşetorilor şi hoţilor de buzunare, o întreagă serie de cântăreţi ambulanţi, artişti de stradă: dansatori jamaicani în tenişi

jegoşi şi cu codiţe împuţite, formaţii chiliene de stradă, magicieni cu cinci trucuri în rucsac, o ţigăncuşă ce cânta la un flaut ciudat… şi, în după-amiaza aceea, pe o stradă din faţa unei cafenele Costa, Pat Bender, ce improviza versuri amuzante pe melodii americane clasice: „Desperado, *fă bine şi vino-ţi în fire,/ C-o liră şi douăj' de bani/ N-ajungi acasă de-acu-n o sută de ani*“.[12]

Cum pe-acolo erau destui turişti americani, în scurt timp avea deja treizeci şi cinci de lire. Și-a cumpărat un ţap de bere şi nişte peşte prăjit, apoi s-a dus la gară, unde a aflat cu stupoare că aşa, în ultima clipă, cel mai ieftin bilet până la Londra costa şaizeci de lire. Dacă punea la socoteală și mâncarea, avea nevoie de trei zile ca să strângă atâţia bani.

Dedesubtul castelului se întindea un parc lung şi îngust, flancat pe ambele părţi de zidurile oraşului. Pat străbătu tot parcul, căutând un loc unde să doarmă, dar după o oră hotărî că e prea bătrân ca să doarmă sub cerul liber, laolaltă cu copiii străzii, şi se duse în New Town, cumpără o jumătate de litru de votcă şi îi dădu unui recepţioner de noapte de la un hotel cinci lire ca să-l lase să doarmă într-o toaletă.

A doua zi dimineaţa se întoarse la cafenea şi o luă de la capăt. Tocmai cânta „*Gravy Boat*“, unul din cântecele de demult ale trupei The Reticents, numai ca să-şi dovedească lui însuşi că există, când ridică privirea şi-o văzu pe fata cu care şi-o trăsese pe hidranții din culise. Fata căscă ochii mari şi-şi apucă prietena de braţe.

— Hei, e el!

Află că o chema Naomi, că n-avea decât optsprezece ani și că venise în vacanţă din Manchester împreună cu părinţii ei, Claude şi June, care tocmai mâncau la un birt din apropiere, erau cam de vârsta lui şi nu s-au arătat tocmai încântaţi să-l cunoască pe noul prieten al fiicei lor. Lui Naomi aproape că i-au dat lacrimile când le-a povestit părinţilor ei despre necazurile lui Pat, cum fusese el „o, atât de drăguţ!“, cum fusese escrocat de managerul lui şi rămăsese blocat acolo, fără nici o posibilitate de a ajunge acasă. Peste două ore era în trenul de Londra, cu un bilet plătit de un tată al cărui adevărat motiv pentru ajutorul dat lui Pat să plece din Scoţia nu putea fi mai limpede de-atât.

În tren Pat s-a tot gândit la Edinburgh, la toţi artiştii aceia disperaţi ce împărţeau fluturaşi pe stradă, la muzicienii ambulanţi, la turle şi biserici, la castele şi stânci, la strădania de a urca tot mai sus, de a fi văzut, la ciclul creaţiei şi revoltei, unde toţi presupun că spun ceva nou sau fac ceva nou, ceva profund – când adevărul era că totul fusese deja făcut de un miliard de ori. Asta-şi dorise întotdeauna. *Să fie mare. Să conteze*.

„Mda, mă rog“, şi-o imagină el pe Lydia spunându-i. „Dar nu-ţi iese.“

Kurtis deschise uşa, cu căştile de la iPod în urechile de pe capul lui rotund şi cu protuberanțe. Când îl văzu pe Pat, expresia de pe faţă nu i se schimbă – sau cel puţin asta l-a frapat pe Pat când Kurtis îl îmbrânci înapoi în hol şi îl ţintui de perete. Pat îşi lăsă atunci jos rucsacul şi chitara şi – „Aşteaptă“ – antebraţul lui Kurtis îl izbi în gât, tăindu-i respiraţia, în timp ce un genunchi i se înfipse între picioare. Trucuri de bodyguard, îşi dădu seama Pat, moment în care un pumn lat îi zdrobi faţa şi-i alungă din minte până şi acel gând, iar Pat alunecă pe perete până la podea. Acolo încercă să-şi recapete suflul, îşi ridică mâna la faţa însângerată şi reuşi să se uite printre picioarele lui Kurtis după Umi sau Joe, dar apartamentul din spatele lui Kurtis părea nu doar gol… ci răvăşit. Îşi imagină explozia de la care, probabil, pornise totul: Joe dăduse buzna înăuntru și tot rahatul dintre ei trei ieşise în cele din urmă la iveală când Joe îi spusese unei Umi profund afectate că o iubeşte. Îi plăcea să şi-i imagineze pe Joe şi Umi undeva într-un tren, cu bilete cumpărate din cele cinci sute de lire ale lui.

Apoi observă că şi acum Kurtis e tot în chiloţi: „Dumnezeule, ce oameni“. Kurtis stătea în picioare dinaintea lui, gâfâind. Lovi tocul chitarei, iar Pat se gândi: „Te rog, nu chitara“.

— *Puulă* ce eşti, zise în cele din urmă Kurtis. *Puulă* cretină ce eşti.

Și intră înapoi în apartament.

Până şi curentul stârnit de uşa trântită îl duru pe Pat.

Îi trebuiră câteva secunde până să se ridice şi se strădui numai din cauză că se temea ca nu cumva Kurtis să vină înapoi după chitară. Pe stradă oamenii îl ocoliră suspicioşi, din pricina sângelui care-i ţâşnea din nas. La un birt din apropiere Pat ceru o halbă, o cârpă de la bar şi nişte gheaţă, se spălă la baie şi ţinu uşa apartamentului lui Kurtis sub observaţie. Dar timp de două ore nu zări pe nimeni: nici urmă de Joe, de Umi sau de Kurtis.

Când îşi termină berea, Pat scoase restul de bani din buzunar şi-i puse pe masă: douăsprezece lire şi patruzeci de penny. Se holbă la grămăjoara penibilă de monede până ce i se înceţoşară ochii şi în clipa aceea îşi ascunse faţa în mâini şi Pat Bender plânse. Se simţi cumva purificat, ca şi când şi-ar fi dat în cele din urmă seama că acest lucru pe care-l identificase în Edinburgh – acea foame disperată de a ajunge mai sus – aproape că-l distrusese. Avea senzaţia că ieşise dintr-un soi de tunel, că făcuse o ultimă călătorie prin întuneric până pe partea cealaltă.

De-acum o terminase cu toate astea. Era gata să renunțe la încercările de a mai *conta*. Era gata să *trăiască* aşa, pur şi simplu.

Pat tremura când a ieşit în bătaia unui vânt rece, mânat de o voinţă vecină cu disperarea. S-a strecurat în cabina telefonică roşie din faţa birtului. Mirosea a urină şi era tapetată cu fluturaşi spălăciţi ce promovau spectacole de striptease şi servicii de escortă pentru travestiţi. „Sandpoint, Idaho… SUA“, i-a zis el

centralistei, cu vocea dezintegrându-i-se, şi s-a temut că uitase numărul, dar de îndată ce a rostit prefixul – 208 –, şi l-a amintit. „Patru lire şi cincizeci de penny“, spuse centralista – aproape jumătate din banii pe care-i avea acum, dar Pat ştia că acest apel nu putea fi cu taxă inversă. Nu de data asta. Introduse monedele.

Telefonul sună de două ori şi ea răspunse.

— Alo?

Dar ceva nu era în regulă. Nu era mama lui… şi Pat se gândi îngrozit: „E prea târziu. A murit. Casa s-a vândut. Dumnezeule“. Se trezise prea târziu şi pierduse ocazia de a-şi lua rămas-bun de la singura persoană care ţinuse vreodată la el.

Pat Bender stătea singur, plângând şi sângerând, într-o cabină telefonică roşie de pe o stradă aglomerată din sudul Londrei.

— Alo? spuse din nou femeia, iar de data asta vocea i se păru mai cunoscută, numai că tot nu era a mamei lui. E cineva acolo?

— Alo? zise Pat, trăgându-și răsuflarea şi ştergându-se la ochi. Tu eşti… Lydia?

— Pat?

— Da, eu sunt.

Închise ochii şi o văzu – pometţii înalţi şi ochii aceia întunecaţi şi nedumeriţi sub părul şaten, tuns scurt – şi i se păru un semn.

— Ce cauţi acolo, Lydia?

Ea îi spuse că mama lui tocmai făcea încă o tură de chimioterapie. Dumnezeule… deci nu era prea târziu! Pat îşi duse mâna la gură. Câţiva apropiaţi o ajutau cu rândul, îi spuse Lydia: mai întâi surorile ei, jalnicele mătuşi ale lui Pat, Diane şi Darlene, şi acum Lydia, care venise pentru câteva zile de la Seattle. Vocea ei suna atât de limpede şi de inteligentă! Nu-i de mirare că se îndrăgostise de ea. Era cristalină.

— Tu unde eşti, Pat?

— N-o să-ţi vină să crezi, spuse Pat.

Era la Londra, dacă-şi putea imagina una ca asta. Un puşti îl convinsese să facă un turneu în Marea Britanie, dar apoi avusese nişte necazuri, puştiul îl escrocase… Pat simţea tăcerea ei de la capătul celălalt al firului.

— Nu… Lydia, zise el şi râse.

Îşi imagina foarte bine cam ce credea ea despre această conversaţie. Câte astfel de apeluri primise de la el? Iar mama lui… de câte ori îl salvase?

— De data asta e altfel…

Dar se opri. Altfel? Cum? De data asta… ce? Se uită în jurul cabinei telefonice.

Ce putea spune și nu spusese deja? Pe ce înălţime se mai putea căţăra? *De data asta, dacă promit să nu mai beau, să nu mă mai droghez, să nu mai înşel, să nu mai fur, pot să vin acasă, te rog?* Probabil o spusese şi pe asta sau, dacă nu, avea s-o spună peste o săptămână sau o lună sau când o să apară iar chestia aia – fiindcă o să apară! –, nevoia de a *conta*, de a fi mare, de a se înălţa tot

mai mult. *De a ajunge tot mai sus.*[13] Şi de ce nu s-ar ivi? Ce altceva mai exista? Rataţi şi necunoscuţi. Apoi Pat râse. Râse pentru că înțelese că telefonul ăsta nu era decât un alt spectacol de rahat dintr-o lungă serie de spectacole de rahat, la fel ca tot restul vieţii sale ca un spectacol de rahat, la fel ca spectacolul de rahat al consilierii puse la cale de Lydia şi mama lui, pe care-o detestase atât de mult pentru că *nu vorbiseră serios*, nu pricepuseră că toată porcăria asta n-avea nici un rost dacă nu erai cu adevărat pregătit să-i întorci spatele celuilalt.

De *data asta*… La celălalt capăt al firului, Lydia interpretă greşit râsul lui Pat.

— Of, Pat!

Vorbea într-o şoaptă abia audibilă.

— Ce-ai luat de data asta?

A încercat să răspundă „Nimic“, dar n-a avut suficient aer ca să formeze cuvintele. Şi chiar atunci Pat o auzi pe maică-sa intrând în încăpere în spatele Lydiei şi zicând cu o voce pierită şi suferindă „Cine e, draga mea?“ și îşi dădu seama că în Idaho e ora trei noaptea.

La trei noaptea o sunase el pe mama lui, care era pe moarte, ca s-o roage să-l scoată iar din bucluc. Chiar şi la sfârşitul vieţii, ea tot trebuia să suporte spectacolul de rahat al fiului ei de vârstă mijlocie! şi Pat se gândi: „Fă-o, Lydia, te rog, fă-o!“

— Fă-o, şopti el în timp ce un autobuz roşu cu imperială durui pe lângă cabina telefonică în care se afla şi îşi ţinu respiraţia, ca să nu-i mai scape şi alte cuvinte.

Iar ea o făcu. Lydia inspiră adânc.

— Nu-i nimeni, Dee, spuse ea şi închise telefonul.

11
Dee din Troia

Aprilie 1962
Roma şi Porto Vergogna, Italia

Richard Burton era cel mai prost şofer pe care-l văzuse Pasquale vreodată. Se încrunta în direcţia şoselei, mijind un ochi, şi ţinea volanul relaxat, între două degete, cu cotul ridicat. În cealaltă mână ţinea strâns o ţigară scoasă pe geamul deschis, o ţigară pe care nu părea foarte interesat s-o fumeze. De pe scaunul din dreapta, Pasquale se uita fix la cilindrul ce ardea în mâna bărbatului, întrebându-se dacă n-ar trebui să se întindă şi să-l apuce înainte ca scrumul să ajungă la degetele lui Richard Burton. Cauciucurile maşinii Alfa Romeo ţiuiau şi scârţâiau când acesta lua curbele, vrând să iasă din centrul Romei, iar câţiva pietoni strigară şi arătară pumnul după ce-i sili să sară înapoi pe trotuar. „Scuze“, zicea el sau „Mii de scuze“ sau „Du-te naibii“.

Pasquale n-a ştiut că Richard Burton e Richard Burton până ce femeia care venise la Treptele Spaniole a făcut prezentările.

— Pasquale Tursi. Dânsul e Richard Burton.

Cu câteva clipe în urmă ea îl condusese pe Pasquale – care avea mâinile încleştate în continuare pe plicul de la Michael Deane – pe vreo două străzi, apoi urcaseră nişte trepte, străbătuseră un restaurant, ieșiseră pe uşa din spate și într-un final ajunseseră la acest individ cu ochelari de soare, pantaloni de lână, o jachetă sport peste un pulover şi un fular roşu, ce se rezema de un Alfa Romeo bleu pe o alee îngustă, unde nu mai erau alte maşini. Richard Burton îşi dăduse jos ochelarii şi îi zâmbise ştrengăreşte. Era cam la fel de înalt ca Pasquale, cu perciuni deşi, păr şaten ciufulit şi bărbie despicată. Avea trăsăturile cele mai ascuţite pe care le văzuse Pasquale vreodată, de parcă faţa i-ar fi fost sculptată în bucăţi separate şi apoi asamblată la loc. Pe obraz avea nişte urme de ciupituri de vărsat şi doi ochi albaştri, depărtaţi, care nu clipeau. Dar, mai presus de toate, avea capul cel mai mare din câte văzuse Pasquale vreodată. Nu vizionase nici un film cu Richard Burton şi îi ştia numele numai datorită celor două femei din tren din ziua precedentă, dar a fost de ajuns o singură privire pentru a spulbera orice îndoială: bărbatul acesta era o vedetă de cinema.

La îndemnul femeii, Pasquale explică întreaga tărăşenie într-o engleză împiedicată: cum a venit Dee Moray în satul lui să-l aştepte pe misteriosul bărbat care nu mai venea, apoi vizita doctorului şi călătoria lui Pasquale la Roma, cum a fost trimis din greşeală cu figuranţii, cum l-a aşteptat pe Michael Deane şi, în fine, dificila întâlnire cu acesta, care a început cu el trăgându-i un pumn în piept lui Deane, a dus apoi rapid la momentul în care Deane a recunoscut că Dee e de fapt însărcinată şi nu pe moarte şi s-a sfârşit cu un plic cu bani pe care Deane l-a oferit ca mită şi pe care Pasquale îl ţinea încă în mână.

— Dumnezeule, spuse în cele din urmă Richard Burton, ce mercenar fără inimă e Deane! Deduc că de-acum chiar vor să termine filmul ăsta nenorocit, de vreme ce au trimis un asemenea rahat să se ocupe de bugete, de bârfe şi de căcaturi. Ei bine, a făcut praf totul. Biata fată! Ascultă, Pat – puse el o mână pe braţul lui Pasquale –, fii bun și du-mă la ea, amice, ca să pot picura măcar un strop de cavalerism în toată porcăria asta. Bine?

— Ah.

Lui Pasquale îi picase într-un final fisa şi se trezi uşor dezumflat când înțelese că de fapt acest bărbat era rivalul lui, nu sclifositul de Michael Deane.

— Atunci… e copilul tău.

Richard Burton abia dacă tresări.

— Da, s-ar părea că așa stau lucrurile.

Şi iată-i, douăzeci de minute mai târziu, în Alfa Romeo-ul lui Richard Burton, gonind prin periferiile Romei spre autostrada şi,

în cele din urmă, spre Dee Moray.

— Ce fabulos e să conduc din nou!

Vântul îi flutura părul lui Richard Burton, iar el vorbea tare, ca să acopere zgomotul traficului. Soarele se răsfrângea în ochelarii lui întunecaţi.

— Pe cuvânt, Pat, te invidiez pentru pumnul pe care i l-ai dat lui Deane. Individul ăla îi o pulă tristă de ţânc în prima misiune. Eu o să ţintesc mai sus când îmi vine rândul.

Ţigara aprinsă ajunse la degetele lui Richard Burton şi acesta o azvârli prin fereastra portierei ca şi când ar fi fost o albină care-l înţepase.

— Preesupun că ştii că n-am avut nimic de-a face cu faptul c-au trimis-o de-aici pe fata aia. Şi în mod cert n-am ştiut că-i gravidă – nu că m-ar încânta partea asta. Ştii şi tu cum sunt chestiile astea de pe platou.

Dădu din umeri şi se uită pe geamul lateral.

— Dar îmi place Dee. E…

Căută cuvântul şi nu-l găsi.

— Mi-a fost dor de ea.

Îşi duse mâna la gură şi păru surprins că n-are ţigara în ea.

— Dee şi cu mine aveam nişte antecedente şi ne-am împrietenit din nou cât soţul lui Liz a venit în oraş. Apoi cei de la Fox m-au dat cu împrumut pentru nişte afurisite de filmări la *Ziua cea mai lungă* – probabil ca să scape o vreme de mine. Eram în Franţa când Dee s-a îmbolnăvit. Am vorbit cu ea la telefon şi mi-a zis c-a fost să o vadă doctorul Crane… și c-au diagnosticat-o cu cancer. Urma să meargă în Elveţia, la tratament, dar am hotărât să ne mai întâlnim o dată la mare. I-am spus că termin ce mai aveam de făcut la *Ziua cea mai lungă* şi-apoi merg s-o văd în Portovenere. Și-am lăsat în seama lui băşică ăsta de Deane să facă aranjamentele. Individul se pricepe de minune să se bage pe sub pielea omului. Mi-a spus că starea ei s-a înrăutăţit şi s-a dus la Berna pentru tratament. Că o să mă sune când se întoarce. Ce puteam să fac?

— Portovenere? întrebă Pasquale.

Deci chiar ajunsese în satul lui din greşeală. Sau în urma înşelătoriei lui Michael Deane.

— Filmul ăsta nenorocit e de vină! clătină din cap Richard Burton. E lucru' dracului! Filmul ăsta idiot. Bliţuri peste tot… popi cu aparate de fotografiat în sutană… cârpaci paraziţi care vin din State să ţină fetele şi băutura la distanţă… rubricile mondene sărind ca arse de fiecare dată când bem un nenorocit de cocteil… Ar fi trebuit să-mi iau tălpăşiţa acum câteva luni. E o nebunie. Şi ştii din ce cauză s-au întâmplat aşa lucrurile? Ştii? Din cauza ei.

— A lui Dee Moray?

— Ce?

Richard Burton se uită înspre Pasquale de parcă omul ăsta nu l-ar fi ascultat ce spune.

— Dee? Nu. Nu, din cauza lui Liz. E ca şi când ai avea un nenorocit de taifun în apartament. Şi n-am venit să caut aşa ceva. Absolut deloc. Eram cât se poate de mulţumit cât lucram la *Camelot.* Nu c-aș fi reuşit să obțin măcar o strângere de mână de la Julie Andrews – deşi, crede-mă, nu mi-a lipsit compania feminină. Nu, eram sătul de idioţenia cinematografului. Înapoi pe scenă, să-mi reînviu potenţialul, arta… toate aburelile alea. Până-ntr-o zi, când mă sună agentul şi-mi zice că indivizii de la Fox vor să mă cumpere, să nu mai joc în *Camelot* şi să mă plătească ei de patru ori mai mult dacă sunt dispus să mă învârt în jurul lui Liz Taylor într-o mantie. De patru ori mai mult! Şi nici nu m-am repezit la ocazie, să ştii. Am zis că mă mai gândesc. Arată-mi muritorul care simte că trebuie să se gândească la *aşa ceva*. Dar am făcut-o. Şi ştii la ce m-am gândit?

Pasquale nu putu decât să dea din umeri. A-l asculta pe bărbatul ăsta era ca şi când ai fi stat în calea unei vijelii.

— M-am gândit la Larry.

Richard Burton se uită la Pasquale.

— Olivier. Cum îmi ține el prelegeri pe vocea aia de unchi enervant a lui.

Richard Burton îşi împinse în faţă buza de jos şi zise cu o voce nazală:

— „Dick, până la urmă va trebui, evident, să te hotărăşti dacă vrei să fii o *celebritate* sau un *ac-TOR*."

Burton râse.

— Afurisit bătrân! În ultima seară la *Camelot* am ridicat paharul şi am toastat pentru Larry şi nenorocita lui de scenă. O să iau banii, mi-am zis, mulţumesc frumos, şi într-o săptămână o pun cu botul pe labe sau, mai bine zis, pe laba mea şi pe Liz Taylor, cu părul ei ca pana corbului.

Amintirea îi stârni iar râsul.

— Olivier… Dumnezeule! În fond, ce mai contează dacă fiul unui miner galez oarecare joacă pe scenă sau pe ecran? Oricum numele ni-s scrise pe apă, cum a spus Keats, aşa că nu văd care-i diferenţa! Neghiobii de genul lui Olivier şi Gielgud n-au decât să-şi respecte codul şi să şi-l bage-n fund, *valea, băieţi, circul continuă*, nu?

Richard Burton se uită peste umăr, cu părul răvăşit şi încâlcit de vânt în maşina decapotabilă.

— Şi-aşa c-o pornesc spre Roma, unde o întâlnesc pe Liz, şi dă-mi voie să-ţi spun, Pat, o femeie ca asta n-am mai văzut niciodată. Adică am avut eu o grămadă la viaţa mea, dar aşa ceva… Dumnezeule! Ştii ce i-am zis prima dată când am văzut-o?

Nu aşteptă răspunsul lui Pasquale.

— I-am zis: „Nu ştiu dacă ţi-a mai spus cineva asta… dar n-arăţi rău deloc“.

Zâmbi.

— Iar când ochii ăia se opresc asupra ta? Doamne, pământul se opreşte în loc… Ştiam că-i măritată şi, ce-i mai important, că-ţi mănâncă sufletul, dar nu-s nici eu de piatră. Bineînţeles că orice individ cu minţile acasă ar prefera să fie actor şi nu o celebritate dacă ambele ar cântări la fel în balanţă, doar că nu-i cazul, nu-i aşa? Fiindcă îngrămădesc toţi banii ăia pe taler şi, Doamne, dacă mai pun şi ţâţele alea, şi talia… şi, Dumnezeule, ochii ăia… păi, atunci balanţa începe să se încline, amice, până se dă complet peste cap. Nu, nu, categoric suntem scrişi pe apă. Sau coniac – dacă avem noroc.

Făcu cu ochiul şi viră, iar Pasquale se prinse de bord.

— Uite ce idee bună! Coniac? Fii pe fază, că poate zăreşti ceva, bine, amice?

Inspiră adânc şi îşi reluă povestea.

— Evident, ziarele au prins de veste despre Liz şi despre mine şi numai ce văd că apare bărbatu-său. Atunci m-am ofuscat puţin, am stat patru zile beat mort şi la un moment dat, criță şi nefericit, m-am întors iar la Dee, să mă consoleze. Mă trezeam că-i bat la uşă din două în două săptămâni.

Clătină din cap.

— Are cap limpede fata aia – e deşteaptă. Pentru o femeie frumoasă e o povară să fie aşa deşteaptă, să vadă dincolo de aparenţe. Sunt sigur c-ar fi de acord cu Larry că-mi irosesc talentul făcând rahaturi ca filmul ăsta. Şi ştiam că Dee e moartă după mine. Probabil că n-ar fi trebuit să mă dau la ea, dar… suntem ce suntem, n-am dreptate?

Se pipăi pe piept cu mâna stângă.

— Mai ai cumva o papiroasă?

Pasquale scoase o ţigară şi i-o aprinse. Richard Burton trase adânc în piept şi fumul îi ieşi în rotocoale pe nas.

— Crane ăsta, care-a diagnosticat-o pe Dee şi care-i bagă lui Liz pastile pe gât, că individul zornăie când umblă… el şi Deane au pus la cale tâmpenia asta cu cancerul, ca s-o scoată pe Dee din oraş.

Clătină iar din cap.

— La naiba, ce fel de ticăloşi înrăiţi îi spun unei fete cu greţuri matinale că o să moară de cancer? Oamenii ăştia sunt în stare de orice.

Frână brusc, cauciucurile părură că saltă ca un animal speriat, iar maşina ieşi clătinându-se de pe şosea şi se opri cu un scârţâit de roţi la un magazin de la marginea Romei.

— Eşti şi tu mort de sete ca mine, amice?

— Mi-e foame, spuse Pasquale. N-am mâncat nimic.

— Bine. Excelent. Şi n-ai cumva nişte bani, nu? Am fost aşa de praf când am plecat, încât mi-e teamă că n-am suficiente

fonduri la mine.

Pasquale deschise plicul şi îi dădu o bancnotă de o mie de lire. Richard Burton luă banii şi fugi în magazin.

Se întoarse peste câteva minute cu două sticle de vin roşu deschise, îi dădu una lui Pasquale şi pe cealaltă și-o propti între picioare.

— Ce fel de fundătură e asta de n-are o sticlă de coniac? Atunci trebuie să ne scriem numele cu pişat de struguri? Mă rog, aşa-i când eşti la ananghie.

Trase o duşcă serioasă din sticlă și observă că Pasquale se uită la el.

— Taică-meu a fost un tip de doişpe halbe pe zi. Fiind galez, trebuie să mă controlez, aşa că nu beau decât când lucrez.

Îi făcu cu ochiul.

— Şi de-aia lucrez tot timpul.

Patru ore mai târziu, bărbatul care o lăsase însărcinată pe Dee Moray nu mai avea decât câteva guri de vin din ambele sticle şi se oprise să mai cumpere una. Lui Pasquale nu-i venea să creadă cât vin putea să bea omul ăsta. Richard Burton parcă maşina lângă portul din La Spezia şi Pasquale întrebă într-un bar din port până ce găsi un pescar dispus să-i ducă în susul coastei până la Porto Vergogna pentru două mii de lire. Pescarul cobora înspre barcă la zece metri în faţa lor.

— Şi eu m-am născut într-un sătuc, îi spuse Richard Burton lui Pasquale când s-au aşezat pe banca de lemn de la pupa bărcii umede a pescarului, lungă de zece metri.

Era o seară rece şi întunecoasă şi Richard Burton îşi ridică gulerul jachetei, ca să se apere de vântul tăios. Căpitanul stătea cu trei trepte mai sus de ei, ținând mâna pe cârmă și tăind un val stârnit de vânt înspre ei la ieşirea din port, iar spuma se înălţă la prova, se prelinse înăuntru şi apoi coborî din nou. Aerul sărat îi stârni și mai tare foamea lui Pasquale.

Căpitanul îi ignoră. Urechile îi luceau roşii în aerul rece.

Richard Burton se lăsă pe spate şi oftă.

— Scama din care mă trag eu se cheamă Pontrhydyfen. E aşezată într-o vâlcea, între doi munţi verzi, şi e străbătută de un pârâu limpede ca votca. Un sătuc minier galez. Şi cum crezi că-i zice pârâului nostru?

Pasquale n-avea nici cea mai vagă idee despre ce vorbea actorul.

— Gândeşte-te. Se potriveşte perfect.

Pasquale dădu din umeri.

— Avon.

Aşteptă ca Pasquale să reacţioneze.

— Ce ironie remarcabilă, nu?

Pasquale încuviinţă.

— Da… bine atunci. A rostit cineva cuvântul „votcă“? Aha, eu.

Richard Burton oftă istovit. Apoi strigă către pilotul ambarcaţiunii:

— Chiar nu căpătăm nimic de băut la bord? Pe bune? Căpitane!

Bărbatul nu-l băgă în seamă.

— Omul riscă o răzmeriţă, nu? Ce zici, Pat?

Apoi Burton se lăsă din nou pe spate, îşi aranjă iar gulerul, ca să se apere de vântul rece, şi îşi reluă povestea despre satul în care crescuse.

— Treisprezece copii am fost în familia Jenkins şi toţi am supt – până la ultimul, cel de după mine. Aveam doi ani când în cele din urmă biata maică-mea a capitulat, cu viaţa suptă din ea. Am golit-o pe biata femeie ca pe-un balon cu aer. Eu am căpătat ultimele picături. Dup-aia m-a crescut soră-mea Cecilia. Bătrânul Jenkins n-a fost de nici un ajutor. Avea deja cincizeci de ani când m-am născut eu şi era beat chiar din clipa când răsărea soarele. Abia dacă l-am cunoscut. Numele mic e singurul lucru pe care mi l-a dat vreodată. Burton vine de la un profesor de actorie, deşi de obicei zic că e de la Robert Burton. Autorul *Anatomiei melancoliei*? Nu… Bine. Scuze.

Îşi trecu mâna peste piept.

— Nu, asta nu-i decât o chestie pe care am inventat-o eu… Burton. Dickie Jenkins e-un fustangiu de doi bani, dar Richard Burton… individul ăsta se avântă pe culmi nebănuite.

Pasquale dădu din cap, căci legănatul valurilor, combinat cu pălăvrăgeala neîncetată, de beţiv, a lui Burton, îl făcea să fie foarte somnoros.

— Băieţii familiei Jenkins au lucrat toţi în mină, cu excepţia mea, iar pe mine m-au salvat de asta norocul şi Hitler. Forţele Aeriene Britanice au fost portiţa mea de scăpare şi, cu toate că s-a dovedit că-s prea chior ca să zbor, tot mi-au înlesnit intrarea la Oxford. Spune-mi, ştii ce-i zici unui ţânc de la mine din sat când îl vezi la Oxford?

Pasquale dădu din umeri, epuizat de sporovăiala continuă a bărbatului.

— Îi zici: „Treci înapoi la tuns gardul!“

Cum Pasquale nu râse, Richard Burton se aplecă înspre el, ca să-i explice:

— Ideea e… nu că vreau să mă umflu-n pene, dar ca să ştii: nu întotdeauna am fost…

Căută cuvântul.

— Aşa cum mă vezi acum. Nu. Ştiu ce-nseamnă viaţa de provincie. O, recunosc, am uitat tot felul de chestii. M-am înmuiat. Dar asta n-am uitat.

Pasquale nu mai avusese niciodată de-a face cu cineva care vorbea aşa de mult ca Richard Burton ăsta. Învăţase să schimbe

subiectul atunci când nu înţelegea ceva în engleză şi exact asta încercă și acum, în parte doar ca să-şi audă propria voce.

— Joci tenis, Richard Burton?

— Îs mai degrabă rugbist prin pregătire… Îmi plac încăierările. După Oxford aş fi mers să joc într-o echipă de club, ca aripă de grămadă, dacă n-ar fi fost uşurinţa cu care bărbaţii care practică artele dramatice conving femeile să se culce cu ei.

Privi în gol.

— Fratele meu Ifor a fost un rugbist de primă mână. Aş fi ajuns ca el dacă m-aş fi ţinut de sport, deşi asta m-ar fi limitat la hocheiste cu sâni mari. Din punctul meu de vedere, atleţii scenei au o gamă mai largă de opţiuni.

Apoi i se adresă din nou căpitanului:

— Eşti sigur că n-ai nici măcar o duşcă la bord, căpitane? Nici un pic de coniac?

Când nu primi nici un răspuns, se trânti înapoi la pupa.

— Vedea-l-aş scufundându-se cu barcă cu tot!

În cele din urmă înconjurară sparge-valul, iar vântul îngheţat se potoli când barca încetini şi ei intrară alene în Porto Vergogna. Se ciocniră de tamponul de lemn de la capătul debarcaderului şi apa săltă peste scândurile ude și umflate. Sub lumina lunii, Richard Burton îşi îngustă ochii şi se uită înspre duzina de case de piatră tencuită, dintre care vreo două erau luminate de felinare.

— Să-nţeleg că restul satului e peste deal?

Pasquale aruncă o privire spre ultimul etaj al hotelului, către fereastra lui Dee Moray, unde nu se zărea nici o lumină.

— Nu. Este numai asta Porto Vergogna.

Richard Burton dădu din cap:

— Da. Bineînţeles. Dumnezeule, abia dacă-i o crăpătură în stâncă! Şi nu sunt telefoane?

— Nu.

Lui Pasquale îi era jenă.

— La anul poate vin.

— Deane ăsta e nebun de legat, spuse Richard Burton pe un ton care lui Pasquale îi sună aproape admirativ. O să-l biciui pe rahatul ăla până ce-i dă sângele prin sfârcuri. Ticălosul.

Sări pe debarcader în timp ce Pasquale îl plăti pe pescarul din La Spezia, care apoi îşi împinse barca şi o porni în larg fără să rostească o vorbă. Pasquale o luă înspre ţărm.

Sus, mai la deal, pescarii ieşiseră la băut în piaţă, ca şi când ar fi aşteptat cu înfrigurare ceva. Se fâţâiau de colo colo ca nişte albine cărora le fusese zgândărit stupul. După aceea îl împinseră pe Tommaso comunistul în faţă şi acesta începu să coboare treptele spre ţărm. Chiar dacă de-acum Pasquale înţelegea că Dee Moray nu era de fapt pe moarte, era convins că i se întâmplase ceva groaznic.

— Gualfredo şi Pelle au venit azi după-amiază cu şalupa, zise Tommaso de pe trepte încă de când ajunse în dreptul lor. Au luat-o pe americancă, Pasquale! Am încercat să-i opresc. A-ncercat şi mătuşă-ta Valeria. Le-a zis că fata o să moară dac-o iau. Americanca n-a vrut să plece, dar porcul ăla de Gualfredo i-a zis că de fapt trebuia să fie în Portovenere, nu aici… că venise un bărbat s-o caute. Şi s-a dus cu ei.

Cum conversaţia avea loc în italiană, vestea n-avu nici un efect asupra lui Richard Burton, care-şi coborî gulerul jachetei, se aranjă şi privi în sus, înspre micul mănunchi de case văruite. Îi zâmbi lui Tommaso şi zise:

— Eşti cumva barman, amice? Mi-ar prinde bine un pahar înainte să-i spun bietei fete că-i gravidă.

Pasquale îi traduse ce spusese Tommaso.

— A venit un bărbat de la alt hotel și dus Dee Moray.

— Unde a dus-o?

Pasquale arătă în josul coastei:

— Portovenere. Zice că acolo trebuie să fie şi că hotelul meu nu poate îngriji bine americani.

— Asta-i piraterie! Nu putem permite aşa ceva, nu?

Au urcat în piaţă, iar pescarii şi-au împărţit restul de grappa cu Richard Burton, timp în care au discutat ce puteau face. Unii au sugerat să aştepte până dimineaţă, dar Pasquale şi Richard Burton au fost amândoi de acord că Dee Moray trebuia să afle imediat că nu suferea de cancer. Vor porni spre Portovenere în seara aceea. Un freamăt de entuziasm străbătu grupul de bărbaţi de pe ţărmul rece, udat de valuri: Tommaso cel bătrân vorbi despre cum o să-i taie el beregata lui Gualfredo, Richard Burton întrebă în engleză dacă ştia cineva până la ce oră erau deschise barurile din Portovenere, Lugo, eroul de război, trase o fugă până acasă ca să-şi ia carabina, Tommaso comunistul ridică mâna într-un soi de salut şi se oferi să conducă atacul asupra hotelului lui Gualfredo şi cam în acel moment Pasquale îşi dădu seama că rămăsese singurul bărbat care nu era beat din Porto Vergogna.

Se duse la hotel şi intră ca să le spună mamei şi mătuşii Valeria că o pornesc în josul coastei şi ca să ia o sticlă de vin pentru Richard Burton. Mătuşă-sa se uita de la fereastră şi îi descria ce vede mamei lui Pasquale, care stătea în pat, sprijinită pe perne. Pasquale îşi vârî capul pe uşă.

— Am încercat să-i opresc, zise Valeria.

Avea o expresie sumbră pe chip. Îi întinse lui Pasquale un bilet.

— Ştiu, zise Pasquale în timp ce citea biletul.

Era de la Dee Moray. „Pasquale, au venit nişte bărbaţi să-mi spună că prietenul meu mă aşteaptă în Portovenere şi că a fost o neînţelegere la mijloc. Voi avea grijă să fii plătit pentru tot deranjul. Îţi mulţumesc pentru tot. A ta, Dee.“ Pasquale oftă. A ta.

— Ai grijă, îi spuse maică-sa din pat. Gualfredo e un om dur.

Pasquale puse biletul în buzunar.
— N-o să mi se întâmple nimic, mamma.
— Nu, Pasqo, aşa e, zise ea. Eşti un om bun.
Pasquale nu era obişnuit cu o astfel de manifestare directă de afecțiune, mai ales atunci când maică-sa era într-una din pasele ei negre. Poate că-şi revenea. Intră în cameră şi se aplecă s-o sărute. Emana mirosul acela stătut pe care îl avea deseori când zăcea la pat. Dar înainte s-o poată săruta, ea îşi întinse mâna cu unghiile ca nişte gheare şi-i strânse braţul cât putu de tare cu propriul ei braţ tremurând.
Pasquale coborî privirea spre mâna care tremura.
— *Mamma*, vin repede înapoi.
Se uită înspre mătuşă-sa Valeria, aşteptându-i ajutorul, dar ea nu ridică privirea. Iar mama lui nu-i dădea drumul la braţ.
— *Mamma*, e în regulă.
— I-am zis eu Valeriei că o americancă aşa de înaltă n-o să stea niciodată aici. I-am spus eu c-o să plece.
— *Mamma*. Ce tot vorbeşti acolo?
Femeia se lăsă pe spate şi îşi descleştă încet mâna de pe braţul lui.
— Du-te după americanca aia şi însoară-te cu ea, Pasquale. Ai binecuvântarea mea.
El râse şi o sărută din nou.
— Mă duc s-o găsesc, dar eu pe tine te iubesc, *mamma*. Numai pe tine. Pentru mine nu există altcineva.
Afară Pasquale îl găsi pe Richard Burton alături de pescari, bând în continuare în piaţă. Un Lugo jenat îi spuse că totuşi nu le putea împrumuta carabina, fiindcă nevastă-sa o folosea ca să proptească nişte roşii în grădina lor de pe versantul stâncii.
În timp ce mergeau spre ţărm, Richard Burton îl înghionti pe Pasquale şi arătă înspre firma pe care scria „Hotelul Privelişte Adecvată".
— Al tău?
Pasquale dădu din cap.
— Al lui tata.
Richard Burton căscă.
— Absolut genial.
Apoi luă fericit sticla de vin.
— Pe cuvânt, Pat, tare-i bizar filmul ăsta.
Pescarii îl ajutară pe Tommaso comunistul să-şi arunce în piaţă năvoadele şi echipamentul de pescuit, precum şi o pisică adormită, şi se folosiră de un cărucior ca să-i ducă motorul exterior până la apă. Pasquale şi Richard Burton se urcară în barcă. Pescarii îi urmăreau de pe ce mai rămăsese din plaja lui Pasquale. Când smuci prima dată demarorul, Tommaso răsturnă vinul din mâna lui Richard Burton, dar, din fericire, sticla ateriză în poala lui Pasquale, fără să se verse prea mult din ea. Acesta i-o întinse înapoi galezului beat. Dar micul motor refuza să

pornească. Au stat așa, legănându-se pe valuri și îndepărtându-se încet de mal, timp în care Richard Burton își înăbuşi niște mici râgâieli slabe, cerându-şi scuze pentru fiecare.

— Aerul e puţin stătut pe iahtul ăsta, zise el.

— Ticălosule! urlă Tommaso înspre motor.

Îl lovi şi trase din nou. Nimic. Ceilalţi pescari îi strigară că fie nu-i mergea aprinderea, fie n-avea combustibil, iar după aceea cei care ziseseră de aprindere trecură la combustibil şi cei care ziseseră de combustibil, la aprindere.

Atunci pe Richard Burton îl năpădi ceva, așa că se ridică şi, cu o voce profundă şi răsunătoare, se adresă celor trei pescari bătrâni care strigau de pe ţărm:

— Să nu vă fie teamă, fraţi ahei! Aşa vă jur: în noaptea asta duioase lacrimi vor curge-n Portovenere… lacrimi pentru ai lor fii morţi… asupra cărora o pornim acum la război, de dragul frumoasei Dee, acea femeie care agită sângele în vine. Vă dau cuvântul meu de domn, cuvântul meu de-aheu: victorioşi ne vom întoarce sau nu ne-om mai întoarce deloc!

Şi, cu toate că n-au înţeles o iotă din discurs, pescarii şi-au putut da seama că e ceva grandios şi au aclamat cu toţii, inclusiv Lugo, care se pişa pe stânci. Apoi Richard Burton a fluturat sticla ca într-un soi de binecuvântare deasupra celor doi tovarăşi de echipaj: Pasquale, ce stătea ghemuit în partea din spate a bărcii, încercând să se protejeze de frig, şi Tommaso comunistul, care regla şocul motorului.

— O, fii osândiţi din Portovenere, fiţi gata să daţi piept cu urgia sorţii ce se va abate-asupra voastră, adusă de aceast-armată ne-nfricată de bărbaţi destoinici!

Îşi puse mâna pe capul lui Pasquale:

— Ahile şi individul mirositor care trage la motor, nu-mi amintesc cum îl cheamă, toţi oameni buni, nemiloși, puternici şi…

Tommaso trase, motorul porni, iar Richard Burton fu cât pe ce să cadă peste bord, dar Pasquale îl prinse şi-l aşeză în barcă. Burton îl bătu pe Pasquale pe braţ şi zise împleticit:

— …mai mult de-un neam, dar mai puţin de-un soi[14].

Înaintară pufăind spre creasta valurilor. Expediţia de salvare pornise în sfârşit la drum.

Pe ţărm pescarii se împrăştiară pe la casele lor. În barcă Richard Burton oftă. Luă o duşcă şi se mai uită o dată la sătucul care dispărea în spatele zidului de stâncă, ca şi când nici n-ar fi existat vreodată.

— Ascultă, Pat, spuse Richard Burton, retrag ce-am spus mai înainte, că şi eu sunt dintr-un sătuc ca al tău.

Arătă cu sticla înspre port.

— Nu, sunt sigur că e un loc minunat, dar Domnul mi-e martor că am lăsat urme mai întinse pe turul pantalonilor de armată.

Păşiră pe ţărm şi o porniră direct spre Hotel de la Mar din Portovenere, recent renovatul albergo al lui Gualfredo. Recepţionerul pretinse şi mai mult din banii pe care Pasquale îi căpătase de la Michael Deane, dar după ce au mai negociat suma exorbitantă, bărbatul le dădu sticla de coniac pe care o voia Richard Burton şi numărul camerei în care era cazată Dee Moray. Actorul adormise puţin în barcă – Pasquale nu putea pricepe cum –, iar acum plimbă coniacul prin gură de parcă ar fi fost Listerine. Îl înghiţi, îşi aranjă părul şi zise:

— Bun. Aur curat.

El şi Pasquale urcară treptele şi străbătură coridorul ce ducea la uşa înaltă a camerei lui Dee. Pasquale cercetă cu privirea hotelul modern al lui Gualfredo şi se rușină iar că Dee Moray trebuise să stea într-o pensione mică şi sordidă ca a lui. Locul mirosea a curat şi a ceva ce mintea lui definea vag drept american, ceea ce-l făcu să-şi dea seama cât de urât duhnea, probabil, Priveliște Adecvată – a femei bătrâne, putregai şi aer sărat de mare.

Richard Burton mergea pe două cărări în faţa lui Pasquale, ajustându-şi direcţia la fiecare pas. Îşi aranjă părul, îi făcu cu ochiul lui Pasquale şi apoi bătu încet, cu un deget, la uşa camerei de hotel. Cum nu primi nici un răspuns, bătu mai tare.

— Cine-i? se auzi vocea lui Dee Moray de dincolo de uşă.

— A, e Richard, iubito! spuse el. Am venit să te salvez.

Într-o clipă uşa se deschise larg şi Dee apăru într-un capot. Se prăbuşiră unul în braţele celuilalt şi Pasquale trebui să se uite în altă parte, ca să nu-şi trădeze invidia profundă şi jena pe care o simțea din cauză că îşi imaginase că ea ar putea să îşi dorească vreodată pe cineva ca el. Era ca un măgar ce urmărea doi cai pursânge alergând pe câmpie.

După câteva secunde Dee Moray se desprinse din braţele lui Richard Burton. Pe o voce în acelaşi timp dulce şi dojenitoare, îl întrebă:

— Unde-ai fost?

— Te-am căutat, spuse Richard Burton. E o adevărată odisee. Dar, ascultă, trebuie să-ţi spun ceva. Mi-e teamă că suntem victimele unei înşelătorii înspăimântătoare.

— Ce tot spui tu acolo?

— Hai înăuntru. Stai jos. Am să-ţi explic toată povestea.

Richard Burton o conduse înapoi în cameră şi uşa se închise în urma lor.

Pasquale rămase singur pe hol, se uită fix la uşă, neştiind ce să facă, ascultă conversaţia şuşotită de dinăuntru şi încercă să hotărască dacă era mai bine să stea pur şi simplu acolo, să bată la uşă şi să le aducă aminte de existenţa lui sau să se întoarcă pur şi simplu la barcă, cu Tommaso. Căscă şi se sprijini de perete. Nu se mai odihnise de aproape douăzeci de ore. Richard Burton trebuie să-i fi spus de-acum lui Dee că nu era pe moarte, că de

fapt era însărcinată, dar din dosul uşii nu se auzea nici unul din zgomotele la care s-ar fi aşteptat la dezvăluirea veştii – fie o manifestare de furie zgomotoasă, fie una de uşurare la aflarea adevărului despre starea ei, fie una de şoc la gândul că era însărcinată. „Un copil!“ ar fi putut striga ea. Sau ar fi putut întreba „Un copil?“ Cu toate acestea, din cameră nu se auzeau decât voci şoptite.

Trecură, poate, vreo cinci minute. Pasquale tocmai se hotărâse să plece, când uşa se deschise şi Dee Moray ieşi singură, cu capotul strâns pe lângă ea. Se vedea că plânsese. Nu zise nimic, ci doar o porni pe hol, cu picioarele goale răsunându-i înfundat pe mochetă. Pasquale se desprinse de perete. Ea îl apucă pe după gât şi îl îmbrăţişă strâns. El îi cuprinse cu braţele talia îngustă. Îi simţi mătasea pe piele şi, dedesubtul capotului moale, sânii turtiţi de pieptul lui. Mirosea a trandafiri şi săpun şi pe Pasquale îl cuprinse brusc groaza când se gândi cum trebuie să fii duhnit el după ziua pe care-o avusese – călătoriile cu autobuzul, cu maşina şi cu două bărci pescăreşti – şi abia în acel moment păru să-şi dea seama cu adevărat de caracterul incredibil al acelei zile. Chiar şi-o începuse la Roma, unde aproape că fusese distribuit ca figurant în *Cleopatra*? Apoi Dee Moray începu să tremure precum motorul bărcii lui Tommaso. Pasquale o ţinu în braţe preţ de-un minut întreg şi încercă pur şi simplu să lase minutul să curgă firesc, cu trupul acela ferm sub capotul moale.

În cele din urmă Dee Moray se desprinse din îmbrăţişare. Îşi şterse ochii şi se uită la chipul lui Pasquale.

— Nu ştiu ce să spun.

Pasquale dădu din umeri.

— E OK.

— Dar vreau să-ţi spun ceva, Pasquale. Trebuie să-ți spun.

Apoi râse.

— Mulţumesc nu e nici pe departe suficient.

Pasquale se uită în jos, la podea. Simplul act al respiraţiei devenea uneori o durere profundă.

— Nu, zise el, e suficient.

Scoase din sacou plicul cu bani – mult mai uşor decât atunci când îl primise pe Treptele Spaniole.

— Michael Deane a zis eu să-ţi dau asta.

Ea îl deschise şi se cutremură de scârbă când văzu teancul de dolari. Pasquale nu-i spuse că o parte din bani era pentru el – îl făcea să se simtă complice.

— Şi astea, zise el, întinzându-i fotografiile de platou.

Prima era poza cu Dee şi cealaltă femeie pe platoul de filmare de la Cleopatra. Când o văzu, Dee îşi duse mâna la gură. Pasquale zise:

— Michael Deane a zis să-ţi spun…

— Să nu-mi mai spui niciodată ce-a zis ticălosul ăla, îl întrerupse Dee, fără să-şi desprindă privirea de pe poză. Te rog.

Pasquale dădu din cap.

Ea continua să privească fotografiile de platou. Arătă spre cealaltă femeie din poză, bruneta al cărei braţ Dee Moray îl ţinea în timp ce râdea.

— Adevărul e că-i chiar simpatică, zise ea. Ce ciudat!

Și Dee oftă. Studie celelalte poze şi acum Pasquale îşi dădu seama că într-una dintre ele tânăra stătea serioasă între doi bărbaţi, dintre care unul era Richard Burton.

Dee Moray se uită în spate, înspre uşa deschisă a camerei sale. Apoi îşi şterse iar ochii înlăcrimaţi.

— Se pare că vom rămâne aici în noaptea asta, spuse ea. Richard e îngrozitor de obosit. Trebuie să se întoarcă în Franţa pentru încă o zi de filmări. Şi apoi va veni cu mine în Elveţia… vom merge împreună la doctorul ăla şi… se pare… o să rezolvăm problema.

— Da, spuse Pasquale, iar cuvintele „rezolvăm problema" rămaseră suspendate în aer. Mă bucur… că nu eşti bolnavă.

— Mulţumesc, Pasquale. Şi eu.

Ochii i se umeziră.

— Într-o bună zi o să mă întorc să te văd. Îmi dai voie?

— Da, zise el, dar nu-şi imagină nici o clipă că avea s-o revadă.

— Putem urca iar până la cazemată, ca să ne mai uităm la picturi.

Pasquale doar zâmbi. Se concentră, căutându-şi cuvintele.

— Prima noapte zici ceva… că nu ştim când povestea noastră se începe, da?

Dee dădu din cap că da.

— Prietenul meu, Alvis Bender, omul care scrie carte pe care ai citit, el zice aşa ceva odată. El zice viaţa noastră e o poveste. Dar toate poveştile merg în direcţie diferită, da?

Arătă cu o mână spre stânga:

— Tu.

Şi cu cealaltă spre dreapta:

— Eu.

Cuvintele nu reuşeau să exprime ce sperase să zică, dar ea dădu din cap, ca şi când ar fi înţeles.

— Dar uneori… suntem ca oameni într-un vagon de tren, mergem în direcţie aceeaşi. Poveste aceeaşi.

Îşi împreună mâinile.

— Şi cred… că e bine, da?

— O, da! zise ea şi îşi împreună propriile mâini, ca să-i arate. Îţi mulţumesc, Pasquale.

Una din mâini îi căzu pe pieptul lui Pasquale şi amândoi se uitară fix la ea. Apoi Dee şi-o retrase şi Pasquale se întoarse, dând să plece, adunându-şi toate resursele de mândrie din trup ca să le poarte în spinare, precum scutul centurionului în care aproape că se transformase azi-dimineaţă.

— Pasquale! îl strigă ea după doar câţiva paşi.

El se întoarse. Ea veni spre el pe hol şi îl sărută din nou şi, cu toate că de data asta a fost pe buze, n-a fost deloc la fel ca sărutul pe care i-l dăduse pe terasa de la hotelul Privelişte Adecvată. Acel sărut fusese un soi de început, momentul în care el a simţit că-i începe povestea. Cel de acum era un final, o simplă ieşire din scenă a unui personaj secundar: el.

Se şterse din nou la ochi.

— Poftim, spuse Dee şi îi puse în mâini una din fotografiile Polaroid în care apărea împreună cu femeia brunetă. Ca să nu mă uiţi.

— Nu. E a ta.

— N-o vreau pe asta, zise ea. Le am pe celelalte.

— Într-o zi o s-o vrei.

— Uite cum facem: când o să fiu bătrână, dacă va trebui să conving pe cineva c-am jucat în filme, o să vin s-o iau. Bine?

Îi vârî cu de-a sila fotografia în mână, apoi se întoarse pe călcâie, o porni cu paşi înfundaţi spre camera ei şi dispăru înăuntru. Închise şi blocă uşa încet şi tăcut în urma ei, ca un părinte care iese tiptil din camera unui copil adormit.

Pasquale rămase cu privirea aţintită la uşă. Îşi dorise lumea aceasta a americanilor seducători şi, ca într-un vis, Dee apăruse la hotelul lui, dar acum lumea revenise la normal şi el se întrebă dacă n-ar fi fost mai bine să nu fi zărit niciodată ce se afla în spatele acelei uşi.

Apoi, tânărul se întoarse şi o porni grăbit pe coridor, coborî scările, trecu pe lângă recepţionerul de noapte şi ieşi afară, unde Tommaso stătea sprijinit de un perete şi fuma. Şapca îi era trasă pe ochi. Pasquale îi arătă lui Tommaso fotografia cu Dee şi cealaltă femeie.

Tommaso se uită la ea, apoi dădu dintr-un umăr.

— Ptiu, zise el.

Şi cei doi bărbaţi o porniră înapoi către portul de agrement.

12
Al zecelea refuz

Recent
Los Angeles, California

Înainte de răsăritul soarelui, înainte de grădinarii guatemalezi, înainte de rechini şi Mercedesuri Benz şi înainte de îmburghezirea spiritului american, Claire simte o mână pe şold.

— Daryl, nu, mormăie ea.

— Cine?

Deschide ochii şi vede un birou de lemn de culoare deschisă, un televizor cu ecran plat şi genul de tablou pe care-l găseşti în camerele de hotel… pentru că aici este o cameră de hotel.

E întinsă pe o parte şi mâna ce-i stă pe coapsă vine din spatele ei. Coboară privirea şi vede că e încă îmbrăcată – cel puţin n-au făcut sex. Se răsuceşte şi se uită în ochii mari şi înrouraţi ai lui Shane Wheeler. Nu s-a mai trezit niciodată într-o cameră de hotel lângă un bărbat pe care de-abia l-a cunoscut, aşa că nu ştie ce se spune în astfel de situaţii.

— Bună, zice ea.

— Daryl. Ăsta e prietenul tău?

— Era, acum zece ore.

— Tipul cu cluburile de striptease?

Memorie bună.

— Mda, zice ea.

În timpul confesiunilor făcute la beţie în seara dinainte, Claire îi explicase cum Daryl se uită nonşalant toată ziua la chestii porno pe internet, iar noaptea merge la cluburi de striptease şi apoi se amuză dacă ea îi sugerează că toate astea ar putea însemna o lipsă de respect faţă de ea. (Fără speranţă, aşa îşi aminteşte că şi-a descris relaţia.) Acum, în timp ce zace alături de Shane, Claire simte un alt fel de lipsă de speranţă. Ce-a fost oare în capul ei, de a ajuns în cameră la acest individ? Şi ce să facă acum cu mâinile astea, care nu cu mult timp în urmă îi mângâiaseră lui Shane părul şi alte părţi ale trupului? Se întinde după BlackBerry-ul amuţit şi trage o doză de informaţii: ora şapte dimineaţa, şaisprezece grade, nouă e-mailuri noi, două apeluri pierdute şi un SMS simplu de la Daryl: *care-i treaba*…

Se uită iar peste umăr la Shane. Părul îi arată şi mai vâlvoi decât aseară, iar perciunii aduc mai degrabă a Elvis târziu decât a şic alternativ. N-are cămaşa pe el şi Claire vede pe antebraţul lui stâng, subţirel, afurisitul acela de tatuaj, POARTĂ, pe care dă parțial vina pentru ce s-a întâmplat aseară. Numai în filme un asemenea moment impune un *flashback* al beţiei: cum Michael a pus-o să rezerve camere la W pentru Shane şi Pasquale, cum italianul venise cu ea în maşină până la hotel, iar Shane îi urmase în maşina lui închiriată, cum Pasquale a zis că e obosit şi s-a dus la el în cameră, iar ea şi-a cerut scuze de la Shane pentru că râsese de prezentarea lui, cum el s-a prefăcut că nu-i pasă, dar în felul în care se prefac oamenii atunci când îi deranjează cu adevărat ceva. Cum i-a spus „Nu, chiar îmi pare rău!“ şi i-a explicat că nu era din cauza lui, ci din cauză că era frustrată de ce se întâmpla în branșa asta. Cum el a zis că înţelege şi că are chef să sărbătorească, aşa că s-au dus la bar şi ea i-a făcut cinste cu un pahar şi i-a amintit cu delicatețe că a atrage interesul unui producător nu e decât primul pas. Cum el i-a făcut apoi cinste („Tocmai am câştigat zece mii de dolari, pot să-mi permit două cocteiluri“) şi după aceea a plătit iar ea şi cum, printre toate băuturile acelea, şi-au povestit vieţile: iniţial, povestea seacă, superficială şi autoelogioasă pe care i-o spui unui străin – familie, facultate, carieră – şi apoi adevărul, suferinţa provocată de

căsnicia ratată a lui Shane şi de respingerea volumului său de povestiri, decizia – probabil greşită – a lui Claire de a ieşi din carapacea protectoare a lumii academice şi dilema dacă să se întoarcă sau nu, momentul dureros în care Shane şi-a dat seama că e un viţel de lapte, încercarea eşuată a lui Claire de a face un film bun, după care au venit confesiunile zgomotoase, hilare până la lacrimi – „Iubitul meu e un zombi superb căruia îi plac cluburile de striptease!“ şi „Eu stau de fapt în subsolul alor mei!“ –, urmate de alte băuturi şi de platitudini transformate în revelaţii – „Îmi place trupa Wilco“ şi „Şi mie îmi place Wilco!“ şi „Pizza mea preferată e thailandeza“ şi „Şi a mea!“ –, iar apoi Shane şi-a suflecat mânecile cămăşii în carouri şi lui Claire i-au căzut ochii pe tatuajul acela (chiar avea o slăbiciune pentru tatuaje), pe acel unic cuvânt, POARTĂ, şi aşa s-a și purtat imediat, s-a aplecat înspre el şi l-a sărutat şi el i-a pus mâna pe obraz în timp ce se sărutau, un lucru atât de simplu, mâna lui pe faţa ei, dar un lucru pe care Daryl nu-l făcea niciodată, şi peste zece minute erau la el în cameră, scormoneau prin minibar după mai mult combustibil şi se pipăiau ca nişte liceeni, ea hlizindu-se când au gâdilat-o perciunii lui groși, el oprindu-se să-i complimenteze sânii, iar apoi urmă o dezbatere simpatică de două ore, plină de sărutări, pipăieli şi râsete, dacă să facă sex sau nu (El: „Eu înclin spre da“; Ea: „Eu sunt mai degrabă indecisă“), până ce… probabil că au adormit.

Iar acum, a doua zi dimineaţa, Claire se ridică din pat.

— Nu m-am comportat foarte profesionist.

— Depinde ce profesie ai.

Ea râde:

— Dacă ai plătit pentru asta, cred că ai luat ţeapă.

El îi pune iar mâna pe şold.

— Mai este timp.

Ea râde din nou, îi ia mâna de pe coapsă şi i-o aşează pe pat. Dar nu poate spune că n-o tentează. Săruturile şi tăvăleala fuseseră destul de plăcute și ea presupune că şi sexul ar fi satisfăcător. Cu Daryl sexul era principalul lucru pe care-l aveau în comun, argumentul cheie, temelia întregii relaţii. Dar are senzaţia că în ultimele luni nu mai există nici un fel de intimitate în timpul actului şi că acum sexul cu Daryl trece prin două faze distincte: primele două minute sunt ca un consult făcut de un ginecolog autist, iar următoarele zece, ca o vizită a instalatorului venit să desfunde ţevi. Claire îşi zice că Shane măcar ar fi… prezent.

Nehotărâtă, şovăitoare, se ridică din pat, ca să se gândească sau ca să câştige timp.

— Unde te duci?

Claire ridică telefonul:

— Vreau să văd dacă mai am iubit.

— Am crezut că-i dai papucii.

— Nu m-am hotărât.
— Hotărăsc eu pentru tine.
— Apreciez gestul, dar probabil că e mai bine să mă ocup eu de asta.
— Şi dacă zombi-ul amator de pornografie te-ntreabă unde ai fost toată noaptea?
— Probabil c-o să-i spun.
— O să-ţi dea el papucii?
Claire simte un grăunte de speranţă în întrebare.
— Nu ştiu, zice ea.
Trage scaunul de la birou, se aşază şi începe să parcurgă lista de apeluri şi e-mailuri de pe telefon, ca să vadă când a sunat Daryl ultima dată.
Acum se ridică şi Shane. Îşi azvârle picioarele peste marginea patului şi îşi culege cămaşa de pe jos. Ea înalță privirea şi nu se poate abţine să zâmbească văzându-i farmecul costeliv. E o variantă mai matură a băieţilor de care se îndrăgostea mereu la facultate: aproape chipeşi, dar nu chiar. Din punct de vedere fizic, este opusul lui Daryl cel cu fălci pătrăţoase şi piept de cinci sute de flotări pe zi. Shane e numai unghiuri ascuțite şi clavicule ieşite în afară şi n-are decât o vagă urmă de musculatură pe abdomen.
— Când anume ţi-ai dat jos cămaşa? întreabă ea.
— Nu ştiu sigur. Cred că speram să lansez o modă.
Ea se întoarce la BlackBerry, deschide SMS-ul cu „care-i treaba" de la Daryl şi încearcă să decidă ce să-i răspundă. Degetele ei mari stau gata să acţioneze deasupra tastaturii. Dar nu-i vine în minte nimic.
— Deci ce-ai văzut la tipul ăsta? întreabă Shane. Iniţial.
Claire ridică privirea. Ce-a văzut? E ceva prea sentimental ca s-o spună, dar a văzut tot rahatul din clişee. Stele. Fulgere. Copii. Un viitor. Le-a văzut pe toate în prima noapte, când s-au năpustit pe uşa apartamentului ei, azvârlindu-şi hainele de pe ei, mestecându-și unul altuia buzele, atingând, pipăind şi cuprinzând în palme… şi apoi Daryl a ridicat-o în braţe şi toate bâjbâielile din facultate au devenit la fel de nesemnificative ca atunci când te lovești de cineva din greşeală în casa scărilor. S-a simţit de parcă n-ar fi fost niciodată cu totul vie înainte de momentul în care a atins-o Daryl pentru prima dată. Şi nu a fost doar sex: el fusese în ea. Nu se gândise la sintagma asta până în noaptea aceea, când, în toiul acţiunii, a ridicat privirea şi s-a văzut… în întregime… în ochii lui.
Claire îşi alungă din minte această amintire. Cum ar putea spune ceva din toate astea, mai ales aici? Aşa că spune pur şi simplu:
— Musculatura. I-am văzut mușchii abdominali.
Şi e ciudat, dar faptul că l-a redus pe Daryl la un set de muşchi abdominali o face să se simtă mai vinovată decât faptul că se află

în camera asta de hotel împreună cu un băiat pe care abia l-a cunoscut.

Shane arată iar cu capul spre telefonul din mâna ei:

— Deci… ce-ai de gând să-i spui?

— Habar n-am.

— Spune-i că suntem pe cale de a ne îndrăgosti. Așa rezolvi totul.

— Serios, ne îndrăgostim? ridică privirea Claire.

El zâmbeşte în timp ce-şi încheie capsele de la cămaşa în carouri.

— Poate. Tot ce-i posibil. Cum s-o aflăm dacă nu ne petrecem restul zilei împreună?

— Uşor impulsiv?

— Un element cheie al atracţiei mele originale.

La naiba! Claire se gândeşte că s-ar putea ca lucrurile să stea într-adevăr aşa – cu atracţia lui. Îşi aminteşte că Shane i-a povestit cum s-a însurat cu chelneriţa cea nemiloasă, ce spunea necruţătoare adevărul, după numai patru luni de relaţie. Nu e surprinsă: cine *foloseşte* cuvintele „a se îndrăgosti“ la paisprezece ore după ce-ai cunoscut pe cineva? Are neîndoielnic ceva… optimist în el. Şi, preţ de o clipă, se întreabă dacă ea a avut vreodată o asemenea calitate.

— Pot să te întreb şi eu ceva? zice Claire. De ce expediţia Donner?

— O, nu! răspunde el. Iar vrei să râzi.

— Ţi-am spus că îmi pare rău pentru reacţia mea de moment. Dar timp de trei ani Michael a respins toate ideile pe care i le-am adus: ba că una-i prea deprimantă, ba că alta-i prea scumpă, ba prea de epocă, ba prea puţin comercială… Apoi apari tu ieri cu – nu te supăra – cel mai deprimant, cel mai puţin comercial şi cel mai scump film de epocă de care am auzit vreodată, iar lui îi place la nebunie. E pur şi simplu extrem de… *improbabil*. M-am întrebat de unde ţi-a venit.

Shane dă din umeri şi se întinde după una din şosetele de pe jos.

— Am trei surori mai mari. Toate amintirile mele timpurii sunt legate de ele. Le iubeam foarte mult. Eram jucăria lor, un soi de păpuşă pe care-o îmbrăcau. Când aveam vreo şase ani, Olivia, sora mea cea mai mare, a început să sufere de un dezechilibru alimentar. Aproape că ne-a distrus familia. A fost cumplit. Olivia avea treisprezece ani şi se ducea în baie, unde vomita. Îşi cheltuia toţi banii pentru prânz pe pastile de slăbit şi îşi ascundea mâncarea în haine. La început ai mei au urlat la ea, dar n-a ajutat la nimic. Nu-i păsa. Se comporta de parcă ar fi vrut să slăbească până la dispariţie. I se vedeau oasele din braţe. Îi cădea părul. Ai mei au încercat tot ce se putea. Terapeuţi şi psihologi. Tratamente și spitalizare. Fosta mea nevastă crede că acela a fost momentul în care au început să fie atât de exagerat de protectori. Nu ştiu.

Ţin minte doar că într-o noapte eram în pat şi-am auzit-o pe mama plângând şi pe tata încercând s-o consoleze, iar mama zicea întruna: „Puiul meu moare de foame“.

Shane are încă şoseta în mână, dar nu şi-o pune pe picior. Doar se uită fix la ea.

— Și ce s-a întâmplat? întreabă Claire încet.

— Poftim?

Shane ridică privirea.

— O, acum e bine. Probabil că la un moment dat tratamentul a început să aibă efect sau ceva de genul ăsta. Pur şi simplu Olivia… şi-a revenit. Mai are încă fixaţii alimentare – ea e sora care n-aduce niciodată nimic de mâncare la Sărbătoarea Recunoştinţei, dar face în schimb ornamentul pentru masă. Dovleci. Sau cornuri ale abundenţei. Şi nici măcar să nu rosteşti vreodată cuvântul „chec“ în preajma ei. Dar a trecut cu bine de asta. S-a măritat c-un ticălos, dar sunt relativ fericiţi. Au doi copii. Ce-i ciudat e că… restul familiei nu vorbeşte niciodată despre perioada aceea. Chiar şi Olivia se referă la ea ca şi când n-ar fi fost mare lucru. „Anii mei scheletici“, așa le spune ea. Eu însă nu mi-am revenit niciodată pe deplin. Când aveam şapte sau opt ani, stăteam treaz noaptea, rugându-mă şi promiţând că dacă Dumnezeu o face bine pe Olivia, mă duc la biserică, mă fac preot… orice. Iar când nu s-a rezolvat imediat – ştii şi tu cum sunt copiii –, m-am învinovăţit pe mine, am pus faptul că soră-mea murea de foame pe seama lipsei mele de credinţă.

Se uită în gol şi îşi freacă interiorul braţului.

— Olivia s-a făcut bine înainte să ajungă la liceu, iar eu am depășit faza religioasă. Dar după aceea am rămas fascinat de poveștile despre foamete şi privaţiuni. Am citit tot ce-am putut găsi pe tema asta, am făcut prezentări la şcoală despre asediul Leningradului şi Marea Foamete din Irlanda… Mi-au plăcut în special poveştile despre canibalism: echipa uruguayană de rugbi, Alfred Packer, populaţia maori… şi, bineînţeles, expediţia Donner.

Shane coboară privirea şi-şi vede şoseta din mână.

— Cred că m-am identificat cu bietul William Eddy. S-a salvat pe el însuşi, dar n-a putut face nimic pentru familia lui, care a murit de foame în tabăra aceea cumplită.

Îşi pune absent şoseta.

— Aşa că atunci când am citit în cartea lui Michael Deane că a încerca să vinzi un film echivalează cu a avea încredere în tine, a te prezenta pe tine… a fost ca o revelaţie: am ştiut sigur ce poveste trebuie să prezint.

O revelaţie? Încredere în tine? Claire îşi pleacă privirea, întrebându-se dacă nu cumva la această încredere de genul „Dă-i drumul, amice“ reacţionase de fapt Michael ieri. Şi dacă nu cumva de această încredere se simţise ea atrasă aseară. La naiba, poate că vor fi în stare să producă *Donner!* bazându-se doar pe

pasiunea acestui puşti pentru subiect. Pasiune: un alt cuvânt care-i stă în gât.

Claire se uită din nou la BlackBerry şi vede un e-mail de la partenerul de producţie al lui Michael, Danny Roth. Titlul mesajului e Donner!. E clar că Michael l-a sunat pe Danny și i-a vorbit de prezentarea lui Shane. Claire se întreabă dacă Danny îl va fi readus pe Michael cu picioarele pe pământ. Deschide e-mailul, care e scris în stil electronic abreviat, chinuit, grăbit şi idiot cu care Danny pare convins că reuşeşte să câştige cantităţi imense de timp:

C – Rbrt zice pregătiţi prezentare cu Donner pt. Unvsl lni. Tre să arate bne dpdv contract. Vezi dak scrtrul are machetă sau naraţiune de fundal, orce să pară k sntem mai avnsaţi. Feţe seroase. Danny

Ridică privirea spre Shane, care stă pe marginea patului şi se uită la ea. Apoi și-o coboară din nou pe e-mailul de la Danny. *Tre să arate bne*… De ce să *arate* bine şi nu să *fie* bine? Şi machete, ca să pară că suntem mai avansaţi? *Feţe serioase*? Apoi îşi aduce aminte de fanfaronada de ieri a lui Michael: „Încerc să vând un film de optzeci de milioane de dolari despre canibalism în Vestul Sălbatic".

— Uf, la naiba! zice ea.

— Alt SMS de la iubit?

Chiar au de gând să facă una ca asta? Îşi aminteşte de discuţia dintre Danny şi Michael despre avocaţii care căutau o portiţă de scăpare din contractul lui Michael cu Universal. Ce întrebare tâmpită! Evident că vor face una ca asta. Nu se pune problema să nu facă una ca asta. Cu asta se ocupă. Claire îşi duce mâna la tâmplă.

— Ce-i?

Shane se ridică şi ea se uită spre el, spre ochii ăia mari, de căprioară, şi perciunii stufoşi care-i încadrează faţa.

— Te simţi bine?

Claire se gândeşte să nu-i spună, să-l lase să-şi savureze weekendul de triumf. Ar putea pur şi simplu să-şi pună ochelari de cal şi să treacă peste astea două zile, să-l ajute pe Michael cu prezentarea aia blestemată şi cu actriţa dispărută, iar apoi, luni, să accepte slujba de la muzeul sectei… şi să înceapă să facă provizii de mâncare de pisică. Dar Shane se uită fix la ea cu ochii lui rotunzi ca nişte farfurii şi-şi dă seama că-i place de el şi că dacă vrea să renunțe la toată povestea, acesta e momentul.

— Shane, Michael n-are nici cea mai mică intenţie să-ţi facă filmul.

— Ce?

Shane râde puţin.

— Ce tot spui tu acolo?

Ea se aşază pe pat lângă el şi-i explică toată tărăşenia, aşa cum o vede acum, începând cu înţelegerea pe care Michael a încheiat-o cu studioul – cum, într-un moment dificil al carierei lui, studioul a preluat o parte din datoriile lui Michael în schimbul drepturilor pentru filmele lui mai vechi.

— Au mai existat două prevederi ale acelei înţelegeri, spune ea. Michael a primit un birou la sediul studioului. Iar studioul a primit drept de preempţiune, adică Michael trebuie să le ofere lor toate ideile şi nu se poate duce la alte studiouri decât dacă ei se dovedesc neinteresaţi. Ei bine, preempţiunea a fost o glumă. Timp de cinci ani de zile studioul a respins toate scenariile pe care le-a adus Michael. Iar când şi-a dus scenariile, sinopsisurile şi cărţile la alte studiouri… dacă ştii deja că Universal a refuzat o idee, de ce-ai fi tu interesat? Apoi a apărut *Hookbook*. Când a început să dezvolte ideea asta, Michael s-a gândit că un reality show şi un website vor ieşi din cadrele contractului, despre care a presupus că se referă numai la ideile de *film*. Dar s-a dovedit că în contract se stipulează că studioul are drept de preempţiune pentru toate „materialele dezvoltate, indiferent de media“. Aşa că Michael s-a trezit cu programul ăsta TV care se putea dovedi o bombă de piață, dar care este, practic, proprietatea studioului.

— Nu-nţeleg ce are a face cu…

Claire ridică o mână.

— De-atunci încoace avocaţii lui Michael tot caută o modalitate de a anula contractul. Acum câteva săptămâni au găsit-o. Studioul a introdus o clauză prin care să scape de Michael, în caz că nu trecea doar printr-o pasă proastă, ci era complet terminat. Dacă Michael aduce un anumit număr de idei proaste pe parcursul unei anumite perioade – să zicem că studioul nu acceptă zece proiecte consecutive timp de cinci ani –, atunci oricare dintre părţi poate opta pentru terminarea contractului. Dar în vreme ce contractul stipulează „toate materialele“, la clauza de încetare scrie numai „filme“. Aşa că, deşi studioul a produs Hookbook, dacă Michael hotărăşte să aleagă şi să dezvolte zece idei de film în cinci ani, iar studioul le respinge pe toate zece, atunci oricare dintre părţi poate renunța la înţelegere fără nici o obligaţie.

Shane se prinde rapid şi fruntea i se încreţeşte.

— Adică vrei să-mi spui că eu sunt…

— …al zecelea refuz, spune Claire. Un western cu canibali de optzeci de milioane de dolari. Un film atât de deprimant, de scump şi de necomercial, încât studioul nu are cum să fie de acord. Michael îţi va cumpăra ideea pe nimic, apoi te va trimite să scrii un scenariu de probă pe care n-are nici o intenţie să-l producă. În momentul în care studioul refuză, va fi liber să-şi vândă programele TV celui mai generos ofertant, pe… nu ştiu.. zeci de milioane.

Shane se holbează la ea. Claire se simte groaznic că i-a spus, că a distrus încrederea copilului. Pune o mână pe braţul lui.

— Îmi pare rău, Shane, zice ea.

Apoi sună telefonul. Daryl. La naiba. Îl strânge pe Shane de braţ, se ridică şi traversează camera, răspunzând fără să se uite la ecran.

— Salut, îi spune ea lui Daryl.

Dar nu e Daryl.

E Michael Deane.

— Claire! Grozav, te-ai trezit. Unde eşti?

Nu aşteaptă însă răspunsul.

— I-ai dus pe italian şi pe traducător la hotel aseară?

Ea se uită la Shane.

— Ăăă… da, oarecum, răspunde.

— Cât de repede ne putem vedea la hotel?

— Destul de repede.

Nu l-a auzit niciodată pe Michael cu o asemenea voce.

— Ascultă, Michael, zice ea, trebuie să vorbim despre prezentarea lui Shane…

Dar Michael o întrerupe.

— Am găsit-o, spune el.

— Pe cine?

— Pe Dee Moray! Numai că n-o chema Dee Moray. O chema *Debra Moore*. Toţi anii ăştia a fost profesoară de teatru şi italiană la un liceu din Seattle. Îţi vine să crezi, futu-i?

Vocea lui Michael pare plină de energie, excitată.

— Şi copilul… ai auzit vreodată de o trupă pe nume The Reticents?

Nici acum nu-i aşteaptă răspunsul.

— Mda, nici eu. În fine. Detectivul a lucrat toată noaptea și-a pregătit un dosar. Îţi dau amănuntele în drum spre aeroport.

— Aeroport? Michael, ce se întâmplă…?

— Am să-ți dau ceva de citit în avion. Găsești acolo toate explicaţiile. Acum du-te, ia-i pe domnul Tursi şi pe traducător şi spune-le să se pregătească. Plecăm cu avionul la prânz.

— Dar, Michael…

El însă a închis deja, înainte ca Claire să poată întreba „Aşteaptă, dar unde plecăm?“ Închide telefonul şi se uită la Shane, care stă în continuare aşezat pe pat, cu o expresie absentă pe chip.

— Michael şi-a găsit actriţa, zice ea. Vrea să luăm toţi avionul și să mergem s-o vedem.

Shane nu pare s-o fi auzit. Se uită fix la un punct de pe peretele din spatele ei. N-ar fi trebuit să-i spună nimic. Ar fi trebuit să-l lase să trăiască mai departe în lumea lui.

— Shane, uite ce e, îmi pare rău, zice ea. Nu e nevoie să mergi. Pot găsi alt traducător. Treaba asta e…

Dar el o întrerupe:

— Deci tu zici că mă plăteşte cu zece mii de dolari ca să scape de contractul ăla.

Shane are o expresie bizară pe chip. Lui Claire i se pare ciudat de cunoscută.

— Şi apoi se duce şi face zece milioane?

Iar acum ea ştie de ce expresia i se pare cunoscută. O vede în fiecare zi şi e expresia cuiva care face calcule, a cuiva care ia în considerare toate variantele.

— Atunci poate că filmul meu valorează mai mult de zece mii.

La naiba. Copilul ăsta e-un talent înnăscut.

— În fond, cine vrea să vândă o idee de film moartă pe zece mii de dolari? Dar pe cincizeci? Sau pe optzeci?

Pe chipul lui Shane înfloreşte un zâmbet viclean.

— Trece-mă pe listă.

13
Dee merge la cinema

Aprilie 1978
Seattle, Washington

Îi spunea Edu. Fiz. Steve, iar în acel moment Edu. Fiz. Steve era în maşină și traversa oraşul ca să vină s-o ia la o întâlnire. Debra Moore-Bender devenise expertă în descurajarea avansurilor altor profesori, dar vânjosul de Steve n-a fost în stare să accepte așa ceva de la o văduvă tânără şi atrăgătoare, aşa că s-a tot învârtit în jurul ei săptămâni la rând, iar în cele din urmă a acţionat – la o petrece dansantă de la şcoală, unde stăteau amândoi la o masă de la intrare și verificau carnetele elevilor sub o pancartă pe care scria „DRAGOSTE ETERNĂ. AVÂNŢAŢI-VĂ ÎN ’78!“.

Debra i-a servit scuza obişnuită – că nu ieşea cu alţi profesori –, dar Steve n-a luat-o în serios.

— Ce-i asta? Ca şi chestia aia dintre avocat şi client? Fiindcă ştii că predau educaţie fizică, nu? Nu sunt profesor pe bune, Debra.

Prietena ei, Mona, o tot îndemna pe Debra să iasă cu Steve de când la cancelarie ajunsese vestea că acesta divorţase. Draga de Mona! Propria ei viaţă amoroasă era un şir de dezastre, dar ea ştia totuşi ce-i mai bine pentru Debra. Ce-a convins-o până la urmă a fost însă faptul că Edu. Fiz. Steve a invitat-o la *film*. Rula un film pe care ea chiar voia să-l vadă…

Iar acum, cu doar câteva minute înainte ca el să vină s-o ia, Debra stătea în baie, se privea fix în oglindă şi își trecea o perie prin părul blond, coafat *à la* Farrah Fawcett, care se înfoia şi se

aşeza precum apa din dâra lăsată în urmă de o barcă (unii din elevi îi spuneau *Miss Farrah*, un nume care se prefăcea că nu-i place). Se întoarse într-o parte. Noua culoare de păr fusese o alegere proastă. Petrecuse un deceniu luptându-se cu teribilul orgoliu al tinereţii și, odată ajunsă la treizeci şi opt de ani, chiar sperase că va fi una din acele femei care se simt în largul lor la vârsta a doua, dar pur şi simplu nu ajunsese încă în faza aceea. Fiecare fir cărunt de păr era ca o gărgăriţă într-un strat de flori.

Se uită la perie. Câte milioane de pieptănături, câte tratamente faciale, câte abdomene… cât se trudise ca să audă aceste cuvinte: *frumoasă, drăguţă, atrăgătoare!* A fost o vreme când Debra şi-a acceptat frumuseţea fără urmă de inhibiţie, când n-a avut nevoie de confirmări – de *„Miss Farrah"*, de lascivul de Edu. Fiz. Steve sau chiar de Mona cea dulce şi stângace („Dacă aş arăta ca tine, Debra, m-aş masturba tot timpul"). Dar acum? Dee lăsă peria din mână şi se uită la ea ca la un soi de talisman. Ţinea minte cum cântase la o perie ca asta în copilărie. Încă se mai simţea ca un copil, ca o puştoaică agitată şi disperată de cinşpe ani care se pregăteşte pentru o întâlnire.

Poate că agitaţia era firească. Ultima ei relaţie se terminase cu un an în urmă – cea cu profesorul de chitară al lui Pat, Marv Chelul (Pat era cel care le găsea porecle bărbaţilor din viaţa ei). Îl plăcuse pe Marv Chelul și crezuse că merită o şansă. Era mai în vârstă – se apropia de cincizeci de ani –, avea două fiice mai mari dintr-o căsnicie ratată şi era nerăbdător să „împletească familiile", deşi a devenit mult mai puţin dornic de asta după ce el şi Debra s-au întors într-o seară acasă şi l-au găsit pe Pat împletindu-se deja în pat cu Janet, fiica de cincisprezece ani a lui Marv.

În timpul exploziei de furie a lui Marv se gândise să-i sară în apărare lui Pat: *De ce în astfel de situaţii se dă întotdeauna vina pe băieţi?* În fond, fiica lui Marv era cu doi ani mai mare decât Pat. Dar aici era vorba de Pat, iar el şi-a mărturisit plin de mândrie planurile detaliate, ca un răufăcător încolţit dintr-un film cu James Bond. Fuseseră ideea lui, votca lui, prezervativul lui. Debra n-a fost surprinsă că Marv a pus capăt relaţiei lor. Şi, cu toate că detesta despărţirile – abstracţiunile nesincere de genul „nu e momentul potrivit pentru mine", ca şi când cealaltă persoană n-avea nici o legătură cu situaţia –, cel puţin Marv Chelul şi-a expus punctul de vedere cât se poate de clar: „Te iubesc, Dee, dar nu am suficientă energie ca să înghit rahatul ăsta dintre tine şi Pat".

Dintre tine şi Pat. Era chiar aşa de rău? Poate. Acum trei iubiţi, Carl Salopetă, antreprenorul care-i aranjase casa, insistase să se căsătorească, dar voise ca mai întâi Debra să-l trimită pe Pat la o şcoală militară. „Dumnezeule, Carl", i-a zis ea, „n-are decât nouă ani!"

Şi-acum, gata să intre în joc, Edu. Fiz. Steve. Cel puţin copiii lui locuiau cu mama lor. Poate că de data asta nu vor exista victime în rândul civililor.

Pe holul îngust trecu pe lângă poza de şcoală a lui Pat. Dumnezeule, rânjetul acela din toate fotografiile, acelaşi rânjet cu bărbia despicată, ochii umezi şi expresie de *Iată-mă-s!* Singurul lucru care se schimba în pozele lui de şcoală era părul (turtit, permanent, Zeppelin, cu ţepi): expresia era veşnic acolo – farmecul ăla întunecat.

Uşa de la camera lui Pat era închisă. Ea bătu uşor, dar probabil că băiatul avea căştile pe urechi, pentru că nu răspunse. Pat avea de-acum cincisprezece ani, era suficient de mare ca să-l poată lăsa singur acasă fără să trebuiască să-i ţină un discurs de fiecare dată când pleca, dar ea tot nu se putea abţine.

Debra bătu din nou, apoi deschise uşa camerei şi-l văzu pe Pat aşezat turceşte, cu chitara în poală, sub un poster cu formaţia Pink Floyd, ceva cu o rază de lumină trecând printr-o prismă. Era aplecat în faţă, cu mâna întinsă spre sertarul de sus al noptierei, ca şi când tocmai ar fi vârât ceva înăuntru. Ea pătrunse în cameră, împingând la o parte un morman de haine. Pat îşi dădu jos căştile.

— Bună, mama, zise el.

— Ce-ai pus în sertar? întrebă ea.

— Nimic, răspunse Pat – un pic cam prea repede.

— Pat. Ai de gând să mă sileşti să mă uit acolo?

— Nu te sileşte nimeni să faci nimic.

Pe raftul de jos al noptierei văzu paginile nelegate şi îndoite la colţuri ale cărţii lui Alvis, adică singurul capitol pe care-l scrisese. I-l dăduse lui Pat cu mai bine de un an în urmă, după o ceartă urâtă, în timpul căreia el îi zisese că şi-ar fi dorit să aibă un tată la care să se ducă să stea. „Acesta a fost tatăl tău“, i-a zis ea în noaptea aceea, sperând că va fi existând ceva în paginile îngălbenite care să-l țină în loc pe băiat. *Tatăl tău*. Aproape că o credea și ea. Alvis insistase întotdeauna să-i spună lui Pat adevărul când va mai creşte, când va putea înţelege, dar anii treceau şi Debra habar n-avea cum s-o facă.

Îşi încrucişă mâinile pe piept, ca într-un soi de poză dintr-un manual pentru părinţi.

— Deci ai de gând să deschizi sertarul ăla sau vrei s-o fac eu?

— Serios, mamă… Nu-i nimic. Crede-mă.

Ea înaintă spre noptieră, iar el oftă, puse chitara jos şi deschise sertarul. Mută câteva lucruri şi în cele din urmă scoase o mică pipă de marijuana.

— Nu fumam. Jur.

Ea pipăi pipa, care era rece. N-avea iarbă înăuntru.

Căută în sertar: nu era nici urmă de marijuana. Era doar un sertar plin cu tot felul de lucruri inutile – vreo două ceasuri, nişte

pene de chitară, caietele cu compoziţii muzicale, stilouri şi creioane.

— Pipa rămâne la mine, zise ea.

— Bineînţeles.

El dădu din cap, ca şi când ar fi fost ceva evident.

— N-ar fi trebuit s-o ţin acolo.

Când dădea de bucluc, devenea întotdeauna ciudat de calm şi de rezonabil. Adopta atitudinea aia de tipul „suntem în aceeaşi oală“ care o dezarmase întotdeauna: era ca şi când el ar fi ajutat-o să se descurce cu un copil deosebit de dificil. Avusese aceeaşi calitate și pe când era de doar şase ani. Debra ieşise odată până la cutia poştală, se oprise să vorbească cu un vecin şi, când se întorsese, îl găsise pe Pat turnând o oală de apă peste canapeaua care ardea. „Uau“, i-a zis el, ca şi când ar fi fost cel care a descoperit și nu a declanșat incendiul. „Ce noroc că am ajuns la el repede.“

Acum îi întindea căştile. Schimbare de subiect:

— Ţi-ar plăcea cântecul ăsta.

Ea se uită la pipa pe care o ţinea în mână.

— Poate că n-ar trebui să plec nicăieri în seara asta.

— Haide, mama! Îmi pare rău. Uneori mă joc cu tot felul de lucruri când compun. Dar nu m-am mai drogat de-o lună, pe cuvânt! Acum du-te la întâlnire.

Ea se uită fix la băiat, căutând vreun indiciu că minte, dar el o privea direct în ochi, fără să șovăie.

— Poate că-ţi cauţi doar o scuză ca să nu pleci nicăieri, îi zise Pat.

Şi asta era ceva tipic la el – să redirecţioneze discuția înspre ea şi să-i servească o observaţie inteligentă. Era adevărat, poate chiar căuta o scuză ca să nu plece nicăieri.

— Relaxează-te, spuse el. Du-te şi distrează-te. Uite, îţi dau cu împrumut echipamentul meu de sport. Lui Steve îi plac mai ales pantalonii scurţi mulaţi, de culoare gri.

Ea zâmbi fără să vrea.

— Cred că rămân cu ce am pe mine acum, mulţumesc.

— O să te pună să faci duş la sfârșit, să ştii.

— Crezi?

— Da: prezenţă, încălzire, hochei în sală, duş. Aşa arată întâlnirea ideală pentru Edu. Fiz. Steve.

— Chiar aşa?

— Da. Individul e inept.

— Inept?

Și asta era ceva tipic pentru Pat, să facă paradă de vocabularul lui pentru a-l numi cretin pe individul cu care mergea ea la întâlnire.

— Dar să nu-l întrebi dacă e inept, fiindcă o să-ţi zică: „Fir-ar, sper că-i așa! Am dat o groază de bani pe vasectomia asta“.

Ea râse din nou fără să vrea – și dorindu-şi, ca de obicei, să n-o fi făcut. Din câte buclucuri nu se scosese Pat la şcoală în felul acesta? Mai ales profesoarele erau dezarmate. Căpăta note mari fără să aibă manuale, îi convingea pe colegi să-i facă temele, îi îndupleca pe directori să facă excepţii de la reguli în cazul lui, chiulea şi plăsmuia tot felul de motive pentru absenţe. Debra simţea că-i crapă obrazul de rușine în timpul întâlnirilor cu profesorii, când aceştia o întrebau despre diagnosticul care-i fusese pus, despre excursia lui Pat în America de Sud sau despre moartea surorii lui – „Ah, şi bietul lui tată“: ucis, dispărut în Triunghiul Bermudelor, mort de frig pe Everest. În fiecare an bietul Alvis murea din nou, de fiecare dată dintr-o altă cauză. Apoi, cam pe când a împlinit paisprezece ani, Pat a părut să-şi dea seama că nu-i nevoie să mintă ca să obțină ce vrea, că era mult mai eficient şi mai amuzant să-i privească pe oameni direct în ochi şi să le spună exact ce-şi doreşte.

Se întreba uneori dacă prezenţa unui tată ar fi făcut-o mai puţin îngăduitoare. Fusese excesiv de fermecată de precocitatea lui atunci când era mic şi, probabil, prea singură, mai ales în anii aceia întunecaţi.

Pat îşi puse chitara la o parte şi se ridică.

— Hei. Glumesc când zic de Steve. Pare un tip de treabă.

Se apropie de ea.

— Du-te. Distrează-te. Fii fericită.

Se maturizase mult în ultimul an. Putea s-o vadă oricine. Avusese mai puţine probleme la şcoală, nu plecase pe furiş de-acasă, luase note mai bune. Cu toate acestea, ochii lui o deconcertau în continuare – nu forma sau culoarea lor, ci ceva din felul în care priveau, un soi de licăr, o scânteie, o provocare periculoasă, de genul „Fii atent ce pot să fac“.

— Chiar vrei să mă faci fericită? întrebă Debra. Fii aici când mă întorc.

— S-a făcut, zise el şi-i întinse mâna. E OK dacă vine Benny să exersăm?

— Sigur, zise ea şi îi strânse mâna.

Benny era chitaristul pe care-l recrutase Pat pentru formaţie. Acesta era motivul schimbării lui Pat: formaţia lui, The Garys. După vreo două spectacole la şcoală şi un concurs al trupelor de amatori la Centrul Seattle, Debra trebuise să recunoască faptul că The Garys nu suna rău. De fapt erau chiar o trupă bună – nu atât de punk cum se temuse, ci cu un stil oarecum lenevos şi direct (când îi comparase cu Rolling Stones din perioada albumului Let It Bleed, Pat îşi dăduse ochii peste cap). Iar pe scenă fiul ei s-a dovedit a fi o revelaţie. Cânta, se umfla în pene, mârâia, glumea – emana ceva ce n-ar fi trebuit s-o mire, deşi o mira: un farmec natural. Forţă. Şi, de când își făcuse trupa, Pat era întruchiparea calmului. Oare ce se putea spune despre un copil pe care-l linişteşte faptul că intră într-o formație rock? Dar era ceva de

netăgăduit: devenise concentrat şi activ. Claire se simţea în continuare îngrijorată de motivaţia lui – vorbea mult despre cum o să dea lovitura, cum o să devină celebru –, aşa că încercase să-i explice pericolele celebrităţii, dar nu reuşise să fie foarte concretă, nu izbutise decât să ţină discursuri seci, serbede, despre puritatea artei şi capcanele succesului. Prin urmare, se temea că toată vorbăria ei era doar pierdere de vreme, ca şi cum ar fi avertizat pe cineva care moare de foame despre pericolele obezităţii.

— Mă întorc în trei ore, zise acum Debra.

Aveau să fie, probabil, cinci sau şase ore, dar așa obișnuia ea: tăia timpul în două, astfel încât Pat să nu dea de bucluc decât pe jumătate.

— Până atunci nu… ăăă…. nu…. ăăă…

În timp ce ea căuta măsura potrivită pentru avertisment, chipul lui Pat se destinse într-un zâmbet, iar privirea i se îngustă înainte să-şi înceapă urcuşul şi colţurile gurii.

— Nu face *nimic?*

— Exact. Nu face nimic.

El salută milităreşte, zâmbi, îşi puse căştile înapoi pe urechi, îşi culese chitara şi se trânti înapoi pe pat.

— Hei, zise el când ea se întoarse să iasă. Nu-l lăsa pe Steve să te convingă să faci sărituri cu mâinile deasupra capului. Îi place să se uite la părţile care se scutură.

Ea închise uşor uşa şi tocmai o porni pe hol, când se opri să se uite la pipa pe care-o ţinea în mâini. *De ce-o fi scos pipa din ascunzătoare dacă n-are iarbă pentru ea?* Iar când l-a întrebat ce face, Pat a trebuit să scormonească prin sertar după pipă. N-ar fi fost deasupra dacă tocmai ar fi aruncat-o acolo? Se răsuci pe călcâie, se duse înapoi şi deschise brusc uşa. Pat stătea pe pat cu chitara, iar sertarul de la noptieră era iar deschis. Acum însă băiatul avea deschis pe pat lucrul pe care-l ascunsese de fapt de ea: caietul cu compoziţii muzicale. Era aplecat peste el, cu un creion în mână. Se îndreptă repede de spate, roşu la faţă şi furios.

— Mama, ce dracu'?

Ea se duse ață la el şi-i smulse caietul de pe pat, fără să știe sigur ce anume caută, cu mintea luându-i-o înspre locul unde mergeau de obicei minţile părinţilor: tărâmul scenariilor catastrofale. *Compune cântece despre sinucidere! Despre trafic de droguri!* Răsfoi caietul și îl deschise undeva la întâmplare: versuri de cântece, câteva linii melodice – Pat n-avea decât nişte cunoştinţe rudimentare de muzică –, fragmente de versuri dureroase, mişcătoare, tipice pentru un adolescent de cincisprezece ani, un cântec de iubire, „Tanya fierbinte" (care rima stângaci cu „nu mi te pot scoate din minte"), nişte fleacuri pseudo-profunde despre „soare şi lună" şi „veşnic împreună".

El întinse mâna după caiet.

— Dă-mi-l!

Ea răsfoi mai departe, căutând lucrul acela atât de periculos, încât Pat fusese dispus mai degrabă să-i dea pipa de marijuana decât să recunoască faptul că scria un cântec.

— Futu-i, mama, dă-mi-l!

Găsi ultima pagină scrisă – cântecul pe care probabil că încercase să-l ascundă – şi umerii i se lăsară când văzu titlul: „Surâsul paradisului“, titlul cărţii lui Alvis. Citi refrenul: „Am crezut într-o vreme/ C-ai să vii să mă iei,/ De ce-ar fi surâsuri în paradis?/ În rahatul ăsta nu-i nimic de râs…“

Debra se simţi cumplit.

— Îmi… îmi pare rău, Pat. Am crezut…

El se întinse şi-şi recuperă caietul.

Vedea atât de rar dincolo de carapacea netedă, sarcastică, a lui Pat, încât uneori uita că înăuntru se ascundea un copil – un copil rănit, căruia îi putea fi dor de tatăl lui, chiar dacă nu-l ţinea minte.

— O, Pat! zise ea. Preferi să mă laşi să cred că fumezi iarbă… decât să-mi spui că scrii un cântec?

El se frecă la ochi.

— E-un cântec prost.

— Nu, Pat. E foarte bun.

— Nu-i decât un rahat sentimental, răspunse el. Şi am ştiut c-o să mă silești să vorbesc despre asta.

Ea se aşeză pe pat.

— Deci… hai să vorbim despre asta.

— Ufff, Dumnezeule!

Pat se uita dincolo de ea, la un punct de pe podea. Apoi clipi, râse şi păru că iese brusc dintr-un soi de transă.

— Nu-i mare lucru. Nu-i decât un cântec.

— Pat, ştiu că nu ţi-a fost uşor…

El se crispă.

— Nu cred că-ţi dai seama cât de mult nu vreau să vorbesc despre asta! Te rog! Nu am putea discuta mai târziu despre asta?

Cum ea nu se clinti, Pat o împinse uşor cu piciorul:

— Haide. Eu am de compus rahaturi sentimentale, iar tu o să întârzii la întâlnire. Şi când întârzii, Edu. Fiz. Steve te pune să faci ture.

Edu. Fiz. Steve conducea un Plymouth Duster cu scaune joase și adânci. Arăta ca un supererou uşor trecut, cu părul tuns drept şi cu cărare pe-o parte, fălci pătrăţoase şi un corp atletic, care de-acum începea să se rotunjească din pricina vârstei mijlocii. Bărbaţii au timp de înjumătăţire, ca uraniul, se gândi ea.

— La ce film să mergem? o întrebă Steve în maşină.

Ea se simţi ridicolă doar rostind cuvintele:

— *Exorcistul II.*

Apoi dădu din umeri.

— Am auzit nişte copii vorbind la bibliotecă despre el. Sună bine.
— N-am nimic împotrivă. M-am gândit că ai prefera mai degrabă un film străin, ceva cu subtitrare, pe care trebuie să mă prefac că îl înţeleg.
Debra râse.
— Are o distribuţie bună, zise ea. Linda Blair, Louise Fletcher, James Earl Jones…
Abia putu să pronunțe și numele care-o interesa cu adevărat.
— Richard Burton.
— Richard Burton? N-a murit?
— Încă nu, spuse ea.
— Bine, răspunse Edu. Fiz. Steve, dar poate că va trebui să mă ţii de mână. Primul *Exorcist* m-a speriat în ultimul hal.
Ea se uită pe geam.
— Nu l-am văzut.
Au luat cina la un restaurant pescăresc, iar ea a observat că bărbatul i-a luat un crevete din farfurie fără să-i ceară voie. Au stat de vorbă relaxați și au spus banalități: Steve a întrebat-o despre Pat, iar Debra a răspuns că era mult mai bine. În chip ciudat, orice conversaţie despre Pat pornea de la premisa de bucluc.
— N-ar trebui să-ţi faci griji pentru el, zise Steve, ca şi când i-ar fi citit gândurile. La hochei de sală nu se pricepe, dar e-un copil bun. Ştii cum e cu ăștia talentaţi, așa ca el. Cu cât dau mai mult de necaz, cu atât mai mult succes au ca adulţi.
— De unde ştii tu asta?
— Pentru că eu n-am intrat *niciodată* în vreun bucluc, iar acum sunt profesor de educaţie fizică.
Nu, lucrurile nu mergeau prost deloc. Au ajuns la sala de cinematograf mai devreme şi s-au aşezat, având între ei o cutie de bomboane, un braţ de scaun şi trecuturi asemănătoare (ea: rămasă văduvă în urmă cu un deceniu, mama moartă, tatăl recăsătorit, un frate mai mic şi două surori; el: divorţat, doi copii, doi fraţi, părinţi în Arizona). În plus, mai aveau şi ce bârfi în comun: cum au descoperit elevii un set de materiale pornografice ale profesorului de atelier deasupra strungului (El: „Bag de seamă că de-aia se cheamă atelier de scule“) şi cum doamna Wylie l-a sedus pe Dave Ames, împătimitul de maşini (Ea: „Dar Dave Ames nu-i decât un copil!“ El: „Mda, a fost“).
Apoi luminile s-au stins şi ei s-au aşezat comod în scaune. Edu. Fiz. Steve s-a aplecat înspre ea şi i-a şoptit:
— Pari altfel decât eşti la şcoală.
— Cum sunt la şcoală? întrebă ea.
— Sincer? Eşti cam înfricoşătoare.
Ea râse.
— Cam înfricoşătoare?

— Nu. N-am vrut să spun „cam“. Cu totul înfricoşătoare. Complet intimidantă.

— *Eu* sunt intimidantă?

— Da, adică… uită-te la tine. Te-ai văzut în oglindă, da?

Reclamele la filmele viitoare au scutit-o de restul conversaţiei. Apoi s-a aplecat în faţă, plină de nerăbdare, simţind freamătul pe care-l simţea întotdeauna când începea unul din filmele LUI. Acesta debută cu un ghiveci de flăcări, lăcuste şi diavoli, iar când în cele din urmă el îşi făcu apariţia, ea simţi atât euforie, cât şi tristeţe: era mai cărunt, mai rumen, iar ochii, o variantă a celor pe care-i vedea în fiecare zi acasă, erau acum ca nişte becuri arse, cu scânteia stinsă aproape cu totul.

Filmul a oscilat între tâmpenie, aiureală şi incomprehensibilitate, iar ea s-a întrebat dacă i-ar fi fost cât de cât inteligibil cuiva care văzuse primul *Exorcist.* (Pat se furişase clandestin într-o sală de cinema ca să-l vadă şi-l declarase „haios“.) În intrigă era vorba de un soi de aparat de hipnoză făcut din sârme şi ventuze gen Frankenstein, care părea să facă doi sau trei oameni să viseze acelaşi vis. Când nu apărea el în scenă, ea încerca să se concentreze la ceilalţi actori, să surprindă momente de compoziţie, opțiuni interesante. Când se uita la filmele lui, se gândea uneori cum ar fi jucat ea o anumită scenă alături de el. Aşa le spunea elevilor ei: să observe *alegerile* pe care le făceau actorii. În filmul acesta juca Louise Fletcher şi Debra se minuna de dexteritatea ei dezinvoltă. Louise Fletcher… Ce carieră interesantă! Dee ar fi putut avea şi ea o asemenea carieră… poate.

— Putem pleca dacă vrei, şopti Edu. Fiz. Steve.

— Poftim? Nu. De ce?

— Bodogăneşti întruna.

— Da? Îmi pare rău.

Cât a durat restul filmului, a rămas tăcută, cu mâinile în poală, urmărindu-l cum se chinuie în scene ridicole, cum se străduieşte să scoată ceva din gunoiul acela. De câteva ori i-a întrezărit frânturi din forţa de odinioară, vibrația uşoară din vocea catifelată, ce-i masca dicţia alcoolizată.

S-au îndreptat spre maşină în tăcere. (Steve: „A fost… interesant“. Debra: „Îhî“.) În drum spre casă, ea s-a uitat tot timpul pe geam, pierdută în gânduri. Și-a derulat din nou în minte conversaţia avută mai devreme cu Pat, întrebându-se dacă nu cumva pierduse vreo ocazie importantă. Cum ar fi fost dac-ar fi venit pur şi simplu şi i-ar fi spus: „A, apropo, mă duc să văd un film în care joacă tatăl tău adevărat“? Dar putea să-şi imagineze vreun scenariu în care această informaţie l-ar fi putut ajuta pe Pat? Ce-ar fi făcut? S-ar fi dus să joace mingea cu Richard Burton?

— Sper că n-ai ales filmul acesta dinadins, zise Edu. Fiz. Steve.

— Poftim?

Ea se foi în scaun.

— Ce-ai zis?

— Păi, e cam greu să-i ceri cuiva o nouă întâlnire după un film ca ăsta. E ca şi când i-ai cere cuiva să pornească într-o croazieră imediat după Titanic.

Ea râse, dar râsul îi era găunos. Se minţea singură, spunându-şi că se duce la toate filmele cu el şi-i urmăreşte cariera din pricina lui Pat – în caz că i s-ar fi părut vreodată că ar fi bine să-i spună. Dar n-avea s-o facă niciodată și ştia asta.

Aşa că, dacă n-o făcea pentru Pat, de ce mergea în continuare la cinema şi stătea acolo ca un spion, urmărindu-l cum se distruge şi imaginându-se pe ea însăşi în rolurile secundare, dar niciodată în rolurile lui Liz, ci doar în ale Louisei Fletcher? Deşi, bineînţeles, nu era niciodată ea, adică Debra Moore, profesoara de teatru şi italiană de la liceu, ci femeia pe care încercase s-o creeze cu ani în urmă, *Dee Moray* – ca şi când s-ar fi rupt în două, iar Debra s-ar fi întors la Seattle, în timp ce Dee s-ar fi trezit în hotelul acela minuscul de pe coasta italiană şi l-ar fi rugat pe dragul şi timidul de Pasquale s-o ducă în Elveţia, unde ar fi făcut exact ce-i ceruseră, ar fi dat un copil pe-o carieră, şi cariera aceea şi-o tot imagina ea: „După douăzeci şi şase de filme şi nenumărate piese de teatru, veterana primeşte în cele din urmă nominalizarea pentru cea mai bună actriţă în rol secundar…"

Așezată pe scaunul din dreapta al Dusterului lui Edu. Fiz. Steve, Debra oftă. Dumnezeule! Ce penibilă era! Ca o şcolăriţă care cântă întruna în periile de păr.

— Te simţi bine? o întrebă Edu. Fiz. Steve. Parc-ai fi la o sută de kilometri de-aici.

— Îmi pare rău.

Se uită înspre el şi-l strânse de braţ.

— Am avut o conversaţie ciudată cu Pat înainte să plec. Cred că încă mai sunt necăjită din cauza asta.

— Vrei să-mi povesteşti?

Ea aproape că izbucni în râs la gândul că i-ar putea mărturisi totul profesorului de educaţie fizică al lui Pat.

— Mulţumesc, dar nu, zise ea.

Steve se concentră din nou asupra volanului, iar Debra se întrebă dacă stilul degajat, firesc, al unui astfel de bărbat ar mai fi putut avea vreun efect asupra lui Pat sau era deja prea târziu pentru aşa ceva.

Ajunseră la ea acasă şi Steve opri motorul. I-ar plăcea să se mai vadă cu el, dar detesta partea asta a întâlnirilor – răsucirea în scaunul şoferului, căutarea stângace a privirii celuilalt, sărutul stânjenit şi rugămintea de a o vedea din nou.

Se uită înspre casă, vrând să se asigure că Pat nu îi vedea – n-ar fi suportat s-o tachineze pentru un sărut de despărţire –, şi în acel moment îşi dădu seama că lipsea ceva. Se dădu jos din maşină ca în transă şi o porni spre casă.

— Deci asta e tot?

Se uită în spate şi văzu că Edu. Fiz. Steve ieşise din maşină.

— Poftim? întrebă ea.

— Ascultă, începu el, probabil că nu-i momentul potrivit, dar am s-o spun oricum. Îmi place de tine.

Se sprijini de maşină, cu braţul rezemat de portiera deschisă.

— M-ai întrebat cum eşti la şcoală… şi, drept să-ți spun, eşti exact cum ai fost în ultima oră. Am zis că intimidezi din cauza felului cum arăţi şi e adevărat. Dar uneori parcă nici nu eşti în aceeaşi încăpere cu restul lumii. Parcă acolo nu mai există nimeni altcineva.

— Steve…

Dar el nu terminase.

— Ştiu că nu sunt genul tău. E-n regulă. Dar cred c-ai fi mai fericită dac-ai mai lăsa şi pe alţii să intre-n lumea ta.

Deschise gura, dând să-i spună de ce coborâse din maşină, dar „ai fi mai fericită" o scoase din sărite. Ar fi mai fericită? Ar fi mai… Dumnezeule! Rămase acolo tăcută… zdrobită, spumegând.

— Ei bine, noapte bună.

Steve se sui în Duster, închise portiera şi plecă. Ea urmări maşina până ce luă curba de la capătul străzii, cu luminile de frână clipind o singură dată.

Apoi se uită înapoi spre casă şi spre aleea pustie de alături, unde ar fi trebuit să fie parcată maşina ei.

Ajunsă în casă, deschise sertarul unde ţinea cheile de rezervă (evident, dispărute), aruncă o privire în camera lui Pat (evident, goală), căută vreun bileţel (evident, nici urmă), îşi turnă un pahar de vin şi se aşeză la fereastră, aşteptându-l să se întoarcă din proprie iniţiativă. Se făcuse deja trei fără un sfert noaptea când în cele din urmă a sunat telefonul. Era poliţia. *Era ea… Era fiul ei… Deţinea… Audi cafeniu… număr de înmatriculare…* Ea răspunse *Da, da, da* până ce nici nu mai auzi întrebările, ci continuă doar să spună Da. Apoi închise şi o sună pe Mona, care veni s-o ia şi o duse cu maşina la secţia de poliţie.

Când ajunseră, Mona îşi puse mâna pe braţul prietenei sale. Draga de Mona… cu zece ani mai tânără, lată în umeri, cu păr scurt şi drept şi ochi de un verde-aprins. Odată, după cam multe pahare de vin, încercase s-o sărute pe Debra. Sentimentul autentic, afecţiunea de tipul ăsta se vede imediat. De ce însă vine mereu de la persoana nepotrivită?

— Debra, zise Mona, ştiu că-l iubeşti pe ticălosul ăla mic, dar nu mai poţi înghiţi rahatul ăsta. Mă auzi? De data asta lasă-l s-ajungă la închisoare.

— Era mai bine, spuse Debra încet. A scris un cântec…

Dar nu-şi termină propoziţia. Îi mulţumi Monei, se dădu jos din maşină şi intră în secţia de poliţie.

Un polițist îndesat, în uniformă şi cu ochelari de aviator, ieşi cu o fişă. Îi spuse să nu-şi facă griji. Fiul ei nu păţise nimic, dar maşina era praf – se prăvălise peste un parapet în Fremont, „un accident spectaculos, e o minune că nimeni n-a fost rănit“.

— Nimeni?

— Era şi-o fată cu el în maşină. Nici ea n-a păţit nimic. E speriată, dar întreagă. Părinţii ei au venit deja.

Bineînţeles că era şi-o fată.

— Pot să-l văd?

Imediat, îi zise polițistul. Mai înainte însă trebuia să afle că fiul ei fusese beat, că găsiseră în maşină o sticlă de votcă şi urme de cocaină pe o oglindă de mână, că era acuzat de conducere imprudentă, conducere fără permis, conducere în stare de ebrietate, neatenţie la volan, posesie de droguri de către un minor. (Cocaină? Nu era sigură că auzise bine, dar dădu din cap la fiecare acuzaţie. Ce altceva ar fi putut face?) Având în vedere gravitatea învinuirilor, cazul avea să fie transmis procurorului ce se ocupa de delincvenţa juvenilă, care va hotărî…

Staţi puţin. Cocaină? De unde-ar fi putut face el rost de cocaină? Şi ce-a vrut Edu. Fiz. Steve să spună cu „dac-ai mai lăsa şi pe alţii să intre-n lumea ta“? I-ar fi plăcut să lase pe cineva să intre în lumea ei. Nu, de fapt ştiţi ce-ar vrea să facă? Ar vrea să iasă ea din lumea ei! Şi Mona? „Nu mai înghiţi rahatul ăsta“? Dumnezeule, ei chiar îşi închipuiau că a ales să fie aşa? Chiar îşi închipuiau că are de ales când e vorba de comportamentul lui Pat? Doamne, ce chestie ar fi asta: pur şi simplu nu mai înghiţi rahatul lui Pat, du-te înapoi în timp şi trăieşte o altă viaţă…

(Dee Moray stă întinsă pe un şezlong pe Riviera, alături de Pasquale, prietenul ei italian tăcut şi chipeş, și citește reviste de cinema până ce Pasquale îi dă un sărut şi se duce să joace tenis pe terenul suspendat deasupra stâncilor…)

— Aveţi întrebări?

— Hmm… Poftim?

— Aveţi vreo întrebare legată de ceea ce v-am spus?

— Nu.

Îl urmă pe poliţistul cel îndesat pe un coridor.

— Probabil că nu e cel mai potrivit moment, zise el şi-i aruncă o privire peste umăr în timp ce mergeau. Dar am observat că n-aveţi verighetă. Mă întrebam dacă n-aţi vrea să ieşim cândva la o cină… Sistemul judiciar este foarte întortocheat şi nu strică să aveţi pe cineva care…

(Concierge-*ul de la hotel aduce un telefon pe plajă. Dee Moray îşi dă jos pălăria de soare şi îşi pune telefonul la ureche. E Dick! „Bună, iubito“, zice el, „sunt sigur că eşti la fel de frumoasă ca întotdeauna…*“)

Poliţistul se întoarse şi-i întinse o carte de vizită cu numărul lui de telefon.

— Îmi dau seama că treceți printr-o perioadă dificilă, dar în caz că la un moment dat doriţi să ieşiţi.

Ea se uită fix la cartea de vizită.

(Dee Moray oftează: „Am văzut Exorcistul, Dick“. „Of, Dumnezeule“, zice el, „rahatul ăla? Chiar ştii cum să răneşti un om“. „Nu“, îi spune ea cu grijă, „nu e tocmai Bardul“. Dick râde. „Ascultă, draga mea, am piesa asta în care m-am gândit c-am putea juca împreună…“)

Poliţistul întinse mâna spre uşă. Debra inspiră adânc şi sacadat şi îl urmă înăuntru.

Pat stătea pe un scaun pliant în încăperea goală, cu capul în palme şi degetele pierdute în valurile de păr şaten ondulat. Îşi dădu părul la o parte şi ridică privirea spre ea… Ochii aceia! Nimeni nu înţelegea cât de implicaţi erau în tărăşenia asta amândoi, ea şi Pat. Ne-am pierdut cu totul în povestea asta, se gândi Dee. Băiatul avea pe frunte o mică julitură, ca o arsură pe covor. Altfel, arăta bine. Irezistibil – fiul tatălui său.

El se lăsă pe spate şi-şi încrucişă braţele pe piept.

— Salut, zise el, iar colțurile gurii i se înălțară în acel zâmbet şmecher ce părea să spună „Ce cauţi tu aici?“. Cum a fost la întâlnire?

14
Vrăjitoarele din Porto Vergogna

Aprilie 1962
Porto Vergogna, Italia

A doua zi Pasquale dormi până târziu. Când în cele din urmă se trezi, soarele se înălţase deja deasupra stâncilor din spatele satului. Urcă treptele până la camera întunecată de la etajul al doilea, unde stătuse Dee Moray. Oare Dee chiar fusese acolo cu adevărat? Iar el chiar fusese ieri la Roma şi venise cu ţicnitul de Richard Burton în maşină? Avea senzaţia că timpul se deformase, se curbase. Se uită de jur împrejurul încăperii mici, cu pereţi de piatră. De-acum era numai a ei. Alţi clienţi vor fi cazaţi cândva în ea, dar va rămâne veșnic camera lui Dee Moray. Pasquale deschise obloanele şi lumina se revărsă înăuntru. Inspiră adânc, dar nu mirosi decât aerul sărat, marin. Apoi luă de pe noptieră cartea neterminată a lui Alvis Bender şi răsfoi paginile. Alvis va apărea în curând şi-şi va relua scrisul în încăperea aceea. Dar încăperea nu-i va mai aparţine niciodată.

Pasquale se întoarse în camera lui de la primul etaj şi se îmbrăcă. Văzu pe birou fotografia lui Dee Moray împreună cu femeia care râdea. O luă în mână. Poza nu surprindea nici pe departe esenţa prezenţei lui Dee Moray, cel puţin nu cum şi-o

amintea el: înălţimea ei graţioasă, felul în care i se unduia gâtul, apele adânci ale ochilor, precum şi felul în care se mişca şi care părea atât de diferit de al celorlalţi oameni, sprinten şi energic, fără să irosească nici un gest. Se uită mai îndeaproape la poză. Îi plăcea felul în care râdea Dee în ea, cu mâna pe braţul celeilalte femei, ambele fiind pe punctul de a se încovoia de râs. Fotograful le surprinsese într-o clipă reală, izbucnind în hohote dintr-un motiv pe care nu-l va mai şti nimeni niciodată. Pasquale duse poza jos şi o strecură în colţul ramei unui tablou cu măsline, aflat în micul hol dintre hotel şi trattoria. Îşi imagină cum le va arăta poza clienţilor săi americani, cu o nonşalanţă jucată: desigur, avea să le spună el, din când în când la Privelişte Adecvată stăteau vedete de cinema. Le plăcea liniştea. Şi tenisul pe stânci.

Se uită fix la fotografie şi se gândi din nou la Richard Burton. Bărbatul ăsta avea aşa de multe femei! Oare îi păsa de Dee? O va duce în Elveţia pentru avort şi după aceea ce se va întâmpla? Nu se va însura niciodată cu ea.

Şi dintr-odată îşi imagină cum se va duce la Portovenere şi îi va bate la uşa camerei de hotel. *Dee, mărită-te cu mine. O să cresc copilul ca şi când ar fi al meu.* Gândul că ea s-ar mărita cu un bărbat pe care abia ce-l cunoscuse, că s-ar mărita cu el, era ridicol. Şi apoi îşi aminti de Amedea şi-l cuprinse ruşinea. Cine se credea el, de îl critica pe Richard Burton? Aşa se întâmplă când trăieşti în vise, cugetă Pasquale: visezi una, visezi alta şi treci prin viaţă dormind.

Avea nevoie de cafea. Pasquale se duse în mica sufragerie, care avea obloanele larg deschise şi era scăldată de soarele dimineţii târzii. Nu era ceva normal la ora asta: de obicei mătuşă-sa Valeria aştepta până după-amiaza târziu ca să le deschidă. Valeria stătea la una dintre mese, cu un pahar de vin în faţă. Şi asta era bizar pentru ora unsprezece dimineaţa. Femeia ridică privirea. Ochii îi erau roşii.

— Pasquale, zise ea cu o voce tremurândă. Maică-ta… azi-noapte…

Se uită în podea.

Pasquale ţâşni pe lângă ea, dădu buzna în hol şi deschise uşa Antoniei. Obloanele şi ferestrele erau deschise şi aici, iar aerul sărat şi soarele umpleau încăperea. Ea zăcea întinsă pe spate, cu părul cărunt strâns mănunchi pe pernă şi gura strâmbă, uşor întredeschisă, precum ciocul coroiat al unei păsări. Pernele îi erau înfoiate sub cap, iar pătura îi era trasă cu grijă până la umeri şi îndoită o dată, ca şi când ar fi fost gata de înmormântare. Pielea îi lucea, de parcă ar fi fost frecată.

Încăperea mirosea a săpun.

Valeria stătea lângă el. O găsise pe soră-sa moartă… şi apoi curăţase camera? Nu era logic. Pasquale se întoarse către mătuşă-sa:

— De ce nu mi-ai spus aseară, când m-am întors?

— Îi venise vremea, Pasquale, zise Valeria.
Lacrimile îi brăzdau paragina feţei bătrâne.
— Acum poţi să te însori cu americanca.
Valeriei îi căzu bărbia în piept, ca unui mesager epuizat care tocmai a transmis un mesaj crucial.
— Aşa a vrut ea, zise răguşit bătrâna.
Pasquale se uită la pernele de sub capul mamei lui şi la cana goală de pe noptieră.
— Of, zia, ce-ai făcut?
Îi ridică bărbia şi văzu totul în ochii ei. *Cele două femei ascultă la fereastră în timp ce el vorbește cu Dee Moray, deși nu înțeleg nimic. Mama lui insistă – cum o făcea de luni de zile – că era timpul să moară. Mătuşă-sa Valeria face un ultim gest disperat și încearcă s-o convingă pe americanca bolnavă să rămână cu povestea ei vrăjitorească, cum că nimeni nu moare tânăr acolo. Mama lui o roagă pe Valeria („Ajută-mă, soro!"), o imploră, îi forţează mâna…*
— Nu, nu se poate să…
Înainte să apuce el să termine, Valeria se prăbuşi la pământ. Iar Pasquale se întoarse neîncrezător către mama lui moartă.
— Of, *mamma!* spuse Pasquale.
Totul era atât de lipsit de noimă, atât de primitiv! Cum puteau răstălmăci în asemenea hal ce se întâmpla în jurul lor? Se întoarse către mătuşa lui, care hohotea. Se aplecă şi îi cuprinse faţa în palme. Abia dacă-i putea vedea pielea întunecată şi ridată prin negura propriilor lacrimi.
— Ce… ai făcut?
Apoi Valeria îi mărturisi totul: cum mama lui Pasquale tânjise după izbăvire de când murise Carlo, ba chiar încercase să se sufoce cu o pernă. Valeria a convins-o să n-o facă, dar Antonia a insistat până ce Valeria i-a promis că în momentul în care sora ei mai mare nu va mai putea suporta durerea, o va ajuta. Săptămâna asta îi reamintise de promisiunea ei solemnă. Valeria a refuzat-o din nou, dar Antonia i-a răspuns că, nefiind mamă, ea n-avea cum să priceapă că mai bine murea decât să-l mai împovăreze pe Pasquale, fiindcă el nu va pleca niciodată din Porto Vergogna atâta timp cât ea trăia. Aşa că Valeria a făcut ceea ce i s-a cerut şi a copt o pâine cu sodă caustică. Apoi Antonia a pus-o pe Valeria să plece de la hotel preţ de un ceas, ca să nu fie implicată în vreun fel în păcatul ei. Valeria a mai încercat o dată s-o convingă să renunţe la idee, dar Antonia i-a răspuns că era împăcată cu sine, fiindcă știa că dacă murea acum, Pasquale putea pleca împreună cu frumoasa americancă…
— Ascultă-mă, zise Pasquale. Fata asta din America… e îndrăgostită de celălalt bărbat care-a venit aici, actorul britanic. De mine nu-i pasă. Totul a fost degeaba!
Valeria hohoti din nou şi i se prăvăli peste picior, iar Pasquale îi privi umerii care i se zguduiau spasmodic până ce-l cuprinse

mila. Mila şi dragostea pentru mama lui, care şi-ar fi dorit ca el să facă gestul pe care l-a făcut: îi mângâie Valeriei şomoiogul sârmos de păr şi îi spuse:

— Îmi pare rău, *zia.*

Apoi întoarse privirea spre mama lui, întinsă pe pernele înfoiate ca într-un gest de încuviinţare solemnă.

Valeria şi-a petrecut ziua în camera ei, plângând, iar Pasquale a stat pe terasă, fumând şi bând vin. La apus s-a dus cu Valeria şi au înfăşurat-o strâns pe mama lui într-un cearşaf şi o pătură, iar Pasquale i-a dat un ultim sărut blând pe fruntea rece înainte de a-i acoperi faţa. *Ce bărbat şi-a cunoscut vreodată cu adevărat mama?* Ea trăise o viaţă întreagă înainte să apară el și mai avusese doi fii, fraţii pe care el nu-i cunoscuse niciodată. Rămăsese în viață după ce i-a pierdut în război şi după ce şi-a pierdut și soţul. Cine era el ca să decidă că nu era gata de plecare, că trebuia să mai zăbovească? Se săturase și ea. Poate chiar era mai bine că maică-sa crezuse că după moartea ei el va fugi cu frumoasa americancă.

A doua zi dimineaţa Tommaso comunistul îl ajută pe Pasquale să ducă trupul Antoniei până la el în barcă. Pasquale nu observase cât de firavă devenise mama lui până ce a trebuit s-o care în felul acesta, cu mâinile apucându-i umerii osoşi și fragili, ca de pasăre. Valeria se uită pe furiş din uşa camerei sale şi îşi luă un rămas-bun tăcut de la sora ei. Ceilalţi pescari şi nevestele lor ieşiseră cu toţii în piaţă şi îi prezentară condoleanţe lui Pasquale – „De-acum e cu Carlo“, „Scumpa de Antonia“, „Dumnezeu s-o odihnească“ –, iar Pasquale îi salută pe toţi, dând scurt din cap din barcă, în timp ce Tommaso porni din nou motorul şi apoi ieșiră pufăind din golfuleţ.

— I s-a împlinit sorocul, spuse Tommaso în timp ce naviga pe apa întunecată.

Pasquale privea drept înainte, ca să nu trebuiască să vorbească şi să nu mai vadă trupul învelit al mamei lui. Era recunoscător pentru felul în care valurile sărate îi înţepau ochii.

În La Spezia Tommaso făcu rost de un cărucior de la paznicul debarcaderului. Împinse trupul Antoniei pe străzi – de parc-ar fi fost un sac de grâu, se gândi ruşinat Pasquale – până ce ajunseră la o firmă de pompe funebre, unde Pasquale făcu aranjamentele necesare ca s-o îngroape alături de tatăl lui de îndată ce putea ține o slujbă de înmormântare.

Apoi se duse să-l caute pe preotul saşiu care oficiase la slujba şi înmormântarea lui taică-său. Copleşit de treabă, căci era perioada confirmărilor, preotul îi spuse că n-avea cum să facă slujba de înmormântare până vineri, adică peste două zile. Câtă lume se aştepta Pasquale să vină la înmormântare?

— Nu foarte multă, zise el.

Pescarii vor veni dacă-i va chema. Vor scuipa în palme şi-şi vor netezi părul rar, îşi vor pune hainele negre şi vor sta alături de

nevestele lor serioase în timp ce preotul va psalmodia – *„Antonia, requiem aeternam dona eis, Domine“* –, iar după aceea nevestele serioase vor aduce mâncare la hotel. Dar toată tărăşenia i se păru lui Pasquale extrem de previzibilă, de searbădă şi de lipsită de noimă. Bineînţeles, era exact ceea ce şi-ar fi dorit mama lui, aşa că făcu aranjamentele necesare pentru slujbă. Preotul scrise ceva într-un soi de catastif, uitându-se în sus prin ochelarii cu lentile bifocale. Şi să mai oficieze şi *trigesimo*, slujba de treizeci de zile de după moarte, ca să-i dea răposatei un ultim brânci înspre rai? Prea bine, zise Pasquale.

— *Eccellente*, spuse părintele Francisco şi întinse mâna.

Pasquale i-o luă și i-o strânse, dar preotul se uită sever la el, cel puţin cu unul din ochi. Aha, își zise Pasquale şi vârî mâna în buzunar ca să-l plătească pe om. Banii dispărură sub sutană şi preotul îi dădu o binecuvântare grăbită.

Pasquale parcă vedea prin ceaţă când se întoarse la debarcaderul unde era ancorată barca lui Tommaso. Se sui în cochilia jegoasă de lemn. Se simţi din nou prost că-şi transportase mama în felul acela. Iar apoi îşi aminti, aproape accidental, un moment extrem de ciudat, de când avea, probabil, vreo şapte ani. Se trezise dintr-un somn de după-amiază, fără să știe cât e ceasul, şi coborâse la parter, unde maică-sa plângea şi taică-său o consola. A stat lângă uşa camerei lor, privind scena, şi, pentru prima dată, Pasquale şi-a perceput părinţii ca pe niște entităţi diferite de el, care existaseră şi înainte ca el să se nască. În acel moment tatăl lui a ridicat privirea şi a zis „A murit bunică-ta“, iar el a presupus că vorbea despre mama Antoniei. Abia mai târziu a aflat că fusese mama lui taică-său. Cu toate astea el o consola pe ea. Iar mama lui s-a uitat la el şi i-a zis: „Ea e cea norocoasă, Pasquale. De-acum e cu Dumnezeu“. Amintirea îl făcu să lăcrimeze şi să se gândească din nou la natura de nepătruns a celor pe care-i iubim. Îşi ascunse faţa în palme, iar Tommaso se uită politicos în altă parte în timp ce se îndepărtau de La Spezia.

Când a revenit la Priveliște Adecvată, Valeria nu mai era de găsit. Pasquale o căută la ea în cameră, care era la fel de aranjată şi de curată ca a maică-sii, ca şi când acolo nu stătuse niciodată nimeni. Pescarii nu o duseseră nicăieri. Probabil că o pornise pe potecile abrupte din spatele satului. În noaptea aceea hotelul i se păru lui Pasquale ca o criptă. Luă o sticlă de vin din pivniţa părinţilor lui şi se aşeză în trattoria goală. Pescarii nu se apropiară. Pasquale se simţise întotdeauna îngrădit de existenţa pe care-o ducea – de stilul de viaţă temător al părinţilor lui, de hotelul Priveliște Adecvată, de Porto Vergogna, de toate lucrurile astea care păreau să-l ţină pe loc. De-acum nu mai era încătuşat decât de propria-i singurătate.

Termină vinul şi mai aduse o sticlă. Stătu la masa lui din trattoria, neluându-şi ochii de la poza lui Dee Moray împreună cu

cealaltă femeie, noaptea se scurse, el se îmbătă şi ameţi, mătuşă-sa tot nu se întoarse, iar la un moment dat probabil că tânărul adormi, pentru că auzi o barcă şi apoi vocea lui Dumnezeu bubuind în holul de la intrarea hotelului.

— *Buon giorno!* strigă Dumnezeu. Carlo? Antonia? Unde sunteţi?

Iar lui Pasquale îi veni să plângă, căci părinţii lui n-ar fi trebuit oare să fie cu Dumnezeu? De ce striga El după ei, ba şi în engleză pe deasupra? Dar în cele din urmă Pasquale îşi dădu seama că doarme şi se sili să se trezească și chiar atunci Dumnezeu trecu din nou la italiană, *„Cosa un ragazzo deve fare per ottenere una bevanda qui intorno?“,* iar Pasquale pricepu că, evident, nu era Dumnezeu. În holul hotelului, dimineaţa devreme, apăruse Alvis Bender, sosit în vacanţa-i anuală de scris, şi întreba în italiana lui rudimentară ce trebuie să facă un individ ca să capete ceva de băut aici.

După război Alvis Bender îşi pierduse busola. S-a întors la Madison ca să predea engleza la Edgewood, un mic colegiu de arte liberale, dar se simţea ursuz şi dezrădăcinat și era predispus la săptămâni de depresie alcoolică. Nu mai simţea pasiunea pe care o avusese cândva pentru predat, pentru lumea cărţilor. Franciscanii care administrau colegiul s-au săturat repede de beţiile lui crunte şi Alvis a început să lucreze din nou pentru tatăl lui. La începutul anilor ’50 Bender Chevrolet era cea mai mare reprezentanţă auto din Wisconsin, iar tatăl lui Alvis înființase magazine noi în Green Bay şi Oshkosh şi era pe punctul de a deschide o reprezentanţă Pontiac în Chicago. Alvis a profitat din plin de bunăstarea familiei şi s-a comportat în lumea comerţului cu mașini la fel cum se comportase la micul său colegiu, câştigându-şi porecla de Bender Nonstop printre secretarele şi contabilii firmei. Cei din jurul lui îi puneau toanele pe seama a ceea ce era denumit eufemistic „epuizare de război“, dar când taică-său l-a întrebat dacă suferă de psihoză traumatică de la bombe, Alvis i-a răspuns: „În fiecare zi sfârşesc prin bombe, tată“.

Alvis nu credea că suferă de epuizare de război – abia dacă văzuse război –, ci mai degrabă de epuizare vitală. Era posibil să fi fost vreun soi de depresie existenţială postbelică, dar lucrul care-l rodea pe el părea să fie ceva mult mai insignifiant: pur şi simplu nu mai vedea rostul lucrurilor. Și mai ales nu pricepea motivul pentru care lumea muncea din greu sau se comporta corect. În fond, uite ce se alesese de Richards! El în schimb supravieţuise, ca să se întoarcă în Wisconsin şi să… ce? Să predea sintaxa unor tâmpiţi? Să vândă modele Bel Air unor dentişti?

În zilele lui bune îşi închipuia că va fi în stare să-şi direcționeze această stare de depresie înspre cartea pe care o scria – atâta doar că de fapt el nu scria o carte. O, da, vorbea despre

cartea pe care o scria, dar paginile nu se concretizau. Şi cu cât vorbea mai mult despre cartea pe care n-o scria, cu atât mai greu îi venea s-o scrie. Prima propoziţie devenise o obsesie chinuitoare. Ştia că această carte despre război va fi o carte anti-război, că se va concentra pe corvoada pe care o reprezintă armata, că nu va aduce în prim-plan decât o singură bătălie, schimbul de focuri de nouă secunde din Strettoia, în care plutonul lui pierduse doi oameni, că toată tărăşenia va avea ca temă lehamitea care a dus la acele nouă secunde, că în acele nouă secunde protagonistul va muri, iar apoi cartea va merge totuşi mai departe cu un personaj secundar. I se părea că această structură surprinde caracterul aleatoriu al experienţei prin care trecuse. Toate cărţile şi filmele despre cel de-al Doilea Război Mondial erau atât de al naibii de serioase şi de solemne, pline de povești eroice gen Audie Murphy[15]. Avea senzaţia că viziunea lui imatură se potrivea mai degrabă cărţilor despre Primul Război Mondial: detaşarea stoică a lui Hemingway, tragediile ironice ale lui Dos Passos, satirele sinistre şi absurde ale lui Céline.

Apoi, într-o bună zi, în timp ce încerca să convingă o femeie pe care de-abia o cunoscuse să se culce cu el, a pomenit în treacăt faptul că scria o carte, iar ea s-a arătat curioasă.

— Despre ce? a întrebat ea.

— Despre război, i-a răspuns el.

— Cel din Coreea? a mai întrebat ea cu nevinovăţie, iar Alvis şi-a dat seama cât de jalnic devenise.

Vechiul său prieten Richards avusese dreptate: lumea îşi văzuse mai departe de treabă şi pornise un nou război înainte ca Alvis să fi terminat cu precedentul. Şi numai gândul la prietenul său mort îl făcea pe Alvis să se ruşineze profund de felul în care-şi irosise ultimii opt ani din viață.

A doua zi Alvis a intrat hotărât în magazin şi şi-a înştiinţat tatăl că avea nevoie de un concediu. Voia să se întoarcă în Italia: avea să-şi scrie în sfârşit cartea despre război. Taică-său n-a fost deloc încântat, dar i-a propus lui Alvis un târg: putea să-şi ia trei luni de concediu, cu condiţia să se întoarcă şi să conducă noua reprezentanţă Pontiac din Kenosha. Alvis a acceptat imediat.

Aşa că a plecat în Italia. A călătorit de la Veneţia la Florenţa, de la Napoli la Roma, a băut, a fumat, a meditat şi, oriunde mergea, îşi lua cu el maşina de scris portabilă Royal, fără s-o scoată măcar o dată din cutie. În schimb, se caza la hotel şi se ducea direct la bar. Oriunde mergea, lumea se arăta mereu dornică să-i cumpere de băut unui fost soldat american, iar Alvis se arăta mereu dispus să accepte. Îşi spunea că se documentează, dar, în afară de o călătorie inutilă la Strettoia, locul minusculei sale bătălii, documentarea lui se reducea în cea mai mare parte la băutură şi seducerea italiencelor.

În Strettoia s-a trezit groaznic de mahmur şi a pornit-o în căutarea luminişului unde fostul lui pluton fusese prins în

schimbul de focuri. A dat acolo peste un peisagist care desena un hambar. Tânărul desena însă hambarul cu susul în jos. Alvis s-a gândit că poate o fi ceva în neregulă cu individul, că o fi suferind de vreo maladie cerebrală, dar se simţi totuşi atras de ceva din desen – o dezorientare care-i părea cunoscută.

— Ochiul vede totul cu susul în jos, îi explică artistul, iar apoi creierul inversează automat imaginea. Eu încerc pur şi simplu s-o redau aşa cum o vede mintea.

Alvis a privit îndelung desenul. S-a gândit chiar să-l cumpere, dar şi-a dat seama că dacă-l atârnă pe perete aşa, cu susul în jos, lumea va încerca să-l întoarcă. Exact asta era şi problema cu cartea pe care spera s-o scrie, a decis el. N-ar fi putut scrie niciodată o carte de război obişnuită: ce avea el de spus despre război nu putea fi spus decât cu susul în jos, iar după aceea probabil că lumea nu va înţelege ideea şi va încerca s-o îndrepte.

În seara aceea, în La Spezia, i-a făcut cinste unui partizan bătrân, un bărbat cu nişte urme de arsuri groaznice pe faţă. Individul l-a sărutat pe Alvis pe obraji, l-a plesnit peste spinare şi i-a spus „tovarăşe“ şi *„amico!“.* I-a povestit lui Alvis cum s-a ales cu arsurile alea: grupul lui de partizani dormea într-o căpiţă de fân de pe un deal când, fără veste, o patrulă nemţească a folosit un aruncător de flăcări ca să-i trezească. El a fost singurul care a scăpat cu viaţă. Pe Alvis l-a impresionat atât de mult povestea bărbatului, încât i-a făcut cinste de mai multe ori, timp în care şi-au dat onorul unul altuia şi şi-au plâns prietenii pierduţi. Într-un final Alvis l-a întrebat pe italian dacă îi putea folosi povestea în cartea pe care o scria. Asta l-a făcut pe acesta să izbucnească în plâns. Totul era o minciună, i-a mărturisit italianul: nu existase nici un grup de partizani, nici un aruncător de flăcări, nici un neamţ. Cu doi ani în urmă, în timp ce repara o maşină, motorul acesteia a izbucnit brusc în flăcări.

Emoţionat de destăinuirea omului, Alvis Bender, beat turtă, și-a iertat noul prieten. În fond, şi el era un impostor: de zece ani zicea c-o să scrie o carte şi nu scrisese nici un cuvânt. Cei doi mincinoşi beţi s-au îmbrăţişat şi au plâns, apoi au stat treji toată noaptea și și-au mărturisit nevolnicia inimilor.

A doua zi dimineaţa, un Alvis Bender îngrozitor de mahmur stătea și se holba la portul din La Spezia. Nu mai avea decât două săptămâni din cele trei luni pe care i le dăduse tatăl lui ca „să se lămurească ce-i cu rahatul ăsta“. Şi-a luat valiza şi maşina de scris portabilă, s-a târât până la debarcader şi s-a apucat să negocieze cu un barcagiu să-l ducă la Portovenere, dar acesta i-a înţeles greşit italiana bolborosită. După două ore barca s-a izbit de un promontoriu stâncos dintr-un golf cât o debara, unde ochii i-au căzut pe un amărât de sat cu, probabil, o duzină de case în total, care atârna pe stâncile pietroase şi se întindea în jurul unei singure întreprinderi amărâte, o mică *pensione* cu *trattoria*, botezate, ca toate cele de pe coasta aceea, după Sfântul Petru. O

mână de pescari trebăluiau la năvoadele lor în nişte bărci mici şi proprietarul hotelului gol stătea pe terasă, citea ziarul şi fuma o pipă, în timp ce fiul lui chipeş, cu ochi azurii, visa cu ochii deschişi pe o stâncă din apropiere.

— Ce-i locul ăsta? a întrebat Alvis Bender şi barcagiul i-a răspuns:

— E Porto Vergogna.

Portul Ruşinii. Nu acolo dorise să ajungă? Alvis Bender şi-a dat seama că nu putea exista alt loc care să i se potrivească mai bine, aşa că a zis:

— Da, bineînţeles.

Carlo Tursi, proprietarul hotelului, era un bărbat amabil şi generos, care plecase din Florenţa şi se mutase în satul acela minuscul după ce-şi pierduse doi fii în război. Se simţea onorat să găzduiască la *pensione* un scriitor american şi a promis că fiul său, Pasquale, va păstra liniştea în timpul zilei, astfel încât Alvis să poată lucra. Aşa se face că, în camera aceea mică de la ultimul etaj, cu valurile mângâind blând rocile de dedesubt, Alvis Bender şi-a despachetat în cele din urmă Royalul portabil. A pus maşina de scris pe o noptieră, sub fereastra cu obloanele închise. S-a uitat fix la ea. A băgat o coală de hârtie în ea și a răsucit-o pe tambur. A pus degetele pe tastatură. A frecat suprafeţele netede, ca nişte pietricele, ale tastelor şi literele uşor ieșite în relief. Şi așa a trecut o oră. S-a dus jos să bea nişte vin şi l-a găsit pe Carlo pe terasă.

— Cum merge scrisul? a întrebat solemn Carlo.

— Adevărul e că am nişte dificultăţi, a recunoscut Alvis.

— Cu care parte? a vrut să ştie Carlo.

— Cu începutul.

Carlo s-a gândit la ce i se spusese.

— Poate că ar trebui să scrii prima dată sfârşitul.

Lui Alvis i-a apărut în minte tabloul cu susul în jos pe care-l văzuse în Strettoia. Da, evident. Mai întâi sfârșitul. A izbucnit în râs.

Crezând că americanul râde de sugestia lui, Carlo şi-a cerut scuze că e *„stupido"*.

Nu, nu, l-a liniştit Alvis. Era o idee genială. Se gândea la cartea asta şi vorbea despre ea de atâta timp, încât parcă exista deja, ca şi când, într-un fel, chiar o scrisese, ca şi când ar fi existat undeva acolo, în văzduh, şi tot ce-i rămânea lui de făcut era să găsească un loc prin care să pătrundă în povestire, ca într-un râu ce curgea pe lângă el. De ce să nu înceapă cu finalul? A fugit înapoi sus şi a dactilografiat următoarele cuvinte: „Apoi a venit primăvara şi, odată cu ea, sfârşitul războiului meu".

Alvis s-a holbat la această unică propoziţie, atât de ciudată şi de fragmentată, atât de perfectă. Apoi a mai scris una şi încă una şi în curând avea o pagină, moment în care a fugit jos şi a băut un pahar de vin cu muza lui, Carlo cel serios şi cu ochelari pe nas.

Aşa aveau să-i fie ritmul şi răsplata: scria o pagină, apoi bea un pahar de vin cu Carlo. După două săptămâni avea douăsprezece pagini. S-a trezit că spune povestea unei fete pe care-o întâlnise către sfârşitul războiului, o fată care-i făcuse scurt o labă. Iniţial nici nu se gândise să includă episodul acela în carte, din moment ce nu era relevant pentru nimic, dar brusc a părut să fie singura poveste care conta.

În ultima zi petrecută în Porto Vergogna, Alvis şi-a împachetat cele câteva pagini şi maşina de scris şi şi-a luat rămas-bun de la familia Tursi, promiţând să revină anul viitor, ca să lucreze și să petreacă două săptămâni în fiecare an în acel sătuc până ce va termina cartea, chiar dacă îi va lua tot restul vieţii.

Apoi l-a rugat pe unul din pescari să-l ducă până în La Spezia, de unde a luat un autobuz spre Licciana, satul de unde era fata. S-a uitat pe geamul autobuzului, căutând locul unde o întâlnise, hambarul şi pâlcul de copaci, dar totul se schimbase şi nu se mai putea orienta. Satul însuşi era de două ori mai mare decât fusese în timpul războiului, iar clădirile vechi și ruinate din piatră fuseseră înlocuite de construcţii din lemn şi piatră. Alvis s-a dus la o trattoria şi i-a spus proprietarului numele de familie al Mariei. Omul cunoştea familia. Mersese la şcoală cu fratele Mariei, Marco, care luptase de partea fasciştilor şi fusese torturat pentru strădaniile sale: îl spânzuraseră de picioare în piaţa orăşelului şi îl lăsaseră să sângereze ca o vită înjunghiată. Bărbatul nu ştia ce se alesese de Maria, dar sora ei mai mică, Nina, se măritase cu un localnic şi locuia tot acolo. Alvis a primit indicaţii cum să ajungă la locuinţa Ninei, o casă de piatră cu un nivel, aşezată într-un luminiş de sub zidurile vechi de rocă ale satului, într-un cartier nou, care se întindea în josul dealului. A bătut la uşă. Ușa s-a întredeschis şi o femeie brunetă a scos capul pe geamul de lângă uşă şi l-a întrebat ce doreşte.

Alvis i-a explicat că o cunoscuse pe sora ei în timpul războiului.

— Pe Anna? a întrebat femeia.

— Nu, pe Maria, i-a răspuns Alvis.

— Aha, a zis ea pe un ton oarecum sumbru.

După o clipă l-a invitat într-o cameră de zi bine întreţinută.

— Maria s-a măritat cu un doctor şi locuieşte în Genova.

Alvis a întrebat-o dacă are cumva adresa Mariei.

Chipul Ninei s-a înăsprit.

— N-are nevoie să-i mai apară încă un iubit de pe vremea războiului. Şi-a găsit în cele din urmă fericirea. De ce vrei să creezi necazuri?

Alvis a insistat că nu voia să creeze nici un fel de necazuri.

— Mariei nu i-a fost uşor în timpul războiului. Las-o în pace. Te rog!

Şi apoi unul din copiii Ninei a strigat-o, iar ea s-a dus în bucătărie să vadă ce vrea.

În camera de zi se găsea un telefon şi, la fel ca mulţi alţii care abia îşi instalaseră un telefon, sora Mariei îl ţinea la loc de cinste, pe o masă acoperită cu figuri de sfinţi. Sub telefon se găsea o agendă cu adrese.

Alvis s-a întins, a deschis agenda la litera M şi a găsit ce căuta: prenumele Maria. Fără nume de familie. Fără număr de telefon. Doar o adresă din Genova. Alvis a memorat-o şi a închis agenda. Apoi i-a mulţumit Ninei pentru timpul acordat şi a plecat.

În după-amiaza aceea a luat trenul spre Genova.

Adresa s-a dovedit a fi lângă port. Alvis a început să se îngrijoreze că o reţinuse greşit: nu părea să fie genul de cartier unde ar locui un medic şi soţia lui.

Clădirile erau din piatră şi cărămidă, construite una peste alta, iar acoperișurile lor coborau treptat, ca o gamă muzicală, înspre port. Parterele erau înțesate de cafenele ieftine şi taverne pentru pescari, iar deasupra lor se găseau apartamente dărăpănate şi hoteluri modeste. Adresa Mariei l-a dus la o tavernă, o speluncă de lemn putred, cu mese strâmbe şi un covor vechi, ferfeniţit. Un barman slăbănog şi zâmbitor stătea la tejghea, servind pescarii cu băşti trase pe ochi, ce stăteau aplecaţi peste paharele ciobite, pline cu un lichid chihlimbariu.

Alvis şi-a cerut scuze, zicându-și că probabil nimerise aiurea.

— Caut o femeie… a început el.

Barmanul cel slăbănog n-a aşteptat să audă şi numele. A arătat doar înspre scările din spatele barului şi a întins mâna.

— Aha.

Ştiind de-acum exact unde a nimerit, Alvis l-a plătit pe bărbat. În timp ce urca treptele, s-a rugat ca totuși să fie un soi de greşeală, să n-o găsească acolo. În capătul scărilor se găsea un hol care dădea într-un salon cu o canapea şi două scaune. Pe canapea stăteau trei femei în cămăși de noapte, ce vorbeau încet între ele. Două din cele trei erau tinere – de fapt nişte fătuci ce stăteau acolo în cămăşuţe scurte şi citeau reviste. Nici una dintre ele nu-i părea cunoscută.

Pe celălalt scaun, cu un capot de mătase decolorată peste cămaşa de noapte şi trăgând ultimele fumuri dintr-o ţigară, stătea Maria.

— Bună, a spus Alvis.

Maria nici măcar nu şi-a ridicat privirea.

Una din fetele mai tinere i-a răspuns în engleză:

— America, da? Îți place de mine, America?

Alvis n-a băgat-o în seamă pe tânără.

— Maria, a zis el încet.

Ea tot nu s-a uitat la el.

— Maria?

În cele din urmă femeia a înălțat privirea. Arăta cu douăzeci de ani mai în vârstă, nu cu zece. Braţele i se îngroşaseră, iar în jurul gurii şi al ochilor avea riduri.

— Cine-i Maria? a întrebat ea în engleză.

Una dintre fete a izbucnit în râs.

— Nu-l mai tachina. Sau dă-mi-l mie.

Fără ca vocea ei să trădeze în vreun fel că l-ar fi recunoscut, Maria i-a spus lui Alvis în engleză preţurile pentru diferite perioade de timp. Deasupra ei se găsea un tablou îngrozitor cu un iris. Alvis a trebuit să reziste tentaţiei de a-l întoarce cu susul în jos. A cumpărat o jumătate de oră.

Cum astfel de localuri nu-i erau străine, i-a plătit Mariei jumătate din preţul stabilit, iar ea a îndoit bancnotele, s-a dus jos şi i le-a dat bărbatului din spatele tejghelei. Apoi Alvis a urmat-o pe hol până într-o încăpere mică. Înăuntru nu se găseau decât un pat făcut, o noptieră, un cuier şi o oglindă mată şi zgâriată. Fereastra dădea înspre port şi strada de dedesubt. Ea s-a aşezat pe pat, căruia îi scârţâiau arcurile, şi a început să se dezbrace.

— Nu mă mai ţii minte? a întrebat Alvis în italiană.

Ea s-a oprit din dezbrăcat şi a rămas aşezată pe pat, încremenită, fără ca ochii ei să dea vreun semn de recunoaştere.

Alvis a început încet, povestindu-i în italiană cum staţionase în Italia în timpul războiului, cum o întâlnise într-o noapte pe o cărare pustie şi o condusese acasă, cum în ziua în care o întâlnise ajunsese într-o fază în care nu-i mai păsa dacă trăia sau murea, dar cum, după ce a cunoscut-o pe ea, a început din nou să-i pese. I-a spus că ea îl încurajase să scrie o carte după război şi să îşi ia proiectul în serios, dar el se întorsese acasă, în America („Ricorda? Wisconsin“), şi îşi băuse ultimii zece ani din viaţă. Cel mai bun prieten al lui, i-a mai spus el, murise în război şi lăsase în urmă o nevastă şi un fiu. Alvis n-avea pe nimeni şi se întorsese acasă, unde irosise toţi anii aceia.

Ea l-a ascultat răbdătoare şi apoi l-a întrebat dacă vrea să facă sex.

El i-a spus că se dusese s-o caute în Licciana şi i s-a părut că întrezăreşte ceva în ochii ei în momentul în care a rostit numele satului – ruşine, poate –, pentru că îl umpluse de smerenie ce făcuse ea pentru el în noaptea aceea: nu partea cu mâna, ci felul în care îl consolase după aceea, cum îi ţinuse faţa acoperită de lacrimi pe pieptul ei frumos. A fost, i-a zis el, gestul cel mai uman pe care-l făcuse cineva vreodată pentru el.

— Îmi pare așa de rău că ai devenit așa ceva, a spus Alvis.

— Așa ceva?

Râsul ei l-a surprins pe Alvis.

— Întotdeauna am fost așa ceva.

A arătat cu mâna roată prin cameră şi a spus într-o italiană monotonă:

— Amice, nu te cunosc. Şi nu cunosc nici satul ăsta despre care vorbeşti. Trăiesc în Genova de când mă ştiu. Mai am din când în când clienţi aşa ca tine, americani care au luptat în război

şi-au făcut sex prima dată cu o fată care semăna cu mine. E în regulă.

Părea răbdătoare, dar nu foarte interesată de povestea lui.

— Și ce-aveai de gând să faci? S-o salvezi pe Maria asta? S-o duci cu tine în America?

Alvis n-a ştiut ce să spună. Nu, evident că n-avea de gând s-o ducă acolo, în America, cu el. Deci de fapt ce avea de gând să facă? Ce căuta acolo?

— M-ai făcut fericită fiindcă m-ai ales în locul fetelor ălora mai tinere, a spus prostituata şi s-a întins să-i apuce cureaua de la pantaloni. Dar, te rog, nu-mi mai spune Maria.

În timp ce mâinile femeii îi desfăceau cu dexteritate cureaua, Alvis i-a privit îndeaproape chipul. Ea trebuia să fie, nu? Dar acum, brusc, nu mai era chiar atât de sigur. De fapt părea mai bătrână decât ar fi trebuit să fie Maria. Şi îngroşarea pe care o atribuise trecerii timpului… să fi însemnat de fapt că era altcineva? Oare se spovedea unei curve oarecare?

A urmărit cum mâinile ei butucănoase îi desfac nasturii de la pantaloni. Se simţea paralizat, dar a reuşit totuşi să se tragă la o parte. Și-a încheiat la loc nasturii şi cureaua.

— O vrei pe una din celelalte fete? l-a întrebat prostituata. Mă duc s-o aduc, dar tot va trebui să mă plăteşti şi pe mine.

Alvis şi-a scos portmoneul cu mâini tremurânde. A extras de-acolo o sumă de cincizeci de ori mai mare decât preţul pe care i-l ceruse ea la început. A pus banii pe pat. Şi apoi a spus încet:

— Îmi pare rău că nu te-am condus pur şi simplu acasă în noaptea aceea.

Ea doar s-a holbat la bani. Apoi Alvis Bender a ieşit, simțind că în încăperea aceea i se scursese și ultima picătură de viaţă din el. În salonul din faţă celelalte curve citeau revistele. Nici măcar nu şi-au ridicat privirea. Ajuns la parter, Alvis s-a strecurat pe lângă barmanul slăbănog şi rânjitor şi, până să ajungă afară, la soare, a simţit că înnebuneşte de sete. A traversat grăbit strada până la un alt bar, gândindu-se: „Doamne, ce bine că barurile astea nu se mai termină!" Era o mare uşurare că n-avea cum să epuizeze toate barurile din lume. Putea veni în Italia o dată pe an ca să lucreze la carte şi chiar dacă îi va lua tot restul vieţii ca s-o termine şi va bea până va crăpa, n-o să fie nici o problemă. Ştia de-acum ce va fi cartea sa: un artefact incomplet şi diform, o frântură dintr-un înţeles mai mare. Iar dacă răstimpul petrecut cu Maria se dovedea în cele din urmă fără rost – o întâlnire întâmplătoare, o clipă efemeră, poate chiar o altă curvă –, atunci las' să fie așa.

Un camion de pe stradă a virat brusc, ocolindu-l, şi asta l-a trezit din gânduri suficient de mult ca să privească în spate, peste umăr, înspre bordelul din care tocmai plecase. Iar acolo, la fereastra de la etajul întâi, stătea Maria – sau cel puţin asta avea să-şi spună el –, și-l privea sprijinită de geam, cu halatul puţin

desfăcut şi mângâind cu degetele locul dintre sâni unde-şi ascunsese el cândva faţa şi plânsese. Ea s-a mai uitat la el preţ de o clipă, apoi s-a depărtat de fereastră şi dusă a fost.

După acea izbucnire de creativitate, Alvis Bender n-a mai făcut progrese semnificative la roman în timpul vizitelor în Italia. În schimb, îşi făcea de cap câte o săptămână sau două prin Roma, Milano sau Veneţia, bând şi alergând după femei, după care venea şi petrecea câteva zile în tihna din Porto Vergogna. Revizuia acel prim capitol, îl rescria, îl rearanja, mai scotea câte un cuvânt sau două, mai adăuga câte o propoziţie nouă – dar de carte nu se alegea nimic. Cu toate acestea, se simţea întotdeauna cumva revigorat de faptul că-şi recitea şi redacta unicul capitol bun şi că-i revedea pe vechiul său prieten, Carlo Tursi, pe soţia lui, Antonia, şi pe fiul său cu ochi azurii, Pasquale. Dar acum, că-i găsise pe amândoi morţi şi pe Pasquale un bărbat în toată firea… Alvis nu ştia ce să mai creadă. Mai auzise de cupluri care muriseră foarte repede unul după celălalt, căci suferinţa devenise insuportabilă pentru cel rămas. Dar îi venea greu să priceapă: cu un an în urmă atât Carlo, cât şi Antonia păruseră sănătoşi. Iar acum pieriseră?

— Când s-a întâmplat? îl întrebă el pe Pasquale.

— Tata a murit primăvara trecută, mama, acum trei seri, zise Pasquale. Mâine e înmormântarea.

Alvis nu-şi putea lua ochii de la chipul lui Pasquale. În ultimele primăveri când venise în vizită, Pasquale fusese la facultate. Nu-i venea să creadă că acesta era micul Pasquale, că devenise un… un bărbat. Chiar şi copleşit de durere, tânărul emana acelaşi calm ciudat de care dăduse dovadă şi în copilărie, cu ochii lui albaştri și fermi cântărind senini şi neclintiţi lumea. Stăteau pe terasă în dimineaţa răcoroasă, iar valiza şi maşina de scris portabilă ale lui Alvis Bender se aflau la picioarele lui, unde stătuse cândva Pasquale.

— Pasquale, îmi pare tare rău, zise el. Dacă vrei să fii singur, pot să caut alt hotel mai sus pe coastă.

Pasquale ridică privirea spre el. Chiar dacă italiana lui Alvis era de obicei destul de clară, de data asta tânărului îi trebui o clipă ca să-i înţeleagă vorbele, aproape ca şi când ar fi trebuit să le traducă.

— Nu. M-aş bucura să rămâi.

Turnă un pahar de vin pentru fiecare şi îl împinse pe-al lui Alvis înspre el.

— *Grazie*, zise Alvis.

Îşi băură vinul în tăcere. Pasquale rămase cu privirea aţintită spre masă.

— Nu-i ceva neobişnuit – cupluri care mor aşa, unul după altul, zise Alvis, ale cărui cunoştinţe i se păreau uneori lui Pasquale suspicios de ample. Mor de…

Încercă să-şi amintească echivalentul italian pentru „durere“.

— *Dolore.*

— Nu, zise Pasquale şi ridică din nou încet privirea. Mătuşă-mea a omorât-o.

Alvis crezu că n-a auzit bine.

— Mătuşă-ta?

— Da.

— De ce-ar face una ca asta, Pasquale? întrebă Alvis.

Pasquale îşi frecă faţa.

— A vrut să mă duc să mă însor cu actriţa americană.

Lui Alvis îi trecu prin minte că, probabil, Pasquale înnebunise de durere.

— Ce actriţă?

Pasquale îi întinse ca prin somn fotografia lui Dee Moray. Alvis îşi scoase ochelarii din buzunar, se holbă la poză, apoi ridică privirea.

— Maică-ta a vrut să te însori cu Elizabeth Taylor? întrebă el sec.

— Nu. Cu cealaltă, spuse Pasquale, trecând la engleză, ca şi când astfel de lucruri nu puteau fi crezute decât în limba aceea. Vine la hotel, trei zile. Face greşeală vine aici.

Dădu din umeri.

În cei opt ani de când venea la Porto Vergogna, Alvis nu mai văzuse la hotel decât trei alţi clienţi şi cu siguranță nici un american – şi cu siguranță nici o actriţă frumoasă – şi nici o prietenă de-a lui Elizabeth Taylor.

— E frumoasă, spuse Alvis. Pasquale, unde-i acum mătuşă-ta Valeria?

— Nu ştiu. A fugit pe dealuri.

Pasquale umplu din nou paharele de vin. Se uită la vechiul lor prieten de familie, cu trăsăturile sale ascuţite şi mustaţa subţire, care îşi făcea vânt cu pălăria de fetru.

— Alvis, zise Pasquale, te superi dacă nu vorbim?

— Sigur că nu, Pasquale, răspunse Alvis.

Îşi băură vinul în tăcere. Iar în această tăcere valurile loveau slab stâncile de dedesubt, împroşcând în văzduh o ploaie de stropi fini, săraţi, în timp ce bărbaţii priveau amândoi în larg.

— Ţi-a citit cartea, zise Pasquale după o vreme.

Alvis înclină capul, întrebându-se dacă a auzit bine.

— Ce-ai zis?

— Dee. Americanca.

Arătă înspre blonda din fotografie.

— Ţi-a citit cartea. A zis că e tristă, dar şi foarte bună. I-a plăcut foarte mult.

— Serios? zise Alvis în engleză.

Şi apoi:

— Măi să fie!

Şi se lăsă din nou tăcerea, dacă lăsăm la o parte zgomotul făcut de valuri pe stânci, ce se auzea ca şi când cineva ar fi amestecat

nişte cărţi de joc.

— Bănuiesc că n-a mai zis… nimic altceva? întrebă după o vreme Alvis Bender, din nou în italiană.

Pasquale îi răspunse că nu era sigur că înţelege ce vrea să spună.

— Despre capitolul meu, zise Alvis. A mai spus şi altceva? Actriţa.

Pasquale îi zise că şi dacă o fi spus, el nu-şi mai amintea altceva.

Alvis îşi termină vinul şi anunţă că se retrage la el în cameră. Pasquale îl întrebă dacă l-ar deranja să stea într-o cameră de la primul etaj. Actriţa stătuse la etajul al doilea, îi explică el, şi n-avusese timp să curețe acolo. Tânărul se simţi ciudat minţind, dar pur şi simplu încă nu era pregătit să lase pe altcineva să stea în camera aceea – nici măcar pe Alvis.

— Nici o problemă, zise Alvis şi se duse sus să-şi despacheteze lucrurile, încă zâmbind la gândul că o femeie frumoasă îi citise cartea.

Aşa că Pasquale era singur la masă când auzi huruitul zgomotos al unei bărci mari cu motor şi ridică privirea chiar la timp ca să vadă o barcă de mare viteză pe care n-o știa trecând pe lângă dig şi intrând în golfuleţul din Porto Vergogna. Pilotul intrase prea repede în golf şi barca se ridică indignată, prăvălindu-se apoi în valul stârnit de propria-i viteză. În ambarcaţiune se aflau trei bărbaţi şi când aceasta se apropie huruind de debarcader, Pasquale îi văzu clar: un bărbat cu şapcă neagră pilota, iar în spatele lui, stând împreună la pupa, vipera de Michael Deane şi beţivul de Richard Burton.

Pasquale nu păru că ar vrea s-o ia spre țărm. Nici nu se clinti. Pilotul cu şapcă neagră legă barca de bolardul de lemn de pe debarcader, apoi Michael Deane şi Richard Burton coborâră din barcă pe debarcader şi o porniră la deal pe poteca îngustă care ducea la hotel.

Richard Burton părea să fie treaz şi era îmbrăcat impecabil, într-un sacou de lână, fără cravată şi cu manşetele de la cămaşă ieşindu-i de sub mânecile sacoului.

— Iată-l pe vechiul meu prieten! îi strigă Richard Burton lui Pasquale în timp ce urca înspre sat. Bănuiesc că Dee nu s-a întors aici, nu, amice?

Michael Deane venea la câţiva paşi în urma lui Burton, măsurând din ochi locul.

Pasquale se uită în spate, la mănunchiul amărât de case care era satul tatălui său, şi încercă să-l vadă prin ochii americanilor. Căsuţele din piatră şi stuc arătau, probabil, la fel de sleite cum se simţea și el, ca şi când, după trei sute de ani, ar fi fost totuşi pe punctul de a se desprinde de stânci şi de a se prăbuşi în mare.

— Nu, răspunse Pasquale.

Rămase aşezat, dar când cei doi bărbaţi ajunseră pe terasă, Pasquale îi aruncă o privire fioroasă lui Michael Deane, care se dădu o jumătate de pas în spate.

— Deci… n-ai văzut-o pe Dee? întrebă Michael Deane.

— Nu, repetă Pasquale.

— Vezi, ţi-am spus eu, îi zise Michael Deane lui Richard Burton. Acum hai să mergem la Roma. O să apară ea acolo. Sau poate că se va duce totuşi în Elveţia.

Richard Burton îşi trecu mâna prin păr, se întoarse şi arătă spre sticla de vin de pe masă.

— Te superi, amice?

În spatele lui, Michael Deane tresări, dar Richard Burton apucă sticla, o scutură şi îi arătă lui Deane că era goală.

— Ce ghinion îngrozitor! zise el şi îşi frecă gura, de parcă ar fi murit de sete.

— Înăuntru mai este vin, zise Pasquale. În bucătărie.

— Tare drăguţ din partea ta, Pat, spuse Richard Burton, bătându-l pe Pasquale pe umăr şi intrând pe lângă el în hotel.

Când dispăru înăuntru, Michael Deane îşi târşâi picioarele şi îşi drese glasul.

— Dick s-a gândit că poate s-a întors aici.

— Ea aţi pierdut? întrebă Pasquale.

— Bănuiesc că se poate spune şi-aşa.

Michael Deane se încruntă, gândindu-se dacă să mai adauge sau nu ceva.

— Trebuia să plece în Elveţia, dar se pare că nu a urcat în trenul cu pricina.

Michael Deane îşi frecă tâmpla.

— Dacă totuşi apare, ai putea să-mi dai de veste, te rog?

Pasquale nu zise nimic.

— Uite care-i treaba, începu Michael Deane. Toată tărăşenia asta e foarte complicată. Tu n-o vezi decât pe fata asta şi, recunosc, e o porcărie ce i s-a întâmplat. Dar mai sunt implicați şi alţii, mai există şi alte responsabilităţi, şi alte lucruri care trebuie luate în considerare. Căsnicii, cariere… Nu-i uşor.

Pasquale tresări, amintindu-şi de momentul în care îi spusese acelaşi lucru lui Dee Moray despre relaţia lui cu Amedea: „Nu-i uşor".

Michael Deane îşi drese din nou glasul.

— N-am venit aici ca să mă justific. Am venit ca să te rog să-i transmiţi un mesaj dacă o vezi. Spune-i că ştiu că-i furioasă. Dar mai ştiu cu exactitate şi ce-şi doreşte. Aşa să-i spui. Michael Deane ştie ce vrei. Iar eu sunt cel care o poate ajuta să obţină ce-şi doreşte.

Îşi vârî mâna în buzunar şi scoase un alt plic, pe care i-l întinse lui Pasquale.

— În italiană există o expresie care a ajuns să-mi placă foarte mult în ultimele câteva săptămâni: con molta discrezione.

Cu multă discreţie. Pasquale refuză banii, fluturând din mână de parcă ar fi alungat o viespe.

Michael Deane puse plicul pe masă.

— Spune-i doar să mă contacteze dacă se întoarce, capisci?

În acel moment Richard Burton apăru în uşă.

— Unde-ai zis că-i vinul ăla, şefule?

Pasquale îi spuse unde să caute vinul şi Richard Burton se duse iar înăuntru.

Michael Deane zâmbi.

— Uneori cei cu adevărat buni sunt… dificili.

— Şi el e bun? întrebă Pasquale, fără să ridice privirea.

— Cel mai bun din câţi mi-a fost dat să văd până acum.

Ca la comandă, Richard Burton apăru iar, cu o sticlă de vin fără etichetă.

— Aşa deci. Plăteşte-l pe om pentru vino, Deane-o!

Michael Deane mai puse nişte bani pe masă: de două ori preţul sticlei de vin.

Atras de voci, Alvis Bender ieşi din hotel, dar încremeni în prag, holbându-se stupefiat, în timp ce Richard Burton ridică sticla întunecată cu vin înspre el.

— Cin, cin, amico, spuse Richard Burton, crezând că Alvis era şi el italian.

Trase o duşcă zdravănă şi se întoarse din nou spre Michael Deane:

— Ei bine, Deaner… presupun că mai avem lumi de cucerit.

Îi făcu o plecăciune lui Pasquale.

— Domnule dirijor, ai o orchestră minunată aici. Să nu schimbi nimic.

Şi, după ce spuse asta, o porni înapoi spre barcă.

Michael Deane îşi vârî mâna în buzunarul de la piept şi scoase o carte de vizită şi un stilou.

— Iar asta – semnă cu o oarecare afectare cartea de vizită pe verso şi o puse pe masă, în faţa lui Pasquale, ca şi când ar fi făcut o scamatorie – e a dumitale, domnule Tursi. Poate că într-o bună zi o să pot face şi eu ceva pentru dumneata. Con molta discrezione, repetă el.

Apoi Michael Deane dădu solemn din cap, se întoarse și o porni după Richard Burton în jos pe trepte.

Pasquale luă cartea de vizită semnată şi o întoarse. Pe ea scria: „Michael Deane, Publicitate, 20th Century Fox".

Alvis Bender stătea încremenit în pragul hotelului şi se holba cu gura căscată la bărbaţii care coborau spre ţărm.

— Pasquale? zise el în cele din urmă. Acela e Richard Burton?

— Da, oftă Pasquale.

Şi aici s-ar fi terminat episodul cu oamenii de film americani dacă mătuşa Valeria nu şi-ar fi ales chiar acel moment ca să reapară iar, ca un strigoi, împleticindu-se, din spatele capelei părăsite, înnebunită de durere, de vinovăţie şi de o noapte

petrecută sub cerul liber, cu ochii goi, cu părul cărunt ţâşnindu-i din cap ca nişte sârme arse, cu hainele murdare şi cu chipul supt de foame brăzdat de lacrimi noroioase.

— Diavolo!

Trecu pe lângă hotel, pe lângă Alvis Bender, pe lângă nepotul ei, şi o porni la vale, înspre cei doi bărbaţi care se retrăgeau spre mare. Pisicile vagaboande se împrăştiară, fugind din faţa ei. Richard Burton era deja departe, dar Valeria şontâcăi pe cărare către Michael Deane, urlând la el în italiană. Diavole, criminalule, asasinule.

— Omicida! şuieră ea. Assassino cruento!

Aproape ajuns cu sticla la barcă, Richard Burton se întoarse:

— Deane, ţi-am spus să plăteşti vinul!

Michael Deane se opri, se răsuci pe călcâie şi ridică mâinile, dând să-şi etaleze farmecul lui obişnuit, dar vrăjitoarea bătrână continua să înainteze. Ea ridică un deget noduros, îl îndreptă către el şi îi aruncă o lamentaţie acuzatoare, un blestem oribil, al cărui ecou răsună pe zidurile de stâncă:

— Io ti maledico a morire lentamente, tormentato dalla tua anima miserabile!

Te blestem să ai parte de-o moarte lentă, chinuit de sufletul tău mizerabil.

— La dracu', Deane! urlă Richard Burton. N-ai de gând să te sui odată în barcă?

15
Primul capitol respins al memoriilor lui Michael Deane

2006
Los Angeles, California

MOTOR.

Cu ce să-ncepem oare? Cu naşterea zice bărbatul.

Prea bine. Am venit pe lume în oraşul îngerilor în anul 1939 fiind al patrulea din cei şase copii ai nevestei unui avocat isteţ. Dar nu m-am NĂSCUT cu adevărat decât în primăvara anului 1962.

Când am descoperit ce sunt menit să fac.

Înainte de momentul ăsta viaţa mi-a fost aşa cum e probabil şi pentru oamenii obişnuiţi. Mese în familie şi lecţii de înot. Tenis. Verile cu verişorii din Florida. Fete mai libertine pipăite în spatele şcolii şi la cinematograf.

Dacă am fost cel mai deştept? Nu. Cel mai chipeş? Nici asta. Am fost ceea ce se cheamă o Pacoste. Cu P mare. Băieţii invidioşi mă pocneau frecvent. Fetele mă plesneau. Şcolile mă scuipau ca pe-o stridie stricată.

Pentru tatăl meu am fost Trădătorul. Al numelui său şi al planurilor pe care le avea pentru mine. Studii în străinătate. Facultatea de Drept. Practicant la firma LUI. Lansat pe urmele LUI. Viaţa LUI. În schimb eu mi-am trăit-o pe-a mea. Colegiul Pomona doi ani de zile. Studiul gagicilor. M-am lăsat în 1960 ca să joc în filme. Un ten păcătos mi-a distrus planurile. Aşa c-am decis să-nvăţ cum merge afacerea din interior. Pornind de jos. O slujbă în publicitate la 20th Century Fox.

Lucram în fostul garaj de la Fox lângă camionagii unsuroși. Vorbeam toată ziua la telefon cu reporteri şi jurnaliști de scandal. Încercam să băgăm la tipar poveştile bune şi să le scoatem pe cele rele. Seara mergeam la premiere chefuri şi serate caritabile. Dacă mi-a plăcut? Cui nu i-ar plăcea? În fiecare seară cu o altă damă la braţ. Soarele şi Sunset Strip şi sexul? Viaţa era electrizantă.

Şeful meu era un individ gras şi clăpăug din Midwest pe nume Dooley. M-a ţinut lângă el fiindcă eram proaspăt. Fiindcă eram o ameninţare. Dar într-o dimineaţă Dooley nu era la birou. Am primit un telefon disperat. La poarta studioului apăruse un şmecher cu nişte fotografii interesante. Un cunoscut actor de westernuri la un chef. Una din vedetele noastre în ascensiune. Ce nu se ştia la fel de bine era că individul era şi un poponar de prima mână. Iar pozele astea îl arătau pe individ sugând de zor acadeaua cuiva. Cea mai animată reprezentaţie pe care-o oferise vreodată individul.

Dooley urma să se întoarcă la lucru a doua zi. Dar treaba nu suferea amânare. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să-l caut pe un ziarist de scandal care îmi era dator. Am plantat zvonul că actorul cowboy era logodit cu o actriţă tânără. Una de serie B în ascensiune. Cum am ştiut că fata o să fie de acord? O ştiam fiindcă i-o trăsesem şi eu de câteva ori. A-ţi asocia numele cu o vedetă mai cunoscută era drumul cel mai scurt către prima pagină. Bineînţeles c-a fost de acord. În oraşul ăsta toate curg contra curentului. Apoi am mers agale până la poartă şi l-am angajat cu nonșalanță pe fotograf ca să facă nişte fotografii publicitare pentru studio. Am ars cu mâna mea negativele cowboy-ului sugător.

Telefonul l-am primit la prânz. Până la ora cinci totul era rezolvat. Dar a doua zi Dooley era furios. De ce? Fiindcă îl sunase Skouros. Şi directorul studioului voia să mă vadă pe MINE. Nu pe el.

Dooley m-a dăscălit vreo oră. Nu-l privi în ochi pe Skouros. Nu înjura. Şi orice-ai face nu-l contrazice NICIODATĂ pe bătrân.

Bine. O oră am aşteptat în faţa biroului lui Skouros. Apoi am intrat. Era cocoţat pe-un colţ al mesei. Avea pe el un costum de antreprenor de pompe funebre. Un bărbat corpolent cu ochelari fumurii şi păr lucios. A arătat cu mâna înspre un scaun. Mi-a oferit o Coca-Cola. „Mulţumesc." Zgârciobul de grec a deschis sticla. A turnat o treime din ea într-un pahar pe care mi l-a întins. Ţinea de restul băuturii de parcă nu mi-o câştigasem încă. A stat acolo pe colţul biroului şi s-a uitat la mine cum îmi beau Cola minusculă în timp ce-mi punea întrebări. De unde eram? Ce speram să fac în viaţă? Care era filmul meu preferat? Nici măcar o dată nu l-a pomenit pe cowboy. Şi ce vrea şeful ăsta mare de studio de la Decan?

— Michael. Spune-mi. Ce ştii despre Cleopatra?

Ce întrebare tâmpită! Toată lumea din oraş ştia tot ce era de ştiut despre filmul ăla. În primul rând cum mânca de viu studioul. Cum ideea fusese frecată douăzeci de ani înainte s-o dezvolte Walter Wanger în '58. Dar apoi Wanger şi-a prins nevasta înşelându-l cu agentul ei şi l-a împuşcat pe agent în coaie. Aşa că Rouben Mamoulian a preluat Cleo. A cerut un buget de 2 milioane de dolari și pe Joan Collins în rolul principal. Care era o alegere la fel de logică precum Don Knotts. Aşa că studioul a lăsat-o baltă şi a curtat-o pe Liz Taylor. Cea mai mare vedetă din lume dar cu reputaţia zdruncinată de publicitatea negativă de care avusese parte din plin după ce i-l furase pe Eddie Fisher lui Debbie Reynolds. N-avea nici treizeci de ani şi era la al patrulea mariaj. E-ntr-un moment aşa de precar al carierei şi ea ce face? Cere un milion de dolari şi zece la sută din Cleopatra. Nimeni nu făcuse vreodată nici măcar juma' de milion pe un film şi dama asta vrea unul cu totul?

Dar studioul era disperat. Skouros a zis că da.

În 1960 Mamoulian a luat cu el în Anglia patruzeci de oameni ca să înceapă producţia la Cleo. A fost un dezastru de la bun început. Vreme proastă. Ghinion. Construit platouri. Dărâmat platouri. Reconstruit platouri. Mamoulian n-a putut filma nici măcar un cadru. Liz s-a îmbolnăvit. O răceală s-a transformat într-un abces la un dinte apoi într-o infecţie la creier apoi într-o infecţie cu stafilococ şi apoi în pneumonie. Femeia a avut nevoie de-o traheotomie şi aproape c-a murit pe masa de operaţie. Distribuţia şi echipa de filmare stăteau degeaba bând şi jucând cărţi. După şaisprezece luni de producţie şi şapte milioane de dolari Mamoulian avea mai puţin de doi metri de film utili. Un an şi jumătate şi omul nici măcar nu-şi filmase echivalentul înălţimii. Skouros n-a avut de ales. L-a concediat pe Mamoulian. L-a adus pe Joe Mankiewicz. Mankie a mutat toată şandramaua în Italia şi-a dat afară

toată distribuţia cu excepţia lui Liz. L-a adus pe Dick Burton pentru rolul lui Marc Antoniu. A angajat cincizeci de scenarişti ca să peticească scenariul. În curând avea cinci sute de pagini. Nouă ore de naraţiune. Studioul pierdea şaptezeci de mii pe zi în timp ce o mie de figuranţi stăteau degeaba şi erau plătiţi pentru nimic şi ploua şi ploua şi Liz bea şi Mankie a început să vorbească despre cum vrea el să-l transforme în trei filme. Studioul era atât de implicat încât nu mai exista cale de întoarcere. Nu după doi ani de producţie douăzeci de milioane duse deja pe apa sâmbetei şi cine ştie câte altele în timp ce hapsânul de Skouros a-nghiţit toată găluşca sperând în ciuda tuturor evidenţelor că în cele din urmă va lansa pe ecran cel mai mare film… spectacol… din câte s-au făcut… vreodată.

— Ce ştiu despre Cleopatra?

M-am uitat la Skouros care stătea cocoţat pe birou cu Cola mea în mână.

— Ştiu câte ceva.

Răspuns corect. Skouros mi-a mai turnat Cola în pahar. Apoi s-a întins peste birou. A apucat un plic galben. Mi l-a întins. N-am să uit niciodată fotografia pe care am scos-o din plicul ăla. Era o operă de artă. Doi oameni într-o îmbrăţişare strânsă. Şi nu oricine. Dick Burton şi Liz Taylor. Nu Antoniu şi Cleopatra într-un instantaneu publicitar. Liz şi Dick sărutându-se pe terasa de la Grand Hotel din Roma. Fiecare făcând speologie cu limba în gura celuilalt.

Era un dezastru. Amândoi erau căsătoriţi. Studioul se resimţea încă de pe urma publicităţii de rahat pe care o declanșase Liz când distrusese căsnicia lui Debbie şi Eddie. Iar acum Liz şi-o pune cu cel mai mare actor de teatru al generaţiei sale? Care pe deasupra mai e şi-un futangiu de prima mână? Cum rămânea cu copilașii lui Eddie Fisher? Şi cu familia lui Burton? Ticăloşii ăia de galezi mici cu ochii mânjiţi de cărbune care plâng după tati? O asemenea reclamă avea să omoare filmul. Avea să omoare studioul. Bugetul peliculei era deja o ghilotină care atârna deasupra căpăţânei groase de grec a lui Skouros. Aşa ceva avea să slobodă lama.

M-am holbat la fotografie.

Skouros s-a străduit din răsputeri să zâmbească şi să pară calm. Dar ochii îi clipeau ca un metronom.

— Ce părere ai Deane?

Ce părerea avea Deane? Nici chiar aşa de repede.

Mai ştiam ceva. Dar de fapt n-o ştiam încă. Ştii ce zic? Aşa cum ştii despre sex înainte să ştii cu adevărat despre sex. Eu am un talent. Dar încă nu descoperisem cum să-l folosesc. Uneori vedeam prin oameni. Până în miezul fiinţei lor. Ca un aparat de radiografie. Nu un detector uman de

minciuni. Un detector de dorinţe. M-a băgat şi-n bucluc. O fată îmi spune nu. De ce? Are prieten. Aud nu dar VĂD da. Zece minute mai târziu prietenul intră şi-şi găseşte prietena cu Deane în gură. Pricepi de zic?

Aşa a fost şi cu Skouros. El zicea una dar eu vedeam altceva. Deci. Ce-ai de gând acum Deane? Aici îți stă în cumpănă întreaga carieră. Iar în minte mai auzi și sfatul lui Dooley. (Nu-l privi în ochi. Nu înjura. Nu-l provoca.)

El îşi repetă întrebarea:

— Deci. Ce părere ai?

Inspiraţie adâncă.

— Ei bine. Mi se pare că nu numai dumneata eşti futut la filmul ăsta.

Skouros s-a holbat la mine. Apoi s-a ridicat de pe colţul biroului. L-a înconjurat şi s-a aşezat. Din acel moment mi-a vorbit ca unui bărbat. Gata cu sferturile de Cola. A luat-o pe rând. Liz? Imposibil să te înţelegi cu ea. Tulburată. Încăpăţânată. Veşnic pornită să contrazică. Dar Burton era profesionist. Iar asta nu era prima dată când prindea o damă de prima mână. Singura noastră şansă era să-i băgăm lui minţile în cap. Când era treaz.

Multă baftă ce să zic. Prima ta însărcinare este să te duci la Roma şi să-l convingi pe Dick Burton când e TREAZ că dacă n-o lasă-n pace pe Liz Taylor zboară din filmul ăsta. Bine. A doua zi am decolat.

La Roma am văzut imediat că nu va fi uşor. Nu era o aventură de platou oarecare. Se îndrăgostiseră. Până şi futangiul ăla de actriţe care era Burton se arsese cu tipa asta. Prima dată în viaţă când nu le-o trage şi figurantelor şi coafezelor. La Grand Hotel i-am explicat cum stă treaba. I-am transmis tot mesajul lui Skouros. Am făcut pe durul. Dick a râs pur şi simplu de mine. Eu o să-l zbor pe EL din film? Puţin probabil.

De-abia trecuseră treizeci şi şase de ore din cea mai importantă misiune din viaţa mea şi deja îmi descoperise cacealmaua. Nici bomba atomică nu-i putea despărţi pe Dick şi Liz.

Şi nu-i de mirare. Asta a fost cea mai mare poveste de iubire din istoria Hollywoodului. N-a fost un futai de platou oarecare. Iubire. Toate cuplurile astea drăguţe de-acum cu numele lor de familie unite? Imitaţii palide. Nişte copii.

Dick şi Liz erau zei. Talent pur farmec pur şi la fel ca zeii erau teribili împreună. Groaznici. Un coşmar superb. Beţi narcisişti şi nemiloşi cu toţi cei din jur. Măcar de-ar fi avut și filmul tensiunea ăstora doi. Filmau o scenă seacă precum o stafidă şi de îndată ce camerele de filmat se opreau Burton făcea vreun comentariu ironic iar ea şuiera ceva drept răspuns şi-apoi ieşea ca o furtună el o urmărea până

la hotel şi angajaţii de-acolo povesteau despre zgomotele infernale sticle sparte şi ţipete şi plânsete şi cu ăştia doi nu ştiai niciodată când se ceartă şi când se fut. Carafele goale zburau de pe balcoane. Fiecare zi o coliziune. O ciocnire în lanţ.

Şi atunci mi-a venit ideea.

Pentru mine e momentul în care m-am născut.

Sfinţii îi spun epifanie.

Miliardarii îi spun sclipire.

Artiştii îi spun muză.

Pentru mine a fost momentul în care am înţeles ce mă desparte de alţi oameni. Un lucru pe care-l văzusem întotdeauna dar nu-l înţelesesem în întregime. Capacitatea de a ghici adevărata personalitate. Motivaţia. Inimile pline de dorinţe. Am văzut lumea întreagă într-o străfulgerare şi am înţeles imediat:

Vrem ceea ce vrem.

Dick o voia pe Liz. Liz îl voia pe Dick. Şi noi vrem accidente de maşină. Pretindem că nu. Dar le adorăm. A privi înseamnă a iubi. O mie de oameni trec cu maşina pe lângă statuia lui David. Două sute o privesc. O mie de oameni trec cu maşina pe lângă un accident. O mie îl privesc.

Probabil că de-acum e un clişeu. Ceva evident pentru prostiile alea de contoare de computer cu ratele lor de accesări şi estimări şi număr de vizitatori. Dar pentru mine a fost un moment de răscruce. Şi pentru oraş. Pentru lume.

L-am sunat pe Skouros în L.A.

— Chestia asta nu se poate rezolva.

Bătrânul a rămas tăcut o vreme.

— Îmi spui că trebuie să trimit pe altcineva?

— Nu.

Vorbeam cu un copil de cinci ani.

— Am zis doar că nu… se poate… rezolva nimic. Şi nici nu vrei să se rezolve.

S-a înfuriat la culme. Nu era genul de ins obişnuit să primească veşti proaste.

— Ce dracu' vrei să spui?

— Cât ai investit în filmul ăsta?

— Costul real al unui film nu e…

— Cât?

— Cincisprezece.

— Îs douăzeci ca nimica. Optimist vorbind o să cheltuieşti douăzeci şi cinci sau treizeci înainte să-l termini. Şi cât vei cheltui pe publicitate ca să recuperezi treizeci de milioane?

Skouros nici nu putea rosti cifra.

— Reclame şi afișe şi anunţuri în toate revistele din lume. Opt? Hai să zicem zece. Ai ajuns la patruzeci de milioane. Nici un film n-a încasat vreodată patruzeci de milioane. Şi să fim bine înţeleşi. Filmu-i de rahat. Am avut păduchi mai plăcuţi decât filmul ăsta. Filmul ăsta face și-un căcat s-arate mai bine.

Îl omoram pe Skouros. Evident. Dar numai ca să-l salvez.

— Dar ce-ar fi dacă ţi-aş aduce douăzeci de milioane de publicitate GRATIS?

— Ăsta nu-i genul de publicitate pe care ne-o dorim!

— Poate că e.

Şi apoi i-am explicat cum stau lucrurile pe platou. Băutura. Certurile. Sexul. Când aparatele de filmat mergeau totul era mort. Dar când se opreau… Nu-ţi puteai lua ochii de la ei. Marc Antoniu şi Cleo-futu-patra? Cui naiba-i păsa de oasele alea putrezite? Dar Liz şi Dick… ĂSTA e filmul nostru. I-am spus lui Skouros că atâta timp cât aventura asta e în toi filmul mai are o şansă.

Să stingem focul ăsta? Pe naiba. Ce trebuie noi să facem e să-l înteţim.

În ziua de azi e la mintea cocoşului. În lumea asta de cădere şi mântuire şi iar cădere. De revenire după revenire. De casete cu sex în intimitate scăpate cu grijă în public. Dar atunci nimeni nu mai gândise aşa. Nu despre vedetele de cinema! Ele erau nişte zeităţi greceşti. Fiinţe perfecte. Când cădea vreunul dintre ei cădea pe veșnicie. Fatty Arbuckle? Terminat. Ava Gardner? Terminată.

Eu sugeram să dăm foc întregului oraş ca să salvăm o singură casă. Dacă-mi ieşea figura lumea se va uita la filmul nostru nu în ciuda scandalului ci din pricina lui. După aşa ceva nu mai exista cale de întoarcere. Zeii aveau să fie morţi pentru totdeauna.

Îl auzeam pe Skouros respirând la celălalt capăt al firului.

— Fă-o.

Apoi a închis.

În după-amiaza aceea l-am mituit pe şoferul lui Liz. Când ea şi Burton au ieşit pe terasa vilei pe care o închiriaseră ca să se ascundă aparatele de fotografiat au început să ţăcănească de pe balcoane din trei direcţii. Fotografi cărora le vândusem eu pontul. A doua zi mi-am angajat propriul fotograf care să-i urmărească. Am făcut zeci de mii vânzând pozele alea. Banii i-am folosit ca să mituiesc şi alţi şoferi şi machiori pentru informaţii. Mi-am creat propria mică industrie. Liz şi Dick erau furioşi. M-au implorat să aflu de la cine se scurgeau informaţiile şi m-am prefăcut că aflu. Am concediat şoferi figuranţi şi furnizori şi n-a trecut mult până ce Dick şi Liz au ajuns să conteze pe mine ca să le fac

rezervări pentru escapade în locuri îndepărtate dar fotografii tot îi găseau.

Şi a funcţionat? A făcut valuri mai mari decât orice altă bârfă din cinema de până atunci. Liz şi Dick în toate ziarele din lume.

A aflat nevasta lui Dick. Şi soţul lui Liz. Şi lucrurile s-au amplificat şi mai mult. I-am spus lui Skouros să aibă răbdare. Să aştepte până la capăt.

Apoi bietul Eddie Fisher a venit cu avionul la Roma ca să-ncerce să-şi recucerească nevasta şi brusc m-am trezit cu altă problemă. Pentru ca planul meu să funcţioneze trebuia ca Liz şi Dick să fie împreună când se terminau filmările. Când urma să aibă loc premiera pe Sunset aveam nevoie ca Dick să i-o tragă lui Liz în sufrageria de la hotelul Chateau Marmont. Şi aveam nevoie ca Eddie Fisher să-şi ia tălpăşiţa. Dar tâmpitul voia să lupte pentru căsnicia lui ratată.

Cealaltă problemă provocată de prezenţa lui Fisher la Roma era Burton. S-a îmbufnat. Bea. Şi s-a întors la cealaltă femeie cu care şi-o mai pusese din când în când de la sosirea lui în Italia.

Era înaltă şi blondă. Cu o înfăţişare neobişnuită. Telegenică foc. Toate actriţele erau fie cupeuri fie berline. Genul curvă sau genul fătuca din vecini. Dar asta era altfel. Ceva nou. N-avea experienţă în cinematografie. Venea din teatru. Mankie o distribuise în chip inexplicabil ca doamnă de onoare a Cleopatrei după ce-o văzuse într-o fotografie. S-a gândit c-o s-o facă pe Liz să pară mai egipteancă dacă una dintre sclavele ei era blondă. Habar n-avea însă că una dintre sclavele lui Liz îl slujea de fapt pe Dick.

Dumnezeule! Nu mi-a venit să cred când am văzut-o. Cine pune o blondă înaltă într-un film despre Egiptul antic?

Fetei ăsteia o să-i spun D.

D. asta era ceea ce mai târziu avea să fie numit spirit liber. Una din hipioatele alea fără fasoane şi cu ochi mari de care aveam să profit din plin în anii şaizeci şi şaptezeci.

Nu că i-am tras-o vreodată ăsteia.

Nu că n-aş fi vrut.

Dar cum Eddie Fisher făcea pe bosumflatul prin Roma Dick s-a dus fuga la rezervă. La D. asta. Nu mi-am imaginat că va fi vreo problemă. Unei fete ca ea îi arunci un oscior. Un rolişor oarecare. Un contract cu un studio. Şi dacă nu-i convine o concediezi. Ce te costă? Aşa că l-am pus pe Mankiewicz să-i dea deşteptarea la cinci dimineaţa ca să fie la filmări. Ca s-o ia de lângă Burton. Dar apoi s-a îmbolnăvit.

Aveam pe platou un doctor american. Crane îl chema pe individ. Singura lui treabă era să-i prescrie medicamente lui

Liz. A examinat-o pe fata asta D. M-a tras deoparte a doua zi.

— Avem o problemă. Fata-i gravidă. Nu ştie încă. Ceva doctoraş de doi bani i-a zis că nu poate face copii. Ei bine poate.

Evident că mai aranjasem avorturi la viaţa mea. Doar lucram în publicitate. Ținea practic de fişa postului. Dar eram în Italia. În Italia catolică din anul 1962. Pe vremea aia ar fi fost mai uşor să faci rost de-o rocă lunară.

La naiba. Eram acolo ca să dau lumii de ştire că cele mai mari vedete din cel mai mare film din lume sunt împreună şi eu trebuia să mă ocup de aşa ceva? Deane Dezastrul. Dacă Cleopatra se lansează şi toată lumea vorbeşte despre aventura amoroasă a vedetelor noastre încă mai avem o şansă. Dacă toți trăncănesc despre cum a lăsat Burton o figurantă gravidă şi Liz s-a întors la bărbatu-său... atunci suntem terminați.

Am făcut un plan din trei părţi. În primul rând: scapă o vreme de Burton. Ştiam că Darryl Zanuck era în Franţa pentru filmările la Ziua cea mai lungă. Şi mai ştiam și că-l voia pe Burton pentru o scurtă apariţie ca să-şi facă filmul de război un pic mai stilat. Ştiam că Burton era dispus s-o facă. Dar Skouros îl ura pe Zanuck. Skouros îl înlocuise pe bătrân la Fox. Şi erau unii în consiliul de administrație care voiau să-l înlocuiască cu Dickie elegantul fiu al lui Darryl. Aşa c-am făcut-o prin spatele lui Skouros. L-am sunat pe Zanuck şi i l-am împrumutat pe Burton pentru zece zile.

Apoi l-am sunat pe doctor şi i-am zis s-o cheme pe D. asta pentru alte analize.

— Ce fel de analize? a întrebat el.

— La naiba tu eşti doctor! Orice o va scoate o vreme din oraş.

Mă temeam că va face pe fiţosul. Jurământul lui Hipocrate şi alte alea. Dar Crane ăsta n-a stat pe gânduri. A doua zi vine la mine cu un zâmbet larg pe faţă.

— I-am zis că are cancer la stomac.

— POFTIM?

Crane mi-a explicat că simptomele iniţiale ale sarcinii erau asemănătoare cu cele ale cancerului de stomac. Crampe greaţă şi lipsa menstruaţiei.

Voisem să scap de biata fată nu s-o omor.

Doctorul a zis să nu-mi fac griji. I-a explicat el că se poate trata. Există un medic elveţian cu o procedură nouă. Apoi mi-a făcut cu ochiul. Evident doctorul din Elveţia o anesteziază. Îi aplică procedura rapidă. Când se trezeşte „cancerul“ a dispărut. Iar ea habar n-are. O trimitem înapoi în State să se refacă. Şi îi fac rost de vreun rol în

ceva film de-acolo. Toată lumea iese în câştig. Problema e rezolvată. Filmul e salvat.

Dar D. asta era un element imprevizibil. Maică-sa murise de cancer şi ea a luat diagnosticul fictiv mult mai în tragic. Iar eu am subestimat sentimentele lui Dick față de ea.

Pe celălalt front Eddie Fisher renunţase şi plecase acasă. L-am sunat pe Dick în Franţa ca să-i dau vestea cea bună. Liz era liberă să se vadă din nou cu el. Dar el n-avea timp de Liz chiar acum. Fata astalaltă D. avea cancer. Era pe moarte. Şi Dick voia să fie acolo lângă ea.

— O să se facă bine. Există un doctor în Elveţia care…

Dick m-a întrerupt. D. asta nu voia să meargă la tratament. Voia să-şi petreacă timpul care-i mai rămăsese împreună cu el. Iar individul era destul de narcisist ca să-şi închipuie că asta e o idee bună. Are două zile libere la Ziua cea mai lungă şi vrea să se întâlnească cu D. pe coasta italiană. Şi cum le-am fost de aşa mare ajutor lui şi lui Liz vrea să-i aranjez şi întâlnirea asta.

Ce puteam să fac? Burton vrea să se întâlnească cu ea undeva departe în orăşelul ăsta mic de pe coastă. Portovenere. Chiar între Roma şi sudul Franţei unde se filmează Ziua cea mai lungă. Am desfăcut harta şi mi-au picat ochii direct pe un punct cât un purice cu un nume asemănător. Porto Vergogna. O rog pe agenta de turism să se intereseze. Îmi zice că nu-i nimic de capul lui. Un sat pescăresc pe-o stâncă. Fără drumuri fără telefoane. Nici nu poţi s-ajungi acolo cu trenul sau cu maşina. Numai cu barca.

— Au vreun hotel? am întrebat.

Agenta mi-a spus că există unul mic. Aşa că pentru Dick am rezervat o cameră în Portovenere dar pe D. am trimis-o la Porto Vergogna. I-am spus să-l aştepte pe Burton la hotelul ăla mic. Nu trebuia decât s-o pitesc câteva zile până ce Dick se întorcea iar în Franţa şi-apoi o puteam duce în Elveţia.

Iniţial totul a mers ca pe roate. D. era blocată în sătucul ăla. Fără nici un fel de contact cu lumea. Burton a apărut în Portovenere şi m-a găsit pe mine aşteptându-l. I-am zis că D. se hotărâse să plece la tratament în Elveţia. Să nu-şi facă griji pentru ea. Doctorii elveţieni sunt cei mai buni. Apoi l-am dus cu maşina înapoi la Roma ca să se întâlnească cu Liz.

Dar înainte să reuşesc să-i reunesc s-a ivit o altă problemă. Un puşti de la hotelul unde stă D. apare la Roma vine direct la mine şi mă pocneşte. Eram la Roma de trei săptămâni şi mă obişnuisem cu italienii ăştia care încercau să mă escrocheze aşa că i-am dat nişte bani şi l-am expediat. Dar insul m-a tras pe sfoară. L-a găsit pe Burton

şi i-a explicat toată tărăşenia. Că D. nu era pe moarte. Că era gravidă. Apoi l-a dus pe Burton la ea. Nemapomenit. Acum Dick era închis cu amanta lui gravidă într-un hotel din Portovenere. Şi soarta filmului meu atârnă în balanţă.

Dar a renunţat Decanul? Nici pe departe. L-am sunat pe Zanuck şi l-am trimis pe Burton înapoi în Franţa pentru o zi de returnări fictive la Ziua cea mai lungă. Iar eu m-am repezit la Portovenere ca să discut cu D. asta.

N-am mai văzut niciodată pe cineva atât de furios. Voia să mă omoare. Şi o înţelegeam. Serios. Mi-am cerut scuze. I-am explicat că habar n-am avut că doctorul o să-i spună că are cancer. I-am spus că toată povestea scăpase de sub control. I-am spus că toată cariera ei era ca și aranjată. Garantat. Nu trebuia decât să se ducă în Elveţia şi dup-aia putea juca în orice film produs de Fox.

Dar tipa n-a fost atât de uşor de pus cu botul pe labe. Nu voia bani sau roluri. Nu-mi venea să cred. Nu mai întâlnisem încă un actor care să nu vrea sau bani sau roluri sau ambele.

Acela a fost momentul în care am înţeles ce responsabilitate profundă zace în spatele capacităţii mele de a ghici dorinţele. Una era să ştii ce vor oamenii cu adevărat. Şi era cu totul altceva să CREEZI dorinţa aia în ei. Să CONSTRUIEŞTI dorinţa aia.

M-am prefăcut că oftez.

— Uite ce e. Toată povestea asta a scăpat de sub control. El nu vrea decât să faci avortul şi să nu sufli o vorbă. Aşa că spune-mi tu cum putem rezolva asta.

Ea a tresărit.

— Cum adică „El nu vrea decât“?

Nici măcar n-am clipit.

— Se simte foarte prost. Evident. Nici n-a fost în stare să te roage el personal. De-aia a plecat azi. Se simte groaznic din cauza turnurii pe care-au luat-o lucrurile.

A părut mai distrusă decât atunci când crezuse că are cancer.

— Stai un pic. Doar nu vrei să spui…

Ochii i s-au închis încet. Nu-i trecuse niciodată prin cap că Dick ştiuse de la bun început ce făceam eu. Şi sincer să fiu nici mie nu-mi trecuse prin cap până atunci. Dar într-un fel era adevărat.

M-am prefăcut că presupusesem că ea ştie că acţionez în numele lui. Era o improvizaţie de moment. N-aveam la dispoziție decât o zi până se-ntorcea Dick din Franţa. Trebuia să par că-l apăr. I-am spus că ţine mult la ea. Şi că oferta asta nu schimbă cu nimic lucrurile. I-am spus că nu trebuie să-l condamne. Că sentimentele pe care le are

pentru ea sunt autentice. Dar el şi Liz erau sub o presiune imensă cu filmul acesta…

M-a întrerupt. Începea să priceapă. Doctorul lui Liz era cel care o diagnosticase. Şi-a dus mâna la gură.

— Şi Liz ştie despre asta?

Am oftat şi m-am întins ca să-i apuc mâna. Dar s-a retras ca şi când mâna mea ar fi fost un şarpe.

I-am spus că nu se făceau nici un fel de returnări în Franţa. I-am spus că Dick lăsase la gara din La Spezia un bilet pentru Elveţia pe numele ei.

Arăta de parcă era pe punctul de a vomita. I-am dat cartea mea de vizită. A luat-o. I-am spus că de îndată ce ne întoarcem în State ne vom uita împreună pe lista cu filmele viitoare de la Fox. Putea să-şi aleagă ce rol voia. A doua zi dimineaţa am dus-o cu maşina la gară. S-a dat jos din maşină cu tot cu bagaje. Braţele îi atârnau pe lângă corp. A stat şi s-a holbat la gară şi la dealurile verzi din spatele ei. Apoi a luat-o din loc. Am urmărit-o cum dispare înăuntru. Şi-n viaţa mea n-am fost mai sigur de ceva. Se va duce în Elveţia. Apoi va apărea la mine în birou peste două luni. Cel mult șase. Hai un an. Dar va apărea să-şi culeagă răsplata. Toate fac aşa.

Dar nu s-a întâmplat nimic din toate astea. Nu s-a dus în Elveţia. N-a venit să mă caute.

În dimineaţa aceea Burton s-a întors din Franţa ca s-o vadă pe D. dar m-a găsit pe mine aşteptându-l.

Dick a fost furios la culme. Ne-am dus la gara din La Spezia însă agenta ne-a spus că D. doar a intrat şi şi-a lăsat acolo bagajele. Apoi s-a întors şi a pornit-o spre dealuri. Dick şi cu mine ne-am întors cu maşina în Portovenere dar ea nu era acolo. Dick m-a pus chiar să luăm o barcă și să mergem în sătucul pescăresc unde o ascunsesem o vreme. Dar n-am găsit-o nici acolo. Dispăruse.

Tocmai eram pe punctul de a pleca din sat când s-a întâmplat ceva îngrozitor de straniu. O vrăjitoare bătrână a coborât de pe dealuri. Blestema şi urla. Pilotul ne-a tradus: „Ucigaşule!“ şi „Te blestem să mori“.

M-am uitat la Burton. Babornița nu l-a cruţat. Mi-am adus aminte peste ani de blestemul vrăjitoarei în timp ce m-am uitat la bietul Dick Burton cum se-ngroapă de viu cu băutura.

În ziua aia în barcă a fost vizibil zguduit. Era momentul potrivit pentru discuţia pe care voiam s-o am cu el ca să-şi bage minţile în cap.

— Zău Dick. Ce-aveai de gând să faci? Să ai un copil cu ea? Să te-nsori cu fata aia?

— Du-te dracului Deane.

Mi-am dat seama după voce. Ştia că am dreptate.

— Filmul ăsta are nevoie de tine. Liz are nevoie de tine.

S-a uitat pur şi simplu în larg.

Evident că am avut dreptate. Liz era aleasa. Erau îndrăgostiţi lulea. O ştiam și eu. O ştia şi el. Iar eu am înlesnit totul.

Făcusem exact ce-şi dorise să fac. Chiar dacă el unul încă n-o ştiuse. Asta făceau oamenii ca mine pentru oamenii ca el.

De-acum încolo ăsta urma să fie rostul meu pe lume. Să ghicesc dorinţe şi să înfăptuiesc lucruri pe care ceilalţi şi le doresc înfăptuite. Lucruri pe care nici măcar nu ştiau că şi le doresc. Lucruri pe care n-ar fi fost niciodată în stare să le facă. Lucruri pe care nu le-ar fi recunoscut faţă de ei înşişi.

În barcă Dick s-a uitat tot timpul doar în față. Dacă noi doi am rămas prieteni? Da. Dacă ne-am dus unul la nunta celuilalt? Evident. Şi-a plecat Decanul capul la înmormântarea marelui actor? Bineînţeles c-am făcut-o. Şi nici unul dintre noi n-a mai vorbit vreodată despre ce s-a întâmplat în Italia în primăvara aceea. Nici despre fată. Nici despre sat. Nici despre blestemul vrăjitoarei.

Asta a fost tot.

La Roma flacăra dintre Liz şi Dick s-a aprins iar. S-au căsătorit. Au făcut filme. Au câştigat premii. Povestea e bine-cunoscută. Una din marile poveşti de dragoste ale lumii. O poveste pe care eu am construit-o.

Şi filmul? A fost lansat. Şi exact aşa cum am prevăzut am trăit din publicitatea celor doi. Lumea crede că de fapt Cleopatra a fost un fiasco. Nu. Filmul şi-a recuperat pierderile. Şi-a recuperat pierderile datorită mie. Fără mine pierdea douăzeci de milioane. Orice prost poate face un film de succes. Îți trebuie coaie imense ca să dezamorsezi o bombă.

Asta a fost prima misiune a Decanului. Primul lui film. Şi ce face? Nici mai mult nici mai puţin decât să salveze întregul studio de la faliment. Nici mai mult nici mai puţin decât să radă întregul sistem învechit al studioului ca să construiască unul nou.

Iar în vara aceea când Dickie Zanuck a venit la conducerea Fox poţi fi sigur c-am fost răsplătit pentru toate astea. Gata cu biroul din garaj. Gata cu Publicitatea. Dar adevărata mea răsplată n-a fost slujba de producător pe care am căpătat-o de la amicul meu Zanuck. Adevărata mea răsplată n-a fost celebritatea ori banii pe care aveam să-i fac. Femeile şi cocaina şi orice masă voiam la orice restaurant din oraş.

Răsplata mea a fost o viziune care avea să-mi definească întreaga carieră:

Vrem ceea ce vrem.

Şi aşa am ajuns să mă nasc a doua oară. Aşa am venit pe lume şi am schimbat-o pentru totdeauna. Aşa am inventat celebritatea în anul 1962 pe coasta Italiei.

[Nota editorului: Ce mai poveste, Michael.

Din păcate, chiar dacă am vrea să folosim capitolul ăsta, cei de la Juridic au nişte obiecţii fundamentale, pe care avocaţii noştri le vor detalia într-o scrisoare separată.

Din punct de vedere editorial însă, trebuie să ştii un lucru: capitolul acesta nu te pune într-o lumină prea favorabilă. Faptul că recunoşti c-ai distrus două căsnicii, ai pus în cârca unei tinere un fals diagnostic de boală şi ai mituit-o să facă avort – toate în primul capitol – s-ar putea să nu fie cea mai bună modalitate de a te prezenta cititorilor.

Şi chiar dacă avocaţii ne-ar lăsa să folosim istorisirea asta, este îngrozitor de incompletă. Extrem de multe lucruri au rămas în suspensie. Ce s-a întâmplat cu tânăra actriţă? A făcut avort? A născut copilul lui Burton? A continuat cu actoria? E o celebritate? (Asta ar fi grozav.) Ai încercat să te revanşezi cumva? Să dai de ea? Să-i faci rost de un rol grozav în vreun film? Ţi-ai învăţat cel puţin lecţia sau ai avut vreun regret? Înţelegi unde bat?

Uite, e viaţa ta şi nu încerc să-ţi pun vorbe în gură. Dar povestea asta chiar are nevoie de o încheiere – o sugestie despre ce i s-a întâmplat fetei sau măcar senzaţia c-ai încercat să faci ceea ce se cuvine.]

16
După cădere

Septembrie 1967
Seattle, Washington

O SCENĂ ÎNTUNECATĂ. Zgomotul valurilor. Apoi apare:

MAGGIE într-un şal mototolit, cu sticla în mână şi părul căzându-i în smocuri peste faţă. Merge împleticit până la marginea debarcaderului şi rămâne acolo, în zgomotul talazurilor. Acum începe să se aplece tare peste marginea debarcaderului, dar QUENTIN se repede afară din cabană şi o ia în braţe. Ea se întoarce încet şi cei doi se îmbrăţişează. Din cabană se aude un jazz molcom.

MAGGIE: Ai fost iubit, Quentin. Nici un bărbat din lume n-a fost așa de iubit ca tine.

QUENTIN (dându-i drumul din braţe): Avionul n-a putut decola toată ziua…

MAGGIE (beată, dar conştientă): Aveam de gând să mă sinucid chiar acum. Sau nici asta n-o să crezi?

— Stop, stop, stop!

Pe scenă Debra Bender simţi că se cocoşează când regizorul se ridică din primul rând, cu ochelarii cu rame negre pe vârful nasului, creionul după ureche şi textul în mână.

— Dee, draga mea, ce s-a întâmplat?

Ea se uită spre rândul întâi de scaune.

— Acum care mai e problema, Ron?

— Credeam că ne-am înţeles c-o să mergi puţin mai departe. Să-i dai mai multă anvergură. S-o amplifici mai mult.

Ea îi aruncă o privire rapidă lui Aaron, celălalt actor de pe scenă, care oftă şi îşi drese glasul.

— Mie-mi place interpretarea ei, Ron.

Îşi desfăcu mâinile înspre Debra: *Poftim. Mai mult de-atât nu pot face.*

Dar Ron îl ignoră pe celălalt actor în timp ce o porni cu paşi mari până la capătul scenei şi urcă treptele. Trecu ţanţoş şi hotărât printre actori şi o cuprinse cu mâna pe Debra pe după mijloc, ca şi când ar fi condus-o la dans.

— Dee, nu mai avem decât zece zile până la premieră. Nu vreau ca interpretarea ta să se piardă din cauză că-i prea subtilă.

— Mda, nu cred că subtilitatea e problema, Ron.

Ea se răsuci uşor, încercând să se smulgă din strânsoarea lui.

— Dacă Maggie e dementă de la bun început, scena nu mai are unde să progreseze.

— Tocmai încearcă să se omoare, Dee. Femeia chiar este dementă.

— Da, dar…

— E beţivă, dependentă de pastile, o manipulatoare de bărbaţi…

— Da, ştiu, dar…

Mâna lui Ron îi coborî încet pe spate. Măcar bărbatul era consecvent, dacă nu altceva.

— Ăsta-i un flashback în care vedem cum Quentin a făcut tot ce i-a stat în putinţă ca s-o împiedice să se sinucidă.

— Mda…

Debra aruncă iar o privire peste umărul lui Ron, înspre Aaron, care mima că se masturbează.

Ron se apropie şi mai mult, învăluind-o într-un nor de miros de *aftershave.*

— Maggie a supt viaţa din Quentin, Dee. Îi omoară pe amândoi…

Dincolo de umărul lui Ron, Aaron i-o trăgea în aer unui partener imaginar.

— Îhî, zise Debra. Am putea vorbi o clipă între patru ochi, Ron?

Mâna lui înaintă şi mai mult.

— Mi se pare o idee excelentă.

Cei doi au coborât de pe scenă şi au pornit-o pe interval. Debra se strecură pe un scaun cu spătar de lemn din sala de spectacol. În loc să se aşeze alături, Ron se înfipse între ea şi spătarul scaunului din faţa ei, astfel încât picioarele li se atingeau. Dumnezeule, bărbatul ăsta parcă secretă Aqua Velva!

— Care-i problema, iubito?

Care-i problema? Dee aproape că izbucni în râs. De unde să înceapă? Poate problema era că fusese de acord să joace într-o piesă despre Arthur Miller şi Marilyn Monroe regizată de bărbatul însurat cu care se culcase ca o proastă acum şase ani şi pe care îl întâlnise din nou, întâmplător, la un eveniment caritabil al teatrului Repertory din Seattle. Sau, dacă stătea să se gândească, poate că aceea fusese prima greşeală: faptul că se dusese la un eveniment la care-ar fi trebuit să ştie că n-are ce să caute. În primii ani după întoarcerea în Seattle, evitase lumea teatrului, nevrând să explice nici ce era cu copilul şi nici cum îi murise „cariera cinematografică". Apoi a văzut în ziar un anunţ despre evenimentul caritabil şi a recunoscut în sinea ei cât de mult îi lipsise. Când a ajuns la serată, a cuprins-o senzaţia aceea caldă de intimitate, ca atunci când mergi pe coridoarele fostului tău liceu. Şi apoi l-a văzut pe Ron cu o furculiţă de fondue în mână, aducând cu un mic diavol. Lui Ron îi mersese foarte bine pe scena dramatică locală în anii cât ea fusese plecată şi s-a bucurat sincer să-l vadă, dar el s-a uitat la Debra, apoi la bărbatul mai în vârstă care o însoţea – ea a făcut prezentările: „Ron, ţi-l prezint pe soţul meu, Alvis" –, apoi a pălit imediat şi a plecat de la petrecere.

— Mi se pare că iei piesa asta cam… personal, zise Debra.

— Piesa asta chiar este ceva personal, îi răspunse grav Ron.

Îşi dădu jos ochelarii şi începu să le mestece în dinți unul din braţe.

— Toate piesele sunt ceva personal, Dee. *Arta* în ansamblul ei este ceva personal. Altfel care ar fi rostul? E lucrul cel mai personal pe care l-am făcut vreodată.

Ron a sunat-o la două săptămâni după serată și s-a scuzat că plecase. I-a spus că pur şi simplu nu fusese pregătit s-o vadă. A întrebat-o cu ce se ocupă. Era casnică, i-a răspuns ea. Soţul ei conducea o reprezentanţă Chevrolet în Seattle, iar ea stătea acasă şi creştea băieţelul pe care-l aveau. Ron a întrebat-o dacă îi era dor de actorie, iar Debra a mormăit nu știu ce inepţie, cum că era plăcut să facă o pauză, dar în sinea ei și-a zis, mi-e dor de ea la fel cum mi-e dor de iubire. Fără asta nu sunt decât pe jumătate eu însămi.

Peste câteva săptămâni Ron a sunat-o să-i spună că teatrul Repertory punea în scenă o piesă de Arthur Miller şi că el o regiza. Ar interesa-o să dea o probă pentru unul din rolurile

principale? I s-a tăiat respiraţia și s-a simţit ameţită și parcă avea iar douăzeci de ani. Dar, sincer vorbind, probabil că ar fi refuzat dacă n-ar fi văzut de curând filmul acela – cel mai recent film al lui Dick şi Liz. *Îmblânzirea scorpiei* – nici mai mult, nici mai puţin. Era al cincilea film în care jucau împreună şi, cu toate că Debra nu se simţise în stare să le vadă pe cele dinainte, în anul precedent atât Burton, cât şi Taylor fuseseră nominalizaţi la Oscar pentru rolurile din *Cui i-e frică de Virginia Woolf?* şi ea începuse să se întrebe dacă nu cumva se înşelase crezând că Dick îşi iroseşte talentul. Apoi a văzut într-o revistă o reclamă la *Îmblânzirea scorpiei* – „Cel mai celebru cuplul de vedete din lume… într-un film ce li se potriveşte ca o mănuşă!“ –, aşa că a chemat pe cineva să stea cu copilul, a zis că are programare la medic şi s-a dus la matineu fără să-i spună lui Alvis. Şi, oricât de mult îi displăcea s-o recunoască, filmul a fost extraordinar. Dick a jucat minunat, cu multă măiestrie şi sinceritate, interpretându-l în scena nunţii pe Petruchio beat de parcă ar fi fost născut pentru acel rol, cum, bineînţeles, şi era. Combinaţia aceasta – Shakespeare, Liz, Dick, Italia – s-a prăbuşit peste ea ca o moarte timpurie şi a jelit după sinele ei din tinereţe, după visele ei, şi în ziua aceea a plâns în sala de cinematograf. *Ai renunţat la toate astea*, îi şopti o voce. „Nu“, se gândi ea, „mi-au fost furate“. A rămas acolo până ce s-a terminat genericul şi s-au aprins luminile şi tot n-a putut pleca, așa că a stat acolo singură.

Peste două săptămâni Ron a sunat-o ca să-i dea piesa. Debra a închis telefonul şi s-a trezit plângând din nou. Pat a lăsat din mână piesele de la jocul de-a construitul şi a întrebat „Ce-ai păsit, mama?“ Şi în seara aceea, când Alvis s-a întors de la serviciu şi şi-au băut martini-urile de dinainte de cină, Debra i-a povestit lui Alvis despre telefonul primit. El s-a bucurat foarte mult pentru ea. Ştia cât de mult îi lipsea actoria. Ea a făcut pe avocatul diavolului: și cum rămâne cu Pat? Alvis a dat din umeri. Vor angaja o bonă. Dar dacă nu era momentul potrivit? Alvis n-a luat-o în serios. Mai era ceva, i-a explicat Debra: regizorul era un bărbat pe care-l chema Ron Frye şi, înainte să plece la Hollywood – şi apoi în Italia –, ea avusese o relaţie tâmpită şi de scurtă durată cu el. Nu fusese vreun mare amor, i-a zis ea. În ce o privea, fusese motivată aproape în întregime de plictiseală – sau, poate, de faptul că el se simţea atras de ea. Şi pe vremea aceea Ron era însurat. Aha, a zis Alvis. Dar nu mai e nimic între noi, l-a asigurat ea pe Alvis. Atunci acţionase sinele ei mai tânăr, care credea că dacă ignora pur şi simplu regulile şi tradiţiile, cum ar fi căsnicia, ele nu vor avea nici o putere asupra ei. Dar nu se mai simţea legată în nici un fel de acel sine din tinereţe.

Alvis cel puternic şi sigur pe sine a minimalizat trecutul ei cu Ron şi i-a spus să se ducă la probă. Aşa că Debra a făcut-o şi a primit rolul. Dar când au început repetiţiile, ea şi-a dat seama că Ron se identificase cu Quentin, protagonistul lui Miller. De fapt

îşi imagina că e chiar Arthur Miller, geniul atras în cursă de o actriţă tânără, superficială și mârşavă – şi, bineînţeles, actriţa tânără, superficială și mârşavă era ea.

În sala teatrului, Dee îşi răsuci picioarele până ce nu le mai atingeau pe ale lui.

— Ascultă, Ron, apropo de ce s-a întâmplat între noi…

— Ce s-a *întâmplat?* o întrerupse el. Vorbeşti de parc-ar fi fost un accident de maşină.

Și îi puse mâna pe picior.

Unele amintiri rămân vii: închizi ochii şi te trezeşti din nou în mijlocul lor. Acestea sunt amintirile la persoana întâi – *amintiri cu pronumele „eu“.* Dar mai există şi amintirile la persoana a doua, cele distante*, amintiri cu pronumele „tu“,* şi acestea sunt mai dificile: te urmăreşti pe tine însuți și nu-ți vine să crezi cum l-ai sedus pe Ron la petrecerea aceea de la teatrul Playhouse din 1961, la finalul producţiei piesei *Mult zgomot pentru nimic.* Până și amintirea momentului seamănă cu vizionarea unui film: eşti pe ecran, faci toate lucrurile alea oribile şi nu-ţi vine să crezi – ești cealaltă Debra, cea extrem de flatată de atenţia lui, a lui Ron, actorul fumător de pipă, care şi-a făcut studiile la New York şi a jucat Off-Broadway, şi-l încolţeşti la cheful ăsta de final, baţi câmpii despre ambiţia ta stupidă („Vreau să fac totul: şi teatru, şi film“), te comporţi cochet, apoi agresiv, apoi din nou timid, îţi rosteşti textul impecabil („Numai o noapte“), ca şi când ţi-ai încerca puterile…

Dar acum, în teatrul gol, ea îi dă mâna la o parte.

— Ron! Acum sunt căsătorită.

— Deci când eu sunt căsătorit e OK. Dar relaţiile tale sunt… cum? Sacre?

— Nu. Suntem doar… mai în vârstă acum. Ar trebui să fim mai înţelepţi, nu?

El îşi muşcă buza şi se uită fix la un punct din fundul sălii.

— Dee, nu vreau să sune prea dur, dar… un beţiv de patruzeci şi ceva de ani? Un vânzător de maşini la mâna a doua? Asta e iubirea vieţii tale?

Debra se crispă. Alvis venise de două ori s-o ia de la repetiţii şi în ambele dăţi se oprise mai întâi să golească niște pahare. Dar continuă:

— Ron, dacă m-ai distribuit în piesă pentru că ţi se pare c-ar mai fi ceva între noi, nu pot să spun decât atât: Nu mai e nimic. S-a terminat. Ne-am culcat împreună de… cât? De două ori? Dacă e să facem piesa asta împreună, trebuie să treci peste ce-a fost.

— Să trec peste ce-a fost? Despre ce crezi tu că e piesa asta, Dee?

— Debra. Acum prefer Debra. Nu Dee. Iar piesa nu e despre noi, Ron. E despre Arthur Miller şi Marilyn Monroe.

El îşi dădu ochelarii jos, şi-i puse la loc, apoi îşi trecu mâna prin păr. Inspiră adânc, cu subînţeles. Ticuri de actor, care tratează fiecare clipă nu doar de parcă ar fi fost scrisă pentru el, ci şi de parcă ar fi scena fundamentală din producţia vieţii sale.

— Ţi-a trecut vreodată prin cap că poate de-aia n-ai răzbit niciodată ca actriţă? Deoarece la cei mari, Dee… Debra… chiar este vorba despre ei! Este *întotdeauna* vorba despre ei!

Partea amuzantă era că avea dreptate. Debra ştia asta. Îi văzuse pe cei mari îndeaproape şi se comportau exact ca Antoniu şi Cleopatra, ca Petruchio şi Catarina, ca şi când scena s-a terminat când au părăsit-o ei, ca și când lumea s-a oprit când au închis ei ochii.

— Nici nu-ţi dai seama ce eşti, continuă Ron. Te foloseşti de oameni. Te joci cu vieţile lor şi îi tratezi ca şi când ar fi nişte nimicuri.

Cuvintele îi erau dureros de cunoscute şi Debra nu putu să-i răspundă. Apoi Ron se întoarse şi se repezi înapoi spre scenă, lăsând-o pe Debra singură pe scaunul de lemn.

— Asta e tot pe ziua de azi! strigă el.

Telefonă acasă. Emma, fata din vecini care stătea cu Pat, îi zise că acesta rupsese iar butonul de la televizor. Îl auzea cum zdrăngănește oalele din bucătărie.

— Pat, vorbesc cu mama ta la telefon.

Zdrăngănitul se înteţi.

— Unde-i taică-său? întrebă Debra.

Emma îi spuse că Alvis sunase de la Bender Chevrolet şi o rugase să stea până la zece, fiindcă făcuse rezervări la cină după serviciu şi că, dacă Debra suna, să-i spună să se întâlnească cu el la Trader Vic’s.

Dee se uită la ceas. Era aproape şapte.

— La ce oră a sunat, Emma?

— Pe la patru.

Trei ore? Probabil că era deja la al şaselea cocteil – sau, poate, la al patrulea dacă nu se dusese direct la bar. Era un început foarte promiţător chiar şi pentru Alvis.

— Mulţumesc, Emma. Ajungem acasă repede.

— Ăăă… doamnă Bender, data trecută aţi venit acasă după miezul nopţii şi a doua zi eu trebuia să merg la şcoală.

— Ştiu, Emma. Îmi pare rău. Promit că de data asta ajungem mai devreme.

Debra închise telefonul, îşi puse haina şi ieşi în aerul rece din Seattle. Pe trotuar părea să cadă o ploaie uşoară. Maşina lui Ron era încă în parcare şi ea se grăbi spre Corvairul ei. Se sui la volan şi învârti cheia în contact. Nimic. Încercă din nou. Tot nimic.

În primii doi ani de căsnicie Alvis îi luase câte un Chevy nou de la reprezentanţă la fiecare şase luni. Anul acesta însă îi spusese că nu mai e cazul – o să păstreze pur şi simplu Corvairul. Iar acum, evident, avea ceva probleme la aprindere. Se gândi să

sune la Trader Vic's, dar localul era la numai zece sau douăsprezece străzi distanţă, aproape în linie dreaptă pe Fifth Avenue. Putea lua monoraiul. Dar când a ieşit din maşină, s-a hotărât să meargă pe jos. Alvis se va înfuria – ura „centrul abject" din Seattle şi acum ea trebuia să treacă printr-o porţiune din el –, dar se gândi că o plimbare îi va limpezi mintea după discuţia aceea urâtă cu Ron.

Păşea rapid în burniţa înţepătoare, cu umbrela aplecată în faţă. În timp ce mergea, îşi imagină toate lucrurile pe care ar fi trebuit să i le spună lui Ron *(Da, Alvis ESTE iubirea vieţii mele)*. Îi auzi iar în minte cuvintele tăioase *(Te foloseşti de oameni… îi tratezi ca şi când ar fi nişte nimicuri)*. Când ieşise prima dată cu Alvis, folosise şi ea cuvinte asemănătoare ca să-i descrie lumea filmului. Când se întorsese în Seattle, găsise un oraş schimbat, fremătând de promisiuni. Înainte i se păruse teribil de mic, dar poate că o micşoraseră pe ea evenimentele din Italia şi revenise înfrântă într-un oraş care înflorea de pe urma Expoziţiei Universale. Până şi vechii ei amici din lumea scenei se bucurau de un teatru nou ridicat la expoziție. Dee s-a ţinut departe şi de expoziție, şi de teatru, la fel cum a evitat şi Cleopatra când filmul a ajuns în cinematografe (citind şi bucurându-se, oarecum jenant, de cronicile proaste pe care le avea). S-a mutat la soră-sa „ca să-şi lingă rănile", după cum a descris foarte bine Darlene situaţia. Dee s-a gândit să dea copilul spre adopţie, dar Darlene a convins-o să-l păstreze. Familiei i-a spus că tatăl e un proprietar de hotel italian şi minciuna asta i-a dat ideea să-şi boteze copilul după Pasquale. Când Pat a împlinit trei luni, Debra s-a angajat iar, de-acum la restaurantul Men's Grill din magazinul universal Frederick and Nelson, şi într-o bună zi tocmai îi turna unui client o *ginger ale*[16], când a ridicat privirea şi a văzut figura familiară a unui bărbat înalt, slab şi chipeş, cu umeri uşor aplecaţi şi smocuri de păr cărunt la tâmple. I-a luat un minut să-l recunoască: Alvis Bender, prietenul lui Pasquale.

— Dee Moray, a spus el.

— Nu mai ai mustaţă, a zis ea şi apoi: Acum sunt Debra. Debra Moore.

— Scuze, Debra, a răspuns el şi s-a aşezat la tejghea.

Alvis i-a spus că taică-său căuta să cumpere o reprezentanţă de automobile în Seattle şi-l trimisese pe el în vest ca să studieze terenul.

Era ciudat să dea de Alvis în Seattle. Italia îi părea deja un soi de vis întrerupt. Să vadă pe cineva de pe vremea aceea era ca un déjà-vu, ca şi când s-ar fi întâlnit pe stradă cu un personaj ficțional. Dar Alvis era fermecător şi puteai vorbi relaxat cu el şi era o uşurare să stea cu cineva care-i ştia întreaga poveste. Şi-a dat seama că minciunile pe care le spusese tuturor despre cele întâmplate o făcuseră să se simtă de parcă şi-ar fi ţinut respiraţia tot anul.

Au luat cina. Au băut. Alvis era amuzant şi Debra s-a simţit imediat în largul ei cu el. Reprezentanţelor tatălui său le mergea foarte bine, ceea ce era tot un lucru bun – să fie cu un bărbat care era în mod clar capabil să-şi poarte de grijă. În pragul ușii de la apartamentul ei Alvis a sărutat-o pe obraz.

A doua zi el a apărut iar în local şi i-a spus că trebuie să-i mărturisească: nu dăduse peste ea din întâmplare. Debra îi povestise câte ceva despre ea în acele ultime zile din Italia – merseseră împreună cu o barcă spre La Spezia şi el o însoţise pe trenul spre aeroportul din Roma –, inclusiv că se gândea să se întoarcă în Seattle. Ce să facă acolo? a întrebat-o Alvis. Ea a dat din umeri şi i-a zis că lucrase la un magazin universal mare din Seattle și că poate se va duce iar acolo. Aşa că în momentul în care tatăl lui i-a spus că se gândeşte la o reprezentanţă în Seattle, Alvis a profitat de ocazie pentru a o găsi.

Încercase și la alte magazine – Bon Marché şi Rhodes of Seattle –, iar apoi cineva de la raionul de parfumuri de la Frederick and Nelson i-a spus că acolo lucrează o fată înaltă şi blondă pe nume Debra, care fusese actriţă.

— Deci ai făcut tot drumul până la Seattle… numai ca să mă găseşti?

— Chiar ne interesează să avem o reprezentanţă aici. Dar da, speram să te revăd.

Se uită de jur împrejurul localului.

— Ţii minte ce mi-ai zis în Italia, că-ţi place cartea mea, iar eu ţi-am spus că nu reuşesc s-o termin? Ţii minte ce mi-ai răspuns? „Poate că e terminată. Poate că nu mai e nimic altceva de spus."

— Of, nu voiam să zic…

— Nu, nu! o întrerupse el. E în regulă. Oricum nu mai scrisesem nimic nou de cinci ani de zile. Rescriam întruna acelaşi capitol. Dar faptul că mi-ai spus-o a fost ca un soi de permisiune de a recunoaște că asta era tot ce-aveam de zis – acel unic capitol –, ca să pot să-mi văd mai departe de viaţă.

El zâmbi.

— Anul acesta n-am mai mers în Italia. Cred c-am terminat cu toată povestea asta. Sunt gata să fac altceva.

Ceva din felul în care spusese cuvintele acelea – *gata să fac altceva* – i-a sunat Debrei extrem de familiar. Îşi spusese şi ea acelaşi lucru.

— Ce-ai de gând să faci?

— Ei bine, începu el, despre asta voiam să vorbesc cu tine. Cel mai mult și mai mult mi-ar plăcea să… ascult nişte jazz.

Ea zâmbi.

— Jazz?

— Da, spuse el.

La hotel i se pomenise despre un club de pe Cherry Street, la poalele dealului.

— The Penthouse, zise ea.

El se bătu uşor cu degetul peste nas, ca şi când ar fi jucat mimă.

— Exact.

Ea râse.

— Îmi cereţi o întâlnire, domnule Bender?

El îi răspunse cu un surâs şmecher, schiţat numai pe jumătate.

— Depinde de răspunsul dumneavoastră, domnişoară Moore.

Ea îl măsură îndelung cu privirea – uşor adus de spate, trăsături alungite, vârtej şic de păr castaniu, ce începea să încărunţească – şi se gândi: Sigur, de ce nu?

Poftim, Ron: aceasta e iubirea vieţii ei.

Acum, ajunsă la doar o stradă de Trader Vic's, văzu Chevroletul Biscayne al lui Alvis parcat, cu una dintre roţi suită parţial pe trotuar. Băuse şi la serviciu? Se uită în maşină, dar în afara unei ţigări abia începute din scrumieră, nu se vedea nici un semn c-ar fi nimerit într-una din zilele lui de beţie cruntă.

Intră în Trader Vic's, într-o explozie de căldură şi bambus, totemuri şi statuete polineziene, plus o canoe scobită într-un trunchi de copac, ce atârna pe tavan. Se uită de jur împrejurul încăperii cu rogojini de papură, căutându-l pe Alvis, dar mesele erau pline de cupluri ce sporovăiau şi scaune mari, rotunde, iar pe Alvis nu-l văzu nicăieri. Peste un minut şeful restaurantului, Harry Wong, apăru lângă ea cu un cocteil *mai tai*.

— Cred că aveţi destul de recuperat.

O conduse la o masă din spate şi acolo îl văzu pe Alvis într-un scaun de nuiele cu un spătar mare, ce-i înconjura capul ca un nimb renascentist. Alvis făcea ce ştia el cel mai bine: bea şi vorbea, ţinându-i un discurs unui biet chelner care făcea tot ce-i stătea în putinţă ca să scape. Dar Alvis îşi pusese una din mâinile lui mari pe braţul chelnerului şi sărmanul puşti era blocat.

Debra luă paharul din mâna lui Harry Wong.

— Mulţumesc că mi l-ai ţinut la verticală, Harry.

Înclină paharul, iar lichiorul dulce şi romul îi ajunseră în gât şi Debra se surprinse golind jumătate de cocteil. Se holbă la pahar cu nişte ochi de-acum înceţoşaţi de lacrimi. Odată, când era la liceu, cineva îi vârâse în dulap un bileţel pe care scria „Curvă ce eşti". A fost furioasă toată ziua, până ce a ajuns seara acasă şi a văzut-o pe mama ei, moment în care, în chip inexplicabil, a izbucnit în plâns. Aşa se simţea şi acum: vederea lui Alvis – chiar şi în ipostaza de *dr. Alvis Beatul*, alter ego-ul lui care ţinea discursuri – era de ajuns ca s-o doboare. Îşi şterse cu grijă ochii, îşi duse băutura la gură şi o termină. Apoi îi dădu lui Harry paharul gol.

— Harry, ne aduci, te rog, nişte apă şi, poate, ceva de mâncare pentru domnul Bender?

Harry încuviinţă din cap.

Ea o porni prin mulţimea care pălăvrăgea, atrăgând privirile celor din local, şi prinse discursul soţului ei – *„Bobby îl poate*

învinge pe LBJ“[17] – chiar la apogeu: „…şi aş susţine că singura realizare a administraţiei Kennedy, integrarea rasială, îi aparţine oricum lui Bobby… şi fii atent la femeia asta!“

Alvis o privea radios, iar ochii lui, tulburi de alcool, părură că se topesc la colţuri. Cu braţul de-acum eliberat, chelnerul plecă rapid, dând din cap înspre Debra în semn de mulţumire pentru faptul că sosise la momentul oportun. Alvis se ridică precum o umbrelă ce se deschide. Îi trase scaunul ca un gentleman desăvârşit.

— De fiecare dată când te văd, mi se taie răsuflarea.

Ea se aşeză.

— Se pare c-am uitat că aveam în plan să ieşim în seara asta.

— Întotdeauna ieşim în oraş vinerea.

— E joi, Alvis.

— Ești prea legată de rutină.

Harry le aduse amândurora câte un pahar mare de apă şi o farfurie de rulouri cu ou. Alvis sorbi din apă.

— Ăsta e cel mai prost martini pe care l-am băut vreodată, Harry.

— Ordinele doamnei, Alvis.

Debra îi luă lui Alvis ţigara din mână şi o înlocui cu un rulou cu ou, pe care Alvis se prefăcu rapid că îl fumează.

— Minunat, zise el.

Debra trase adânc din ţigara lui.

În timp ce-şi mânca ruloul cu ou, Alvis întrebă, vorbind pe nas:

— Şi cum merg lucrurile la te-a-thu, scumm-po?

— Ron mă înnebuneşte.

— Aha. Regizorul nebunatic. Să-ţi pensulez fundul, ca să văd dac-a lăsat amprente?

Gluma, faptul că se prefăcea c-ar fi gelos, ascundea o urmă de nesiguranţă. Ea i-a fost recunoscătoare pentru ambele – pentru împunsătura de gelozie şi pentru felul în care o alungase cu o glumă. Asta ar fi trebuit să-i spună lui Ron, că soţul ei e un bărbat care trecuse de faza unor astfel de jocuri meschine, iscate de lipsa de încredere. Îi povesti lui Alvis cum Ron o întrerupea tot timpul, silind-o s-o transforme pe Maggie într-un soi de caricatură – îngânată şi proastă, ca o imitaţie de Marilyn.

— N-ar fi trebuit să mă bag în aşa ceva, zise ea şi înfipse hotărâtă ţigara în scrumieră, îndoind chiștocul ca pe-o încheietură de genunchi.

— Of, fii serioasă!

El îşi aprinse altă ţigară.

— Trebuia să accepţi piesa asta, Debra. Cine ştie câte astfel de ocazii ți se oferă în viaţă?

Evident, nu vorbea doar despre ea, ci şi despre el – Alvis, scriitorul ratat, care îşi irosea viaţa vânzând maşini Chevrolet, insul condamnat pe vecie să fie cel mai deştept om din parcul auto.

— Mi-a spus nişte lucruri groaznice.

Debra nu-i spuse lui Alvis cum o pipăia Ron (cu asta se putea descurca şi singură) sau că-l făcuse pe Alvis beţiv bătrân. Dar îi spuse celelalte lucruri groaznice pe care i le aruncase – „Te foloseşti de oameni. Te joci cu vieţile lor și îi tratezi ca şi când ar fi nişte nimicuri" – şi de îndată ce rosti cuvintele astea, Debra începu să plângă.

— Iubito, iubito…

Alvis îşi mută scaunul şi o cuprinse cu braţul pe după umăr.

— Mă îngrijorezi dacă începi să te comporţi de parcă merită să plângi din pricina tâmpitului ăstuia.

— Nu din cauza lui plâng.

Debra se şterse la ochi.

— Dar dacă are dreptate?

— Dumnezeule, Dee!

Alvis îi făcu semn lui Harry Wong să se apropie.

— Harry. O vezi pe amărâta asta de la masa mea?

Harry Wong zâmbi şi spuse că da.

— Te simţi folosit de ea?

— Oricând şi-o doreşte, spuse Harry.

— Uite, de-aia trebuie să ceri întotdeauna şi o a doua opinie, zise Alvis. Şi-acum, doctore Wong, aţi putea să prescrieţi ceva pentru astfel de halucinaţii? Doză dublă, vă rog.

După ce Harry plecă, Alvis se întoarse către ea:

— Ascultă-mă, doamnă Bender! Regizorul Măgar nu-ţi spune ţie cine eşti. M-ai înțeles?

Ea se uită în ochii lui calmi, de culoarea whisky-ului, şi dădu din cap.

— N-avem decât povestea asta pe care o spunem. Tot ce facem, toate deciziile pe care le luăm, punctele noastre forte, slăbiciunile noastre, motivaţiile, trecutul şi caracterul – și ceea ce credem –, nimic din toate astea nu *e real*. Totul face parte din povestea pe care o spunem. Dar uite cum stă treaba: *nenorocita asta de poveste e a noastră!*

Dee se îmbujoră văzând agitaţia lui alcoolică. Știa că, în principal, vorbea romul din el, dar, la fel ca multe alte peroraţii de-ale lui rostite la beţie, avea o anumită logică.

— Părinţii tăi n-au dreptul să-ţi spună povestea. Nici surorile. Când va mai creşte, nici Pat nu va avea dreptul să-ţi spună povestea. Eu sunt soţul tău şi tot n-am dreptul s-o spun. Aşa că nu mă interesează cât de amorezat e regizorul ăsta. Nu el o spune. Nici măcar rahatul de Richard Burton n-are dreptul să spună povestea ta!

Debra se uită în jur, agitată și uşor uluită: ei nu pomeneau niciodată numele acela, nici măcar atunci când discutau dacă într-o bună zi ar trebui să-i spună adevărul lui Pat.

— Nimeni n-are dreptul să-ţi spună ce înseamnă viaţa ta! M-ai înţeles?

Ea îl sărută apăsat, din recunoştinţă, dar şi ca să-i închidă gura, iar când se desprinse de el, pe amândoi îi mai aştepta câte un *mai tai*. *Iubirea vieţii ei?* Dacă Alvis avea dreptate şi asta era povestea ei? Evident. De ce nu?

Dee stătea și tremura lângă uşa deschisă a maşinii ei, uitându-se fix la silueta întunecată a turnului Space Needle[18], în timp ce Alvis se strecură în Corvair.

— Să vedem care-i problema.

Evident, maşina porni imediat. El se uită la ea şi dădu din umeri.

— Nu ştiu ce să-ţi zic. Sigur ai învârtit cheia până la capăt?

Ea duse un deget la buze şi zise cu vocea ei de Marilyn:

— Vai, domnule Mecanic, nu mi-a spus nimeni că trebuie să *întorc* cheia!

— Ce-ar fi să te urci în spate cu mine, doamnă, ca să-ţi arăt încă o caracteristică a acestei maşini grozave?

Ea se aplecă şi-l sărută, iar mâna lui îi găsi nasturii din faţă ai rochiei, descheie unul şi îşi strecură o mână dedesubt, apoi o lăsă să-i alunece peste abdomen şi în jos, pe şold, cu degetul mare împingându-se pe sub elasticul ciorapilor lungi. Ea se îndepărtă şi căută să-i scoată mâna de-acolo.

— Mamă, ce mecanic rapid!

El ieşi din maşină şi o sărută îndelung, ținând-o cu o mână de ceafă şi cu cealaltă de talie.

— Haide! Zece minute pe bancheta din spate… Toţi puştii fac asta.

— Şi cu bona cum rămâne?

— De ce nu? N-am nimic împotrivă, răspunse el. Crezi c-o putem convinge şi pe ea?

Debra ştiuse că va spune gluma asta, dar tot o făcu să râdă. Cu Alvis știa aproape întotdeauna ce urmează, dar tot râdea.

— O să ceară patru dolari pe oră pentru aşa ceva, spuse Debra.

Ținând-o în continuare în braţe, Alvis oftă adânc.

— Iubito, când faci glume, e cel mai sexy lucru de pe lume.

Alvis închise ochii, îşi lăsă capul pe spate şi zâmbi cât putu de larg cu faţa aceea îngustă a lui.

— Uneori mi-ar plăcea să nu fim căsătoriţi, ca să te pot cere din nou.

— Cere-mă oricând vrei.

— Ca să risc să spui nu?

O sărută şi se dădu la o parte. Apoi flutură braţul şi făcu o reverență.

— Caleaşca dumneavoastră.

Făcu și ea o reverenţă şi se sui în Corvairul rece. El îi închise portiera şi rămase acolo, cu privirea aplecată în jos, în maşină. Ea porni ştergătoarele şi un strat de mâzgă zbură de pe parbriz, gata-gata să-l nimerească pe Alvis.

El sări într-o parte, iar ea zâmbi în timp ce-l privi cum se îndreaptă spre maşina lui.

Se simţea mai bine, dar tot nu pricepea de ce o înfuriase aşa de tare Ron. Să fi fost din cauză că individul era o puţă excitată? Sau existase ceva ce știa și o rănea în spusele lui – iubirea vieţii tale? Poate că nu. Dar nu trebuia să fie aşa, nu? Nu puteai lăsa în urmă fanteziile de fetiţă? Nu putea oare iubirea să fie mai blândă, mai reținută, mai tăcută, nu chiar atotmistuitoare? Asta o făcuse Ron să simtă, vinovăţie *(Te foloseşti de oameni)*, poate din pricina sugestiei că, într-un moment dificil din viaţa ei, se folosise de felul în care arăta ca să câştige dragostea unui bărbat mai în vârstă, un pic de siguranţă şi un Corvair nou-nouţ, că renunţase la iubire în schimbul imaginii ei reflectate în ochii lui topiţi de dragoste? Poate chiar era Maggie. Gândul acesta a făcut-o iar să plângă.

Mergea în urma Biscayne-ului, hipnotizată de clipitul intermitent al luminilor lui din spate. Denny Street era aproape pustie. Detesta maşina lui Alvis: era o berlină de om bătrân. Putea să ia orice Chevrolet voia, de ce să aleagă Biscayne? La următorul semafor opri în paralel cu el şi coborî geamul lateral. El se întinse peste scaunul de alături şi coborî geamul din dreapta.

— Zău că îți trebuie o maşină nouă, zise Debra. De ce nu-ţi iei iar un Corvette?

— Nu pot, înălță el din umeri. Acum am un copil.

— Şi copiilor nu le plac Chevroleturile Corvette?

— Ba da, le plac.

Îşi flutură mâna în spate, ca un magician sau o fată la un salon auto:

— Dar n-are banchetă în spate.

— Îl putem pune pe acoperiş.

— O să punem cinci copii pe acoperiş?

— Cinci o să avem?

— Am uitat să discut cu tine despre asta?

Ea râse şi simţi nevoia să… ce? Să-şi ceară scuze? Sau să-i spună doar, pentru a mia oară – probabil ca să se convingă pe sine –, că-l iubeşte?

Alvis duse o ţigară la gură şi îi acoperi vârful cu bricheta de maşină, iar faţa i se lumină de la strălucirea galbenă.

— Nu te mai lua de maşina mea, zise el.

Apoi îi făcu dintr-unul din ochii lui căprui și tulburi, apăsă în acelaşi timp acceleraţia şi frâna, motorul puternic vui, cauciucurile începură să scârţâie şi să scuipe fum galben, iar el sincroniză totul perfect, astfel încât în momentul în care semaforul din faţa lor trecu la lumina verde, ridică piciorul de pe frână şi maşina păru că face un salt în faţă. Iar în amintirea Debrei Bender zgomotul acela va preceda întotdeauna ce a

urmat: Biscayne-ul a țâşnit în intersecţie chiar în clipa când o camionetă neagră, cu farurile stinse, accelerată în ultima clipă de un alt beţiv, ce încerca să prindă un galben pe sfârşite, apăru fulgerător din stânga, bubui, apoi mototoli portiera maşinii lui Alvis, luă Biscayne-ul în bot şi îl târî prin intersecţie cu un scârţâit interminabil de oţel şi sticlă, pe când Debra urlă pe aceeaşi tonalitate înfiorătoare și strigătul ei înspăimântat continuă mult timp după ce maşinile îngemănate se opriseră pe trotuarul de pe partea cealaltă.

17
Bătălia pentru Porto Vergogna

Aprilie 1962
Porto Vergogna, Italia

Pasquale se uită cum Richard Burton şi Michael Deane grăbesc pasul spre barca cu motor închiriată, în timp ce mătuşă-sa Valeria aleargă după ei, strigând şi arătându-i cu degetul ei încovoiat: „Criminalilor! Asasinilor!“ Tânărul se ridică șovăitor. Lumea era spartă, zdrobită în atâtea feluri, încât abia dacă se putea gândi ce ciob să apuce prima dată: ambii părinţi – morţi, Amedea şi fiul lui – în Florenţa, mătuşă-sa – urlând la oamenii de film. Frânturile vieţii lui sfărâmate zăceau pe jos, în faţa lui, ca o oglindă care-i reflectase întotdeauna privirea, dar care acum se spărsese şi lăsa să se vadă viaţa de dincolo de ea.

Când Pasquale o ajunse din urmă, Valeria intrase deja în apă, blestemând şi plângând, cu buzele ei îmbătrânite şi cenuşii pline de scuipat. Barca se îndepărtase de debarcader. Pasquale îşi apucă mătuşa de umerii subţiri și osoşi.

— Nu, *zia*. Lasă-i să plece. E în regulă.

Michael Deane se uita înapoi la ei din barcă, dar Richard Burton privea drept în față, frecând gâtul sticlei între palme în timp ce se îndreptau spre sparge-val. În spatele lor nevestele pescarilor urmăreau scena în tăcere. Ştiau ce făcuse Valeria? Bătrâna se prăbuşi plângând în braţele lui Pasquale. Au rămas unul lângă altul pe ţărm şi s-au uitat cum barca cu motor înconjoară încet promontoriul, după care îşi ridică mândră botul în momentul când pilotul acceleră, huruind, săltând pe valuri și apoi ţâşnind înainte.

Pasquale o ajută pe mătuşa lui să se întoarcă la hotel şi o duse la ea în cameră, unde Valeria se întinse pe pat, plângând şi gemând.

— Am făcut un lucru îngrozitor, zise ea.

— Nu, îi răspunse Pasquale.

Și, deşi Valeria *chiar* făcuse un lucru îngrozitor, comisese cel mai teribil păcat cu putinţă, Pasquale ştia ce-ar fi vrut mama lui să spună, aşa că o spuse:

— Ai fost bună cu ea și-ai ajutat-o.

Valeria îl privi în ochi, dădu din cap şi se uită în altă parte. Pasquale încercă să simtă prezenţa mamei lui, dar hotelul părea golit de ea, golit de toate. O lăsă pe mătuşă-sa la ea în cameră. În trattoria Alvis Bender stătea la o masă de fier forjat şi se uita afară pe geam, cu o sticlă de vin deschisă în faţă. Bărbatul ridică privirea.

— Se simte bine mătuşă-ta?

— Da, zise Pasquale, dar se gândea la ce spusese Michael Deane – *Nu-i uşor* – şi la Dee Moray, care dispăruse în dimineaţa aceea din gara din La Spezia.

Cu câteva zile în urmă, când făcuseră drumeţia aceea, Pasquale îi arătase cărările ce duceau de la stânci către Portovenere şi La Spezia. Acum şi-o imagină îndepărtându-se de La Spezia pe jos și uitându-se în sus, către dealurile acelea.

— Alvis, eu mă duc să mă plimb puţin, zise el.

Alvis dădu din cap şi se întinse după sticla de vin.

Pasquale ieşi din hotel, lăsând uşa de plasă să se trântească în urma lui. O coti şi o luă pe lângă casa lui Lugo, unde o văzu pe Bettina, nevasta eroului de război, holbându-se la el din prag. Nu-i zise nimic, ci urcă poteca ce ieşea din sat, dislocând cu mersul lui pietricele ce se prăvăleau în mare. Parcurse repede fostul drum de măgari, urcând mereu, și trecu de funia care demarca terenul lui tâmpit de tenis şi care flutura în jurul bolovanilor de dedesubt.

Urcând pe culmea din spatele satului, Pasquale străbătu pâlcurile de măslini şi se cocoță apoi sus, în mica livadă de portocali. În cele din urmă ajunse pe vârful stâncii, coborî următoarea coamă şi urcă din nou. După câteva minute de mers, escaladă şirul de bolovani şi ajunse la fosta cazemată, unde văzu imediat că avusese dreptate. Dee venise pe jos din La Spezia. Crengile şi pietrele fuseseră date la o parte şi dezvăluiau intrarea pe care el o acoperise în ziua când plecaseră de-acolo.

Vântul părea că-i dă bobârnace, dar Pasquale păşi peste stânca despicată până ce ajunse pe acoperişul de beton, după care coborî în cazemată.

Era mai târziu şi afară era mai senin decât fusese data trecută, aşa că prin cele trei fante se revărsa mai multă lumină. Chiar şi aşa, ochii lui Pasquale avură nevoie de-o clipă ca să se obişnuiască. Apoi o văzu. Stătea pe jos într-un colţ al cazematei, sprijinită de peretele de piatră, ghemuită și cu haina înfăşurată în jurul umerilor şi picioarelor. Arăta atât de fragilă în umbra domului de beton, atât de diferită de eterica făptură ce apăruse în satul lui cu doar câteva zile în urmă!

— De unde-ai ştiut că sunt aici? întrebă ea.

— N-am ştiut, răspunse el. Sperat doar.

Se aşeză lângă ea, sprijinindu-se de peretele opus celui cu picturile. După o clipă, Dee i se lăsă pe umăr. Pasquale îşi

strecură braţul pe după ea și o trase mai aproape, iar ea rămase aşa, cu faţa rezemată pe pieptul lui. Data trecută fusese dimineaţă – prin fante se strecurase şi se întinsese în dâre pe jos doar lumina reflectată a soarelui. Dar acum, în lumina după-amiezii târzii, soarele își schimbase locul şi razele lui urcau nestingherite peretele, aterizând direct pe picturile din faţa lor, astfel că trei dreptunghiuri înguste de lumină dezvăluiau culorile şterse ale portretelor.

— Aveam de gând să merg până la hotel, îi zise ea. Am aşteptat doar să ajungă lumina pe picturi în felul ăsta.

— E frumos, comentă Pasquale.

— Iniţial mi s-a părut foarte trist că nimeni nu va vedea picturile astea, continuă Dee. Dar apoi m-am gândit: Cum ar fi dacă ai încerca să iei zidul ăsta şi să-l pui undeva într-o galerie? N-ar fi decât cinci picturi decolorate într-o galerie. Şi atunci am înțeles: poate că nu sunt remarcabile decât din cauză că se află aici.

— Da, zise el din nou. Cred aşa.

Au rămas tăcuți, în timp ce ziua se scurgea, iar razele ce intrau prin fante urcau încet pe zidul cu picturile. Pasquale îşi simţea ochii grei şi îi trecu prin minte că a adormi după-amiaza lângă cineva ar putea fi lucrul cel mai intim cu putinţă.

Pe peretele cazematei unul din dreptunghiurile de lumină strălucea pe faţa celui de-al doilea portret al tinerei, creând iluzia că aceasta ar fi întors uşor capul, ca să se uite la cealaltă blondă frumoasă, cea reală, care stătea ghemuită lângă tânărul italian. Pasquale mai observase asta după-amiaza târziu – că razele în mişcare ale soarelui aveau puterea de a transforma picturile, aproape însufleţindu-le.

— Chiar crezi c-a văzut-o din nou? şopti Dee. Pictorul?

Pasquale se gândea exact la acelaşi lucru: dacă artistul se întorsese în Germania și la fata din portrete. Ştia din poveştile pescarilor că majoritatea soldaţilor nemţi fuseseră părăsiţi aici şi apoi fuseseră prinşi sau ucişi de americanii care înaintau rapid prin zonă. Se întrebă dacă nemţoaica va fi aflat vreodată că o iubise cineva atât de mult, încât o pictase de două ori pe zidul rece de ciment al unei cazemate pentru mitraliere.

— Da, spuse Pasquale. Cred.

— Şi s-au căsătorit? întrebă Dee.

Lui Pasquale i se desfăşură prin fața ochilor întreaga scenă.

— Da.

— Copii au avut?

— *Un bambino*, spuse Pasquale.

Un băiat.

Îl surprinse când se auzi spunând asta şi începu să-l doară pieptul, la fel cum îl durea uneori stomacul după o masă prea copioasă. Era mai mult decât putea îndura.

— Acum câteva seri mi-ai zis că ai fi venit târâș de la Roma ca să mă vezi.

Dee îl strânse pe Pasquale de braţ.

— A fost cel mai minunat lucru pe care mi l-ar fi putut spune cineva.

— Da.

Nu-i uşor…

Ea i se cuibări din nou pe umăr. Lumina ce intra prin fante urca pe zid şi aproape că părăsise picturile: doar un mic dreptunghi mai adăsta în colţul de sus al celui de-al doilea portret al fetei. De-acum soarele îşi încheia prezentarea galeriei pe ziua aceea. Dee ridică privirea spre Pasquale.

— Chiar crezi că pictorul a apucat să se întoarcă la ea?

— O, da! răspunse Pasquale, cu vocea îngroşată de intensitatea sentimentelor ce-l încercau.

— N-o spui numai ca să mă faci să mă simt mai bine?

Şi, pentru că simţea că e gata să explodeze şi pentru că îi lipsea ușurința de a exprima în engleză tot ce gândea – că, după părerea lui, cu cât trăiai mai mult, cu atât te încercau mai mult regretele şi dorul, că viaţa era o catastrofă glorioasă –, Pasquale Tursi nu rosti decât un singur cuvânt:

— Da.

Era deja după-amiaza târziu când au ajuns înapoi în sat şi Pasquale i-o prezentă pe Dee Moray lui Alvis Bender. Alvis citea pe terasa hotelului Priveliște Adecvată. Sări în picioare, iar cartea îi căzu înapoi pe scaun. Dee şi Alvis au dat stângaci mâna, iar Alvis, de obicei atât de vorbăreţ, parcă-şi înghiţise limba – poate din pricina frumuseţii ei, poate din pricina ciudatelor evenimente de peste zi.

— Sunt încântată de cunoştinţă, îi zise ea. Sper că nu vă supăraţi dacă mă retrag şi dorm puţin. Am făcut un drum lung pe jos şi sunt epuizată.

— Nu, evident, spuse Alvis şi abia atunci îi trecu prin minte să-şi scoată pălăria, pe care şi-o duse la piept.

În acel moment Dee își reaminti unde îi auzise numele.

— O, domnul Bender! zise ea, întorcându-se. Autorul?

El privi în pământ, stânjenit de apelativ.

— O, nu. Nu în adevăratul sens al cuvântului.

— Ba da, replică ea. Mi-a plăcut foarte mult cartea.

— Mulţumesc, spuse Alvis Bender şi roşi într-un fel pe care Pasquale nu-l mai văzuse niciodată la el şi de care nici nu şi-l imaginase în stare pe înaltul şi rafinatul american.

— Adică… evident, nu e gata. Mai sunt multe de spus.

— Bineînţeles.

Alvis se uită la Pasquale şi apoi iar la frumoasa actriţă. Râse.

— Deşi adevărul e că mai mult de-atât n-am reuşit să scriu.

Ea zâmbi călduros şi îi răspunse:

— Ei bine… poate că nu mai e nimic altceva de spus. Dacă aşa stau lucrurile, eu, una, cred că e minunată.

Şi, după ce spuse asta, se scuză din nou şi dispăru în hotel.

Pasquale şi Alvis Bender rămaseră pe terasă, unul lângă altul, uitându-se fix la uşa închisă a hotelului.

— Dumnezeule! Asta-i fata lui Burton? întrebă Alvis. Nu-i tocmai ce-aş fi crezut.

— Nu…

Atât a reuşit să spună Pasquale.

Valeria era din nou în bucătărie și gătea. Pasquale rămase prin preajmă până ce ea făcu încă o oală de ciorbă. Când fu gata, luă un bol și i-l duse lui Dee în cameră, dar tânăra dormea deja. O privi îndeaproape, asigurându-se că respiră. Apoi îi lăsă bolul pe noptieră şi se întoarse în *trattoria*, unde Alvis Bender mânca şi el din ciorba Valeriei şi se uita afară pe geam.

— Locul ăsta a luat-o razna cu totul, Pasquale. Toată lumea a dat năvală aici.

Pasquale se simţea prea obosit ca să vorbească. Trecu pe lângă Alvis şi se duse în prag, de unde se uită înspre marea verzuie. Pe ţărm pescarii îşi terminau ziua de lucru, fumau şi râdeau în timp ce-şi atârnau năvoadele şi-şi spălau bărcile.

Tânărul italian deschise uşa, ieşi pe terasa de lemn şi îşi aprinse o ţigară. Pescarii urcau dealul unul câte unul, cu ce le mai rămăsese din captura de peste zi, şi fiecare dădu din cap sau flutură din mână spre el. Tommaso bătrânul se apropie cu un şirag de peştişori şi-i spuse lui Pasquale că-i păstrase nişte anşoa din tranșa pe care o vânduse la restaurantele pentru turiști. Credea oare că Valeria o să îi vrea? Da, zise Pasquale. Tommaso intră şi peste câteva minute ieşi fără peşte.

Alvis Bender avea dreptate. Cineva deschisese robinetele şi lumea întreagă dădea năvală aici. Pasquale îşi dorise ca sătucul acesta adormit să se trezească şi acum… uită-te la el.

Poate de aceea n-a fost tocmai şocat când, peste câteva minute, auzi zgomotul altei bărci cu motor şi ambarcaţiunea de zece metri a lui Gualfredo intră în golf, de data asta fără Orenzio la cârmă, ci cu Gualfredo pilotând şi bruta de Pelle alături.

Pasquale avu senzaţia că-şi va sfărâma maxilarul, aşa de tare şi-l încleştă. Asta era ultima umilinţă, ultima picătură. Iar în tulburarea şi durerea care-l încercau, Gualfredo îi păru dintr-odată un soi de ghimpe uriaş în coastă. Deschise uşa de plasă, intră în hotel și culese de pe cuier vechiul baston al maică-sii. Alvis Bender ridică privirea din paharul de vin şi întrebă:

— Pasquale, ce se întâmplă?

Dar Pasquale nu-i răspunse. Doar se întoarse şi ieşi din nou, păşind hotărât la vale pe *strada* abruptă, către cei doi bărbaţi care coborau din barcă, iar pietrele din pavaj se desprindeau sub călcătura apăsată a lui Pasquale, norii goneau prin văzduhul

violet, ultimele raze de soare sclipeau pe ţărm şi valurile clipoceau pe stâncile netede.

Bărbaţii se dăduseră jos din barcă şi urcau pe cărare, iar Gualfredo zâmbea.

— Trei nopţi a stat americanca aici, când de fapt trebuia să stea la mine la hotel, Pasquale. Îmi datorezi banii pe nopţile alea, zise el.

Cum erau încă la patruzeci de metri de el, iar soarele apunea chiar în spatele lor, Pasquale nu putea distinge expresiile de pe chipul bărbaţilor, ci doar siluetele lor. Nu zise nimic – merse pur şi simplu mai departe, în timp ce prin minte i se învolburau imagini cu Richard Burton şi Michael Deane, cu mătuşa lui otrăvindu-i mama, cu Amedea şi copilul lui, cu terenul de tenis ratat, cu felul în care se temuse de Gualfredo ultima dată, cu adevărul pe care-l descoperise despre el însuşi şi anume că, în esenţă, era un bărbat slab.

— Britanicul nu şi-a plătit nota la bar, zise Gualfredo, ajuns de-acum la douăzeci de metri de el. Ai face bine să mi-o plăteşti şi pe asta.

— Nu, spuse Pasquale simplu.

— Nu? întrebă Gualfredo.

În spatele lui, Pasquale îl auzi pe Alvis Bender ieşind pe terasă.

— E totul în regulă acolo jos, Pasquale?

Gualfredo ridică privirea către hotel.

— Şi ai încă un client american? Ce afacere ai tu aici, Tursi? Va trebui să-ți dublez taxa.

Pasquale ajunse în dreptul lor chiar în locul unde capătul potecii se intersecta cu marginea pieţei, acolo unde solul ţărmului se topea în prima *strada* pavată. Gualfredo tocmai deschidea gura, dând să mai spună ceva, dar înainte să apuce s-o facă, Pasquale izbi cu bastonul. Îl plesni în gâtul lui de taur pe hăndrălăul de Pelle, care nu părea să se fi aşteptat la aşa ceva, probabil din cauza atitudinii umile pe care o avusese Pasquale rândul trecut. Uriaşul se lasă într-o parte şi se prăbuşi la pământ ca un copac doborât, iar Pasquale ridică bastonul, ca să mai lovească o dată, dar îşi dădu seama că îl rupsese de gâtul matahalei. Azvârli mânerul deoparte şi se repezi cu pumnii asupra lui Gualfredo.

Gualfredo însă era un bătăuş experimentat. Se feri de pumnul lui Pasquale, plasă două lovituri directe, îndesate – una în obrazul lui Pasquale, care ustură, şi cealaltă peste ureche, care îi provocă un ţiuit înfundat şi-l făcu să se împleticească în spate, peste Pelle cel căzut la pământ. Dându-şi seama că propria-i adrenalină înfierbântată era o resursă limitată, Pasquale se năpusti din nou asupra şuncii îndesate a lui Gualfredo până ce ajunse în dreptul pumnilor lui şi începu să lovească şi el, aruncându-se nebunește spre Gualfredo, izbindu-l în țeastă și iscând plesnituri slabe și

bufnete, de parcă lovea într-un bostan. Îl pocnea cu încheieturile, cu pumnii, cu coatele – cu tot ce-avea.

Dar imediat mâna ca o halcă de miel a lui Pelle îl prinse de păr, o a doua mână cărnoasă îl apucă de spinare și îl târî deoparte şi lui Pasquale îi trecu pentru prima dată prin minte că treaba asta s-ar putea să nu se termine în favoarea lui, că, probabil, avea nevoie şi de altceva pe lângă adrenalină şi un baston rupt ca să izbândească. Apoi până şi adrenalina i se epuiză şi Pasquale scoase un zgomot slab, un scâncet ca de copil care obosise de cât plânsese. Şi, ca un buldozer uriaş ivit din senin, Pelle îşi înfipse un pumn în stomacul lui, ridicându-l şi azvârlindu-l sec la pământ, îndoit de durere şi cu senzaţia că în lume nu mai rămăsese nici o moleculă de aer.

Uriaşul Pelle stătea în picioare lângă el, cu o încruntătură teribilă, încadrat de stelele pe care Pasquale le vedea în faţa ochilor în timp ce încerca să respire şi aştepta să-l termine buldozerul. Pasquale se ghemui în faţă şi scormoni pământul de sub el, întrebându-se de ce nu putea adulmeca aerul sărat, deși ştia că n-avea cum să adulmece nimic atâta timp cât n-avea aer. Pelle schiţă un gest spre el şi în acel moment o umbră străfulgeră prin lumina soarelui, iar Pasquale privi în sus şi-l văzu pe Alvis Bender sărind de pe zidul de piatră în spinarea masivă a lui Pelle, care ezită preţ de o clipă (arăta ca un student cu un toc de chitară atârnat pe umăr), după care întinse o mână în spate şi îl azvârli pe americanul înalt şi slăbănog ca pe o cârpă udă, făcându-l să se ducă de-a rostogolul pe ţărmul stâncos.

Acum Pasquale încercă să se ridice în picioare, dar tot nu putea respira. Apoi Pelle făcu un pas înspre el şi trei lucruri extraordinare se întâmplară în acelaşi timp: în faţa lui se auzi un BUF discret, în spate un trosnet puternic, iar din uriaşul picior stâng al matahalei de Pelle ţâşni un jet roşu. Bărbatul urlă și se cocoșă, dând să-şi apuce piciorul cu mâna.

Horcăind, Pasquale se uită în spate peste umărul stâng. Bătrânul Lugo venea către ei pe cărarea îngustă, încă îmbrăcat în salopeta în care curăța peştele şi împingând închizătorul, ca să mai vâre un cartuş pe ţeava murdară a armei de care atârna o creangă verde, ceea ce însemna că, probabil, tocmai ce-o smulsese din grădina nevestei. Puşca era aţintită spre Gualfredo.

— Ţi-aş împuşca puţa aia mică, Gualfredo, dar nu mai nimeresc la țintă ca pe vremuri, zise Lugo. Burdihanul ăla însă şi-un orb l-ar nimeri.

— Bătrânul m-a împuşcat în picior, Gualfredo, zise uriaşul Pelle sec, pe un ton de constatare.

Minutul care a urmat a fost plin de gemete şi târşâieli, iar apoi cineva lăsă iar aerul să intre în plămânii lui Pasquale. Asemenea unor copii care se apucă să aranjeze o harababură, bărbaţii au părut să revină la o ordine simplă şi raţională, genul de ordine care apare de obicei când o persoană dintr-un grup aţinteşte o

armă asupra celorlalţi. Alvis Bender se ridică de pe jos cu un cucui mare deasupra ochiului, urechea lui Pasquale ţiuia în continuare, iar Gualfredo îşi freca de zor capul tăbăcit. Dar Pelle o încasase cel mai rău, deoarece glontele îi trecuse prin picior.

Lugo se uita oarecum dezamăgit la rana lui Pelle.

— Am tras la picioare, ca să te opresc, zise el. N-am vrut să te rănesc.

— A fost o lovitură dificilă, spuse uriaşul cu un soi de admiraţie.

Din soare nu mai rămăsese de-acum decât o fâşie deasupra orizontului, iar Valeria ieşise din hotel cu un felinar. Îi spuse lui Pasquale că americanca trebuie să fie epuizată, fiindcă nu se trezise deloc timpul scandalului. Apoi, în timp ce Lugo rămase prin apropiere cu puşca, Valeria îi curăţă rana lui Pelle şi îi bandajă strâns piciorul cu o faţă de pernă ruptă şi cu aţă pescărească, iar matahala se strâmbă de durere în timp ce femeia îi lega rana.

Alvis Bender părea deosebit de interesat de piciorul rănit al lui Pelle şi punea întruna întrebări. Îl durea? Credea că mai poate umbla? Ce simţise?

— Am văzut multe răni în timpul războiului, zise Valeria, cuprinsă de o duioşie stranie faţă de uriaşul venit să-i ameninţe nepotul. Glontele ăsta a traversat piciorul cu totul.

Potrivi lumina felinarului şi şterse sudoarea de pe capul ca un butoi de bere al lui Pelle.

— O să te vindeci.

— Mulţumesc, zise Pelle.

Pasquale se duse să vadă ce face Dee Moray. Aşa cum spusese mătuşa lui, Dee dormea în continuare, neauzind nici măcar împuşcătura care pusese capăt încăierării.

Când Pasquale reveni, Gualfredo se sprijinea de zidul pieţei. I se adresă lui Pasquale molcom, neluându-şi ochii de pe puşca lui Lugo:

— Ai făcut o greşeală mare, Tursi. Îţi dai seama de asta, nu? O greşeală foarte mare.

Pasquale nu zise nimic.

— Îţi dai seama că mă voi întoarce. Iar cu puştile mele nu vor trage niște pescari bătrâni.

Lui Pasquale nu-i mai rămase de făcut nimic altceva decât să-l privească în ochi cu răceală până ce, în cele din urmă, Gualfredo își întoarse privirea.

Peste câteva minute Gualfredo şi Pelle o porniră şchiopătând pe deal în jos, către barcă, cu Lugo însoţindu-i ca pe nişte vechi prieteni și ţinând puşca în braţe ca pe un copil lung şi slăbănog. Odată ajunşi la mal, bătrânul Lugo se întoarse spre Gualfredo, îi spuse câteva propoziţii, arătă înspre sat, gesticulă cu puşca şi apoi o porni pe potecă în sus până în piaţă, unde Pasquale şi

Alvis Bender stăteau pe jos și încercau să-şi revină. Motorul bărcii porni, iar Gualfredo şi Pelle dispărură în întuneric.

Pe terasa hotelului, Pasquale îi turnă bătrânului un pahar de vin.

Lugo, dubiosul erou de război, dădu vinul pe gât dintr-o sorbitură, apoi se uită la Alvis Bender, a cărui contribuţie la bătaie fusese atât de nesemnificativă.

— *Liberatore*, zise el cu o undă de sarcasm.

Eliberatorule.

Alvis Bender dădu pur şi simplu din cap. Pasquale nu se gândise până atunci la asta, dar o întreagă generaţie de bărbaţi – printre care şi tatăl lui – fusese definită de război și, cu toate astea, nu vorbeau decât rareori despre el. În mintea lui Pasquale războiul era o singură chestie imensă, dar îl auzise pe Alvis vorbind despre războiul lui, ca şi când toată lumea ar fi luptat într-un alt război: un milion de războaie diferite pentru un milion de oameni.

— Ce i-ai spus lui Gualfredo? vru să ştie Pasquale.

Lugo îşi luă privirea de la Alvis Bender şi se uită peste umăr, către ţărm.

— I-am spus lui Gualfredo că ştiu că are o reputaţie de om dur, dar data viitoare când apare în Porto Vergogna, o să-l împuşc în picioare şi, în timp ce zace zbătându-se pe ţărm, o să-i dau jos pantalonii, o să-i vâr aracul ăsta pe curul lui gras şi o să apăs pe trăgaci. I-am spus că-şi va petrece ultima secundă a vieţii lui nenorocite simţind cum îi iese căcatul prin cap.

Nici Pasquale, nici Alvis Bender nu ştiură ce să răspundă. Se uitară cum Lugo îşi termină vinul, pune paharul pe masă şi se întoarce la nevastă-sa. Ea îi luă blând puşca, iar Lugo dispăru în căsuţa lui.

18
Solistul

Recent
Sandpoint, Idaho

La 11.14 dimineaţa nefasta expediţie Deane decolează de pe aeroportul din Los Angeles, pornită în prima etapă a călătoriei sale epopeice și ocupând un rând întreg de la clasa întâi a zborului direct până la Seattle efectuat de compania Virgin Airlines. În 2A Michael Deane se uită în gol pe geam, imaginându-şi-o pe acea actriţă (şi pe el) arătând exact ca acum cincizeci de ani şi închipuindu-şi că ea îl va ierta imediat („Ce-a fost a trecut, dragule"). În 2B Claire Silver ridică din când în când ochii de pe manuscrisul respins al primului capitol din memoriile lui Michael Deane şi şopteşte uluită („Nu se poate… Copilul lui Richard Burton?"). Naraţiunea e atât de prozaic de

teribilă, încât ar trebui să-i pecetluiască decizia de a accepta slujba de la muzeul sectei ăleia, însă repulsia lasă locul atracţiei, apoi curiozităţii, şi ea întoarce tot mai repede foile dactilografiate, ignorând faptul că din 2C, de pe partea cealaltă a culoarului, Shane Wheeler aruncă degajat remarci deloc subtile, menite să deschidă nişte negocieri („Nu ştiu ce să zic… Poate c-ar trebui să mai încerc şi-n altă parte cu *Donner!*“). Văzând-o pe Claire cufundată în documentul pe care i-l dăduse Michael Deane, Shane începe să se teamă că e vorba de un alt scenariu, poate chiar mai excentric decât Donner!, aşa că renunță rapid la tacticile evazive de negociere. Se întoarce spre bătrânul Pasquale Tursi din 2D şi face conversaţie politicoasă. („*È sposato?*“ Sunteţi căsătorit? *„Sì, ma mia moglie è morta.“* Da, dar soţia mea a murit. *„Ah. Mi dispiace. Figli?“* Îmi pare rău. Copii? *„Sì, tre figli e sei nipoti.“* Trei copii și șase nepoţi.) Faptul că vorbeşte despre familia lui îl face pe Pasquale să se simtă jenat de sentimentalismul prostesc, de om bătrân, al acestui capriciu de senectute: se comportă ca un puştan bolnav de dorul după o femeie pe care a cunoscut-o timp de trei zile cu totul. Ce nebunie.

Dar nu sunt toate marile expediții eroice nişte nebunii? El Dorado, tinereţea fără bătrâneţe, căutarea vieţii inteligente extraterestre… Știm prea bine ce se vede. Ceea ce nu se vede ne atrage cu adevărat. Tehnologia a scurtat, într-adevăr, călătoria epopeică, transformând-o în vreo două drumuri scurte cu maşina şi două zboruri locale – patru state şi două mii de kilometri străbătuţi într-o după-amiază –, dar adevăratele expediții nu se măsoară nicidecum în timp sau spaţiu, ci mai degrabă în speranţă. Pentru o expediție de căutare precum cea de faţă nu există decât două deznodăminte fericite: speranţa savantului norocos – pleci în căutarea Asiei şi dai peste America – şi speranţa sperietorilor de ciori şi a oamenilor de tinichea – descoperi că ai avut de la bun început ceea ce căutai.

În Oraşul de Smarald tragica expediţie Deane schimbă avionul, iar Shane menţionează cât se poate de degajat că distanţa pe care au străbătut-o ei acum în doar două ore i-ar fi luat lui William Eddy luni de zile.

— Şi nici n-a trebuit să mâncăm pe nimeni, spune Michael Deane şi adaugă, mai sinistru decât intenţionează: Încă.

Pentru ultima etapă a călătoriei se înghesuie într-o jucărie cu elice, un tub cu pastă de dinţi plin cu studenţi de anul întâi care se întorc acasă şi agenţi de vânzări regionali. Din fericire, e un zbor scurt: zece minute pe pistă, zece minute peste un lanţ de munţi ca zimţii unui cuţit de pâine, zece peste un deşert vălurit, alte zece peste nişte parcele pestriţe de teren agricol, apoi o cortină de nori se dă la o parte şi ei coboară în zbor planat pe deasupra unui oraş îndesat şi înconjurat de pini. La o mie de metri înălţime, pilotul le urează prematur şi adormit bun venit în Spokane, Washington, unde temperatura la sol e de treisprezece grade Celsius.

Când aterizează, Claire observă că şase din cele opt apeluri şi SMS-uri de pe mobil sunt de la Daryl, care, după treizeci şi şase de ore fără nici un fel de comunicare cu prietena lui, începe în cele din urmă să-şi dea seama că aici ceva nu e în regulă. Primul SMS: *Supărată.* Al doilea: *Din cauza la stripperiţe?* Claire pune telefonul deoparte fără să le citească pe celelalte.

Înaintează încet de la burduful de debarcare prin aeroportul aranjat şi luminos, care arată ca o autogară curată, trecând pe lângă panouri electronice cu reclame la cazinouri indiene, fotografii cu pârâuri şi clădiri vechi de cărămidă şi pe lângă pancarte ce le urează bun venit în ceva numit „nord-vestul continental". Formează un grup ciudat: bătrânul Pasquale în costumul lui întunecat, cu pălărie şi baston, de parcă tocmai ar fi ieșit dintr-un film alb-negru, Michael Deane arătând ca un produs al unui alt fel de călătorii în timp, un bunicuţ cu picioare târşâite şi faţă de copil, Shane, de-acum îngrijorat că întinsese prea mult coarda, zbârlindu-și întruna părul și mormăind fără nici o noimă: „Mai am şi alte idei". Numai Claire pare să fi supravieţuit cu bine călătoriei şi asta îi aminteşte lui Shane de echipa de salvare a lui William Eddy: şi în acel caz femeile au fost cele care au traversat munţii fără să-şi epuizeze cu totul resursele.

Afară cerul după-amiezii e lăptos, iar aerul, electrizat. Nici urmă de oraşul peste care au zburat: hangarele aeroportului sunt înconjurate doar de copaci şi cioturi de bazalt.

Omul lui Michael, Emmett, a trimis să-i aştepte un detectiv particular, un bărbat de cincizeci şi ceva de ani, slab şi cu chelie, care stă rezemat de un Ford Expedition murdar. Peste sacou are o haină groasă şi ţine în mână o pancartă care nu inspiră prea multă încredere: „MICHAEL DUNN".

Ei se apropie şi Claire întreabă:

— Michael *Deane*?

— Chestia cu actriţa aia bătrână, nu?

Detectivul abia dacă se uită la faţa ciudată a lui Michael, de parcă ar fi fost avertizat să nu se holbeze. Se prezintă drept Alan, poliţist pensionar şi detectiv particular. Le deschide portierele şi le pune genţile în portbagaj. Claire se strecoară în spate, între Michael şi Pasquale, iar Shane urcă în faţă, lângă detectiv.

În maşină Alan le întinde un dosar.

— Mi s-a zis că-i o chestie super-urgentă. Dacă îmi permiteți să mă laud, am făcut o treabă grozavă, având în vedere că n-am avut la dispoziție decât douăzeci şi patru de ore.

Dosarul merge în spate şi Claire îl ia în primire, trecând rapid peste un certificat de naştere şi un anunţ dintr-un ziar despre o naştere în Cle Elum, statul Washington.

— Ai zis că avea vreo douăzeci de ani în 1962, îi spune detectivul lui Michael, căruia îi aruncă priviri în oglinda retrovizoare, dar data ei de naştere e de fapt pe la sfârşitul lui '39. Nu-i deloc de mirare. Există două categorii de oameni care mint

întotdeauna când vine vorba de vârsta lor: actriţele şi jucătorii de baseball din America Latină.

Claire trece la a doua pagină din dosar – Michael se uită în el peste unul din umerii tineri, Pasquale peste celălalt –, o fotocopie a unei pagini din albumul liceului Cle Elum din 1956. Femeia e uşor de găsit: blonda frapantă, cu trăsăturile supradimensionate ale unei actriţe înnăscute. Alături de ea, cele două pagini de fotografii ale elevilor din clasa a douăsprezecea sunt un festival de rame de ochelari negre şi șuvițe cârlionțate, ochi mărgelaţi, urechi clăpăuge, tunsori scurte, acnee şi cocuri în vârful capului. Chiar şi în alb-negru, Debra Moore iese imediat în evidenţă cu ochii ei pur şi simplu prea mari şi prea adânci pentru şcoala asta mică din oraşul ăsta mic. Dedesubtul fotografiei scrie: „DEBRA «DEE» MOORE. Echipa de majorete – 3 ani. Prinţesa sărbătorii ținutului Kittitas. Teatru musical – 3 ani. Absolvenţi de talent, premii speciale – 2 ani“. De asemenea, fiecare elev îşi alesese un citat celebru (din Lincoln, Whitman, Nightingale, Iisus), iar al ei e din Émile Zola: „Sunt aici ca să trăiesc zgomotos“.

— Acum locuieşte în Sandpoint, spune detectivul. La o oră şi jumătate de-aici. Drumu-i frumos. E director la un teatru mic de-acolo. Au spectacol în seara asta. V-am cumpărat bilete, dar trebuie să le luaţi de la teatru, şi v-am rezervat patru camere la hotel. Vă aduc înapoi mâine după-masă.

Maşina intră pe-o autostradă şi coboară un deal abrupt, intrând în Spokane, care are un centru cu clădiri scunde din cărămidă, piatră şi sticlă, presărat cu panouri publicitare şi parcări, toate secționate de acel pasaj suspendat al autostrăzii.

Ei citesc în timpul mersului dosarul, ce constă în mare parte din programe de teatru şi liste cu distribuţii. Visul unei nopţi de vară, spectacol pus în scenă de catedra de teatru a Universităţii Statului Washington în 1959, o avea pe „Dee Anne Moore“ în rolul Helenei. Sare în ochi în toate fotografiile, de parcă în anii ’50 toată lumea-i încremenită şi plată, numai aici, iată, dintr-odată, avem o femeie modernă, însufleţită.

— E frumoasă, spune Claire.

— Da, îi spune Michael peste umărul ei drept.

— Sì, spune Pasquale peste cel stâng.

Recenzii teatrale decupate din *Seattle Times* şi *Post-Intelligencer* o laudă în trecere pe „Debra Moore“ pentru diferite roluri dintre anii 1960 şi 1961, iar carioca fluorescentă a detectivului subliniase „debutantă de talent“ şi „senzaţionala Dee Moore“. Urmează două articole fotocopiate din *Seattle Times* din 1967, primul despre un accident de circulație cu o victimă, al doilea – un necrolog pentru şoferul mort, Alvis James Bender.

Înainte să apuce Claire să înţeleagă care e legătura cu Dee Moray, Pasquale ia pagina, se apleacă în faţă şi i-o pune în braţe lui Shane Wheeler, care stă în scaunul din faţă.

— Asta. Ce e?

Shane citeşte micul necrolog. Bender a fost veteran din cel de-al Doilea Război Mondial şi proprietar al unei reprezentanţe Chevrolet din nordul orașului Seattle. S-a mutat la Seattle în 1963, cu doar patru ani înainte să moară. În urma lui rămân părinţii din Madison, Wisconsin, un frate şi o soră, câţiva nepoţi şi nepoate, precum şi soţia lui, Debra Bender, şi fiul lor, Pat Bender, din Seattle.

— Erau căsătoriţi, îi spune Shane lui Pasquale. *Sposati.* Acesta a fost soţul lui Dee Moray. *Il marito. Morto, incidente di macchina.*

Claire se uită la Pasquale. Acesta s-a albit la faţă. Întreabă când.

— *Quando?*

— *Nel sessantasette.*

— *Tutto questo è pazzesco,* mormăie Pasquale.

Toate astea sunt o nebunie. Nu mai spune nimic altceva. Se lasă doar înapoi pe banchetă şi mâna i se ridică încet la gură. Dosarul nu pare să-l mai intereseze: se uită doar pe geam la interminabilele zone comerciale, la fel cum se holbase mai devreme pe hubloul avionului.

Privirea lui Claire se mută de la Shane la Pasquale şi înapoi.

— Chiar a crezut că nu s-a mai măritat? Cincizeci de ani… cam multe vrea omul.

Pasquale nu zice nimic.

— Ce-ai zice de un show TV unde să combini oamenii cu fostele lor iubiri din liceu? îl întreabă Shane pe Michael Deane, care ignoră întrebarea.

Următoarele pagini din dosar sunt un anunţ de absolvire din 1970 de la Universitatea din Seattle (licenţă în pedagogie şi limba italiană), necrologurile părinţilor Debrei Moore, acte de succesiune, impuneri de impozit pentru o casă pe care a vândut-o în 1987. Un album de liceu ceva mai recent include o fotografie alb-negru din 1976, unde este prezentată drept „Dna Moore-Bender: teatru, italiană". Cu fiecare fotografie, pare tot mai atrăgătoare, cu trăsăturile tot mai reliefate – sau poate că asta e doar din cauza contrastului cu ceilalţi profesori, toţi bărbaţii aceia cu ochi anoşti, cravate late şi perciuni asimetrici şi toate femeile acelea bondoace, cu tunsori scurte şi ochelari cu rame ochi-de-pisică. În poza de la Clubul de Teatru apare în mijlocul unui grup expresiv de elevi lăţoşi care fac mutre – o lalea pe un câmp cu buruieni.

Următoarea pagină este un alt articol fotocopiat, de data asta dintr-un *Sandpoint Daily Bee* de prin 1999, conform căruia „Debra Moore, o apreciată profesoară de artă dramatică şi directoare de teatru orăşenesc din Seattle, va prelua funcţia de director artistic al Grupului pentru Arte Teatrale din Nord Idaho" şi că acesta „speră să lărgească obişnuitul repertoriu de comedii şi musicaluri cu câteva piese originale".

La finalul dosarului se găsesc câteva pagini despre fiul ei, Pasquale „Pat“ Bender. Aceste pagini sunt împărțite în două categorii: pe de o parte infracţiuni rutiere şi penale (în principal conducere sub influenţa alcoolului şi posesie de droguri) şi pe de alta articole din ziare şi reviste despre diferitele formaţii cu care a cântat. Claire numără cel puţin cinci – The Garys, Filigree Handpipe, Go with Dog, The Oncelers şi The Reticents, ultima fiind și cea mai de succes, cu un contract cu casa de discuri Sub Pop din Seattle, pentru care au produs trei albume în anii ’90. Majoritatea comentariilor sunt preluate din publicaţii alternative de mic tiraj, cronici la concerte şi albume, anunţuri despre CD-uri sau concerte anulate, dar mai există şi o mini-recenzie din Spin la un album intitulat *Manna*, căruia revista îi acordă două stele și îi face următoarea descriere: „…când intensa prezenţă scenică a lui Pat Bender e transferată în studio, acest trio din Seattle produce un sunet sofisticat şi şăgalnic. Dar pe acest album Bender pare deseori dezinteresat, ca şi când ar fi venit la înregistrări beat sau – mai rău pentru acest favorit al publicului amator de trupe-cult – treaz“.

Ultimele pagini din dosar sunt decupate din *Willamette Week* şi *The Mercury* și anunță niște reprezentaţii solo ale lui Pat Bender în câteva cluburi din zona Portland de prin anii 2007-2008, precum şi un scurt articol din *The Scotsman*, un ziar din Scoţia, cu o recenzie usturătoare la ceva care se cheamă *Pat Bender: Nu mă pot abţine!*

Şi asta e tot. Călătorii citesc diferite foi, le schimbă între ei, apoi îşi ridică în cele din urmă privirea şi văd că de-acum au ajuns la periferia în expansiune a oraşului, cu mănunchiuri de case noi tăiate în lespezi de bazalt şi făcute din scânduri solide. O viaţă redusă la câteva coli de hârtie – pare un pic vulgar, un pic exaltant. Detectivul bate cu degetele pe volan ritmul unui cântec pe care numai el îl aude.

— Suntem aproape la graniţa statului.

Călătoria epopeică a expediţiei Deane se apropie de-acum de final, nemaiavând de trecut decât o graniţă. Patru călători neverosimili, constrânşi să colinde lumea laolaltă în acest vehicul, îmboldiţi de energia rămasă în urma unor vieţi epuizate. Pot străbate o sută zece kilometri într-o oră, cincizeci de ani într-o zi, viteza pare nefirească, impertinentă, toţi se uită afară, fiecare pe geamul lui, la întinderea tulbure a timpului, şi preţ de trei kilometri, aproape două minute, nimeni nu zice nimic, până ce Shane Wheeler întreabă:

— Sau ce-ai zice de un show TV cu fete care suferă de anorexie?

Michael Deane nu-l bagă în seamă pe traducător. Se apleacă spre scaunul din faţa lui şi se adresează șoferului:

— Domnu’, ne poţi spune ceva despre piesa asta la care mergem?

SOLISTUL

Partea a patra din ciclul „Seattle"

O piesă în trei acte

de Lydia Parker

DRAMATIS PERSONAE:
PAT, un muzician trecut de prima tinereţe
LYDIA, dramaturg, iubita lui Pat
MARLA, o chelneriţă tânără
LYLE, tatăl vitreg al Lydiei
JOE, un organizator de concerte britanic
UMI, o amatoare de cluburi britanică
LONDONEZUL, un om de afaceri în trecere

DISTRIBUŢIA:
PAT: Pat Bender
LYDIA: Bryn Pace
LYLE: Kevin Guest
MARLA/UMI: Shannon Curtis
JOE/LONDONEZUL: Benny Giddons

Acţiunea se petrece între 2005 şi 2008 în Seattle, Londra şi Sandpoint, Idaho.

ACTUL I
Scena I
(Un pat într-un apartament înghesuit. Două siluete sunt încâlcite în cearşafuri: PAT, 43 de ani, şi MARLA, 22 de ani. Lumina e slabă. Publicul poate vedea siluetele, dar nu le poate distinge chipurile.)

MARLA: Ăă…
PAT: Mmmm. A fost grozav. Mulţumesc.
MARLA: Ah. Da. Cu plăcere.
PAT: Uite, nu vreau să fiu măgar, dar ce-ar fi să ne îmbrăcăm şi s-o ştergem de-aici?
MARLA: Ah. Deci… asta a fost tot?
PAT: Ce vrei să spui?
MARLA: Nimic. Numai că…
PAT (râzând): Ce?
MARLA: Nimic.
PAT: Spune-mi.
MARLA: Chestia-i că… atâtea fete de la bar au povestit cum s-au culcat cu tine. Începusem să mă gândesc că de fapt ceva nu-i în regulă cu mine fiindcă încă nu mi-am pus-o cu marele Pat Bender. Apoi, când ai apărut singur în seara

asta, m-am gândit, ei bine, acu-i momentul. Cred că m-am aşteptat să fie… nu ştiu… altfel.

PAT: Altfel… decât ce?

MARLA: Nu ştiu.

PAT: Fiindcă aşa am făcut-o cam întotdeauna.

MARLA: Nu, a fost OK.

PAT: OK? Povestea asta devine din ce în ce mai grozavă.

MARLA: Nu, cred că pur şi simplu m-am lăsat dusă de reputaţia asta de fustangiu pe care-o ai. Am presupus că ştii unele chestii.

PAT: Ce… chestii?

MARLA: Nu ştiu. Unele… tehnici.

PAT: Tehnici? Ca, de exemplu? Levitaţie? Hipnoză?

MARLA: Nu, dar după cât se tot vorbeşte, m-am gândit c-o să am… ştii şi tu… patru sau cinci.

PAT: Patru sau cinci ce?

MARLA (ruşinându-se): Ştii tu.

PAT: Aa! Mda. Şi câte-ai avut?

MARLA: Pân-acum, nici unul.

PAT: Bine, uite care-i faza: rămân dator cu vreo două. Dar acum ce-ar fi să ne îmbrăcăm, înainte să…

(Din culise se aude o uşă închizându-se. Toată scena s-a desfăşurat în semiobscuritate, singura sursă de lumină fiind o uşă deschisă. Acum, tot în umbră, PAT trage cuverturile peste capul MARLEI.)

PAT: Uff, la naiba!

(Intră LYDIA, treizeci şi ceva de ani, păr scurt, pantaloni de camuflaj, şapcă proletară. Se opreşte în prag, cu faţa luminată de lumina din cealaltă încăpere.)

PAT: Am crezut că eşti la repetiţie.

LYDIA: Am plecat mai devreme. Pat, trebuie să discutăm ceva.

(LYDIA intră şi se întinde spre noptieră, ca să aprindă lumina.)

PAT: Ăă… ce-ar fi să laşi lumina stinsă?

LYDIA: Iar migrenă?

PAT: Una urâtă de tot.

LYDIA: OK. Ei bine, voiam doar să-mi cer scuze c-am plecat aşa, valvârtej, de la restaurant în seara asta. Ai dreptate. Uneori încă mai încerc să te schimb.

PAT: Lydia…

LYDIA: Nu, lasă-mă să termin, Pat! E important.

(LYDIA se duce la fereastră și se uită în gol, cu faţa luminată de un lampadar de pe stradă.)

LYDIA: Am petrecut atâta timp încercând să te „repar“, încât nu-ţi recunosc întotdeauna meritele pentru ceea ce-ai făcut tu ca s-ajungem până aici. Uită-te la tine: n-ai mai luat nimic de aproape doi ani de zile, dar eu sunt atât de sensibilă la dezastre, încât uneori parcă nici nu văd altceva. Chiar şi atunci când nu-i nimic de văzut.

PAT: Lydia…

LYDIA (întorcându-se): Te rog, Pat. Ascultă-mă și-atât. M-am mai gândit. Hai să ne mutăm. Să plecăm pentru totdeauna din Seattle. Să mergem în Idaho. Să fim aproape de maică-ta. Ştiu c-am zis că nu putem fugi întruna de probleme, dar poate că de data asta ar fi o idee bună. S-o luăm de la capăt. Să ne lăsăm trecutul în urmă… tot rahatul ăsta cu trupele tale, cu maică-mea, cu taică-meu vitreg…

PAT: Lydia…

LYDIA: Ştiu ce-o să spui.

PAT: Nu cred…

LYDIA: O să spui: „Şi cu New Yorkul cum rămâne?“ Ştiu c-am dat-o în bară acolo. Dar atunci eram mai tineri, Pat. Şi tu încă te drogai. Am avut vreo şansă? În ziua aia, când am venit acasă şi-am văzut c-ai amanetat tot ce-aveam în apartament, m-am simţit aproape uşurată. Aşteptam de mult ultima picătură care să umple paharul. Şi-n cele din urmă a venit.

(LYDIA se întoarce din nou spre fereastră.)

LYDIA: După aia i-am spus mamei tale că dacă ţi-ai fi putut ține în frâu dependenţele, ai fi fost celebru. Ea mi-a spus ceva ce n-am să uit niciodată: „Dar, draga mea, celebritatea ESTE dependenţa lui“.

PAT: Dumnezeule, Lydia…

LYDIA: Pat, în seara asta am plecat mai devreme de la repetiţie pentru că a sunat mama ta din Idaho. Nu ştiu cum să-ţi spun, aşa c-am s-o spun direct. I-a revenit cancerul.

(LYDIA se apropie de pat, se aşază pe partea lui PAT.)

LYDIA: Doctorii nu cred că mai poate fi operată. S-ar putea să mai dureze câteva luni sau câţiva ani, dar boala n-au cum să o oprească. O să facă din nou chimioterapie, dar variantele de radiaţii le-au epuizat, aşa că nu pot decât să controleze cât de cât lucrurile. Dar la telefon părea OK,

Pat. M-a rugat să-ţi spun. N-a fost în stare să ţi-o spună ea. Se teme că o să te apuci din nou de droguri. I-am spus că acum eşti mai sigur pe tine…

PAT (în şoaptă): Lydia, te rog…

LYDIA: Aşa că hai să ne mutăm, Pat. Ce zici? S-o luăm pur şi simplu din loc. Te rog! Adică… noi presupunem că ciclurile astea sunt nesfârşite… ne certăm, ne despărţim, ne împăcăm, vieţile ni se învârt în cerc… dar dacă nu e un cerc? Dar dacă e o spirală descendentă? Dar dacă o să ne uităm în urmă şi-o să ne dăm seama că n-am încercat niciodată să ieşim din acest cerc vicios?

(Pe marginea patului, LYDIA îşi vâră mâna în încâlceala de cuverturi, căutând mâna lui PAT. Dar simte ceva, se trage înapoi, sare de pe pat şi aprinde becul ce aruncă o lumină puternică asupra lui PAT şi a celeilalte grămezi din pat. Trage cuverturile. Abia acum vedem pentru prima dată actorii în plină lumină. MARLA îşi ţine cearșaful peste piept și salută slab cu mâna. LYDIA se trage în spate. PAT doar priveşte în gol.)

LYDIA: Ah.

(PAT se dă încet jos din pat și își culege hainele. Dar se opreşte. Stă acolo așa, gol, de parcă acum s-ar vedea pentru prima dată. Se uită în jos, surprins că i s-a îngroşat mijlocul şi că a îmbătrânit. În cele din urmă se întoarce către LYDIA, care stă în pragul uşii. Tăcerea pare nesfârșită.)

PAT: Deci… presupun că nici nu se pune problema s-o facem în trei.

CORTINA

În teatrul pe jumătate gol se aude un icnet colectiv, urmat de hohote de râs agitat, jenat. Când se sting reflectoarele, Claire îşi dă seama că şi-a ţinut respiraţia pe tot parcursul acestei scurte scene de deschidere. Acum expiră, odată cu restul publicului, într-o izbucnire bruscă de râs tensionat, vinovat, la vederea acestei puşlamale în pielea goală de pe scenă, cu zona genitală subtil şi artistic acoperită cu o pătură aruncată peste tăblia de la picioarele patului.

În întunericul din timpul schimbării de decor, în ochii lui Claire persistă năluci. Îşi dă seama cât de inteligent e pusă în scenă piesa: jucată în mare parte în semiobscuritate, silește publicul să caute siluetele în întuneric, astfel încât atunci când în cele din urmă luminile puternice se aprind, fața chinuită a Lydiei şi moliciunea palidă a lui Pat le rămân întipărite pe retină ca nişte

radiografii – biata fată holbându-se la iubitul ei gol, cu o altă femeie în patul lor: o imagine stroboscopică a trădării şi regretului.

Nu la aşa ceva se aştepta Claire (teatru orăşenesc? în *Idaho*?) când au ajuns în Sandpoint, o staţiune şic de schi din Vestul Sălbatic, pe malul unui lac de munte uriaş. Cum nu mai aveau timp să se cazeze la hotel, detectivul i-a dus direct la teatrul Panida, a cărui frumoasă firmă verticală evidenția o faţadă interesantă dintr-un mic centru în formă de L. Casa de bilete clasică dădea într-un teatru Art Deco, prea mare pentru această piesă mică şi intimă, dar oricum impresionant și restaurat cu mare grijă, pentru a-i reda personalitatea de cinematograf din anii 1920. Jumătatea din spate a sălii era goală, dar în jumătatea din faţă se găsea un grup destul de numeros de hipsteri de provincie îmbrăcaţi în negru, persoane mai în etate cu sandale Birkenstock în picioare şi blonde vopsite, îmbrăcate în echipament de schi, ba chiar şi nişte cupluri mai în vârstă şi cu stare, care – dacă Claire se pricepea cât de cât la teatrele de provincie – erau, probabil, *sponsorii* trupei. Instalată în scaunul cu spătar tare, Claire a aruncat o privire copertei programului: „SOLISTUL * AVANPREMIERĂ * GRUPUL PENTRU ARTE TEATRALE DIN NORD IDAHO". Poftim, s-a gândit ea, momentul amatorilor.

Dar apoi reprezentaţia începe şi Claire e şocată. Shane, la fel. „Uau!" şopteşte el. Claire se uită pe furiş la Pasquale Tursi, care pare vrăjit, deşi expresia de pe chipul lui e greu de descifrat – nu-i clar dacă simte admiraţie pentru piesă sau pur şi simplu nedumerire fiindcă nu pricepe ce caută omul ăla dezbrăcat pe scenă.

Claire se uită în dreapta, la Michael. Faţa lui de ceară pare oarecum zguduită şi bărbatul şi-a dus o mână la piept.

— Dumnezeule, Claire! Tu ai văzut ce s-a întâmplat? L-ai văzut?

Da. Mai este şi asta. Incontestabil. Pat Bender e un soi de forţă pe scenă. Claire nu-şi dă seama dacă e din cauză că ştie cine-i taică-său sau din cauză că se joacă pe el însuşi, dar preţ de o clipă efemeră şi iluzorie se întreabă dacă nu cumva acesta e cel mai mare actor pe care l-a văzut ea vreodată.

Apoi pe scenă se aprind din nou luminile.

Piesa e simplă. După scena aceea de deschidere, acţiunea îi urmăreşte pe Pat şi Lydia în vieţile lor paralele. Într-a lui, Pat petrece trei ani alcoolici în pustie, încercând să-şi îmblânzească demonii. Interpretează un monolog de comedie muzicală despre trupele în care a cântat şi despre faptul că o dezamăgise pe Lydia, un spectacol care până la urmă îl duce la Londra şi în Scoţia prin intermediul unui tânăr şi exuberant producător de muzică irlandez. Pentru Pat excursia duhneşte a disperare – e o ultimă şi

nechibzuită încercare de a deveni celebru. Şi totul se risipeşte când Pat îl trădează pe Joe şi se culcă cu Umi, fata pe care o iubeşte tânărul lui prieten. Joe dispare cu banii lui Pat şi acesta sfârşeşte pierdut pe străzile Londrei.

În povestea paralelă a Lydiei, mama ei moare subit şi Lydia se trezeşte că trebuie să aibă grijă de Lyle, senilul ei tată vitreg, un bărbat cu care nu s-a înţeles niciodată bine. Lyle oferă momente comice de destindere, uită mereu că soţia lui a murit şi o tot întreabă pe fiica lui vitregă, în vârstă de treizeci şi cinci de ani, de ce nu e la şcoală. Lydia vrea să-l ducă la un cămin de bătrâni, dar Lyle se luptă să rămână cu ea şi pe Lydia n-o lasă inima să-l părăsească. Printr-o strategie narativă care funcţionează mai bine decât şi-ar fi imaginat Claire, Lydia umple golurile de informaţie şi indică trecerea timpului vorbind la telefon cu Debra, mama lui Pat, care e în Idaho. Aceasta nu apare deloc pe scenă, ci rămâne doar o prezenţă nevăzută şi mută de la celălalt capăt al firului.

— Astăzi Lyle a udat aşternuturile, spune Lydia, făcând apoi o pauză pentru răspunsul nevăzutei Debra (sau Dee, cum îi mai spune câteodată). Da, Dee, *ar fi* firesc… numai că e vorba de patul meu! Am ridicat privirea şi l-am văzut cum stă în picioare pe patul meu, dă drumul unui jet puternic de urină şi strigă: „Unde-s prosoapele de mâini?“

În cele din urmă Lyle se arde la cuptor în timp ce Lydia e la serviciu şi ea nu mai are încotro: trebuie să-l mute la cămin. Când îi spune, Lyle începe să plângă.

— Va fi bine, insistă ea. Îţi promit.

— Nu pentru mine-mi fac eu griji, spune Lyle. Dar… i-am promis maică-tii. Nu ştiu cine-o să aibă grijă de tine de-acum.

Ca urmare a acestei revelaţii – că Lyle îşi închipuie că el a fost cel care a avut grijă de ea –, Lydia îşi dă seama că se simte mult mai plină de viață când are grijă de altcineva, aşa că se duce în Idaho ca s-o îngrijească pe mama lui Pat, care e bolnavă. Apoi, într-o noapte, pe când doarme în camera de zi a Debrei, sună telefonul. Reflectoarele se aprind în cealaltă parte a scenei, dezvăluindu-l pe Pat, care stă într-o cabină telefonică roşie şi o sună pe mama lui ca să-i ceară ajutorul. Iniţial Lydia se bucură că-i aude vocea. Dar lui Pat nu pare să-i pese decât de faptul că a rămas fără bani şi are nevoie de ajutor ca să se întoarcă acasă de la Londra. Nici măcar nu întreabă ce mai face maică-sa.

Lydia nu mai spune nimic la celălalt capăt al firului.

— Stai. Cât e ceasul acolo? întreabă el.

— Trei noaptea, răspunde ea încet.

Iar lui Pat îi cade capul în piept, exact așa cum s-a întâmplat și în prima scenă.

— Cine e, draga mea? se aude o voce din culise – primele cuvinte rostite de mama lui Pat de la începutul piesei.

Din cabina telefonică londoneză, Pat şopteşte:

— Fă-o, Lydia.

Lydia trage adânc aer în piept şi spune „Nimeni“, după care închide şi lumina se stinge în cabina telefonică.

Pat ajunge să vagabondeze în zdrenţe în Londra. Stă turceşte la un colţ de stradă şi cântă la chitară beat. Cântă pe stradă, cerşește ca să strângă bani şi să meargă acasă. Un trecător londonez se opreşte şi-i oferă lui Pat o bancnotă de douăzeci de euro, cerându-i însă un cântec de dragoste. Pat începe să cânte „Lydia“, dar se opreşte. Nu e în stare s-o facă.

În Idaho, unde zăpada de pe ferestrele cabanei indică trecerea timpului, Lydia primeşte alt telefon. Tatăl ei vitreg a murit la căminul de bătrâni. Ea îi mulţumeşte persoanei care a sunat-o şi se apucă iar de ceaiul pe care-l făcea pentru mama lui Pat, dar nu mai e în stare de nimic. Se uită doar fix la mâinile ei. Pare să fie complet singură pe această scenă, în această lume. Şi chiar atunci bate cineva la uşă. Lydia se duce să deschidă. E Pat Bender, încadrat de aceeaşi uşă în pragul căreia a stat Lydia la începutul piesei. Lydia se holbează la iubitul ei demult pierdut, la acest Odiseu şleampăt care rătăcise prin lume, încercând să ajungă acasă. E prima dată când cei doi sunt pe scenă împreună după acel moment groaznic de la începutul piesei, când el a stat gol în faţa ei. Urmează o nouă tăcere lungă între ei, ecoul celei dintâi, care se întinde până la limita suportabilităţii publicului („Ziceţi careva ceva!“), până ce Pat Bender se cutremură uşor pe scenă şi întreabă în şoaptă „Am ajuns prea târziu?“ – reuşind să transmită şi mai multă goliciune decât în prima scenă.

Lydia dă din cap că nu: mama lui trăieşte încă. Lui Pat îi cad umerii de uşurare, epuizare şi umilinţă. Întinde mâinile – un gest de capitulare. Din culise se aude din nou vocea lui Dee: „Cine e, draga mea?“ Lydia se uită peste umăr şi clipa reuşeşte cumva să se lungească şi mai mult. „Nimeni“, răspunde Pat cu o voce frântă, răguşită. Apoi Lydia întinde mâna spre mâna lui şi, în clipa în care mâinile li se ating, se sting luminile. Piesa s-a terminat.

Claire scoate un icnet, dând drumul la ceea ce pare a fi o acumulare de nouăzeci de minute de aer. Toţi călătorii simt acelaşi lucru – un soi de încheiere – şi, în tumultul de aplauze, mai simt şi norocul exploratorului: descoperirea întâmplătoare, cathartică, a sinelui. În toiul acestei descărcări emoţionale Michael se apleacă înspre Claire şi spune din nou:

— Ai *văzut* ce s-a întâmplat?

În partea cealaltă Pasquale Tursi îşi ţine mâna la inimă, de parcă ar suferi un infarct.

— *Bravo*, zice el, iar apoi: *È troppo tardi?*

Lui Claire nu-i rămâne decât să ghicească ce voia să spună, deoarece traducătorul de până atunci pare inaccesibil: stă doar cu capul în mâini.

— Dracu' să mă ia, zice Shane. Cred că mi-am irosit toată viaţa.

Claire se simte şi ea atrasă în interiorul ei de ceea ce tocmai a văzut. Îi spusese mai devreme lui Shane că relaţia ei cu Daryl era „fără speranţă". Acum îşi dă seama că pe parcursul întregii piese s-a gândit la Daryl, la Daryl cel incorigibil şi fără speranţă, iubitul de care se pare că nu poate să se despartă. *Poate că toate iubirile sunt fără speranţă*. Poate că principiul lui Michael Deane e mai înţelept decât îşi dă el seama: Vrem ceea ce vrem – *iubim pe cine iubim*. Claire îşi scoate telefonul şi-l deschide. Citeşte ultimul SMS de la Daryl: „Spune-mi doar că eşti OK".

Ea îi răspunde: „Sunt OK".

Alături, Michael Deane îi pune mâna pe braţ.

— Îl cumpăr, zice el.

Claire ridică privirea din telefon, crezând pentru o clipă că Michael vorbeşte despre Daryl. Apoi înţelege. Se întreabă dacă târgul ei cu Soarta rămâne valabil. Să fie Solistul marea peliculă care-i va permite să rămână în lumea filmului?

— Vrei să cumperi textul? întreabă ea.

— Vreau să cumpăr tot, zice Michael Deane. Piesa, cântecele lui… tot.

Se ridică şi se uită de jur împrejurul micului teatru.

— La naiba, cumpăr tot!

Fluturându-şi cartea de vizită (*Hollywood? Pe bune?*), Claire primeşte o invitaţie entuziastă la cheful de după spectacol de la un portar cu cioc şi o grămadă de *piercing*-uri, pe nume Keith. La indicaţiile lui, străbat cam un cvartal de la teatru până la o faţadă de cărămidă, care se deschide înspre nişte scări largi, dintr-o clădire lăsată nefinisată în mod voit, plină de ţevi la vedere şi cărămidă parţial descoperită. Locul îi aminteşte lui Claire de urcușurile făcute la nenumăratele chefuri din facultate. Dar aici ceva nu pare să fie în regulă cu proporţiile, cu lărgimea coridoarelor şi înălţimea tavanelor… tot spațiul ăsta excesiv de mare și de irosit din aceste oraşe vechi din Vest.

Pasquale se opreşte la uşă.

— *È qui, lei?*

Ea e aici?

Poate, spune Shane, ridicând privirea din telefon.

— *C'è una festa, per gli attori.*

E o petrecere pentru actori.

Shane îşi concentrează iar atenţia la telefon şi îi trimite un SMS Saundrei: „Putem vorbi? Te rog! Acum îmi dau seama ce măgar am fost".

Pasquale se uită în sus, la clădirea unde ar putea fi Dee, îşi scoate pălăria, îşi netezeşte părul şi începe să urce scările. Ajunsă în capul scărilor, Claire îl ajută pe Michael Deane, care a rămas fără aer, să străbată ultimele trepte. La primul etaj sunt trei uşi care dau în trei apartamente şi ei se îndreaptă către partea din

spate a clădirii şi către singura uşă deschisă, proptită cu o carafă de vin.

Acest apartament din spate e mare şi frumos, dar în acelaşi stil primitiv ca şi restul clădirii. E o mansardă uriaşă, întinsă pe două paliere şi cu tavan înalt, iar lor le trebuie un moment până să li se obişnuiască ochii cu lumina lumânărilor. Încăperea în sine e o operă de artă – sau un morman de gunoaie: peste tot sunt dulapuri vechi de şcoală, crose de hochei şi automate pentru vânzarea ziarelor şi toate înconjoară o scară în spirală făcută din scânduri vechi, care pare că pluteşte în aer. Când se uită mai îndeaproape, văd că scara este susţinută de trei cabluri de oțel.

— Tot apartamentul ăsta e mobilat cu artă găsită, spune Keith, portarul teatrului, care ajunge imediat după ei.

Are părul subţire, ţepos, şi bijuterii care par înfipte dureros în buze, în gât, în lobii superiori ai urechilor şi în nas, precum şi cercei rotunzi, de pirat, în urechi. A jucat şi el cu trupa, le spune el, dar e, de asemenea, poet, pictor şi artist video. („Doar atât?“ se întreabă Claire. „Dans interpretativ nu? Sculptor în nisip?“)

— Artist video? întreabă curios Michael. Şi ai cumva camera de filmat la îndemână?

— Întotdeauna am camera cu mine, spune Keith şi scoate din buzunar un aparat digital mic și simplu. Viaţa mea este documentarul meu.

Pasquale scrutează lumea de la chef, dar nici urmă de Dee. Se apleacă înspre Shane ca să-i ceară ajutorul, dar traducătorul se holbează neajutorat la mesajul de răspuns al Saundrei: „Abia ACUM ţi-ai dat seama că eşti un măgar? Lasă-mă în pace“.

Keith îi vede pe Pasquale şi Michael cum se uită de jur împrejur, ia asta drept curiozitate şi începe să le explice. Designerul apartamentului, spune el, e un fost veteran din Vietnam, care a apărut luna trecută în revista *Dwell.*

— Concepția lui generală e că fiecare formă de design are o maturitate înnăscută pe lângă natura tinerească şi că deseori ne debarasăm de formele mai interesante chiar atunci când încep să se metamorfozeze în această a doua natură, mai matură şi mai interesantă. Două crose de hochei – cui îi pasă? Dar niște crose de hochei transformate în scaun… Asta e cu totul altceva.

— Totul e minunat, exclamă cu sinceritate Michael, uitându-se prin încăpere.

Actorii şi restul echipei n-au ajuns încă la chef. Deocamdată nu sunt prezenţi decât vreo cincisprezece sau douăzeci de spectatori cu rame negre şi sandale hipiote, care vorbesc încet, râd cu hohote mici şi, rând pe rând, îi cercetează pe ciudaţii călători din expediţia Deane. Mulţimea pare cunoscută, se gândeşte Claire. E mai restrânsă, un pic mai necizelată, dar nu foarte diferită de cea de la orice altă petrecere de după spectacol de oriunde în lume. Vinul şi gustările sunt aliniate pe o masă metalică, făcută din uşa unui fost lift de marfă. O cupă mică de

excavator e plină cu gheaţă şi bere. Când se duce la baie, Claire respiră uşurată văzând că toaleta e chiar o toaletă normală, nu o barcă veche cu motor.

Actorii şi echipa încep în cele din urmă să sosească. Vestea prezenţei marelui Michael Deane pare să se răspândească prin mulţime şi cei mai ambiţioşi îi dau târcoale, menţionând în treacăt apariţiile pe care le-au avut în producţii filmate în Spokane, filme destinate distribuţiei pe DVD-uri, în care au jucat alături de Cuba Gooding jr., Antonio Banderas ori sora lui John Travolta. Toţi cei pe care-i întâlneşte Claire par să fie artişti: actori, muzicieni, pictori, graficieni, instructori de balet, scriitori, sculptori şi mai mulţi olari decât ar putea să susţină un astfel de oraş. Până şi profesorii şi avocaţii joacă teatru, cântă în trupe sau sculptează în blocuri de gheaţă, iar Michael e fascinat de toţi. Claire e uluită de energia lui şi de curiozitatea sinceră de care dă dovadă. E, de asemenea, la al treilea pahar de vin – mai mult decât l-a văzut ea bând vreodată.

O femeie atrăgătoare și ceva mai în vârstă, îmbrăcată într-o rochie cu bretele, ale cărei riduri adânci, de iubitoare de soare, contrastează cu pielea netedă a lui Michael, se apropie şi chiar îi atinge fruntea.

— Dumnezeule, îmi place la nebunie faţa ta! zice ea, de parcă ar fi vorba de o operă de artă pe care el a creat-o.

— Mulţumesc, spune Michael, deoarece asta şi este: opera lui de artă.

Femeia se prezintă drept Phantoma, „cu Ph", şi îi spune că face mici sculpturi din săpun, pe care le vinde la expoziţiile de artizanat şi la târgurile cu troc.

— Mi-ar plăcea să le văd, zice Michael. Toată lumea e artistă aici?

— Da, ştiu, zice Phantoma în timp ce răscoleşte prin poşetă. Devine cam plictisitor, nu?

În timp ce Michael admiră minusculele opere de artă în săpun, ceilalţi membri ai expediţiei Deane sunt din ce în ce mai agitaţi. Neliniştit, Pasquale ţine uşa sub observaţie, în timp ce traducătorul lui, dezamăgit în amor, rănit de SMS-ul de refuz al Saundrei, îşi toarnă un pahar plin dintr-o sticlă de whisky canadian, iar Claire îl întreabă pe Keith despre piesă.

— Intens rahat, nu? zice Keith. Debra pune de obicei în scenă piese pentru copii, musicaluri, farse de vacanţă – chestii care să-i scoată pe schiori de pe piste pentru câteva ceasuri. Dar o dată pe an ea şi Lydia fac ceva original, cam de genul ăsta. O mai ia câteodată peste bot de la cei din consiliul de administrație, mai ales de la creştinii ăia ţicniţi, dar așa a fost înţelegerea. Vino, fă-i pe turişti fericiţi şi o dată pe an poţi să bagi şi-o piesă de-asta.

De-acum veniseră toţi actorii şi toţi cei care lucraseră la piesă, cu excepţia lui Pat şi a Lydiei. Claire se trezeşte conversând cu

Shannon, actriţa care o jucase pe fata din patul lui Pat la începutul piesei.

— Înţeleg că eşti de la – Shannon înghite în sec, abia dacă poate rosti cuvântul – Hollywood?

Clipeşte rapid de două ori.

— Cum e?

Cu două pahare de vin la bord, Claire simte tensiunea ultimelor patruzeci şi opt de ore. Zâmbeşte şi stă un pic să se gândească la întrebare. Da, cum e oare? În mod cert, nu cum şi-a imaginat. Dar poate că e OK. Vrem ceea ce vrem. Când e acasă, se agită ca o disperată, făcându-şi griji din cauza a ceea ce nu este – şi poate că mai uită unde se află. Se uită o clipă în jur, la acest apartament făcut din gunoaie într-o oază zurlie de artişti din munţi, unde Michael îşi împarte fericit cărțile de vizită sculptorilor în săpun şi actorilor, spunându-le că „s-ar putea să aibă ceva pentru ei“, unde Pasquale se uită nervos la uşă, aşteptând o femeie pe care n-a mai văzut-o de aproape cincizeci de ani, unde un Shane care s-a ameţit rapid şi-a suflecat mâneca şi îi explică unui Keith impresionat ce sens are tatuajul lui… şi acela e momentul în care Claire îşi dă seama că Pat Bender cu mama şi iubita lui n-au de gând să vină la chef.

— Ce? O, da, spune Keith, confirmându-i bănuiala. Niciodată nu vin la chefurile astea de după spectacol. Pe Pat l-ar ucide să aibă la îndemână atâta băutură şi iarbă.

— Unde sunt? întreabă Michael.

— Probabil la cabană, răspunde Keith. Se relaxează cu Dee.

Michael Deane îl apucă pe Keith de braţ.

— Ne duci acolo, te rog?

Claire intervine:

— Poate c-ar fi mai bine să aşteptăm până mâine-dimineaţă, Michael.

— Nu, spune liderul expediţiei Deane cea îmbătată de speranţă.

Se uită spre bătrânul şi răbdătorul Pasquale şi ia o ultimă hotărâre decisivă:

— Au trecut aproape cincizeci de ani. Gata cu aşteptarea.

19
Recviemul

Aprilie 1962
Porto Vergogna, Italia

Pasquale se trezi în beznă. Se ridică în capul oaselor şi se întinse după ceas. Patru şi jumătate. Auzi vocile înfundate ale pescarilor şi zgomotul bărcilor împinse pe ţărm. Se dădu jos din pat, se îmbrăcă repede şi, prin întunericul de dinainte de ivirea

zorilor, se grăbi spre malul apei, unde Tommaso comunistul îşi aranja echipamentul de pescuit în barcă.

— Tu ce cauţi aici? întrebă Tommaso.

Pasquale îl întrebă dacă-l putea duce mai târziu până în La Spezia, la recviemul mamei lui.

Tommaso îşi duse mâna la piept.

— Bineînţeles, zise el.

Va pescui câteva ore şi apoi va veni să-l ia pe Pasquale înainte de prânz. Era bine aşa?

— Da, perfect, spuse Pasquale. Mulţumesc.

Vechiul său prieten îşi duse mâna la pălărie, se sui în barcă şi trase de sfoara demarorului, iar motorul îşi drese glasul. Pasquale se uită cum Tommaso se alătură celorlalţi pescari și cum luntrele ca nişte cochilii saltă pe marea ce se legăna încet.

Apoi tânărul se întoarse la hotel şi se culcă din nou, dar nu mai reuși să adoarmă. Stătea întins pe spate şi se gândea la Dee Moray, care era în patul de deasupra lui.

Uneori, vara, părinţii săi îl duceau la plaja din Chiavari. Odată, pe când se juca în nisip, a văzut o femeie frumoasă care stătea la plajă pe o pătură. Pielea femeii lucea. Pasquale nu-şi putea lua ochii de la ea. Când şi-a împachetat în cele din urmă lucrurile, i-a făcut cu mâna, dar micul Pasquale era prea fascinat ca să-i răspundă. Apoi a observat că-i cade ceva din geantă. A fugit până la locul cu pricina şi a ridicat obiectul din nisip. Era un inel în care era montată un soi de piatră roşiatică. Pasquale l-a luat în mână preţ de o clipă, timp în care femeia s-a îndepărtat. Apoi a ridicat privirea şi a văzut-o pe mama lui cum îl urmărește, aşteptând să vadă ce va face. „*Signora!*“ a strigat el după femeie şi a fugit în urma ei pe plajă. Femeia s-a oprit, a luat inelul, i-a mulţumit, l-a mângâiat pe cap şi i-a dat o monedă de cincizeci de lire. Când s-a întors, maică-sa i-a zis: „ Sper c-ai fi făcut acelaşi lucru şi dacă nu m-aş fi uitat eu la tine“. Pasquale n-a înţeles foarte clar ce voia să spună. „Uneori“, i-a mai zis ea, „ceea ce vrem să facem e diferit de ceea ce trebuie să facem“. Apoi a pus o mână pe umărul lui. „Pasqo, cu cât e mai mică distanţa dintre dorinţă şi ceea ce e corect, cu atât vei fi mai fericit.“

Nu i-a putut spune mamei lui de ce nu înapoiase inelul imediat: credea că dacă îi dai unei fete un inel, te vei căsători cu ea şi va trebui să-ți părăsești părinţii. Iar dacă discursul mamei lui fusese prea complicat pentru cei şapte ani pe care-i avea Pasquale în acel moment, acum înţelegea ce voise ea să spună: cât de uşoară ne-ar fi viaţa dacă intenţiile ni s-ar potrivi întotdeauna cu dorinţele.

Când soarele se înălţă în cele din urmă deasupra stâncilor, Pasquale se spălă la ligheanul din camera lui şi îşi puse costumul lui vechi şi ţeapăn. Jos o găsi pe mătuşa Valeria deja trează, aşezată în bucătărie în scaunul ei preferat. Femeia se uită pieziş la costum.

— Nu pot să vin la înmormântare, oftă ea. Nu pot să dau ochii cu preotul.

Pasquale îi spuse că înţelege. Ieşi să fumeze pe terasă. Fără pescari, satul părea pustiu. Numai pisicile de pe chei se învârteau prin piaţă. În văzduh plutea o pâclă uşoară. Soarele nu topise încă ceaţa dimineţii, iar valurile se spărgeau fără vlagă pe pietrele de la mal.

Auzi paşi pe trepte. Cât de mult aşteptase să-i vină un client american! Iar acum avea doi. Paşii se auzeau apăsat pe terasa de lemn și în scurt timp Alvis Bender i se alătură. Americanul îşi aprinse pipa şi îşi îndoi gâtul într-o parte şi apoi într-alta. Îşi frecă vânătaia slabă de deasupra ochiului.

— Eu am cam terminat-o cu bătaia, Pasquale.

— Eşti rănit? întrebă Pasquale.

— Mândria mea e rănită.

Alvis trase din pipă.

— Ce ciudat! zise el dintr-un nor de fum. Am tot venit aici pentru că era linişte şi mi-am imaginat că pot evita lumea suficient de mult timp ca să pot scrie. Acum s-a zis cu toate astea, nu, Pasquale?

Pasquale se uită la faţa prietenului său. Era atât de deschisă! Era o faţă extrem de americană, la fel ca a lui Dee, la fel ca a lui Michael Deane. Pasquale era convins că ar putea recunoaşte oriunde un american tocmai pe baza acestei trăsături – a acestei deschideri, a acestei încrederi înverşunate în *posibilitate*, o trăsătură pe care, după părerea lui, nici măcar cei mai tineri italieni n-o aveau. Poate era din cauza diferenţei de vârstă dintre cele două ţări: America, cu tinereţea ei exuberantă, construia cinematografe în care te uitai la film din maşină şi restaurante în stil cowboy, pe când italienii trăiau într-o eternă chircire, printre artefacte lăsate în urmă de generaţii, printre oasele imperiilor.

Asta îi aminti de afirmaţia lui Alvis Bender cum că povestirile ar fi ca naţiunile – Italia, o epopee măreaţă, Anglia, un roman gros, America, un film cu tupeu și în culori – şi îşi mai aminti şi ce-i spusese Dee Moray, cum îşi petrecuse ea ani de zile „aşteptând să-i înceapă filmul“ şi cum aproape că îşi ratase viaţa aşteptând-o să înceapă.

Alvis îşi aprinse din nou pipa.

— *Lei è molto bella*, zise el.

E foarte frumoasă.

Pasquale se întoarse spre Alvis. Evident, americanul se referea la Dee Moray, dar în acel moment Pasquale se gândea la Amedea.

— *Sì,* răspunse Pasquale.

Apoi adăugă în engleză:

— Alvis, azi e recviem pentru mama.

Atât de amabili erau aceşti doi bărbaţi și atât de mult ţineau unul la altul, încât uneori purtau conversaţii întregi vorbind

fiecare în limba celuilalt.

— *Sì, Pasquale. Dispiace. Devo venire?*

— Nu. Mulţumesc. Merg asta singur.

— *Posso fare qualcosa?*

Da. Putea face ceva, spuse Pasquale. Ridică privirea şi-l văzu pe Tommaso comunistul întorcându-se încet în golf. Venise momentul. Pasquale se răsuci spre Alvis şi vorbi din nou în italiană, ca să fie sigur că spune corect ce are de spus.

— Dacă nu mă întorc diseară, vreau să te rog să faci ceva pentru mine.

— Bineînţeles, spuse Alvis.

— Poţi să ai grijă de Dee Moray? Să te asiguri că se întoarce cu bine în America?

— De ce? Te duci undeva, Pasquale?

Pasquale scoase din buzunar banii pe care i-i dăduse Michael Deane şi îi întinse lui Alvis.

— Şi dă-i asta.

— Bineînţeles, repetă Alvis. Dar tu unde mergi?

— Mulţumesc, spuse Pasquale, evitând din nou să răspundă la întrebare, de teamă că dacă spune cu voce tare ce are de gând, o să-i piară curajul şi n-o să-și mai ducă treaba la bun sfârşit.

Barca lui Tommaso aproape că ajunsese la debarcader. Pasquale îşi bătu prietenul american pe braţ, se uită de jur împrejur la sătucul lui şi, fără să mai spună vreo vorbă, intră în hotel. În bucătărie Valeria pregătea micul dejun. Mătuşă-sa nu mai gătise niciodată micul dejun, deşi Carlo insistase ani de zile că un hotel care aspiră să aibă clienţi francezi şi americani trebuie să ofere micul dejun. („E o masă pentru leneşi“, spunea ea mereu. „Ce putoare de om vrea să mănânce înainte să muncească?“) Dar în dimineaţa asta pregătea o brioşă franţuzească şi făcea espresso.

— Curva aia americană o să coboare la masă? întrebă Valeria.

Şi iată că sosise momentul în care Pasquale trebuia să decidă ce fel de om urma să fie. Trase aer în piept şi urcă la etaj, ca s-o întrebe pe Dee Moray dacă îi era foame. După lumina care se vedea pe sub uşă, îşi dădu seama că obloanele de la fereastră erau deschise. Trase din nou aer adânc în piept, ca să-şi facă curaj, şi bătu uşor la uşă.

— Intră.

Dee era aşezată pe pat şi îşi prindea părul ei lung într-o coadă.

— Nu-mi vine să cred că am dormit atâta! spuse ea. Nu-ţi dai seama cât eşti de obosit până nu dormi douăsprezece ore.

Îi zâmbi şi în acel moment Pasquale se îndoi că va putea să micşoreze vreodată distanţa dintre intenţii şi dorinţe.

— Arăţi foarte chipeş, Pasquale, îi zise ea.

Şi se uită la propriile haine, aceleaşi în care plecase la gară: pantaloni negri mulați, o bluză şi un pulover de lână. Râse.

— Probabil că toate lucrurile mele sunt încă în gara din La Spezia.

Pasquale se uită în jos, la propriile picioare, încercând să îi ocolească privirea.

— E totul în regulă, Pasquale?

— Da, spuse el şi ridică ochii, care îi întâlniră pe ai femeii.

Când nu era în aceeaşi încăpere cu ea, își cam putea da seama ce e corect, dar în momentul în care vedea ochii aceia…

— Vii jos la mic dejun acum? E o brioşă. Şi caffè.

— Da, zise ea. Vin imediat.

Pasquale n-a fost în stare să mai spună altceva. Dădu doar uşor din cap şi se întoarse, vrând să plece.

— Mulţumesc, Pasquale, îi zise ea.

Faptul că-şi auzi numele îl făcu să se întoarcă din nou. Când o privea în ochi, era ca și cum ar fi stat lângă o uşă întredeschisă. Cum să nu deschizi uşa de tot, ca să vezi ce se află înăuntru?

Ea îi zâmbi.

— Mai ţii minte prima noapte pe care am petrecut-o aici, când am stabilit că ne putem spune orice? Că n-o să avem nici o reţinere?

— Da, reuşi Pasquale să spună.

Ea râse stânjenită.

— Ei bine, e ciudat. M-am trezit azi-dimineaţă şi mi-am dat seama că habar n-am ce să fac acum. Dacă să nasc copilul… să continui cu actoria… să mă duc în Elveţia… sau să mă întorc în State. Sincer, n-am nici o idee. Dar când m-am trezit, m-am simţit bine. Ştii de ce?

Pasquale îşi încleştă mâna pe clanţa uşii. Dădu din cap că nu ştie.

— M-am bucurat că te voi vedea din nou pe tine.

— Da, spuse el. Şi eu…

Iar uşa aceea păru să se mai deschidă un pic şi ceea ce zări dincolo de ea îl mistui. Ar fi vrut să spună mai multe, să-şi descarce sufletul, dar n-a fost în stare. Nu era din cauza limbii: se îndoia că existau cuvinte pentru aşa ceva, indiferent de limbă.

— Bine, spuse Dee. Cobor imediat.

Şi apoi, chiar când el dădu să iasă, adăugă încet, cu vorbele părând că i se preling de pe buzele ei frumoase ca nişte picături de apă:

— Atunci poate că o să putem discuta despre ce se va întâmpla de-acum înainte.

De-acum înainte. Da. Pasquale nu ştia cum a reuşit să iasă din cameră, dar a făcut-o. Închise uşa în urma lui şi rămase sprijinit cu mâna de ea, inspirând adânc. Într-un final se desprinse de uşă, ajunse la scări şi, în cele din urmă, la el în cameră. Îşi luă haina, pălăria şi valiza pregătită deja pe pat. Ieşi din cameră şi coborî treptele. Jos îl aştepta Valeria.

— Pasqo, spuse ea, îl rogi pe preot să zică o rugăciune şi pentru mine?

El spuse c-o va face. Apoi îşi sărută mătuşa pe obraz şi ieşi.

Alvis Bender stătea pe terasă, fumându-şi pipa. Pasquale îşi bătu prietenul american pe braţ şi o porni la vale pe cărarea către debarcader, unde îl aştepta Tommaso comunistul. Tommaso îşi aruncă ţigara şi o strivi cu piciorul de stânci.

— Arăţi bine, Pasquale. Maică-ta ar fi mândră de tine.

Pasquale se sui în barca pătată de maţe de peşte şi se aşeză la prova, cu genunchii lipiţi, ca un şcolar într-o bancă. Nu se putu abţine să se uite înspre hotel, unde Dee Moray tocmai ieşise pe terasă şi stătea alături de Alvis Bender. Ea își pusese mâna streașină la ochi şi se uita curioasă spre el.

Pasquale simţi din nou cum trupul şi mintea îl smucesc în direcţii diferite, iar în acel moment zău că nu ştia încotro o va apuca. Va rămâne în barcă? Sau o va lua la goană pe cărare în sus, înspre hotel, ca s-o cuprindă în braţe? Şi cum ar reacţiona ea dacă ar face asta? Nu exista nimic clar între ei, nimic altceva decât acea uşă uşor întredeschisă. Cu toate astea… ce putea fi mai tentant?

În clipa aceea Pasquale Tursi se simţi complet sfâşiat. De-acum viaţa lui se despicase în două vieţi: viaţa pe care o va avea şi viaţa despre care se va întreba mereu cum ar fi fost.

— Te rog, îi spuse răguşit Pasquale lui Tommaso. Porneşte.

Pescarul trase de sfoara demarorului, dar motorul nu porni. Iar Dee Moray strigă de pe terasa hotelului:

— Pasquale! Unde te duci?

— Te rog, îi şopti Pasquale lui Tommaso, de-acum cu picioarele tremurându-i.

În cele din urmă motorul porni. Tommaso se aşeză la pupa, luă echea şi se desprinse de debarcader, ieşind încet din golfuleţ. Pe terasă, Dee Moray se întoarse spre Alvis Bender, căutând o explicaţie. Probabil că Alvis îi spuse că lui Pasquale îi murise mama, pentru că ea îşi duse mâna la gură.

Iar atunci Pasquale se sili să se uite în altă parte. Era ca şi cum ar fi forţat un magnet să se desprindă de oţel, dar în cele din urmă reuşi: se întoarse în faţă în barcă şi închise ochii, văzând-o încă în minte cum stă acolo, pe terasă. A tremurat din pricina efortului făcut ca să nu se uite în urmă până ce-au trecut de sparge-val şi au ajuns în larg, moment în care își goli plămânii şi capul îi căzu în piept.

— Eşti un tânăr tare ciudat, îi zise Tommaso comunistul.

În La Spezia Pasquale îi mulţumi vechiului său prieten şi-l urmări pe Tommaso cum își scoate bărcuța de pescuit din port şi iese din nou pe canalul dintre Portovenere şi Isola Palmaria.

Apoi se duse în capela mică de lângă cimitir, unde îl aştepta preotul, cu părul lui rar brăzdat de dungile pieptenelui. Două bocitoare şi un băiat de altar cu o înfăţişare sălbatică erau și ei de

faţă. Capela luminată de flăcările lumânărilor era întunecată, igrasioasă şi goală. Recviemul nu părea să aibă nimic de-a face cu mama lui Pasquale și acesta a fost o clipă uimit când i-a auzit numele în bolboroseala latinească a preotului *(„Antonia, requiem aeternam dona eis, Domine“)*. Aşa-i, se gândi el, nu mai e. Și când înțelese asta, izbucni în plâns. După slujbă preotul se învoi să spună o rugăciune pentru mătuşa lui Pasquale şi să oficieze trigesimo peste câteva săptămâni, iar Pasquale îl plăti din nou. Preotul ridică mâna să-l binecuvânteze, dar tânărul o luase deja din loc.

Epuizat, Pasquale se duse la gară ca să se intereseze de bagajele lui Dee Moray. O aşteptau acolo. Pasquale plăti funcţionarul şi îi spuse că proprietara va veni să le ia a doua zi. Apoi aranjă cu un barcagiu să se ducă să-i ia pe Dee Moray şi Alvis Bender. Iar el îşi cumpără un bilet de tren până la Florenţa.

Imediat ce se aşeză pe locul lui, adormi și se trezi doar când trenul opri în gara din Florenţa. Se cază la un hotel aflat la trei străzi distanţă de piaţa Massimo d'Azeglio, făcu o baie şi se îmbrăcă din nou în costum. În ultimele licăriri ale asfinţitului acelei zile nesfârşite, Pasquale stătu şi fumă la umbra copacilor de pe partea cealaltă a curţii până ce văzu că familia Amedeei se întoarce de la plimbare, înşiruită ca un cârd de prepeliţe.

Iar când frumoasa Amedea îl luă pe Bruno din cărucior, Pasquale se gândi iar la mama lui, pe plajă, în ziua aceea de demult, la teama ei că, odată ce ea nu va mai fi, Pasquale nu va avea puterea să reducă distanţa dintre ceea ce-şi dorea şi ceea ce era corect. Ar fi vrut să-şi poată linişti mama: un om vrea multe lucruri în viaţă, dar când unul din ele este și lucrul corect, ar trebui să fie nebun să nu-l aleagă.

Pasquale aşteptă până ce familia Montelupo dispăru în interiorul casei. Apoi strivi ţigara pe pietriş, traversă piaţa şi se apropie de uşa neagră și uriaşă. Sună la sonerie.

De partea cealaltă se auziră paşi şi apoi tatăl Amedeei deschise, cu capul lui mare și chel lăsat pe spate şi ochii lui fioroşi măsurându-l pe Pasquale ca şi când ar fi studiat o porţie de mâncare inacceptabilă într-o cafenea. În spatele lui, Donata, sora Amedeei, îl văzu pe Pasquale şi-şi duse mâna la gură. Se întoarse şi ţipă în sus, spre scări:

— Amedea!

Bruno se uită în spate, la fiica lui, şi apoi, din nou sever, la Pasquale, care îşi scoase atent pălăria.

— Da? întrebă Bruno Montelupo. Ce doreşti?

În spatele tatălui ei, pe scări, apăru frumoasa și zvelta Amedea, dând uşor din cap, ca şi când ar fi încercat să-l facă să se răzgândească… dar lui Pasquale i se păru totuși că vede și un zâmbet dincolo de mâna care-i acoperea gura.

— Domnule, zise el, sunt Pasquale Tursi din Porto Vergogna. Am venit să vă cer mâna fiicei dumneavoastră, Amedea.

Îşi drese vocea.
— Am venit după fiul meu.

20
Văpaia infinită

Recent
Sandpoint, Idaho

Debra se trezeşte în întuneric pe terasa din spate a cabanei, pe partea cu copacul, unde-i place să se uite la stele. Aerul e rece, cerul – senin, vârfurile luminoase de ac – aprige în noaptea asta. Stăruitoare. Nu licăresc, ci ard. Terasa din faţă a cabanei dă spre lacul glaciar înconjurat de munţi, o privelişte care le taie respiraţia mai tuturor vizitatorilor. Dar ei terasa din faţă nu-i place la fel de mult noaptea, când luminile de la docuri, bărci şi celelalte cabane concurează stelele, atrăgând atenția. Preferă să stea aici, în spate, în umbra casei, într-un luminiş mic şi rotund, printre pini şi brazi, unde nu-s decât ea şi cerul şi unde poate vedea la optzeci de miliarde de kilometri şi un miliard de ani distanţă. Nu fusese amatoare de stele înainte să se mărite cu Alvis, căruia îi plăcea să meargă cu maşina în Munţii Cascadelor şi să caute zone curate, ferite de poluarea luminoasă din oraş. După părerea lui, era mai mare păcatul când lumea nu putea percepe infinitul: un eşec nu atât al imaginaţiei, cât al vederii propriu-zise.

Aude scrâşnetul pietrişului. Probabil că zgomotul ăsta a trezit-o, Jeepul lui Pat coborând pe aleea lungă spre garaj. S-au întors de la teatru. Cât timp dormise? Se întinde şi îşi pipăie cana de ceai rece. Mult. Îi e cald şi bine peste tot, cu excepţia unui picior, care a ieşit de sub pătură. Pat îi instalase două radiatoare în formă de şemineu de ambele părţi ale şezlongului ei preferat, ca să poată dormi aici, afară. La început s-a revoltat, gândindu-se la o asemenea risipă de curent electric. Putea pur şi simplu să aştepte până la vară. Dar Pat i-a promis că stinge toate luminile de fiecare dată când iese dintr-o cameră „tot restul vieţii“, numai să-i facă și ea pe plac. Şi, trebuie să recunoască, e minunat să doarmă aici. E marea ei plăcere: să se trezească afară, în frig, cuibărită în micul incubator pe care i l-a construit fiul ei. Închide radiatoarele, verifică aşternutul oribil pe care doarme acum – e uscat, ce bine! –, îşi strânge puloverul mare pe lângă ea şi o porneşte spre casă, încă uşor ameţită. Ajunsă înăuntru, aude cum dedesubt se închide poarta garajului.

Cabana se înalţă pe un promontoriu care se întinde la şaizeci de metri deasupra unui golf al acestui lac adânc de munte. Casa e clădită în mare parte pe verticală, e proiectată de Debra însăşi şi e construită din banii pe care i-a primit când a vândut casa din Seattle: patru nivele – unul în plan deschis – şi un garaj pentru

două maşini dedesubt. Pat şi Lydia stau la primul etaj, al doilea e spaţiul comun – o suprafaţă deschisă, cu living, bucătărie şi sufragerie –, iar al treilea îi aparţine lui Dee: un dormitor, baie cu cadă jacuzzi şi camera de zi. Evident, când a construit-o, n-a avut nici cea mai vagă idee că, practic, tot timpul pe care avea să-l petreacă aici va fi bolnavă de cancer şi că apoi, după ce va epuiza toate tratamentele posibile, va hotărî să lase boala să-şi urmeze cursul și va avea doar acest răstimp de final, în care va fi atâta de slăbită. Dacă ar fi ştiut, poate că şi-ar fi construit o casă fără etaje, cu mai puţine trepte.

— Mama? Ne-am întors!

El urlă în sus pe scări de fiecare dată când se întoarce acasă, iar ea se preface că nu ştie de ce. „Încă mai trăiesc", se simte tentată să spună, numai că ar suna prea dur. Nu simte nici un fel de amărăciune, numai că i se pare ciudat felul cum îi tratează oamenii pe muribunzi – ca pe nişte extratereştri.

O porneşte pe scări în jos.

— Cum a mers în seara asta? Multă lume?

— Puţini, dar fericiţi! strigă Lydia. De data asta a funcţionat mai bine.

— Vă e foame? întreabă Debra.

Lui Pat îi e întotdeauna foame după un spectacol, iar de când cu piesa asta, a fost şi mai hămesit. De îndată ce Lydia a terminat-o de scris, i-a arătat-o Debrei, care n-a ştiut ce să zică. Era cel mai bun lucru pe care-l scrisese Lydia vreodată, o încununare perfectă a ciclului de opere autobiografice început cu ani în urmă, cu o piesă despre divorţul părinţilor ei. Iar Debra era convinsă că nu putea încheia ciclul fără să scrie şi despre Pat. Adevărata problemă cu Solistul era că, după părerea ei, nu exista decât o singură persoană care l-ar fi putut juca pe Pat – şi anume Pat. Atât ea, cât şi Lydia şi-au făcut griji că el ar putea recidiva dacă se vedea nevoit să retrăiască acele zile – dar Debra i-a spus Lydiei că trebuie să-l lase să citească piesa. El a dus paginile jos, a revenit după trei ore, a sărutat-o pe Lydia şi a insistat s-o pună în scenă – iar el să se joace pe sine. A zis că i-ar fi mai dificil să-l vadă pe altul înfăţişându-l în culmea egoismului decât să retrăiască el însuşi totul. De-acum juca cu Grupul pentru Arte Teatrale de mai bine de-un an. Asta oferea un debușeu benefic poftei lui de a urca pe o scenă – nu în felul narcisist în care o făcuse cu trupele lui, ci într-o manieră mai disciplinată, mai riguroasă și mai cooperantă. Și, evident, are un talent înnăscut.

Debra bate ouăle, iar Pat se strecoară pe după stâlpul din bucătărie şi o sărută pe obraz. Copilul ăsta tot mai reuşeşte să umple încăperea.

— Ted şi Isola îţi transmit salutări.

— Da? zice ea şi răstoarnă ouăle în tigaie. Şi ei ce mai fac?

— Ei, nişte nebuni de dreapta…

Ea taie brânza pentru omletă, iar Pat mănâncă fiecare a doua felie.

— Sper că le-ai spus asta, zice Debra, pentru că m-am cam plictisit să ne tot scrie cecuri pentru teatru.

— Vor să punem în scenă musicalul *Millie cea incredibil de emancipată.* Ted vrea să joace în el. Zice că şi eu m-aş potrivi grozav. Poţi să-ţi imaginezi una ca asta? Eu şi Ted, împreună pe scenă.

— Mda, nu cred c-ai ajuns la nivelul la care să joci alături de Ted.

— Asta-i din cauză că n-am avut o profesoară bună, zice el.

Şi apoi:

— Cum te simţi?

— Bine, răspunde ea.

— Ai luat hidromorfon?

— Nu.

Urăşte analgezicele. Nu vrea să piardă nimic din viață.

— Mă simt bine.

Pat îi pune mâna pe frunte.

— Eşti caldă.

— Sunt OK. Tu tocmai ce-ai venit de-afară.

— Ca şi tine.

— Eu am fost în cuptorul ăla pe care mi l-ai făcut. Probabil că-s fiartă.

El se întinde după scândura de tocat.

— Lasă-mă pe mine să termin. O omletă știu să fac şi eu.

— De când?

— O rog pe Lydia. Se pricepe la chestiile astea femeieşti.

Debra se opreşte din tocatul cepei şi se preface că-l străpunge cu cuţitul.

— Cel mai hain pumnal din toate[19], zice el.

Felul în care o surprinde uneori cu lucrurile pe care şi le aminteşte e ca un mic dar.

— Am predat cândva piesa asta, spune ea.

Fără să stea pe gânduri, recită versurile ei preferate:

— Cei laşi mor multe morţi 'nainte de soroc. Cei bravi pocalul morţii nu-l beau decât o dată.

Pat se aşază la tejgheaua bucătăriei.

— Asta doare mai tare decât cuţitul.

Chiar atunci pe scări apare Lydia, care își usucă părul ud de la duş cu prosopul. Îi spune şi ea Debrei că Ted şi Isola au fost la teatru şi că au întrebat ce mai face.

Debra ştie pe de rost cum sună îngrijorarea lor: „Şi CE mai face?"

„Încă mai trăiesc." Of, lucrurile pe care le-ar spune dac-ar putea! Dar muritul ăsta e un teren minat de amabilităţi şi bune maniere. Hipioţii de prin zonă îi oferă mereu tratamente homeopatice, magneţi, ierburi şi unguente pentru cai. Unii îi dau

cărţi – cărţi de autoajutorare, tomuri despre acceptarea pierderii, broșuri despre procesul morţii. Am depășit faza de ajutorare – fie ea auto sau de orice fel“, îi vine ei să le spună. Sau „Cărţile astea despre acceptarea pierderii nu sunt mai degrabă pentru cei rămași în viață?“ Şi „Mulţumesc pentru cartea despre moarte, dar de partea asta m-am ocupat deja“. Pe Pat îl întreabă: „CE mai face?“ Şi pe ea o întreabă: „CE mai faci?“ Dar nu vor să audă că e obosită tot timpul, fiindcă are vezica slăbită şi că aşteaptă să i se oprească sistemele. Vor să audă că e împăcată, că a avut o viaţă minunată, că e fericită fiindcă i s-a întors fiul – aşa că asta le și spune. Iar adevărul e că în majoritatea timpului chiar e împăcată, chiar a avut o viaţă minunată, chiar e fericită că i s-a întors fiul. Ştie în ce sertar e numărul de telefon pentru serviciile de îngrijire în ultimele faze, şi cel al companiei de asigurări pentru patul de spital, şi cel al furnizorului cu perfuzii cu morfină. Sunt zile când se trezeşte încet din somn şi se gândeşte că ar fi în regulă dacă ar dormi mai departe, că n-ar fi deloc înspăimântător. Relaţia dintre Pat şi Lydia este atât de solidă pe cât ar fi putut spera, iar comitetul de administrație acceptase să-i permită Lydiei să preia conducerea teatrului. Cabana era achitată şi în bancă mai rămăseseră suficienți bani pentru plata impozitelor şi pentru alte cheltuieli, aşa că Pat îşi putea petrece restul vieţii făcându-şi de lucru pe-afară dimineaţa devreme, lucru care-i plăcea la nebunie: grădinărind, zugrăvind, vopsind, tunzând copaci, lucrând la aleea spre garaj şi la zidurile de susținere – la orice îi ocupa mâinile. Câteodată, când vede cât sunt de mulţumiţi Pat şi Lydia, se simte ca un somon epuizat: misiunea ei aici s-a terminat. Dar alteori zău că toată povestea asta cu împăcarea o scoate pur şi simplu din minți. Împăcată? În afară de nebuni, cine-ar putea fi împăcat vreodată? Ce om căruia i-a plăcut viaţa poate gândi că una e suficientă? Cine poate trăi măcar o zi fără să simtă dulcea împunsătură a regretului?

Uneori, în timpul diverselor ședințe de chimioterapie, şi-a dorit atât de mult să termine odată cu durerea şi disconfortul, încât şi-a imaginat că propria moarte ar consola-o. Acesta a fost unul din motivele pentru care – după toate chimicalele, radiaţiile şi operaţiile, după dubla mastectomie, după ce doctorii au încercat toate felurile de arme convenţionale şi nucleare pe trupul ei din ce în ce mai mic şi după ce tot i-au mai găsit urme de cancer în oasele pelviene – hotărâse să lase pur şi simplu boala să-şi urmeze cursul. N-avea decât s-o devoreze. Doctorii i-au spus că s-ar mai putea face ceva, în funcție de tipul de cancer, primar sau secundar, dar ea le-a zis că nu mai contează. Pat se întorsese acasă şi prefera să aibă parte de şase luni de linişte în loc de încă trei ani de ace şi greţuri. Şi a avut noroc: rezistase aproape doi ani şi se simţise bine în marea majoritate a timpului, deşi o uluia în continuare când se surprindea în oglindă: „Cine-i relicva asta,

bătrâna asta înaltă şi slăbănoagă, cu pieptul turtit şi cu părul cărunt și ţepos?"

Debra îşi strânge puloverul pe lângă ea. Îşi încălzeşte ceaiul. Se sprijină de chiuvetă şi zâmbeşte în timp ce-și privește fiul mâncând a doua porţie de omletă şi pe Lydia întinzându-se să ia o ciupercă cu brânză de deasupra. Pat ridică ochii spre mama lui, ca să vadă dacă a observat acest gest de hoţie la drumul mare.

— Pe ea n-ai de gând s-o înjunghii?

Şi acesta este momentul în care o maşină îşi face auzită prezenţa pe pietrişul de-afară. Pat o aude şi el şi se uită la ceas. Dă din umeri.

— Habar n-am.

Se duce la fereastră, pune mâna pe geam şi priveşte în jos, spre alee şi spre lumina slabă a farurilor.

— E Bronco-ul lui Keith.

Se îndepărtează de fereastră.

— Cheful de după. Probabil că-i praştie. Mă ocup eu de el.

Coboară treptele săltat, ca un puşti.

— Cum a fost în seara asta? întreabă Debra încet după ce el a dispărut.

Lydia culege rămăşiţele de ceapă şi ciuperci de pe farfuria lui Pat.

— Grozav. Nu-ţi puteai lua ochii de la el. Dar zău că voi fi tare fericită când se vor termina reprezentaţiile astea. În unele seri, după spectacol, stă pur şi simplu acolo şi se uită în gol cu nişte ochi… pustii. Vreme de cincisprezece minute e pur şi simplu terminat. Am senzaţia că-mi tot ţin respiraţia de când am terminat piesa asta afurisită.

— Ţi-o ţii de mult mai mult timp, zice Debra şi amândouă zâmbesc. E o piesă minunată, Lydia. Ar trebui să te relaxezi şi să te bucuri de ea.

Lydia bea din sucul de portocale al lui Pat.

— Nu ştiu…

Debra se întinde peste masă și apucă mâna Lydiei.

— Tu a trebuit s-o scrii, el a trebuit să joace în ea, iar eu mă simt foarte recunoscătoare c-am apucat s-o văd.

Lydia îşi înclină capul şi fruntea i se încreţeşte. Încearcă să-şi oprească lacrimile.

— La naiba, Dee! De ce faci asta?

Apoi, prin trei rânduri de podea, se aud voci pe scări, Pat şi Keith şi altcineva, iar apoi un tropăit pe trepte – cinci, poate şase perechi de picioare.

Pat ajunge primul sus, dând din umeri.

— Mama, se pare că în seara asta au fost la spectacol nişte vechi prieteni. Keith i-a adus aici… Sper că-i în regulă.

Pat e urmat de Keith. Nu pare beat, dar are cu el micul aparat video pe care-l foloseşte uneori ca să imortalizeze… la naiba, Debra nici nu ştie sigur ce imortalizează de fapt Keith.

— Salut, Dee. Îmi pare rău că te deranjez atât de târziu, dar oamenii ăştia au vrut foarte mult să te vadă…

— E-n regulă, Keith, spune ea şi în acel moment ajung sus şi ceilalţi, unul câte unul: o tânără atrăgătoare, cu păr roşcat, ondulat, apoi un tânăr slab, cu o claie de păr vâlvoi, care chiar pare beat – Debra nu-i recunoaşte pe nici unul –, iar apoi o făptură ciudată, un bărbat mai în vârstă, îmbrăcat într-un sacou, uşor adus de spate, la fel de scheletic ca ea şi care-i pare în acelaşi timp şi cunoscut – şi străin, individul are o faţă stranie, lipsită de riduri, ca una din construcţiile acelea computerizate ale unei feţe care îmbătrâneşte, numai că făcută în sens invers, un chip de băiat grefat pe gâtul unui bătrân –, şi, în cele din urmă, încă un domn în vârstă, îmbrăcat într-un costum cenuşiu.

Acesta îi atrage atenţia când se desprinde de ceilalţi şi se îndreaptă spre blatul care separă bucătăria de camera de zi. Îşi scoate pălăria şi se uită la ea cu nişte ochi de un albastru atât de deschis, încât par aproape transparenţi, ochi care o măsoară cu un amestec de căldură şi compasiune, ochi care o poartă pe Dee Moray în urmă cu cincizeci de ani, într-o altă viaţă…

— Bună, Dee, spune el.

Debra scapă cana de ceai pe masă.

— Pasquale?

Cu ani în urmă au existat, evident, momente în care şi-a imaginat că-l va revedea cândva. În acea ultimă zi în Italia, când îl privise cum se îndepărtează de hotel în barcă, nu şi-ar fi putut imagina că ar putea să nu îl mai vadă vreodată. Nu c-ar fi existat vreo înţelegere între ei, dar se înfiripase ceva implicit, un murmur de atracţie şi speranţă. Când Alvis i-a spus că mama lui Pasquale murise, că el se ducea la înmormântare şi că s-ar putea să nu se mai întoarcă, Dee a rămas înmărmurită. De ce nu-i spusese Pasquale? Iar când a sosit o barcă în care erau bagajele ei şi Alvis i-a spus că Pasquale îl rugase să aibă grijă s-o ducă înapoi în State, s-a gândit că Pasquale avea, probabil, nevoie de un răstimp de singurătate. Aşa că s-a dus să nască acasă. Şi i-a trimis o carte poştală, gândindu-se că poate… dar n-a primit nici un răspuns. După aceea s-a mai gândit din când în când la Pasquale, deşi e drept că din ce în ce mai rar pe măsură ce anii au trecut. Ea şi Alvis și-au spus că ar putea merge în Italia în concediu, că ar putea să se întoarcă în Porto Vergogna, dar n-au făcut-o niciodată. Apoi, după ce Alvis a murit şi ea şi-a luat diploma de profesoară, cu italiana ca specializare secundară, s-a gândit să-l ducă acolo pe Pat. A vorbit și cu un agent de turism, care i-a spus nu numai că nu știe nici un hotel cu numele de Priveliște Adecvată, dar nici măcar nu găseşte satul acela, Porto Vergogna. Voia cumva să spună Portovenere?

Debra era de-acum gata să se întrebe dacă toată tărăşenia – Pasquale, pescarii, picturile din cazemată, sătucul de pe stânci –

nu fusese decât o festă pe care i-o jucase imaginaţia, una din fanteziile ei, o scenă dintr-un film pe care-l văzuse.

Dar nu: iată-l aici pe Pasquale Tursi, îmbătrânit, bineînţeles, cu părul lui negru devenit cenuşiu, cu riduri adânci pe faţă, ușor buhăit… dar ochii îi sunt aceiaşi. El e, sigur! Şi mai face un pas în față, până ce singurul lucru care-i desparte e blatul din bucătărie.

Ea se simte străfulgerată de o senzaţie de jenă şi îi renaște vanitatea de la douăzeci şi doi de ani: Doamne, ce groaznic trebuie să arate! Preţ de câteva clipe rămân amândoi acolo, un bătrân rebegit şi o bătrână bolnavă, la doar un metru şi jumătate distanţă, dar separaţi de un blat gros de granit, de cincizeci de ani şi de două vieţi trăite pe deplin. Nimeni nu scoate o vorbă. Nimeni nu respiră.

În cele din urmă cea care rupe tăcerea este Dee Moray. Dee îi zâmbește fostului ei prieten:

— *Perché ci hai messo così tanto tempo?*

De ce ţi-a luat aşa de mult timp?

Zâmbetul îi e şi acum prea mare pentru chipul ei frumos. Dar lucrul care îl impresionează cel mai mult pe el e faptul că ea a învăţat italiană. Pasquale îi întoarce zâmbetul şi spune încet:

— *Mi dispiace. Avevo qualcosa di importante da fare.*

Îmi pare rău. Am avut ceva important de făcut.

Dintre ceilalţi şase oameni care-i înconjoară în încăpere, numai unul înţelege ce şi-au spus: Shane Wheeler, care, chiar şi după patru pahare de whisky date rapid și cu disperare pe gât, e mişcat de legătura pe care traducătorii și-o creează adesea cu cei cărora le traduc. Pentru el fusese o zi extraordinară: se trezise cu Claire în pat, aflase că filmul lui nu fusese decât o diversiune, încercase fără succes să negocieze nişte termeni mai buni în timpul lungii călătorii, urmase catharsisul acelei piese, identificarea cu viaţa distrusă a lui Pat Bender, apelul lui la fosta soţie şi felul cum fusese respins, iar după toate astea şi după paharele de whisky, emoţia reîntâlnirii dintre Pasquale şi Dee e mai mult decât poate suporta Shane. Oftează adânc, iar acest şuierat îi aduce şi pe ceilalţi înapoi în încăpere…

Toţi îi urmăresc cu atenţie pe Pasquale şi pe Dee. Michael Deane o apucă strâns de braţ pe Claire. Ea îşi acoperă gura cu cealaltă mână. Lydia se uită la Pat (nici acum nu se poate abţine să-şi facă griji). Privirea lui Pat se mută de la mama lui la acest bătrân blajin – *Chiar i-a spus Pasquale?* – şi apoi îi alunecă spre Keith, care stă în capul scărilor şi se tot retrage cu camera aia nenorocită pe care o cară peste tot, încadrând scena, filmând în mod inexplicabil totul.

— Ce faci? întreabă el. Lasă aparatul ăla din mână!

Keith înalță din umeri şi arată cu capul înspre Michael Deane, cel care-l plăteşte să facă asta.

Debra devine şi ea conştientă de ceilalţi oameni din încăpere. Se uită roată la feţele care aşteaptă până ce ochii îi cad pe celălalt bărbat în vârstă, cel cu faţa ciudată, artificială şi insolentă. Dumnezeule! Îl cunoaşte şi pe el…

— Michael Deane.

El îşi strânge buzele peste dinţii albi, obraznici.

— Bună, Dee.

Chiar şi azi se simte cuprinsă de groază numai când îi rosteşte numele şi îl aude pe el rostindu-l pe-al ei. Deane își dă seama, pentru că se uită în altă parte. Evident, ea a citit despre el de-a lungul anilor. Ştie despre lungul lui șir de succese. O vreme a încetat chiar să mai urmărească genericul, de teamă să nu-i vadă numele: „o producţie Michael Deane".

Pat face un pas către ea.

— Mamă? Te simţi bine?

— Da, sunt bine, spune ea.

Dar se uită fix la Michael şi toţi ceilalţi ochi din încăpere îi urmăresc pe ai ei.

Michael Deane le simte privirile şi ştie: de-acum aceasta este încăperea lui. *Şi Încăperea e totul. Când eşti în Încăpere, afară nu mai există nimic. Cei care-ţi ascultă prezentarea nu pot să iasă din Încăpere, la fel cum…*

Michael începe, întorcându-se prima dată spre Lydia şi zâmbind plin de farmec:

— Iar tu trebuie să fii autoarea acelei capodopere pe care tocmai am văzut-o.

Îi întinde mâna.

— Serios. E o piesă minunată. Teribil de emoţionantă.

— Mulţumesc, răspunde Lydia şi îi strânge mâna.

Acum Deane se întoarce iar spre Debra: *Întotdeauna adresează-te prima dată celei mai puternice persoane din Încăpere.*

— Dee, după cum i-am spus fiului tău când eram jos, interpretarea lui a fost absolut remarcabilă. Vorba aceea, aşchia nu sare departe de trunchi.

Lui Pat nu-i pică bine lauda. Coboară privirea şi se scarpină stânjenit în creştet, ca un copil care tocmai a spart o lampă cu o minge de fotbal.

Aşchia nu sare departe de trunchi… Debra se cutremură la această descriere, la ameninţarea pe care o percepe, dar pe care n-o pricepe încă („Ce anume vrea?"), la felul în care Michael Deane preia controlul asupra acestei încăperi şi se uită la fiul ei cu aceeaşi hotărâre încremenită de demult, cu aceeaşi foame şi cu o jumătate de rânjet pe faţa-i operată și implacabilă.

Pasquale îi simte îngrijorarea.

— *Mi dispiace*, spune el şi întinde o mână peste blatul care-i desparte. *Era l'unico modo.*

A fost singura modalitate de-a o găsi.

Debra se simte încordată, ca o ursoaică decisă să-şi protejeze puiul. Se concentrează la Michael Deane şi i se adresează cât poate de calm, încercând să-şi ascundă încordarea din voce, dar nereuşind întru totul.

— Ce cauţi aici, Michael?

Michael Deane reacționează ca și cum ar fi auzit o întrebare sinceră despre intenţiile lui, o invitaţie de a-şi despacheta cufărul de comis-voiajor.

— Da, ar trebui să trec direct la subiect, de vreme ce v-am deranjat la o oră atât de târzie. Mulţumesc, Dee.

După ce a reuşit să transforme acuzaţia lui Dee într-o invitaţie, se întoarce spre Lydia şi Pat:

— Nu ştiu dacă mama ta m-a pomenit vreodată, dar sunt un producător de film – zâmbeşte cu o modestie umilă –, ba chiar, aș spune, unul cu oarecare notorietate.

Claire se întinde, dând să-l apuce de braţ…

— Michael… (*Nu acum, nu strica această faptă bună pe care-o faci încercând s-o transformi într-o producţie*.)

… dar Michael, de-acum ca o tornadă, nu mai poate fi oprit. Se foloseşte de gestul lui Claire pentru a o implica şi pe ea și o loveşte uşor cu palma peste mână, ca şi când ea tocmai i-ar fi reamintit bunele maniere.

— Bineînţeles. Îmi cer scuze. V-o prezint pe Claire Silver, directorul meu general pentru dezvoltare.

Director pentru dezvoltare? Dar nu vorbește serios! Cu toate acestea, o lasă fără grai suficient de mult timp ca să-şi ridice tăcută privirea şi să-i vadă pe toţi uitându-se fix la ea – mai ales Lydia, care era aşezată pe marginea blatului. Claire n-are încotro şi trebuie să repete ce a spus Michael:

— Este într-adevăr o piesă absolut nemaipomenită.

— Mulţumesc, spune Lydia din nou, roşind de recunoştinţă.

— Da, spune Michael Deane, nemaipomenită.

Iar de-acum Încăperea îi aparţine în întregime – această cabană rustică nu este cu nimic diferită de orice sală de conferinţe în care a prezentat vreodată.

— Motiv pentru care Claire şi cu mine ne întrebam… dacă ai fi interesată să vinzi drepturile de filmare…

Lydia râde agitat, aproape prosteşte. Îi aruncă o privire rapidă lui Pat, apoi se uită din nou spre Michael Deane.

— Vrei să-mi cumperi piesa?

— Piesa, poate tot ciclul, poate totul…

Michael Deane lasă puţin fraza în suspensie.

— Aş vrea să fac o ofertă pentru tot (încearcă să pară degajat), pentru toată povestea (se întoarce subtil, ca să-l includă, pe Pat), a voastră, a amândurora, mai spune el, evitând privirea lui Dee. Aş vrea să vă cumpăr – şi se opreşte, ca şi când ce urmează tocmai i-a trecut prin minte – …drepturile pe viaţă.

Vrem ceea ce vrem.

— Drepturile pe viaţă? întreabă Pat.

Se bucură pentru prietena lui, dar n-are încredere în bătrânul ăsta.

— Ce *înseamnă* asta?

Claire ştie. Carte, film, *reality show*, orice s-ar putea vinde despre ratatul de fiu al lui Richard Burton. Dee o ştie şi ea. Îşi duce mâna la gură şi nu reuşeşte să scoată decât un cuvânt – „Aşteptaţi“ – înainte să i se înmoaie genunchii şi să se apuce de marginea blatului de bucătărie, ca să nu cadă.

— Mamă?

Pat se repede în spatele blatului, ajungând lângă ea în acelaşi moment cu Pasquale. Se întind spre ea simultan în timp ce femeia se prăbuşeşte şi o apucă fiecare de câte un braţ.

— Faceţi-i loc! strigă Pat.

Pasquale nu înţelege expresia (*Faceţi-i loc*?) şi se uită pe partea cealaltă a mesei, la traducător, dar Shane e uşor beat şi uşor disperat, aşa că decide să traducă în schimb oferta pe care i-a făcut-o Michael Deane Lydiei.

— Fii atentă, se apleacă el în faţă, vorbindu-i încet, uneori numai se preface că-i place ce faci.

Încă şocată de recenta ei promovare, Claire îşi apucă şeful de braţ şi-l trage către camera de zi.

— Michael, ce faci? îl întreabă ea cu o voce înfundată.

El se uită dincolo de ea, înspre Dee şi băiatul ei.

— Fac exact ce am venit să fac.

— Am crezut c-ai venit să îndrepţi lucrurile.

— Să îndrept?

Michael Deane se uită la Claire fără să înţeleagă.

— Ce să îndrept?

— Dumnezeule, Michael! Te-ai jucat cum ai vrut cu vieţile oamenilor ăstora! De ce-ai venit dacă nu să-ţi ceri scuze?

— Să-mi cer scuze?

Michael nu pricepe nici acum ce vrea ea să spună.

— Am venit pentru poveste, Claire. Pentru povestea mea.

De partea cealaltă a blatului, Dee şi-a recăpătat echilibrul. Se uită înspre camera de zi, la Michael Deane şi asistenta lui: par să se certe. Pat a venit lângă ea şi o sprijină. Ea îl strânge de mână.

— Acum mă simt bine, spune ea.

Pasquale o ţine de cealaltă mână. Ea îi zâmbeşte iar.

Doar trei oameni din lumea asta ştiu taina pe care-o duce cu ea de patruzeci şi opt de ani, taină care i-a definit viaţa din momentul în care a plecat din Italia, lucrul care a crescut de la un an la altul până ce-a ajuns acum să umple această încăpere – o încăpere în care se află ceilalţi doi oameni care ştiu. Atunci, demult, au existat extrem de multe motive pentru a păstra secretul – Dick şi Liz, judecata familiei ei, teama de presa de scandal şi cel mai puternic motiv dintre toate (acum poate s-o recunoască), propria ei mândrie, dorinţa de-a nu lăsa un ticălos ca

Michael Deane să câştige –, dar toate aceste motive au dispărut odată cu trecerea anilor şi singurul pentru care a continuat să păstreze secretul este… Pat. S-a gândit că ar fi pur şi simplu prea mult pentru el. Care copil de vedetă a avut vreodată o şansă? Mai ales unul cu poftele lui Pat? Pe vremea când se droga, a fost foarte de uşor de distrus, iar când s-a lăsat, salvarea lui a părut teribil de incertă. L-a protejat, iar acum ştie de ce l-a protejat: de acest bărbat pe care îl detestă de aproape cincizeci de ani şi care a apărut acum în casa ei şi ameninţă să distrugă totul cu încercarea lui de a le cumpăra vieţile.

Cu toate acestea, e conştientă că nu va fi întotdeauna acolo ca să-l protejeze pe Pat. Şi mai există şi acutul sentiment de vinovăţie provocat de faptul că i-a ascuns ceva atât de important, precum şi teama c-o va urî din pricina asta. Dee se uită la Lydia. Toate astea o afectează şi pe ea. Apoi se uită la Pasquale şi, în cele din urmă, la fiul ei, care o priveşte cu atâta îngrijorare, încât ştie că nu mai are de ales.

— Pat, eu ar trebui… Tu trebuie să… Ar fi ceva…

Şi apoi, chiar dacă e doar pe punctul de a-i spune, simte deja primul val de libertate, de speranţă, simte cum povara acestui lucru începe să se ridice…

— Despre tatăl tău…

Ochii lui Pat alunecă dinspre ea spre Pasquale, dar Dee clatină din cap.

— Nu, spune ea scurt.

Se uită la Michael Deane, care stă în camera de zi, şi vrea să mai facă un ultim şi minusculul gest de sfidare. Nu-l va lăsa pe bătrânul hoitar să fie martor la cele ce urmează.

— Putem merge sus?

— Bineînţeles, zice Pat.

Debra se uită la Lydia.

— Vino şi tu.

Aşa că nefasta expediţie Donner nu va apuca să-şi vadă călătoria dusă la bun sfârşit. Nu pot decât să-i urmărească pe Lydia, Dee şi Pat cum îşi croiesc încet drum spre scara din bucătărie. Michael Deane îi face un semn cu capul lui Keith, care o porneşte în urma lor cu minuscula lui cameră de filmat. Progresele făcute în tehnologie şi miniaturizare sunt uluitoare: acest mecanism mic, de mărimea unui pachet de ţigări, e mai performant decât aparatele de filmat de patruzeci de kilograme în faţa cărora jucase cândva Dee Moray, iar pe ecranul său minuscul Lydia o ajută pe Dee să meargă spre trepte. Iniţial Pat merge în urma lor, dar apoi se opreşte şi se întoarce, simte că lumea se uită la el – ca și cum s-ar aştepta să facă o nebunie – şi e copleşit brusc de o senzaţie familiară, asemănătoare cu cea simţită cândva pe scenă. Pat se lasă cuprins de ea şi se repede la Keith.

— Ţi-am spus să laşi dracului camera aia! spune Pat şi i-o smulge, iar ecranul înregistrează acum ultimul filmuleţ digital pe

care avea să-l mai facă vreodată – liniile adânci din palma unui bărbat –, timp în care Pat străbate cu paşi mari camera de zi, trecând pe lângă bătrânul şi sinistrul producător, pe lângă tânăra roşcată şi individul cu claia de păr.

Deschide uşa glisantă, iese pe terasa din faţă şi azvârle aparatul cât poate de departe, icnind când acesta îi pleacă din mână şi se rostogoleşte prin aer, după care aşteaptă şi iar aşteaptă până ce aude un pleoscăit îndepărtat în lacul de sub ei. Satisfăcut, străbate iar încăperea – „Futu-i, tu eşti de-acum eroul meu“, îi spune tânărul cu claia de păr când trece pe lângă el – şi se scuză, dând uşor din umeri către Keith, iar apoi urcă la etaj, ca să afle că întreaga lui viaţă de până atunci nu fusese decât o dulce minciună.

21
Frumoasele ruine

Nimic nu pare să fie mai evident, mai tangibil şi mai palpabil decât momentul prezent. Şi, cu toate acestea, ne scapă cu totul.
În asta constă întreaga tristeţe a existenţei.
(Milan Kundera)

„Este o poveste de iubire“, spune Michael Deane.

Dar, în fond, ce nu este o poveste de iubire? Nu-şi iubeşte detectivul misterul sau căutarea sau reporteriţa curioasă, care e reţinută chiar în clipa asta, împotriva voinței ei, într-o magazie goală de pe chei? Ucigaşul în serie cu siguranță îşi iubeşte victimele, iar spionul îşi iubeşte aparatura sau armele sau ţara sau contraspioana exotică. Șoferul unui camion frigorific e sfâşiat între iubirea pentru frig şi cea pentru camion, bucătarii din concursuri sunt nebuni după cochiliile Saint Jacques, vânzătorii din magazinele de amanet îşi adoră vechiturile, la fel cum casnicele trăiesc doar ca să-şi surprindă frânturi din feţele injectate cu botox în oglinzi cu rame aurite, individul beton, plin de steroizi, arde să i-o tragă tipei cu tatuaje de curvă de pe Hookbook şi, pentru că suntem în realitate, toţi sunt înamoraţi – nebuneşte, sincer – de microfonul mic prins la curea, în spate, şi de producătorul care sugerează cu degajare încă un unghi, încă un cadru tremurat. Robotul îşi iubeşte stăpânul, extraterestrul – farfuria zburătoare, Superman îi iubeşte pe Lois, Lex şi Lana, Luke o iubeşte pe Leia (până ce află că îi e soră), iar exorcistul iubeşte demonul chiar în timp ce se aruncă împreună cu el pe fereastră, într-o îmbrăţişare deplină, înduioşătoare, la fel cum Leo o iubeşte pe Kate, amândoi iubesc vaporul ce se scufundă, iar rechinul… Dumnezeule, rechinul adoră mâncarea, la fel ca mafiotul – mâncarea şi banii şi pe Paulie şi *omertà* –, la fel cum cowboy-ul îşi iubeşte calul, o iubeşte pe fata încorsetată din

spatele barului cu pian şi, uneori, iubeşte un alt cowboy, la fel cum vampirul iubeşte noaptea şi gâtul, iar un zombi… nici să nu mai discutăm despre zombi, acest fraier sentimental, căci a fost cineva vreodată mai bolnav de iubire decât un zombie clătinându-se, această metaforă palidă şi monotonă a amorului, tot numai dorinţă şi braţe întinse, a cărui existenţă e ea însăşi un sonet despre cât de mult îşi doreşte nişte creier? Asta este tot o poveste de iubire.

Iar în încăpere investitori olandezi cu patruzeci de milioane gata de cheltuială îl aşteaptă pe Michael Deane să detalieze, dar el doar stă acolo, cu degetele arătătoare unite într-un V răsturnat în faţa gurii. O poveste de iubire. Va vorbi când va fi gata. În fond, asta e încăperea lui. Singurul lucru de care-i pare rău e că nu va putea participa la propria-i înmormântare, fiindcă, la dracu', ar părăsi încăperea aceea cu un contract pentru un episod pilot la o televiziune şi un *reality show* plasat în iad. După ce-a prezentat *Donner!* (pentru treizeci de mii de dolari, puştiul ăla chiar a ştiut cum să-şi vândă ideea!), Michael a scăpat de constrângerile înţelegerii cu studioul. Acum produce din nou pe cont propriu – şase emisiuni fără scenariu sunt deja în diferite faze de producţie – şi se descurcă de minune în viaţa de după studio, nici o grijă, face de-acum mai mulţi bani decât ar fi crezut vreodată că e posibil. Acum indivizii cu bani vin la el. Se simte iar ca la treizeci de ani. Aşa că investitorii olandezi aşteaptă şi iar aşteaptă până ce degetele arătătoare se îndepărtează de gura supranatural de netedă a lui Michael Deane şi el începe să vorbească:

— E vorba de un *reality show* pentru televiziunile prin cablu secundare, intitulat *Damă bogată, damă săracă*. Şi, după cum spuneam, este, înainte de toate, o poveste de iubire…

Evident că aşa e. Iar în Genova, în Italia, o curvă bătrână aşteaptă să se închidă uşa şi apoi înşfacă banii lăsaţi de american pe cearşafurile cenuşii, temându-se întru câtva c-or să dispară. Se uită în jur, îşi ţine respiraţia şi aşteaptă ca paşii să se îndepărteze pe culoar. Se reazemă cu spatele de cadrul de fier forjat al patului şi îi numără – de cincizeci de ori mai mult decât capătă de obicei ca s-o ia la muie. Nu-i vine să creadă că are atâta noroc. Împătureşte bancnotele şi le pune sub jartieră, ca să nu le vadă Enzo şi să-şi ceară partea, apoi se duce la fereastră, se uită în stradă şi iată-l pe trotuar, arătând pierdut: Wisconsin. Voia să scrie o carte. Iar în acea străfulgerare cele două momente pe care le-au trăit împreună sunt perfecte şi ea îl iubeşte mai mult decât pe oricare alt bărbat pe care l-a cunoscut vreodată, ceea ce probabil că explică şi de ce s-a prefăcut că nu-l cunoaşte – ca să nu strice totul, ca să-l scutească de ruşinea de-a fi plâns. Dar nu, mai e ceva, ceva căruia nu-i găseşte un nume, iar când el ridică privirea de jos, din stradă, acel ceva o face pe Maria să-şi atingă

locul de pe piept unde îşi aşezase el capul în noaptea aceea. Apoi se îndepărtează de fereastră…

În California, William Eddy stă pe prispa căsuţei lui de scânduri, huzurind în fumul de pipă şi cu greutatea micului dejun în stomac. E o masă foarte decadentă, încărcată de vinovăție. Lui William Eddy îi plac toate mesele, dar adoră ca un nebun micul dejun. Un an de zile îşi face veacul în Yerba Buena, găseşte de lucru peste tot, dar apoi face greşeala de a-şi spune povestea ziariştilor şi scriitorilor de cărţi ieftine, care o înfrumuseţează cu toţii şi în limbaj, şi-n acţiune, nişte vulturi ce-i ciugulesc oasele vieţii în căutare de scandaluri. Când unii dintre ceilalţi supravieţuitori îl acuză că a exagerat, ca să se pună pe el într-o lumină mai bună, Eddy îi trimite la naiba pe toţi şi se mută mai la sud, în Gilroy. *O lumină mai bună*… Dumnezeule mare, cine se poate pune într-o lumină *mai bună* după o asemenea experienţă? Cum în ’49 începe goana după aur, un rotar are de lucru din plin, iar lui William îi merge bine o vreme, se însoară din nou şi are trei copii, dar în curând e iar în derivă, iar singur, aşa că îşi părăseşte a doua familie şi fuge la Petaluma. Uneori se simte ca o cămaşă bătută de vânt pe o sfoară. Cea de-a doua nevastă susţine că nu-i totul în regulă cu el, „ai în tine ceva ce mi-e teamă că e şi nesănătos, şi inaccesibil“, iar cea de-a treia nevastă, o învăţătoare din St. Louis, descoperă acum şi ea acelaşi lucru. Din când în când lui Eddy îi ajung la urechi veşti despre ceilalţi: supravieţuitorii din familiile Donner şi Reed, copiii pe care i-a salvat. Fostul lui prieten şi duşman, Foster, a deschis o cârciumă pe undeva. Se întreabă dacă şi ei se simt dezrădăcinaţi. Poate numai Keseburg ar înţelege – Keseburg, despre care a auzit că şi-a acceptat infamia şi a deschis un restaurant în Sacramento City. În dimineaţa asta Eddy se simte slăbit, are puţină febră şi, cu toate că n-o va afla decât peste câteva zile, e pe moarte, la doar patruzeci şi trei de ani şi după numai treisprezece ani de când a trecut cu greu munţii. Evident, o astfel de trecere nu este decât temporară. Aşezat pe prispă, William tuşeşte şi scândurile de sub picioare trosnesc în timp ce el se uită spre răsărit, aşa cum face în fiecare dimineaţă, şi simte o durere pentru soarele vineţiu de la orizont şi pentru familia lui, rămasă pe vecie acolo sus, în frig…

Cât e noaptea de lungă, pictorul merge pe la poalele dealurilor întunecate înspre nord, unde se zvoneşte c-ar fi graniţa elveţiană. Se ţine departe de drumurile principale și scotocește încă o dată ruinele altui sat italian, căutând rămăşiţele fostei sale unităţi sau nişte americani cărora să li se predea – orice. Se gândeşte să-şi lepede uniforma, dar tot se mai teme să nu fie împuşcat ca dezertor. În zori, cu bum-bum-ul înfundat al obuzelor din depărtare în urma lui, se refugiază în pleava dintr-o tipografie incendiată, îşi sprijină raniţa şi puşca de peretele cel mai zdravăn şi se cuibăreşte sub o fostă masă de proiectare, cu nişte saci de grâu sub cap. Înainte să adoarmă, pictorul îşi îndeplineşte ritualul

din fiecare seară, imaginându-şi-l pe bărbatul pe care-l iubeşte de la el de-acasă, din Stuttgart – fostul său profesor de pian. „Întoarce-te cu bine acasă“, îl imploră pianistul, iar pictorul îl asigură că așa va face. Nimic mai mult decât o prietenie cât se poate de castă între doi bărbaţi, dar tocmai această eventualitate – momentul imaginat când se va întoarce într-adevăr cu bine – l-a menţinut în viaţă, aşa că pictorul se gândeşte la profesorul de pian în fiecare noapte, înainte de culcare, şi o face şi acum, când adoarme în lumina de dinainte de răsăritul soarelui şi doarme liniştit până ce-l găsesc doi partizani şi-i crapă capul cu o lopată. După prima lovitură, totul se termină: pictorul nu va mai ajunge niciodată acasă, în Germania, la profesorul de pian sau la sora lui – care oricum murise cu o săptămână în urmă într-un incendiu de la fabrica de muniţie unde lucra –, răsfăţata lui soră, a cărei fotografie o purtase cu el în război şi al cărei portret îl pictase de două ori pe zidul unei cazemate de pe coasta italiană. Unul dintre partizani râde când pictorul neamţ se clatină şi bolboroseşte ca un soi de mort viu, dar cel mai de treabă dintre cei doi intervine şi îl termină…

Joe şi Umi se mută în West Cork şi se căsătoresc. N-au copii şi divorţează patru ani mai târziu, acuzându-se unul pe altul pentru oamenii trişti şi îmbătrâniţi care au devenit. După câţiva ani de trai separat, se reîntâlnesc la un concert şi îşi arată mai multă înţelegere. Beau un pahar de vin, râd de perspectiva care le-a lipsit şi sfârşesc unul lângă altul în pat. Această împăcare nu durează decât câteva luni, după care îşi văd iar fiecare de drumul lui, mulţumiţi cel puţin cu gândul că au fost iertaţi de către celălalt. La fel se întâmplă cu Dick şi Liz: un mariaj tumultuos de zece ani şi un film cu adevărat grozav împreună – *Cui i-e frică de Virginia Woolf?* (pentru care, ironia sorţii, ea primeşte Oscarul) –, apoi divorţul şi o scurtă reconciliere (mai dezastruoasă decât a lui Joe şi Umi) înainte să o ia fiecare pe drumul lui: Liz înspre alte căsnicii, Dick înspre tot mai multe cocteiluri, până ce, la cincizeci şi opt de ani, nu mai poate fi trezit în camera lui de hotel, moare în aceeaşi zi de hemoragie cerebrală, iar pe noptiera lui ar fi rămas – susţine istoria apocrifă – un vers din *Furtuna* lui Shakespeare: „Doar petrecerea-i sfârşită…“ Orenzio se îmbată şi se îneacă într-o iarnă, Valeria îşi petrece ultimii ani din viaţă trăind fericită alături de Tommaso văduvul, bruta de Pelle se vindecă după împuşcătura în picior, dar, cum i-a pierit gustul pentru meseria de gorilă, lucrează în măcelăria fratelui său şi se mărită cu o fată mută, Gualfredo se procopseşte cu un sifilis binemeritat, care-l lasă orb, fiul lui Richards, prietenul lui Alvis, este rănit în Vietnam, se întoarce acasă, unde militează pentru drepturile veteranilor şi este ales în cele din urmă în senatul statului Iowa, tânărul Bruno Tursi termină facultatea, specializându-se în istoria artei şi restaurare, lucrează pentru o firmă privată din Roma, unde cataloghează obiecte de artă şi

găseşte tratamentul perfect care să-i contracareze uşoară depresie tăcută, Edu. Fiz. Steve se recăsătoreşte – cu mama frumoasă şi dulce a uneia din colegele din echipa de softball a fiicei sale – şi tot aşa, într-o mie de direcţii, totul întâmplându-se simultan în marea furtună a prezentului, a clipei de-acum…

– toate acele frumoase vieţi ruinate –

…iar în Universal City, California, Claire Silver ameninţă să-şi dea demisia dacă Michael Deane nu-i lasă în pace pe Debra „Dee“ Moore şi pe fiul ei şi acceptă să producă un singur proiect din călătoria lor la Sandpoint: un film bazat în exclusivitate pe piesa Lydiei Parker, Solistul, emoţionanta poveste a unui muzician dependent de droguri care rătăceşte prin pustie şi se întoarce în cele din urmă la îndelung suferinda lui mamă şi la prietena lui. Are un buget de doar patru milioane de dolari şi, după ce toţi investitorii şi toate studiourile din Hollywood refuză proiectul, acesta e finanţat în întregime de Michael Deane însuşi, deşi acesta nu-i spune nimic lui Claire. Filmul e regizat de un tânăr autor de benzi desenate, regizor şi scenarist din Serbia, care scrie el însuşi scenariul, o adaptare liberă a piesei scrise de Lydia – sau cel puţin a părţii din piesă pe care a citit-o. Regizorul-scenarist îl face pe muzician mai tânăr şi, pe ansamblu, mai simpatic. În loc să aibă probleme nerezolvate cu mama, în această versiune muzicianul are probleme nerezolvate cu tatăl, astfel ca tânărul regizor să-şi poată investiga sentimentele faţă de propriul său tată distant şi dezaprobator. Şi, în loc de prietena dramaturg din nord-vestul Statelor Unite, care are grijă de tatăl ei vitreg, în film apare prietena profesoară de artă, care lucrează cu copiii de culoare săraci din Detroit, iar astfel reuşesc să facă rost de o muzică mai bună pentru coloana sonoră şi să profite de masiva scutire de impozite de care se bucură un film din Michigan. În varianta finală personajul Pat – al cărui nume devine Slade – nu fură de la mama lui şi nici nu-şi înşală în mod repetat prietena, ci-şi face rău doar lui însuşi cu dependenţa sa, care nu mai e de cocaină, ci de alcool. (Trebuie să-l poţi plăcea şi să te poţi identifica uşor cu el, cad de acord Michael şi regizorul.) Schimbările acestea vin încet, una câte una, ca atunci când adaugi apă caldă într-o cadă de baie, şi la fiecare pas Claire se convinge că păstrează în continuare cu fidelitate părţile importante din povestire – „esenţa sa“ –, iar în cele din urmă e mândră de film şi de primul ei generic în postura de co-producător. „M-a făcut să plâng“, îi spune tatăl ei. Dar persoana cea mai afectată emoţional de Solist e Daryl, care e încă într-o perioadă de probă în relaţia lui cu Claire când ea îl duce să vadă o reprezentaţie în avanpremieră. Către sfârşitul filmului (după ce prietena lui Slade, Penny, i-a înfruntat pe membrii găştii violente care ameninţă şcoala unde predă) Slade îi trimite lui Penny un SMS de la Londra: Spune-mi doar că eşti OK. Daryl icneşte surprins, se apleacă spre Claire și-i spune: „Eu ţi-am trimis

mesajul ăla“. Claire dă din cap că da: ea i-l sugerase regizorului. Filmul se termină când Slade e descoperit de directorul unei case de discuri aflat în vacanţă în Marea Britanie şi începe să o ia pe calea succesului, dar în condiţiile lui. În timp ce-şi despachetează chitara după un spectacol, Slade aude o voce de femeie. „Sunt OK“, spune ea, iar Slade se întoarce şi-o vede pe Penny răspunzând în cele din urmă la mesaj. Daryl începe să plângă în sala de cinema, fiindcă e clar că filmul e o scrisoare dură de amor a iubitei sale despre dependenţa lui de pornografie, pentru care acceptă să facă un tratament. Şi adevărul e că tratamentul lui Daryl reușește pe deplin: faptul că nu se mai trezeşte în fiecare zi la prânz, ca să caute pornografie pe internet, şi nu mai pleacă noaptea pe furiş la cluburi de striptease îl umple din nou de energie şi poftă de viaţă, pe care și le consumă în relaţia cu Claire şi într-un atelier pe care-l deschide în Brentwood împreună cu un fost scenograf, unde face mobilă la comandă pentru cei din industria filmului. Solistul rulează la câteva festivaluri, câştigă premiul publicului la Toronto şi se bucură de cronici generoase. Cu încasările din străinătate, Michael sfârşeşte chiar cu un profit decent – „Uneori parcă mă cac bani“, îi spune el unui intervievator de la The New Yorker. Claire ştie că filmul e departe de a fi perfect, dar în urma succesului pe care-l are, Michael o lasă să mai cumpere două scenarii pentru dezvoltare, iar Claire e fericită că nu mai trebuie să aştepte perfecţiunea moartă a artei de muzeu, ci se poate arunca în haosul dulce şi minunat al vieţii reale. După ce inițial face un pic de vâlvă, Solistul e trecut cu vederea la premiile Academiei, dar culege trei nominalizări de la Independent Spirit. Michael nu poate merge la ceremonie (e în Mexic, ca să se refacă după divorţ şi să beneficieze de un tratament controversat cu hormoni umani de creştere), dar Claire se bucură să-i reprezinte pe producătorii filmului, iar Daryl o însoţeşte, îmbrăcat într-un smoching violet, pe care ea i l-a găsit într-un magazin cu haine la mâna a doua. Arată grozav, evident. Din păcate, Solistul nu câştigă nici un premiu Indie Spirit, dar după aceea Claire debordează oricum din pricina succesului (şi a celor două sticle de şampanie Dom Perignon ’88 pe care Michael le-a rezervat cu generozitate pentru masa ei) şi face sex cu Daryl în limuzină, apoi îl convinge pe şofer să treacă pe la KFC, la drive-through, unde își cumpără o porţie de pulpe de pui crocante, timp în care Daryl pipăie agitat inelul de logodnă din buzunarul pantalonilor violeți…

Cu banii obţinuţi din vânzarea dreptului de opţiune pentru Donner! Shane Wheeler îşi închiriază un mic apartament în zona Silver Lake din Los Angeles. Michael Deane îi găseşte o slujbă la un reality show pe care l-a vândut canalului Biography, un program realizat pornind de la o idee a lui Shane şi intitulat Foamete, cu o casă plină de bulimici şi anorexici. Dar emisiunea e prea deprimantă chiar şi pentru Shane, ca să nu mai vorbim de

telespectatori, aşa că el îşi găseşte o slujbă de scenarist pentru o altă emisiune, Battle Royale, în care bătălii faimoase sunt recreate pe computer, astfel că istoria devine un soi de joc Call of Duty, totul acompaniat de o naraţiune în ritm alert, în lectura lui Wiliam Shatner, fostul căpitan Kirk din Star Trek, și cu scenarii scrise de Shane şi alţi doi scenarişti în limbaj popular modern („Îngrădiţi de propriul lor cod de onoare, spartanii erau pe punctul de-a fi făcuţi praf…"). În timpul liber continuă să lucreze la Donner! până ce un proiect concurent despre expediţia Donner – cu William Eddy înfăţişat ca un laş mincinos – ajunge deja pe ecrane, moment în care Shane renunţă finalmente la canibali. Îşi mai încearcă o dată norocul cu Claire, dar tânăra pare destul de fericită cu prietenul ei, iar când Shane ajunge să-l cunoască pe individ, înţelege perfect şi de ce: tipul arată mult, mult mai bine decât el. Îi plăteşte Saundrei banii datoraţi pentru maşină, ba îi mai dă și ceva pe deasupra, ca să-și rezolve problema cu creditul compromis, numai că ea îl tratează în continuare cu răceală. Dar într-o seară, după slujbă, se lipeşte de Wylie, o asistentă de producţie de douăzeci şi doi de ani, care îl consideră genial şi care în cele din urmă îl cucerește atunci când își face un tatuaj cu POARTĂ la baza spinării…

În Sandpoint, Idaho, Pat Bender se trezeşte la patru dimineața, face prima din cele trei căni de cafea şi îşi umple orele de dinainte de a se crăpa de ziuă trebăluind pe lângă cabană. Îi place să înceapă lucrul înainte de-a apuca să se trezească de-a binelea: îi impulsionează ziua, îl ajută să meargă mai departe. Atâta timp cât are ceva de făcut, se simte bine, aşa că tunde tufişurile sau taie lemne sau curăţă, şlefuieşte şi băiţuieşte terasa din faţă ori terasa din spate ori anexele sau ia totul de la capăt pe terasa din faţă: curăţă, şlefuieşte, băiţuieşte. Acum zece ani asta i s-ar fi părut un supliciu sisific, dar acum abia aşteaptă să-şi încalţe bocancii de lucru, să fiarbă cafeaua şi să iasă în dimineaţa întunecată. Lumea îi place cel mai mult atunci când e singur în ea, în tăcerea aceea înnegurată de dinainte de răsărit. Mai târziu se duce cu Lydia în oraş ca să lucreze la decorurile pentru producţiile estivale pentru copii ale teatrului. Dee i-a împărtăşit Lydiei această şmecherie a teatrelor orăşeneşti de a face bani: dai roluri la cât mai mulţi copii drăguţi şi te uiţi cum părinţii lor, schiori putred de bogaţi şi locuitorii în şlapi de pe malul lacului, cumpără toate biletele, după care foloseşti profitul ca să pui în scenă proiectele artistice. Dincolo de chestia asta capitalistă, piesele chiar sunt ceea ce lumea ar numi „adorabile", iar lui Pat îi plac – deși o tăinuiește – mai mult decât chestiile mult prea serioase pentru adulţi. El joacă un rol important pe an, de regulă ceva ales de Lydia pentru el. Următoarea piesă în care va juca, împreună cu Keith, e True West de Sam Shepard. Pe Lydia n-a văzut-o niciodată mai fericită ca acum. După ce i-a spus nebunului ăluia de producător zombi că nu-l interesează să-şi

vândă „drepturile pe viaţă“ şi, pe un ton cât se poate de politicos, „să-i lase dracului în pace“, tipul s-a ridicat totuşi la înălţimea momentului şi a cumpărat drepturile pentru piesa Lydiei. Când e lansat *Solistul*, Pat nu vrea să-l vadă, dar lumea îi spune că povestea e modificată radical, că nu mai seamănă aproape deloc cu viaţa lui, iar el se bucură din tot sufletul. În acest moment preferă eticheta de necunoscut celei de ratat. Cu o parte din banii obţinuţi, Lydia vrea să meargă într-o excursie şi poate c-o vor face, dar Pat îşi poate imagina la fel de bine că nu va mai pleca niciodată din nordul statului Idaho. Îşi are cafeaua şi rutina lui, treburile din jurul cabanei, iar cu noua antenă de satelit pe care i-a cumpărat-o Lydia de ziua lui prinde nouă sute de canale TV şi mai are şi Netflix, de care se foloseşte ca să se familiarizeze cu filmele tatălui său în ordine cronologică – a ajuns în 1967, la Comedianţii –, şi simte o satisfacţie perversă când recunoaște frânturi din el însuşi în părintele său, deşi nu aşteaptă cu nerăbdare declinul inevitabil. Lydiei îi place şi ei să se uite la filmele astea – îl tachinează că are conformaţia lui taică-său („Ultima dată când am văzut picioare din astea, erau într-un cuib, sus pe-un stâlp de telegraf“) –, draga de Lydia, care adună toate frânturile laolaltă și face din ele o viaţă. Iar în acele zile în care Lydia, lacul, cafeaua, tâmplăritul lui şi cinemateca Richard Burton nu îi sunt suficiente, în acele seri când tânjeşte – tânjeşte cu disperare – după zgomotul de odinioară, după o fată în poală şi o linie pe masă, când îşi aduce aminte cum i-a zâmbit vânzătoarea de la cafeneaua de vizavi de teatru sau chiar se gândeşte la cartea de vizită a lui Michael Deane din sertarul de la bucătărie, când se gândește cum ar fi să-l sune și să-l întrebe „Cum ar merge de fapt treaba asta?“, în zilele acelea (A se citi: în fiecare zi), când îşi imaginează cum ar fi s-ajungă numai un pic mai sus, Pat Bender se concentrează asupra fiecărui pas. Îşi aduce aminte de încrederea pe care o are mama lui în el şi ce i-a spus ea în seara în care Pat a aflat cine e tatăl lui („Nu permite ca asta să schimbe ceva“), seara în care a iertat-o şi i-a mulţumit, şi atunci munceşte mai departe: curăţă, şlefuieşte, băiţuieşte, curăţă, şlefuieşte şi băiţuieşte, curăţă-şlefuieşte-băiţuieşte, ca şi când viața lui ar depinde de asta, ceea ce, bineînţeles, este adevărat. Iar în întunericul dimineţii se trezeşte întotdeauna iarăși limpede și decis. Singurul lucru care-i lipseşte cu adevărat e…

…Dee Moray, care stă picior peste picior pe bancheta din spate a unei bărci închiriate, iar soarele îi încălzeşte braţele în timp ce barca în care se află navighează de-a lungul Rivierei di Levante, coasta stâncoasă a Mării Ligurice. E îmbrăcată cu o rochie crem şi când se iscă rafale de vânt, ridică mâinile şi îşi înfundă pe cap pălăria asortată. Gestul acesta îl face pe Pasquale Tursi, care stă lângă ea în sacoul lui obişnuit, în ciuda căldurii (în fond, mai târziu au rezervări la cină), să fie străfulgerat de un dor nostalgic. Îl străbate unul din gândurile lui melancolice și fanteziste şi

anume că a reuşit cumva să-şi stârnească din minte nu o amintire veche de cincizeci de ani a momentului în care a văzut-o pe femeia asta pentru prima dată, ci momentul însuși. În fond, nu-i aceeaşi mare, nu-i acelaşi soare, nu-s aceleaşi stânci, nu-s aceiaşi ei? Iar dacă un moment există oricum doar în percepţia cuiva, atunci poate că năvala de sentimente ce-l încearcă pe el acum este MOMENTUL însuşi, nu doar umbra sa. Poate că fiecare moment se petrece dintr-odată şi ei vor avea mereu douăzeci şi doi de ani, iar vieţile li se vor întinde mereu în față. Dee îl vede pe Pasquale pierdut în aceste gânduri şi-i atinge braţul – „Cosa c'è?" –, iar dacă anii în care ea a predat italiana le permit să comunice destul de bine, totuși sentimentul care-l învăluie este iarăși inexprimabil, aşa că Pasquale nu zice nimic, ci doar îi zâmbeşte, se ridică şi se duce la prora. Îi arată golfuleţul pilotului, care pare sceptic, dar îşi croieşte totuşi drum cu atenţie pe valuri şi o coteşte pe după un promontoriu stâncos până ce ajunge într-un intrând abandonat. Debarcaderul a dispărut demult şi nu se mai văd decât câteva bucăţi de fundaţie dărâmate, ca nişte grămăjoare de oase în iarbă – tot ce-a rămas dintr-un sat improbabil, care s-a înălţat cândva într-un pliu al acestor stânci. Pasquale îi explică lui Dee cum a închis Priveliştea Adecvată şi s-a mutat la Florenţa, cum ultimul pescar a murit în 1973, cum bătrânul sătuc a fost părăsit şi apoi înghiţit de Parcul Naţional Cinque Terre, iar familiilor de aici li s-a dat o mică despăgubire pentru firimitura lor de pământ. La cină, pe o terasă cu vedere la mare din Portovenere, Pasquale îi mai explică şi alte lucruri, năvala blândă a evenimentelor ce vin după ce-o părăseşte la hotelul lui în ziua aceea, ritmul dulce şi mulțumit al vieţii sale ulterioare. Nu, nu e freamătul străin al vieţii pe care şi-a imaginat-o cu ea. În schimb, Pasquale trăieşte ceea ce simte că e viaţa lui: se însoară cu frumoasa Amedea, iar ea îi e o soţie minunată, şăgalnică şi iubitoare, o prietenă cum nu se poate mai bună. Îl cresc pe scumpul de Bruno şi în curând micuţului i se alătură două surori, Francesca şi Anna, iar Pasquale începe să lucreze la consorțiul socrului său, renovând şi administrând casele de raport ale bătrânului Bruno, şi în cele din urmă devine patriarhul clanului şi al afacerii Montelupo, distribuie slujbe, moşteniri şi sfaturi copiilor săi, precum şi unei armate de nepoate şi nepoţi, deși nu şi-a imaginat vreodată că un bătrân s-ar putea simţi atât de necesar, atât de împlinit. Şi duce o viaţă plină de momente demne de atenţie, o viaţă care prinde viteză ca un bolovan ce se rostogoleşte la vale, uşoară şi firească şi comodă şi totuşi oarecum scăpată de sub control: totul se întâmplă extrem de repede, dimineaţa te trezeşti tânăr, la prânz eşti un bărbat de vârstă mijlocie, iar la cină poţi deja să te gândeşte la moarte. „Şi ai fost fericit?" întreabă Dee, iar el răspunde fără ezitare „O, da", apoi se mai gândeşte puţin şi adaugă: „Evident, nu întotdeauna, dar cred că mai mult ca majoritatea oamenilor". Şi-a iubit cu

adevărat soţia, iar dacă uneori mai visează la alte vieţi şi la alte femei – în primul rând la ea –, tot n-are nici o îndoială că a luat hotărârea corectă. Cel mai mare regret al lui este că n-au apucat să călătorească împreună după ce copiii au crescut şi s-au mutat de-acasă, înainte ca Amedea să se îmbolnăvească, înainte ca purtarea ei să devină imprevizibilă – crize de nervi şi dezorientare, care au dus la un diagnostic de Alzheimer precoce. Chiar şi aşa, mai au parte de câţiva ani buni, dar ultima decadă din viaţa ei e pierdută, alunecă de sub ei ca nisipul care îți fuge de sub picioare.

La început Amedea uită pur şi simplu să meargă la cumpărături sau să încuie uşa, apoi pierde maşina şi apoi începe să uite numere şi nume şi la ce se folosesc lucrurile cele mai obişnuite. El vine acasă şi o găseşte cu receptorul în mână, fără să aibă nici cea mai vagă idee pe cine voia să sune sau, mai târziu, cum funcţionează acel obiect. O vreme o închide în casă, iar apoi amândoi încetează pur şi simplu să mai iasă în lume – şi partea cea mai grea e felul în care simte că dispare din ochii ei şi se simte pierdut în ceaţa pâlpâindă a identităţii (Va înceta să existe în momentul în care soţia lui nu-l va mai recunoaşte?). Ultimul ei an de viață este aproape insuportabil. Să ai grijă de cineva care habar n-are cine eşti este un coşmar: povara responsabilităţii, băile, hrănitul şi… tot, şi cu cât se diminuează mai mult capacitățile cognitive, cu atât creşte povara, până ce ea ajunge precum un lucru de care el se îngrijeşte, un lucru greu pe care-l târăşte prin ultima şi anevoioasa etapă a vieţii lor comune, iar atunci când copiii îl conving în cele din urmă să o mute într-un sanatoriu de pe lângă casă, Pasquale plânge de durere şi vinovăţie, dar şi de uşurare, de vină pentru uşurarea pe care-o simte, de durere pentru vină, așa că atunci când asistenta medicală întreabă ce măsuri să ia ca s-o menţină pe soţia lui în viaţă, el nici măcar nu e în stare să vorbească. Prin urmare, Bruno, dragul de Bruno, e cel care-l ia pe tatăl lui de mână şi-i spune asistentei: „Suntem pregătiţi s-o lăsăm să ne părăsească". Şi, într-adevăr, îi părăsește, deși Pasquale o vizitează în fiecare zi şi îi vorbește acelui chip gol, până ce într-o zi o asistentă îl sună la telefon chiar când el se pregăteşte pentru vizită şi-i spune că soţia lui a murit. Vestea îl rănește mai tare decât şi-a imaginat c-o va face, absenţa ei finală i se pare o festă plină de cruzime, ca şi când, după ce a murit, Amedea cea de dinainte ar fi putut să se întoarcă, numai că de fapt acolo nu mai e decât golul din el. Se scurge un an şi Pasquale înţelege în cele din urmă durerea mamei lui după moartea lui Carlo – existența lui era legată atât de mult de percepția soţiei şi familiei lui, încât acum se simte ca un nimic. Curajosul Bruno e cel ce recunoaşte în tatăl său propriile sale confruntări cu depresia şi-l îndeamnă pe bătrân să-şi amintească de ultimul moment în care şi-a simţit sinele separat, fără relaţia cu iubita sa Amedea, ultimul lui moment de fericire

sau dor independent, iar atunci Pasquale răspunde fără ezitare „Dee Moray“ şi Bruno întreabă „Cine?“, deoarece, evident, fiul n-a auzit niciodată povestea. Atunci Pasquale îi povesteşte totul şi iarăși Bruno este cel care insistă ca tatăl său să plece la Hollywood, să afle ce s-a întâmplat cu femeia din fotografia aceea de demult şi să-i mulţumească…

„Să-mi mulţumeşti?“ întreabă Debra Bender şi, când îi răspunde, Pasquale îşi alege cuvintele cu multă atenţie, cântărindu-le o vreme, sperând că ea va înţelege: „Când te-am cunoscut, trăiam într-un vis. Iar când l-am cunoscut pe bărbatul pe care-l iubeai, mi-am văzut propria slăbiciune în el. Ce ironie! Cum aş fi putut să fiu vrednic de iubirea ta, când îmi părăsisem propriul copil? De aceea m-am întors. Şi a fost cel mai bun lucru pe care l-am făcut vreodată“.

Ea înţelege: s-a făcut profesoară dintr-un soi de sacrificiu de sine, într-o încercare de a-şi submina propriile dorinţe şi ambiţii în folosul ambiţiilor elevilor ei. *Dar apoi îți dai seama că de fapt găsești mai multă bucurie în treaba asta şi că într-adevăr ne reduce singurătatea* şi acesta este motivul pentru care ultimii ani, cei în care a condus teatrul din Idaho, i s-au părut atât de plini. Şi asta i-a plăcut cel mai mult şi la piesa Lydiei: faptul că exprimă ideea respectivă, că adevăratul sacrificiu e lipsit de durere.

Mai zăbovesc şi mai discută aşa încă trei ore după cină, până ce ea se simte slăbită şi se întorc amândoi la hotel. Dorm în camere separate, neştiind nici unul foarte clar ce se întâmplă, dacă se întâmplă ceva, dacă aşa ceva ar mai fi măcar posibil în acest moment al vieţii lor, iar a doua zi dimineaţa îşi beau cafeaua şi vorbesc despre Alvis (Pasquale: „A avut dreptate când a zis că turiştii vor distruge locul ăsta“. Dee: „A fost ca o insulă pe care am locuit o vreme“.) Şi cum stau pe terasa din Portovenere, hotărăsc să meargă într-o drumeţie, dar mai întâi planifică restul vacanţei de trei săptămâni a lui Dee: vor merge prima dată în sud, la Roma, apoi la Napoli şi în Calabria, apoi vor urca din nou spre nord, la Veneţia şi lacul Como, atâta timp cât o mai ţin puterile, iar la final or să se întoarcă la Florenţa, unde Pasquale îi arată casa lui imensă şi o prezintă copiilor lui şi copiilor lor şi nepoatelor şi nepoţilor lui. Iniţial Dee îl invidiază, dar pe măsură ce aceștia intră în cameră unul câte unul, e cuprinsă de bucurie – „Ce mulţi sunt!“ – şi, cu o îmbujorare caldă, îşi acceptă responsabilitatea pentru toate astea – dacă e să-l credem pe Pasquale –, ia în braţe un copil, clipeşte iute, ca să-şi ascundă lacrimile, în timp ce se uită cum Pasquale scoate o monedă din urechea nepotului său („El e de-acum cel frumos“) şi poate mai durează o zi sau poate două – ce treabă are memoria cu timpul? – înainte să se simtă cuprinsă de ameţeala aceea întunecată şi încă una până ce e prea slăbită ca să se mai ridice din pat, încă una până ce zbuciumul dureros din pântecul ei e prea puternic pentru hidromorfon şi apoi…

Îşi termină micul dejun în Portovenere, se întorc la hotel şi-şi pun bocanci de drumeţie. Dee îl asigură pe Pasquale că se simte destul de bine ca s-o pornească la drum, aşa că iau un taxi până unde se termină şoseaua, care acum e plină de maşini, de pietoni şi de bicicletele turiştilor. La o intersecţie unde se poate întoarce Pasquale o ajută să coboare din maşină, îi plăteşte şoferului şi o pornesc din nou pe o potecă, de-a lungul unei vii care duce în parc, sus, pe dealurile striate care servesc drept fundal stâncilor scrijelite de valuri. Habar n-au dacă picturile s-au şters cu totul, dacă au fost acoperite cu graffiti sau dacă mai există cazemata – sau, în fond, dacă a existat vreodată –, dar sunt tineri şi poteca e largă şi uşor de străbătut. Şi chiar dacă nu vor găsi ceea ce caută, nu e oare suficient că se plimbă împreună sub cerul liber și în lumina soarelui?

Mulţumiri

Mulțumirile mele cele mai calde pentru: Natasha De Bernardi, Monica Mereghetti şi Olga Gardner Galvin, pentru că m-au ajutat cu mio brutto italiano; lui Sam Ligon, Jim Lynch, Mary Windishar, Anne Walter şi Dan Butterworth, care mi-au citit manuscrisul în diferite stadii; lui Anne şi Dan, pentru lungile drumeţii din Cinque Terre; lui Jonathan Burnham, Michael Morrison şi tuturor celor de la HarperCollins; şi mai ales editorului meu, Cal Morgan, și agentului meu, Warren Frazier, pentru eforturile, sprijinul şi sfaturile acordate cu atâta generozitate.

Cuprins

Observații

[←1]

Beach, care în limba engleză înseamnă „plajă“, are o pronunție apropiată cu *bitch*, care înseamnă „cățea“ și este un termen folosit cu sens peiorativ la adresa femeilor.

[←2]

Băutură alcoolică obţinută prin distilarea cojilor, sîmburilor şi pulpei de struguri rămaşi în urma procesului de fabricare a vinului. Se serveşte de obicei după masă.

[←3]

Aluzie la faimoasa carte a lui Allan Bloom din 1987, *The Closing of the American Mind* (*Criza spiritului american*).

[←4]

Joc de cuvinte bazat pe asemănarea ortografică şi fonetică dintre „*Dean*“ (decan – engl.) şi Deane, numele personajului.

[←5]

Joc de copii asemănător cu baseballul, dar în care mingea e lovită cu piciorul şi nu cu bîta.

[←6]

Rocker american al cărui mare hit a fost „*I Can't Drive 55*“. Titlul se referă la limita de viteză de 55 de mile pe oră, valabilă în multe state americane.

[←7]

William Shakespeare.

[←8]

Referire la Wisconsin Badgers, echipele de sport ale Universităţii Wisconsin-Madison, a căror mascotă e bursucul Bucky.

[←9]

Personaj și scenă din filmul *Karate Kid* (1984).

[←10]

Încercare a autorului de a reda accentul irlandez al vorbitorului, în care „o“ s-ar auzi ca un „a“ în cuvîntul „sport“.

[←11]

Actor şi scriitor american, bine-cunoscut pentru monologurile sale autobiografice prezentate în deceniile ’80 şi ’90 ale secolului trecut.

[←12]

Parodie după bine-cunoscutul cîntec „*Desperado*“ al formaţiei The Eagles.

[←13]

Joc de cuvinte bazat pe polisemia expresiei *„to get high“,* care înseamnă atît „a ajunge sus“, cît şi „a se droga“.

[←14]

Replică a lui Hamlet din piesa cu același nume de William Shakespeare, actul I, scena 2, în W. Shakespeare, *Hamlet*, traducere din limba engleză de Ion Vinea, Editura Univers, București, 1971, p. 158.

[←15]

Audie L. Murphy (1925-1971), veteran din al Doilea Război Mondial, care a primit un număr impresionant de decoraţii şi medalii pentru eroismul său.

[←16]

Băutură răcoritoare carbogazoasă cu aromă de ghimbir.

[←17]

Referire la Bobby Kennedy, fratele preşedintelui J.F. Kennedy, asasinat în 1963, şi Lyndon B. Johnson, vicepreşedinte în momentul asasinatului, devenit ulterior preşedinte al Statelor Unite.

[←18]

Reper de referinţă al oraşului Seattle, Space Needle este un turn de observaţie cu o înălțime de o sută optzeci de metri. A fost construit cu ocazia Expoziţiei Universale găzduite de Seattle în 1962.

[←19]

William Shakespeare, *Iuliu Cezar*, actul III, scena 2.

Table of Contents

Table of Contents